

935

110

a7

R. 2723

MARCI
HIERONYMI
VIDAE CREMO-
NENSIS, ALBAE
EPISCOPI,
OPERA.

Del Colegio de Granada B. B. B. B.
Quorum catalogum sequens
pagella continet.

*Caput est ex hoc libro Chris-
tiani copus & scriptura in
ex. ant. 170
Christi die
10 Aprilis an.
1714.*

D S F B. G R Y
PHIVM LV-
GDVNI,
1774.

LIBRORUM, QUAE IN
hoc opere habentur
catalogus.

M. HIERONYMI
VIDAE

Poëmata omnia, tam quæ ad Christi ue-
ritatem pertinent, quàm ea quæ haud
placè disiungunt à fabula, utraq; seorsum
ab alteris.

Primo loco continentur,

Hymni de rebus diuinis, nunc primum editi.

Christiados libri

VI.

Secundo autem uolumine,

De Arte poëtica libri

III.

De Bombyce libri

II.

Scacchia, liber

I.

Bucolica, Eclogæ.

III.

Carmina diuersi generis, pleraque
antehac edita.

3

MAR. HIERO.

NYMI VIDAÆ CRE-

MONENSIS ALBAE

Episcopi Hymni de re-

bus diuinis nunc

primùm

editi.

DEO OPT. MAX.

ACCIPERE summe pater summi fa-
bricator olympi

Quæ tibi, quæ natæ, quæ amborum
carmina amanti

Sacra ferens cecini, cœliq; Quiri-
tibus olim,

Dum uacat, atq; humiles iuuat alte linquere terras,
Et fortunatæ superum percurrere sedes.

Ipsæ ego, tentatum multus opus ante, carmenas
Vertice ab Aonio duxi Iordanis ad undas.

Perq; Palæstinos saltus, super ardua sisto
Atonis Idumæi, sæpe unde fauentibus auris

Tollere se, & liquidus mecum iuuat ire per oras,
Et cœlum peragrare, adytusq; insidere diuim,

Atque tuos etiam non exhorrescere uultus.

Nulla erat ante uia: prærupta, atq; aspera saxa,
Et densi latè obducebant omnia uepres.

Ipsæ manus ualidam quatiens utraq; bipennem

Latum limitem ago fruticūm cedentibus umbrā.
 Iamq; aditus datur, atque uia licet ire patenti.
 Sat ludo, scens q; datum. Iudicra priorum,
 Fictaq; sat uacuas tenuerunt carmina mentes.
 Nam quis non teneros molli pede lusit amores,
 Et nemora, & fontes, atq; inter pocula lusus?
 Aut qui non diuosq; urosq; in pralia miscet,
 Dum ualidos iuuat arma, tubasq; equare canendo?
Vana superstitio mentitos numina diuos
 Iam sileat. pudeat scelerum, quae plurima caelo
 Affingunt. pudeat sedes scelerare beatas
 Versibus, & superos probris inuoluere nostris.
 Iam pia relligio caelo caput extulit aures
 Luce fugans tenebras, haud falsi numinis index.
 Carmina nunc mutanda, nouo nunc ore canenda.
 Iamq; alias syluas, alios accedere fontes
 Edico. iam nunc polluo calle relicto
 Hac iter esto. huc Musarum reuocantor alumni.
 Hac casti uates in relligione manento.
 Iam teritur uia facta recens, ueniri itq; uocati
 Certatim uates. noua cursu semita seruet.
 Quam iuuat interdum uestigia nostra legentes
 Cernere nos iuxta iuuenes per amœna uireta
 Ed. A. studio nostro decerpere flores,
 Quos capiti imponant plexa sibi quisq; corona?
 Spero etiam fore, cum, quae nos extundimus ipsi
 Infabricata, acieq; reuusa, ut cunq; dolata,
 Dum me deficiunt alijs rupta oecia curis,
 Dum populos mihi commissos pascoq; rezoq;

Olim aliquis diuis, & Musis carior ipsis
 In melius feret, atq; impensius arte pol-bit.
 Et quæ ut nostræ primo patefacta labore est,
 Mollius ille uiam solidabit marmore secto
 Auro addens etiam decus, & Gangeide gemmas,
 Et teneant oculos discrimina mille colorum.
 Mi sat erit specimen clari monstrasse laboris,
 Ut superet mox ille, ut pulchræ præmia laudis
 Prima ferat, primos felix potiatur honores,
 Inde alij, atq; alij semper melioribus auris.
 Hac quæcunq; tamen tibi, quali:cunq; sacramus
 Summe pater, cui nam hæc potius de more dicemus
 Mortali, in terris qui prætus digna rependat?
 Præmia nulla hominû moror, haud me purpura regû
 Vlla mouet: nullos nos supra inhiamus honores.
 Si terrena forent quicquam, aut morti alia cordi,
 Sat mihi Tuscorum Medycum persoluit honorum,
 Et sat opum, rebus cum maximus alter, & alter
 Præffet, præstantesq; uiros ad digna uocando
 Munera. Degregias prætijs accenderet artes.
 Nil ultra in terris quero par regibus ipsis
 Contemptu rerum, contemptu diues honorum.
 Tu mihi solus ades, mihi tu persoluerè solus
 Præmia magna, meisq; potes subscribere uotis,
 Nulla licet meritis abs te sint debita nostris
 Præmia: tu nisi quæ nobis uictoribus offers
 Sponte tua bonus, at nil tale merentibus ipsis,
 Dum fontes, & adhuc dubia certamus arena.
 Nam licet humana non spernas munera uis,

Nil nostri tamen oris egēs, laudumq; tuarum
 Omnia plena, sonant cælo, terraq; mariq;.
 Siqua mei tamen est ratio tibi habenda laboris,
 Quæ tua magna quidē in genus indulgētia nostrū est.
 Da pater, extrema cum uisa aduenerit hora,
Te presente mori, nil me terrentibus umbris,
Inq; tuos animam amplexus effundere quantam.
 Hoc tantum mihi, plura alijs operantibus adde.

Hocce quid est? ubi sum? quæ mentem insuetæ
 libido

sollicitat? solito longe mihi pectora maior
 Arripuit calor, & labefactis ossibus hæsit,
 Insolitoq; meas nouus est uapor igne medullas.
 Quæ rapior? quo uora trahunt? quæ tanta cupido
 seuocat abductam mortali à corpore mentem,
 Ignotasq; uias latè iubet ire parentis
 Aetheris, & liquido mihi sedem figere cælo?
 Terra uale, curaq; humiles, hominesq; ualete.
 Nulli audita cano, ueterum omnibus obuia uatum
 Carmina iandudum, & mortalia cuncta perosus
 Tollor humo, totusq; icnem prope uertor in auram,
 Aereasq; plagas superare, & linquere nubes
 Sub pedibus, rapidoq; uiam coniungere solis
 Dulce mihi, summoq; in uertice spectare mundi.
 Non iter occurrens nostrum tot motibus aër
 Declinat studio spectandi, & quæque legendi.
 Nil moror aut uentos, aut seui fulminis alas,
 Nubesq; pluuiasq; nivesq; albasq; pruinas,
 Equæ coloratis cælestem nubibus arquam

Fœderis antiqui monumentum insigne per euum.
 Omnia iam uulgata. meas neq; clara moentur
 Astra uis. non sideribus uoluentibus orbes
 Instabiles. gelida quis nescit cornua Luna,
 Aut quibus indicta est radiantis regia Solis?
 Ipse licet Sol alia petat, totiesq; profundi
 Impositus cœli dorso liquidum æthera tranes,
 Ille meis longe inferior tamen euolet alis.
 Altius ipse uiam ingredior. quodcunq; creatum,
 Infra me iacet. alituum gens incola cœli
 Ipsa etiam subsunt acies post terga relicta.
 Supra axes mundi, supra mirantur euntem
 Sydera, uestigantem ecquid sit originis experts,
 Quodq; ut morte caret, pariter quoq; nescias ortus,
 Quod semper fuerit, quod nunquam ceperis esse,
 Auctoremq; sui se tantum nouerit ipsum,
 Cetera cum penitus fuerint ipso omnia ab uno.
 Hoc molimur opus. noti hæc summa ardua nostri.
 Ignotum, piceaq; procul caligine septum
 Nubibus in medijs acie deprendere tendo,
 Quicquid id est, magnum certè, & mirabile nosco
 Numen habere, licet lateat, fugiatq; uideri,
 Quid ue sit ignorem, cuncti tamen esse uidentur,
 Clarius atq; suo longe se lumine prodit,
 Ac ueluti, obiecta nebula cum delitet olim,
 Tum nemo potis est obductum cernere Solem.
 Non tamen ignorem quæ cœli parte prematur
 Obsessum iubar, immenso quod lumina mundo
 Sic etiam positum, lucemq;, diemq; ministrat,

Aethereiq; utcunq; ignis traducet imago.
 Hauc secus id nostros sub sensus ire recusat,
 Nec se oculis planè mortalibus explicat unquam.
 Esse tamen scimus, mentisq; indagine porro
 Deprehsam largo sentimus pe floris haustu
 Vadiq; diffusum, nobisq; in uiscera lapsam,
 Corda mouens intus non misse murmure uocis,
 Sed tacito impulsu, atq; potenti numinis aura,
 Qua nos usq; mouet. Quo uerò id nomine dicam?
 Aut nullum, aut prorsus non enarrabile nomen.
 Illi nomine enim quid opus discriminis ergo,
 Cum nullis penitus regret consortibus unum?
 Non animal, non res, non pars, non sœmina, nō mas,
 Quicquid es: ô seu uis, seu mens, seu spiritus ille,
 Qui mare, qui terras, qui cœlum nomine complex,
 Cuncta mouēs, mota amplectens, amplexa gubernās:
 Primò te esse quidem cunctis sentimus, & unum,
 Inde bonum simul experti, uerumq; uocamus.
 Nec tamen es tantum, uerumq; unusq; bonusq;
 Cetera cœli possunt dici quoq; pleraq; se! tu
 Ipsum esse, ipsum unum, uerumq; bonumq; uocaris,
 Quæ tamen inter se haud distant diuersa, si d usq;
 Sunt connexa adeo, ut penitus sint quattuor unum.
 Nec confusa uno tamen inuoluuntur acervo,
 Singula sed propria ratione, & nomine distant,
 Inq; uicem secretæ suo se munere produnt.
 Mira quidem hæc: tibi sed nil est mirabile porro.
 Quod fieri nequit, ipse potes, potes omnia quando.
 Nec tibi uis ulla obstat, agis simul omnia, nec te

Est opus ante animo, quod agis, uersare sagaci.
 Quod uis, id potes, idq; simul molimine nullo
 Perficis usq; tuum sane est opus ipsa uoluntas.
 Quod loqueris, facis idem; opus & uox editur una.
 Ut dixi, ut subito ad uerbum emersere creata
 Omnia, & ex nihilo cepit splendescere mundus.
 Tu rerum tu principium, tu terminus idem.
 Principium sine principio, sine fonte sciatens fons.
 Tu tibi principium, tibi met tu terminus ipse.
 Incipis abs te, si incipis, in te desinus ipsum.
 Incipis iccirco nunquam, non desinus unquam.
 Ceu, se qui sequitur longis anfractibus usq;
 Per sua decurrens uestigia labitur annus.
 Nec se sponte sua discedens deseret unquam,
 Donec tempus erit, donec qui tempora cepit,
 Finiet idem, instantis origo, & terminus aui,
 Cum uolet, haud idem sibi finis, & exitus ipsi.
 Non tibi heri, non cras, non quod fuit, aut erit olim,
 Obicitur, sed nunc, hodieq; haud labitur unquam.
 Quod factum, infectum facis, indistinctumq; uideri,
 Quoa dictum est, penitusq; hominum de mente reuellit,
 Quod nunc est, tibi semper erit, nec praeterit etas,
 Nec te tempus habet, quae nobis cunq; futura,
 Sunt tibi facta, o'ualisq; tuis subiecta priusquam
 Terra patens foret, aut caeli pulcherrimus ordo.
 Tunc neq; tempus erat, neq; post, neq; dicier ante.
 Omnia solus eras, in te omnia, tunc quoq; te nos
 Aut caelo dignos, aut certe fontibus umbris
 Transcripsisse ferunt, & iam sua praemia cuiq;

Pro meritis soluisse, uel ut tua certa uoluntas.
 Quamuis hinc long'o scimus post tempore creti.
 Proinde preces cum stas nobis tibi fundere, laudes ue,
 Ante audis, quam sint conceptæ in pectore nostro,
 Et benefacta hominum, & commissa piacula nosti.
 Ante homines diis ueniant quam lucis in oras.
 Omnia scis, & cuncta uides. tibi lumina mille,
 Mille acies, at parua loquor. tu lumina totus,
 Totus & ipse acies, nec quicquam te latet horum
 Qua sunt, qua fuerunt, quæ sero deinde futura.
 Nec tibi opus luce ad uisum, neq; lumine. tu lux
 Ipse tibi, tu cuncta illustrans lumina lumen.
 Et latebris querans mortales turpibus orsis,
 Nec metuant oculos incurrere cuncta uidentis?
 Non usquam locus ullus, ubi non ipse quiescas,
 Omnibus inq; locis ades omni tempore presens
 Diditus in partes omnes. tamen omnis ubiq;
 Integer usq; manes. nec te regio ulla prehensum,
 Conclusum'ue usquam cohibent loca liber ubiq;
 Funderis, atq; extra nullus te terminus arcet.
 Et si quid, mundus quod non circū ambiat usquā est,
 Id nihil est, nisi tu, tuaq; haud finita potestas.
 Non oneri tamen es rebus, quibus insitus hares.
 Ipse sed es tibi mei sedes gratissima ubiq;
 In te uno requies tua. tu te nixus in ipso es
 Cuncta tua replens ut. es totus in omnibus usq;
 Factum omnem supra sine ui, motu'ue, situ'ue,
 Quod si adeo non sit, subito passim omnia casis
 Cernere erit uere, in nihilumq; redacta referri.

Omnia sustentas, procuras omnia, alisq;
 Dum praesens ades, ipsa tua est praesentia vita,
 Omnibus ipsa salus, agis omnia in omnibus, uno
 Exceptio tamen, ipse mali neq; enim auctor in illo es,
 Nec potes es sanctam noxa ulli flectere mentem,
 Quod cadit in nostros, simul ac te amissimus, ausus,
 Caetera semper agis, non te tamen omnia agentem
 Exercet labor, at requies tibi summa, tibi alta
 Ocia, tranquilliq; solutus mente quiescis,
 Omnia feris, oneri tamen haud obnoxius ulli es,
 Cetera quoq; si forte admissis irascere nostris,
 Pace tamen tecum fruere, placidaq; serenus
 Mentis sedes, uarium sanè & mutabile quicquam
 In te non cadit, aut nostra inconstantia mentis,
 Vig; nouus nunquam, nunquam ueter incipis esse:
 Semper idem es, pleniusq; tui, procul extera quaeq;
 Atq; aliena tibi absistunt, quicquid potius esse,
 Aut non esse, tibi non congruit, omnia firma
 In te sunt, nullos hominum metuentia casus,
 Quicquid habes, unus dii sumus, illud es ipsum,
 Et nihil est in te penitus, te prater eundem,
 Tuq; tui pars ipse, tui pariter quoq; totum es,
 Accessus tibi sunt nulli, nulliq; recessus.
 Quicquid habes, tibi fixū adeo, atq; tenaciter haeret,
 Vt nequeat traduci aliò, neq; uertier unquam.
 Dum lucet, lux ipsa quidem es: dum uiuis, id ipsum es
 Viuere: dum sapias, ipse adeo sapientia tecum est,
 Vt nusquam queat ab se se diue' her ipsa.
 Quandoquidem nihil es concreti, apti' ne secari

In parvis, sed mens purissima corporis exors,
 Ipse tuis pollens opibus, nihil indigus extra.
 Idcirco usq; tibi constas, & sedibus isdem es,
 Nec te operum piget autorem, non pœnitet unquam.
 Et si quando opus inceptum non perficis, & te
 Subducis, non consilium immutabile uertis,
 In melius sed flectis opus. neq; enim illa uoluntas
 Tum primum subit. a prima sed origine rerum
 Sic fixum stabat menti, immotumq; sedebat.
 Nam ueluti uarios in serua recentia flores
 Iungere nos iuuat, & longo contexere tractu,
 Atq; ita confertos diuum suspendere templis:
 Aeternas sic te in seriem connectere causas
 Aeternam perhibent, ut firma lege sequatur
 Usq; alia ex alia, stabilis neq; desinat ordo.
 Haec praeter nihil in terris, caelo'ue, mari'ue
 Euenit: eueniunt praecuntibus omnia causis:
 Ut non è nostro cadat ullus uertice crinis
 Te sine non ulla in syluis ex arbore frondes.
 Pnus cuncta moues causarum maxima causa.
 Et nihil est Fortuna, nihil quoq; deniq; Casus,
 Incertum quodcumq; cadat, nisi nomina uana,
 Quae sumus infirmis commentis sensibus ipsi.
 Quippe obscura licet sint pleraq; & abdita nobis,
 Fit tamen haud quicquam quod nō prouideris ante,
 Quam uasti aethereos mundi procuderis orbis,
 Sectorumq; nouus procedere caeperis ordo.
 Atq; ideo nobis interdum si qua uidentur
 Facta quidem temerè, & penitus ratione uacare:

Non tamen euerſa te protinus accuſamus
 Inſtitia, ac potius nebulis adſcribimus atris,
 Et tenioris, quibus indociles inuoluimur ipſi.
 Quis mentem abſtruſam quis numinis alta profunda
 Conſilia exploret? latet inſcrutabilis ordo,
 Et ſeries longa tegitur conſerta catena.
 Ante oculus alti mortalibus abdita ponti
 Antra legam, penetremq; inſi ſola operta profunda,
 Obſeruaſta uaga uia quam ueſtigia mente,
 Occultaſq; uis penitus deprehendere poſſim.
 Uſq; lateſ, gaudeſq; nigris obnubilus umbris,
 Nec toto appares uſquam mortalibus ore.
 Quis ego non latebras, quas nō mundi impiger oras
 Ne uiſquam ſcrutatus, inaccessosq; reſceſſus
 Sape ady, dum te per plana, per ardua quero,
 Aetis amore tui flagransq; cupidine uultus,
 Nubila quo cœli, tempeſtatesq; ſerenas?
 Nam quoniam in terra uifum te ſape recentia
 Audieram, priſciſq; parentibus ore locutum,
 Primum terram ady, multum ſcitatus ab illa,
 Ecquid forte ſuis latitantem uiderit antris
 Teq; , tuosq; aditus, & inobſeruabile porro
 Norit iter. nihil illa meo ſermone mouetur,
 Sed circumſuſo ſe oſtendit in aère tantum
 Pendentem, atq; ſuis libratam nixious offert.
 Tum piſtos uarijs prætendit floribus agros,
 Tot ſyluas, tot de nulla quoq; ſemine plantas,
 Pomaq; & haud uno nitidas è germine fruges,
 Tempore quaque ſuo uice prouementia certa,

Tum varias latè diverso in corpore vitas,
 Alituum, pecudumq; genus, genus omne ferarum,
 Quæq; suam certo seruantiæ sædere formam,
 Natura & stabili se propagantiæ lege.
 Hoc opus omne tuum, hac manû monumenta tuarum.
 Tu sator, atq; opifex rerum, atq; ipsius origo
 Natura, si quicquam illa est, nisi nomen inane.
 Te tamen haud ullis terrarum partibus usquam
 Aspicio, tua nec coram fas ora tueri,
 Nec nisi se se oculis præbent mortalia nostris.
 Inde abeo. & quoniam cum nondum luminis ortus
 Clara foret tellus, sed adhuc in nocte lateret
 Fumida suffundens cæca caliginis umbras,
 Iam tuus æquoreis innabat spiritus undis. *Spus Dni*
 Luce recens orti persundens cærulea ponti. *rebatur in*
 Protinus inmensi conuertor ad æquora ponti *aquay*
 Vestigans, liquidis ecquis Deus erret in undis.
 Apparet uastus umidarum gurgès aquarum:
 Nil nisi pontus adest, uariæq; sub æquore formæ,
 Monstraq; deformes phocæ, atq; immania cete,
 Totq; alij nitreo nitidi sub gurgite pisces,
 Qui sese usq; etiam generatim in sæcla propagant,
 Quadrupedum ut genus omne, ut uitæ pennipotentis,
 Nec minus undisoni maris admirabile uisum est
 Ingenium, accessus tot certa lege, recessusq;,
 Et modò crescentis salis superare lacunas
 Littora, delecto modò se subducere fundo,
 Bisq; die id, dum sol semel undiq; circuit orbem,
 Ita quidem auctorem longe super omnia magnam,

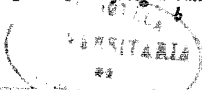
Artificem præsequi ferunt, ultroque fatentur.
 Et nihil hic simplex nostris non sensibus haustum,
 Subiectumve oculis uideo, nil sanctis expers,
 Necdum oculos lux illa explet lux maxima nostros
 Lucis inaccessis habitans pulcherrima in oris.
 Post hinc digrediens uolucres quoque tollor in auras,
 Aereusque plagas, si fors tu spiritus auras
 Misceris, gaudesque leues percurrere traclus.
 Occurrunt mihi uentorum spirantia flabra,
 Nimbique, et pluuie, atque niues, et neque pruina.
 Et ros, concretique instar salis horrida in grando,
 Fulguraque, et elisusque corusci e nubibus ignes,
 Quaeque mouent humiles audita tonitrua mentes.
 Magna quidem hac uisu artificem testantia magnam.
 Nam quis non deus, humana sed stirpe creatus,
 Alituumue etiam superum de gente uolucris
 Tam uarium excudat tanta arte coloribus arcum,
 Mortaliue manus opus haud imitabile fulmen?
 Parua sed ista tua mihi sunt uestigia lucis.
 Necdum se mihi uis auræ simplicis illa,
 Spiritus ille offert replens nullo omnia tactu.
 Nondum te tento, qua te regione requiram?
 Quo sequar: ut perhibent, tibi sedes arduus aether.
 Aethera conscendam, quis quæso accommodet alie
 Propetis enanti mihi nunc supra aethra columba?
 Aethra sequar pennis, per uiaque in luce quiescam.
 Jamque adeo immensi suprema uolumina mundi
 Intueor propius rapida uertigine uolui,
 Cetera in obliquum aduerso nitentia motu

Sydera perstabiles orbis, qui uoluitur, & res,
 Unde dies nocti semper succedit, & usq;
 Mensibus exactus in se se uoluitur annus,
 Verq; suo rediens semper se tempore profert
 Post Hyemē, sequiturq; Aestate Autūnus inherēs.
 Vix oculis propiora sero mortalibus astra.
 Admiror lucem, admiror uasilantia longe
 Lumina, & inuenti mihi spes accenditur ignis,
 Quem cupio, quē dudum inhians toto aethere quero.
 Ut uerō aetherea lucis fontemq;, domumq;
 Longius aspexi medium inter sydera solem
 Aut coram & totum radius uibrantibus aureum,
 Latissia exilui, neq; tantum lucis in ullo,
 Qui non longē esset supra omnia, credere quibam.
 Lux tamen illa expers uitae, & sine sensibus ignes,
 Lux alia de luce, alijs deq; ignibus ignis,
 Artificemq; suum ceu caetera sydera nouit.
 Necdum oculis se se praebet nitore aureus ille,
 Qui cum cuncta mouet, non est obnoxius ulli.
 Exterius qui se moueat, se conciet ipsam
 Sponte sua ex oriens nunquā, ut neq; desinet unquam.
 Restabant una aligeræ toto aethere mentes,
 Aetherea caelestum animas, uitaeq; uolucres,
 Primorem stipant quæ mentem examine denso
 Usq; ministerio intentas, iussuq; rotati
 Sydera perpetuo torquent uoluentia mundi.
 Accessi, mediumq; dedi me laetus in agmen.
 Hic chorea, hic cantus hilares, thiasiq;, choriq;
 Gaudiaq;, & lati lusus, hic omnia lata.

Illum adeo, mihi qui uisus præstantior omni
 illorum è numero, sanctum ceu numen adoro.
 Inclamant omnes. in primis uerba precantis
 Ipse arceat, refugitq; humilis cui thura parabam.
 Seq; deum negat, atq; dei uix cernimus ipsi
 Instar, ait, simul ad laudes. & carmina latus
 Interrupta redit, cantusq; instaurat, & illud
 Sanctius, ac claris longe sublimius astris
 Cum socijs lumen canit indefessus, & usq;
 Lata cohors regem læto clamore saluans,
 Sanctus, Sanctus, ait, Sanctus, ter maxime, terq;
 Optime, quo melius nihil, at nihil omnia præ te.
 Tu pater es, tu te sæcunda mente uoluitans
 Ipsummet te totum obiens, in teq; reflexus
 Concipis ipse tui exemplum, tuæ imaginis instar,
 Haud ulli uisum, sed inobservabile prorsum.
 Ceu cum secum aliquid mortales farier orsi
 Concipiunt tacito ante latens in pectore uerbum,
 Quam uox æreas audita edatur in auras.
 Sed quod tu tecum mente ingens concipis alta,
 Verborum haud simile est hominum, dum corde premuntur.
 Sed sine principio dictu mirabile uerbum,
 Quod semper fuit, est, & erit sine fine, sine ullo
 interitu aeternum, nulloq; obnoxius aeo
 Fœtus, ab aeterno genitus, sine matre parente
 Filius, aeterno proles æquæua parenti.
 Semper es, & nunquam tecum uicinus ipse fuisti,
 Quis fuerit tecum pariter quoq; & unica proles.
 A uobis nunquam alter abest, regnatis uterq;

Omni

Omnipotens, & uterq; ingens, immensus uterq;
 Et pariter deus, equalisq; potentia utriq;
 Quin. & concordēs, nosq; inter mutua amantes
 Comuni (nullis opus extricabile uerbis)
 Assata eternum semper spiratis amorem.
 Quodq; ab utroq; fluit, consorti spiritus aura
 Numen habet, pariterq; Deus quoq; regnat ubiq;
 Omnipotens, ceu tu, omnipotens, ceu Filius ipse.
Tris tamen esse Deos si quis putat, auis errat:
Vnum nomen idem tribus est, tribus una uoluntas,
Vna eademq; tribus natura, atq; una potestas,
Maies! asq; eadem, atq; Deum ter dicimus unum.
 Quandoquidem quod tu, sit quamuis alter, & alter,
 Haud tamen est qui tu, aut alius numeratur uteruis,
 Nec natus pater est, nec natus spiritus, aut tu
 Alteruter, uestrum sua sunt discrimine certo
 Munera cuiq; : nihil confusam est, inq; uolutum.
 Tergeminoq; Deus polles cumulat honorē,
 Te nullus fuit ante Deos, neq; post erit ullus.
Vnus es, eterno qui numine cuncta gubernas
Abditus, ingens, omnipotens, ter ubiq; tremendus,
 Cuncta supercilio quatiens, cuncta igne corusco
 Terrificans, cœli, uperas dum concutis arces.
 Hæc memini, atq; alia alterni miranda canebant,
 Et mihi sublimem lucem eminus ostendebant,
 Lucem admirandam, quam cernunt clarius ipsi,
 Cùm sint æthereæ, & nullo prope corpore mentes,
 Dura quibus tristis præclusa est ianua leti.
 At mihi mortali in medio caliginis aura

Visa est clausa, nigraq; procul circumdata nocte.
 Incertum possum nebulosam an dicere lucem,
 Lucentem'ne magis nebulam iubar intus inesse,
 Dignosco tamen auri fluis sulgoribus ingens,
 Quodq; omnem exuperat magno discrimine lucem
 Si quicquam fas suprema componere luci,
 Unde omnis ceu fonte fluit lux caetera largo.
 Terrenam ut superant caelestia lumina lucem,
 Caetera ut ingenti concedunt sidera soli
 Lumine, Solq; animos caelestes aureus infra est.
 Sic tibi non tantum assurgit lux omnis ubiq;
 Aetheris immensi, tibi sed collata repente
 Fit nox & nigra pallens obducitur umbra.
 Inde mihi si quis quandoq; eruperit ardens
 Per caelum radius, menti q; affulserit ignis,
 Praeterit, & rucila caeli fugit ocior aura
 Quae cecidit, seu uisa polo cecidisse sereno,
 Nec blando mihi fas oculos saturare nitore.
 Si mihi nunc si quis uelamina nabis opacae
 Demat, & exertum penitus det cernere lumen,
 Quod colimus, cui thura damus, cui ponimus aras,
 Innotamq; animis cupidis ardemus, & usq;
 Flagrantes acri frustra tabescimus igni.
 Quodae magis sensis comprehendere tendimus, egrosq;
 Altius in caelum uisus attollimus, hoc tu
 Effugis, aspectuq; magis tua subtrahis ora
 Nube tegens, picea q; inuolutus nubis amictu,
 Exiguamq; tuae miramur imaginis umbram.
 Ac uelati si quis solis, Luna'ue labores

Deficiente uelit paulatim cernere luce,
 Non ille arreptos extollat ad æthera uultus,
 Verùm aut subiectis cœlum speculetur in undis,
 Aut nitro lucente, ubi plurima ludit imago.
 Sic nobis altum spectantibus ora tueri
 Fas nunquam tua, nec ueram prope cernere formam.
 Infirmi nequeunt humani luminis orbes.
 Maximus es, nemo quantum tamẽ expedit unquam.
 Optimus es, nulli qualem tamen edere fas est.
 Credo equidem faciem propius, tuaq; ora tueri,
 Atq; uti es omnino potis est haud noscere quisquã,
 Terrena quam mole diu, membrisq; prematur.
 Aversum te terga oculis uix cernimus agris.
 Et potius, quid non sis quis promere possit,
 Quam uera ualeat penitus te reddere forma,
 Quippe tue aspiciamus tantum uestigia dextere.
 Quicquid habet tellus, mare, cœlũ, quicquid & æther
 Latiparens, opus omne tuum: quodcunq; uidemus,
 Sentimus'ue, tuum est: nobis hæc reddit imago.
 Plurima te in speculo, liquidisq; tuemur in undis.
 Terga tua sunt hæc, & posteriora figura.
 Proinde quis amota te possit comminus umbra
 Ferre oculis, qualis, quantus'ue amplecteris omnia,
 Undiq; diffusus, nullo de lumine lumen,
 Lux nulla de luce, omnis sed lucis origo?
 Nemo equidem credo uim tantam luminis absq;
 Interitu ferat, aut torrentis flumina lucis.
 Recirco te mortales, metuuntq;, tremuntq;,
 Stetq; tua cupidos solantur imagine forma,

Atq;

Atq; aciem ad ueros non audent tollere uultus.
 Omnibus es timor, unde Deum dixisse priores
 Te credunt aliqui uera rationis egentes.
 Te uulgus tremat, & mortalis cetera turba,
 Susq; alijs metus, ut libet, ac formidinis horror.
 At mihi blandus amor, mihi sis placidissimus ardor.
 Noctes, atq; dies toto te pectore uersem.
 Te sine sit mihi dulce nihil, te pro omnibus optem,
 Vnum depeream: totis hunc sensibus ad mi
 Implicitem: hunc imis exardens ossibus hauriam,
 Hoc mihi soluatur flagrans igne medulla.
 Hos mihi mens unos semper suspiret amores,
 Nunquam operum, nunquam meritorum obliuiscitorum.
 Quod sim, quod uiuam, quod sensu animoq; capaci
 Præditus utar, uti sanctæ tuæ imaginis instar,
 Muneris omne tui est: tibi gratia debita soli,
 Cui nunquam dignus potis ullus soluere grates
 Pro meritis, licet ille sacra se destinet ara
 Sponte sua, & se uos torrendum iactet in ignes.
 Sancte ueni, neq; te iam aspectu subtrahere nostro.
 Lux nulla de luce, ullo haud de lumine lumen,
 O nitor exorients nostra pulcherrimè nocti.
 Quo fugis? appare mihi tandem, & nube remota
 Exerere, atq; tuo fragrantem resfice uultu,
 Voxq; meas ige nunc primum tua personet aures.
 Te semel inspecto uitam haud finire recusem.
 Si nequeam insolitam uim lucis ferre profusa,
 Sed potero, atq; operum patiens amor omnia uincet,
 Qui me iandudum male habet, totisq; medullis

Vrit, & abentiq; animo te suggerit unum:
 Unum te noctu, te luce usq; aucupor unum
 Usq; tui desiderio perfixus amoris.
 Ac veluti, ab nemorū quæ dudū argentibus umbris
 Excivere canes, medioq; egere sub æstu
 Aequora per longo camporum libera cursu,
 Cervus hians liquida fontem memor optat aquas,
 Suetus ubi gelida se se perfundere lymphæ:
 Haud aliter fontem mea te sitis arida uterem
 Suspirat, cæloq; cadentem demoror imbrem.
 rumpe moras, age, fons vivus, cæli aureus imber
 Labere, & aurifuso labris sitientibus amne
 Affer opem, arenamq; sitim ros imbrifer exple.
 Tandem desiderio, genibusq; solutis
 Deficio exanimis, tua dum frustra atria lustrō,
 Ostiaq; insisto immensam claudencia lucem.
 Pande fores: te pande mihi: per te datur unum
 Ad te aditus, tuq; ipse tuimet ianua clausa es.
 Suscipe me, & validus intranti suffice vires,
 Et mihi quicquid opum, quicquid'ue daturus honorū
 Tolle precor, mihi te solum, nudumq; repende.
 Es mihi pro rebus cupido satis omnibus unus.
 Egredere optatos fulgur uelut exere nullus,
 Et ferrugineum caliginis aufer amiculum.
 Lumine Sol oriens rigat ut cæli arua recenti.
 Si uerò, cum sis passim ingens, totus ubiq;
 Respuis externos sine corpore spiritus haustus,
 Atq; ipsi uerè penitus tibi cerneris uni,
 Quod nihil omnino præ te sis corporis exors,

Quod'uo

Quod uel loco certis non insit partibus orbis:
 Saltem parua tua lucis scintilla corusco
 Enicet igne, meamq; serenus discute noctem.
 Cernere si nequeo, temet sis quantus in ipso,
 Quod dabitur, simul orbem acri lustraueris igni,
 At saltem, qui sis in rebus, quantus abundes
 In nobis, quantusq; animis caelestibus insis,
 Aspiciam, dulciq; tuo fruar eminus ore.
 Tantum si mihi non pigeat te ostendere, qualem
 Affulsiſſe ferunt uacuis in saltibus olim
 Pastori Isacida, soceri dum pasceret agnas
 Collucente rubo, flammisq; ardente corusco,
 Cum tamen illa so frondes cum stirpe uirerent,
 Aut quale effusum per cornu vasile transit
 Lumen, & inclusus transpectu cernitur ignis,
 Quanquam o, sed mea me grauiora piacula tardant,
 Ne te ferre queam, qualem te legiser idem
 Palmiseri uidit nimboso in uertice Sinae
 Fulminibus crebris fumanti monte tonantem.
 Da mihi te, eq; rubo tua uox ut cunq; seratur,
 Meq; uoca, mea nec quicquam commissa morentur,
 Si potuit quondam qui teq; tuosq; peribat
 Insidijs, sanctum de caelo cernere lumen,
 Teq; audire, fuit postquam ad meliora uocatus,
 Exutus ueterem Paulus cum nomine mentem:
 Me quoq; uerte: tuum est misereri, & parcere semper
 Subiectis, coramq; admissa fatentibus ultro,
 Quos tuus ipse sui gnatus lauit amne cruoris,
 Quando operis tibi cura tui, nec deseris unquam,

Quos semel in dias eduxi luminis oras,
 Sponte sua sibi ni defuit, perdantq; volentes.
 Memibus in nostris semper seris aurea recti
 Semina, si quicquam ingrediatur te iudice dignum,
 Tu nobis das uelle prius, dein sufficis aptam,
 Qua fieri id possit, uim: nec te subtrahis unquam,
 Tramite ni recti male suasi sponte relicto
 Labimur in scelus, & uotis agitatur iniquis.
 Atq; tuam oppositis animis auerimur auram.
 Tunc fugis, & sedis abes irreuocabilis orsis.
 Nam quamuis hominē admoneas, foueasq; tegasq;
 Quodlibet audendi est tamē omnibus aqua potestas,
 Et nobis laxas nostri usq; relinquis habenas,
 Iustitia tantam memores rectiq; piq;
 Esse iubes, atq; ipse coli te precipis unum.
 Et quamuis mortale genus nil promere possit
 Laude tua dignum, nec quicquam mente capaci
 Concipere egregium: neq; enim te pingere ueris
 Fuis cuiquam licetis, sed inenarrabile numen
 Maiest. uq; tua est, nostras tamen optime laudes
 Non refugis, gaudesq; hominum pietate benignus.
 Quippe tener simul emersit per inania mundus,
 Cuncta tuas ora in laude: soluere repente,
 Artificemq; agnoscit opus, te lucidus aether,
 Te sancti uolucres noua gens radiantis olympi,
 Et numen sensere tuum polus alter, & alter,
 Lunaq; Solq; recens, & sidera matutina.
 Omnia plaudebant, supra omnia leta sonabant,
 Et cecinere nouum tibi carmen uesper, & orsus.

Interea cœcis sua erit quoq; plurima campis
 Lætitia, & toto strepuere tonitrua cœlo,
 Continuoq; ignes fulsere in nube corusci,
 Atq; humiles rutila lustrarunt lampade terras,
 Nec uos immensi mora distulit æquora ponti.
 Exultastis aque plausu, exultastis arena,
 Et caudis nitidi planxistis marmora pisces.
 Cernere erat, quæ caruleas supereminet undas,
 Omni seram dorso tellurem murmure leto
 Intremere, & celeri uelut assaultare chorea.
 Necdum quadrupedes gustarant pabula in aruis,
 Nec uaria uolucres rostro se pascere acuto
 Assuerant: prius omne pecus, prius omne uolantum
 Reptantumq; genus mira te laude ferebant,
 Et rerum autorem, seruatoremq; canebant.
 Ipse latens, medijsq; in nubibus igne coruscus
 Gaudebas, operiq; tuo sâber indulgebas,
 Qualis, cui crescit uatorum plurima pubes,
 Omnes cum uidet insignes pietate, sibiq;
 Subiectos, pater ille animum labefactus amore
 Latatur secum, & tacito sub pectore gestit.
 Tandem natus homo est, cœpitq; animata moueri
 Gleba recens, cœloq; arreptos tollere uultus.
 Illi præ cunctis animantibus ipse dedisti
 Diuinos alta mentis diuinitus haustus,
 Ut nullum in terris propius te accedat, & undis
 Ingenium haud uera omnino rationis egenum.
 Muneris iccirco tanti memor ore canebat,
 Et meritis toto soluebat pectore grates

Cum consorte tori incedens per amœna uireta,
 Halantesq; tibi flores, & ferta legebat.
 Felix ô nimum, tecum si fœdere pacto
 Mansisset diuis, nec turpi iura resolvens
 Arsisset uoro, uetitiq; cupidine pomi
 Seq; suumq; genus ueniens merisset in auum,
 Omnia suffundens mortis nigrore repente.
 Tu tamen ô nostras nimum miserate ruinas
 (Suasit amor) dentum nos ultrò in pristina reddis,
 Nec finis in tenebris, altaq; uoragine uolui.
 Nam tandem auxilium cœlo demittis ab alto,
 Qui reduces noctis nos tanta euolueret umbris,
 Non tot ueridicis olim de uatibus unum
 (Quod poteras) non alitibus de ciuibus unum,
 Qui cœli supera alta colunt, sed munere tali
 (Que pietas? qui tantus amor?) tuus unica proles
 Fungitur ille tui uera, atq; simillima imago
 Filius, æternum qui tecum uiuit, & unum
 Est, & idem tecum, tibi nec diuellitur unquam.
 Nascitur humana sub imagine, nascitur ille
 Qui semper fuit, est, & erit, cui sydera parent:
 Mortaliq; Deus tegitur sub mole, nec artus
 Respuit humanos, nec nitæ incommoda nostra
 Factus homo, mortiq; etiam se subijcit ultrò,
 Et nos æterna moris de faucibus haustos
 Eriperet, claroq; humiles inferret olympo.
 Ille etiam, mundo cum uenerit ultimus æui
 Terminus, ante noua quam flagent omnia flamma,
 Arce tuo missa ad terram descendet ab aethæra

*Aetheris, ut vitas hominumq; & erivina discat
 Quasitor, quem non bene uel malefacta latebunt,
 Pro meritis statuet pœnas, & prœmia cuiq;
 Cùm uerò ingenti flamma arserit orbis ubiq;
 Continuo tellure noua, cœloq; recenti
 Cernere erit lustrata hominum uolitare per duras
 Corpora clara magis cœli radiantibus astris,
 Omniaq; aetherei complere sedilia cœli.
 Tu pater in medijs tot millibus aethere summo
 Totus collucens, radijsq; micantibus ardens
 Longe omnes supra pro maiestate sedebis
 Cum nato equipotente, tuumq; affrabis amorem
 Omnibus, atq; tuo latos dignabere uultu,
 Unde animis uenit alma quies, sine fine uoluptas,
 Tunc te sicut es, & sine nube uidebimus atra,
 Et nil iam leuibus speculi debebimus umbris,
 Felices omnes, & conditione beati,
 Quisq; sua, haud animis tendent optantibus uicta,
 Alter & alterius non suspirabit honores,
 Omnibus unus erit iunctis amor, atq; fouebunt
 Mutua se, dulciq; animis ardore liquefcent,
 Nec se ulli poterunt posthac submittere culpa,
 Ne cœli uolucres post prima pericula ciues,
 Ter felix sine fine quies, sine fine uoluptas,
 Tunc neq; erit finis, neq; tempus, desinet auium,
 Quodq; est, quodq; olim fuit, et quod deinde sequetur,
 Vnum erit, immensis requiescent sydera mundi,
 Mobilis & circum torqueri desinet orbis,
 Ipse etiam cursusq; sui, assiduiq; laboris*

Oblitus Sol stabit. iners nihil edet in auras
 Terra parens. nil iam gigni, nil crescere, ali'us
 Cernere erit: nil mutari, nil deniq; obire,
 Omnia semper erunt eadem. terra, æquora, cælum,
 Syderaq; ulerici mundi lustrata fauilla
 Haud infra ætherei fulgebunt lumina solis
 Lumina, quæ solita mundo nunc luce ministras.
 Tunc magis erit longo Sol lucidus intervallo.
 Nullus erit nimbus, nulla toto æthere nubes,
 Quæ se se obiciant. & opacum lumen obumbrent.
 Otia mundus aget: tu solus gignere prolem
 Vnigenam perges facundo in secula uerbo.
 Gignendi nec finis eris, & uterq; beatam
 Concordi afflatu semper spirabitis auram,
 Sol uti inexhaustum nihil unquam muttere lumen.
 Desinit usq; noua perfundens omnia luce,
 Omnia: perpetuo conseruans fota calore.
 Vnus cuncta re: es: erit omnia in omnibus unus.
 In te unum conuersi animis flagrantibus omnes,
 Mirari, amplectiq; omnes, pasciq; fruiq;
 Aeternamq; tuas resonabant omnia laudes.
 Salus summa boni, fons ueri, lucis origo.
 Si quid iustitia est nobis, relictq; piq;
 Si quicquam uirtutis, id omne, id fluminis instar
 A te fonte uenit relict: omnis, cum tibi iuncti
 Hæsimus, hanc trahimus tua per commercia partem.
 Tu pietus, tu iustitia es, tu cætera uirtus
 Omnis, & in nostris emanat undiq; mentes.
 Tu rigor es rerum, tu uis, tu lucidus ille

Splendor, quo cæli regitur pulcherrimus ordo.
 Tu soli radios, tu præbes æugmina Luna,
 Cæteraq; accendis, pascisq; nutantia cæli
 Sydera luce tua, & totum iubaræ æthera uestis.
 Secula tu reparas semper fugientia mundo
 Tempora dispensans, annos, mensesq;, diesq;,
 Et lucis, noctuq; pares tu diuidis horis.
 Atq; orbis uelut es fator unicus, omnium origo,
 Sic etiam tu cunctarum concordia rerum,
 Tu mundi tu concentus, tu consona Musa
 Perpetua in seriem neclens elementa catena,
 Suspenduq; grauem telluris in æere molem,
 Et suspendis aquas, tot uasti stagna profundi,
 Atq; pares orbis lati moderari habenas.
 Omnia solus ægis, solus pater omnia curas.
 Nec te centimanum dicam tamen, es tibi totus
 Ipse manus, totusq; oculi, digitiq;, pedesq;,
 Brachiaq;: & mundo noua semina sufficis unus.
 Vsq; nouas animas in membra recentia fundis
 Humani generis fator indefessus, & orlem,
 Finibus in cunctis uarijs animantibus imples.
 Nec sine te it quicquam æereas in luminis oras.
 Per te concipiunt sæcundis imbribus agri.
 Seminaq; educit dias calor almus in auris.
 Gramine conuestis sola: uersicoloribus arua
 Floribus appingis, pictisq; tapetibus ornas
 Semper uere nouo, nec certus rumpitur ordo.
 Spicea ferta gerens, maturaq; semina curua
 Falce legens alimenta animantibus ingruit æstat.

Rore leui arentes reficis nocte humidus herbas:
 Hinc uaria arboribus pendentia poma coloras,
 Et nitidas lentis suspendis uitibus uinas.
 Venit hyems. niue, & albenti regis arua pruina,
 Telluremq; geli premis, & uaga flumina sistis.
 Te quoties libuit, ueluti deprompta reculis
 Theſaurus proferis uentorum inmitia flabra
 Imbripotens, nimbos, tempeſtatesq; coeoces.
 Fulguribus terras, & ſeuo fulmine terras.
 Omnia mox cæli detecta luce ſerenas,
 Aereas equitans nubes, lateq; ſonoris
 Ventorum inuectus pennis caua nubila differs.
 Das leges, & iura polo. tibi curia ſancti
 Acheris obſequitur, nutusq; obſeruat heriles
 Sanctorum chorus aliuum. tibi in omnia ſummum
 Imperium: tu rex regum: tibi ſceptra, tibi ipſa
 Regna accepta ferunt reges, & nomen adorant
 Accurui, uotisq; uocant, metuuntq; tremuntq;
 Atq; humiles uni tibi corda ſerocia ponunt.
 Inſani: tibi qui ſe fruſtra opponere ſigni,
 Inſeſtis audent. atq; irrita bella iacjunt.
 Quandoquidem ceu das, adimis quoq; regna ſuperbis.
 Quanta tue ſit uis, quam ſeua potentia dextra,
 Cœleſtium uolucrum ſcis quondam maximus alas,
 Olim qui roſeo ceu Lucifer ore nitebat,
 Et matutino præbebat lumina cœlo.
 Cum ſocijs nunc in tenebris, & nocte profunda
 Fontibus inſelix æterno carpitur igni
 Noſtipotens umbris terror crudelibus, & ſax,

Lucifugisq; animas miseras exercet in oris.
Scit Babylon superas educta turre sub auras
Terrigenas quali disieceris ense gigantes.
Scit Segoris, scitq; infelix Asphaltidos unda
Accola quas urbes subito telluris hiatus
Hauferis, & pluuio gentem deleueris igni
Ausam immane nefas, uim cœli inferre ministris
A ligeris teneræ iuuenum sub imagine formæ.
Tantus agit furor insanos, tam cæca cupido.
Tu pedibus falsas das ire impune per undas
Suspensis genti, dum uim fugit hostis, amica,
Et mare uelivolam concreta diuidis unda.
Nec mora uorticibus pelagi in se deinde reuersis
Arma inimica, uiros, curruq; sub equore mergis.
Et dura Ægyptum luctu prosternis amaro.
Quam non ulla prius potuerunt edita cœlo
Flectere signa ira cœlestis nuntia monstra.
Tu potes hostiles nullo ariete uertere muros
Ad solum clamorem hominum, sonitumq; tubarum.
Tu quoties opus, insolitis terroribus hosti
Aduerso immittis tenebrasq; metumq; fugamq;
Et conuersa adigis dare terga sequacibus umbris.
Vox tua terribile est tonitru, tua dextera fulmen.
Tu populum innumerum deserta per inuia neclum
Concreto cœli pauisti rore tot annos.
Tu largum duris è rupibus elicis annem.
Tu dulces in aquas fontes conuertis amaros.
Tu rerum quandoq; uices, & fœdera rumpis,
Et quas fixisti leges, idem ipse refugis.

Rore leni arentes reficis nocte humidus herbas:
 Hinc uaria arboribus pendentia poma coloras,
 Et nitidas lentis suspendis uitibus uuas.
 Venit hyems: niue, & albenti tegis arua pruina,
 Telluremque gela premis, & uaga flumina sistis.
 Tu quoties libuit, ueluti deprompta reclusis
 Theſaurus proferis uentorum inmittis flabra
 Imbripotens, nimbos, tempeſtatesque coercas.
 Fulguribus terras, & ſeuo fulmine terras.
 Omnia max cæli detecta luce ſerenas,
 Aereas equitans nubes, lateque ſonoris
 Ventorum inuectus pennis caua nubila differis.
 Das leges, & iura polo. tibi curia ſancti
 Aetheris obſequitur, nucusque obſeruat heriles
 Sanctorum chorus alituras. tibi in omnia ſummum
 Imperium: tu rex regum: tibi ſceptra, tibi ipſa
 Regna accepta ſeruat reges, & numen adorant
 Accurſi, uocisque uocant, metuuntque, tremuntque,
 Atque humiles uni tibi corda ſerocia ponunt.
 Inſani, tibi qui ſe fruſtra opponere ſignis
 Inſeſtis audent, atque irrita bella laceſſunt.
 Quandoquidem ceu das, adimis quoque regna ſuperbis.
 Quanta ſua ſit uis, quam ſeua potentia dextra,
 Cæleſtium uolucrum ſcit quondam maximus ales,
 Olim qui roſeo ceu Lucifer ore nitēbat,
 Et matutino præbebat lumina cælo.
 Cum ſocijs nunc in tenebris, & nocte profunda
 Sontibus infelix æterno carpitur igni
 Noſtipotens umbris terror crudelibus, & ſax,

Lucifugisq; animas miseris exercet in oris.
Scit Babylon superis educta turre sub auras
Terrigenas quali disseceris ense gigantes.
Scit Segoris, scitq; infelix Asphaltidos undas
Accola quas urbes subito telluris hiatus
Hauferis, & pluuio gentem deleueris igni
Ausam immane nefas, uim cœli inferre ministris
Aligeris tenera iuuenum sub imagine formæ.
Tantus agit furor insanos, tam cæca cupido.
Tu pedibus salsas das ire impune per undas
Suspensis genti, dum uim fugit hostis, amica,
Et mare uelivolunt concretæ diuidis unda.
Nec mora uorticibus pelagi in se deinde reuersis
Arma inimica, uiros, curruq; sub equore mergis.
Et dura Ægyptum luctus prosternis amaro.
Quam non ulla prius potuerunt edita cœlo
Flectere signa ira cœlestis nuntia monstra.
Tu potes hostiles nullo ariete uertere muros
Ad solum clamorem hominum, sonitumq; tubarum.
Tu quoties opus, insolentis terroribus hosti
Ad nos immittis tenebrasq; metumq; fugamq;
Et couersa adigis dare terga sequacibus umbris.
Vox tua terribile est tonitru, tua dextera fulmen.
Tu populum innu uerum deserta per inuia uelut
Concreto cœli pauidi. ore tor annos.
Tu largum duris è rupibus elicis amnem.
Tu dulces in aquas fontes conuertis amaros.
Tu rerum quandoq; uices, & fœdera rumpis.
Et quas fixisti leges, idem ipse refugis.

Hinc precibus ualidi herois, dum praelia tendis,
 Sol cælo stetit immotus, mirantibus astris,
 Cæteraq; astidos requierunt sidera cursus.
 Hinc conuersa retro quoq; flumina subsedere,
 Aut subito obsceno manarunt rubra cruore,
 Et segnis quadrupes humana uoce locuta est.
 Olim etiam pluuiam multos innubilis annos
 Haud aër dedit, & latices latuere repositi.
 Ante haustum largis deleras imbribus orbem.
 Tu cererem exigua nati conuertere in artus
 Diuinos, corpusq; potes sacrantis ab ore.
 Quid mirum, si ferrum etiam natet amne liquenti
 Suspensum, nec mole graui subsidat in ima?
 Si uim sponse suam dediscat mitior ignis,
 Nec pueros cremet in media fornace canentes?
 Arida si nitido reuirescens germine uirga
 Non expectatos det obuisto cortice flores?
 Per te etiam surdis penitus saepe auribus orti
 Sunt uisi claras audire, & reddere uoces.
 Nec non capti oculis, & blanda luce carentes
 Lucundum cæli potuerunt cernere lumen,
 Ut silcam, quos in media iam morte iacentes
 Incolumes seruas, nutuq; in pristina reddis.
 Quin etiam extinctos, ima & tellure repositos,
 Cum libet, amissa reuocas ad mûnera uitæ,
 Idq; alijs das posse, tuas qui pectore casto
 Implorant uires, & sanctum numen adorant.
 Nil adeo nostris tam uiribus inconcessum,
 Quod non eualeat quisquis te pectore toto,

Toto corde colit, totis te sensibus haurit.
 Ille etiam auuisos in salvas aquoris undas
 Transferet, ac coget per inania currere montis.
 Ille etiam uelut ante oculos uentura uidebit
 Particinans, populisq; canet longe ante futura.
 Largius ipse homini te sepe infundis amico,
 Cetera de nihilo quem propter cuncta creasti.
 Illum etiam demum cœli dignaris honore.
 Respice nos bonus, & nodo tibi nocte tenaci.
 Nos facere id potis est unum, ac seruare beatos.
 Nam quicumque tibi se iunxit, & altius hæret,
 Teq; habet, omnia habet, nulliusq; indigius ultra est.
 Omnia sunt in te, per te omnia, te omnia ab uno.
 Si quid opus, nulli deos, omniaq; omnibus unus
 Sufficis, & te; qui sis omnibus omnia, præbes.
 Tu uigor es seßis, iactatis equore uasto.
 Tu portus, tu fons liquidæ sitientibus undæ.
 Tu requies, tu pax animis placidissima nostris.
 Tu modus es rerum, mensusq; & dedala forma.
 Metaq; tu pondus, numerusq; ordoq; decorq;.
 Tu cunctis communis honos, tu uita, salusq;.
 Tu cunctis communis amor, tu plena uoluptas
 Omnibus, & uirtus, abs te sapientia, si qua est
 Mortali: tu lex, tu spes certissima, tu lux,
 Tu uia, tu ratio, desunt mihi carmina, desunt
 Verba, tibi quo plura cano, tibi plura canenda.
 Restant mortali non euoluenda labore.
 Non te cræbes capiunt, non ampli seruita cœli
 Ardua, non ratio, non mens, non denique sensus.

Atq; adeo maris immensi tot stagna, tot undas
 Ebibere enitor, totumq; haurire profundum.
 Hic mihi si aeternum sonet immortalis atheno
 Gutturis uox, sentumq; obeant haec munera linguae,
 Seminaq; excudam laudum usq; abstrusa tuarum,
 Haud equidē exiguam sperem comprehendere partem.
 Sint ideo potius tibi nostra silentia laudi.
 O decus, o iubar aeternum, inuiolabile lumen.
 Summū unumq; bonum, summarum maxima summa.
 Si quid honos, si quid laus, si quid gloria, id omne
 Unus habes: tibi honos, tibi laus, tibi gloria soli.

D E I F I L I O,

D E O O P T. M A X.

RINCIPIO ante cui primordia, &
 ante creata

Omnia uerbum erat aeternum, immemo-
 rabile uerbum,

Vsq; Deum propter resideus, haud numinis expers.
 Diuiniq; haustus sed erat quoq; numen id ipsum,
 Eq; Deo Deus, & uerum de numine numen,
 Quod Deus aeterna produxit origine nullo
 Temporis obsequio se in se met mente reflectens,
 Concipiensq; suae propriam hinc sibi imaginis instat,
 Quo sine nil horum constat, quaecunq; creata.
 Fons uitae, fons lucis erat mortalibus aegris.
 Lux ea sed tenebris primo radiabat in altis,
 Nec claram caeca lucem agnouere tenebrae.
 Hac missus uates, lucem qui proderet almam

Gentibus.

Gentibus. & largo lustraret lumine mundum,
 Peridicoq; rudes pronuntius ore moneret,
 Non lux ipse quidem, sed tanti luminis index.
 Lux erat ille autem, qui primo lumine semper
 Affulget primas mundi ingredientibus oras.
 Non aberat mundo mundi fabricator, at ipsum
 Auctorem haud agnouit opus, sed ei obstitit orbis,
 Inq; sua aduenientem alij exclusere, neque illum
 Admisere sui, sed quoniam luce recepta
 Accepere, p̄is tum primum oblata facultas
 Et monstrata uia est, qua cœli surgere ad auras
 Possent, seq; Deo ceu pignora iungere cara
 Lustrati uelut, atq; iterum diuinitus ortis.
 Nam uerbum omnipotens (agite hic assurgite dictis
 Mortales uenerati animus) mirabile uerbum
 Dilapsam cœlo moribundos induit artus
 Factus homo Deus, & nostris habitauit in oris,
 Unde salus omnis nobis est orta sepultis.
 Tanta'ne te pietas miserantem incommoda nostra,
 Tantus adegit amor, cœli ut de lumine claro
 Te nostris uelles ulro immiscere tenebris,
 Cum sis æterni proles æterna parentis
 Luciferum ante satus roseum? tu Lucifer ipse,
 Ceteraq; astra tuo tu lumine cuncta serenas,
 Qui gigni neq; cœpisti, neq; desinis unquam,
 Principio semper genitus gignendus & usq;
 Principium de principio, de fonte oriens fons.
 Tu Sol, atq; idem splendor de Sole resurgens,
 Splendor, qui solem illustras splendoribus ipsum,

Lux de luce micans, clarum de lumine lumen.
 Sol omnis fons iustitiæ, pietatis origo.
 Splendor, qui totum illustras splendoribus orbem.
 Tu mortale hominum genus ipsa ab origine rerum.
 Vidiſti curas humiles, & vana fonere.
 Conſilia accurum terris, cœleſtium inane.
 Huc ideo acceſti moribundo corpore ſeptus.
 Te medium dans inter nos, interq; parentem.
 Et nos erudies nunquam ante audita moneres,
 Arcanis inſcripta notis in codice claſſo.
 Quem ſeptem cuſtodiant adamantina ſigna.
 Hic veterum coram evolvens oracula vatum
 Inſtraſti nos luce nova, ut concretæ uidentes,
 Atq; oculis ſubiecta, etiam poſſemus adire,
 Quæ fugiunt hominum uifus, uix peruia menti,
 Atq; ita nos ueheres tua per ueſtigia ad aſtra,
 Qualis auis, non iam implumes cum ſedula natos.
 Inuitat, tenditq; uolatu educere in auras,
 Ipſa ſuperuolitat nidum alludentibus alis,
 Paulatimq; leui ſe tollit in æra lapſu.
 Non alia humanum genus arte obtuſa tor annos
 Corda gerens poterat ſublimi pectore digna
 Concipere, & uolucris cælum tranſmittere mente.
 Nam tibi cuncta pater, quæ ſupr, quæ ue ante fueret,
 Quæ ue dehinc uentura, uni detexit, & æquè
 Omnia ſeis, & cuncta uides, uidet omnia ut ille,
 Te quamuis genuit pater auctor, non tamen unquam
 Te fuit ante pater: nunquam non ipſe fuiſti
 Filius æterno ſoboles æquæna parenti.

Teu, quamuis longe aeternis pereuntia distant,
 Splendor ab igne oritur, splendorem non tamen ignis
 Ante igit, ac simul atque ignis tum coepit oriri,
 Ortus item pariter splendor diffulsit ab igni,
 Aeternusque foret pariter, si aeternus et ignis.
 Non pater est te maior, habes patris omnia, et in te
 Est pater, ut genitore si idem tu semper in ipso es.
 Quaeque potest pater, aequae eadem potes omnia ab illo,
 Tantum te genuit pater amplius, ipse neque illum
 Cignis, nec pater es, sicut neque filius ille.
 Tu patris aeterni aeterna, atque simillima imago,
 Tu patris inuicti robur, tu dextera, et ingens
 Brachium, inexhaustusque vigor, uirtusque perennis.
 Tu patris aeterna es sapientia cuncta uidentis.
 Qua maria, et terras, caelum, aethera, cuncta creauit.
 Nam Deus aethereos cum mundi excuderet orbis,
 Aereisque plagas conflaret, cumque liquores,
 Et circumfusas laticum suspenderet undas,
 Libraretque suo tellurem pondere nixam,
 Inque uicem ualidis connecleret omnia uinculis,
 Ipse aderas operi indulgens, nutu omnia firmans,
 Omnia componens sine te nihil, omnis ubique
 Est per te decor, et rerum pulcherrimus ordo.
 Namque sinu patris ipse aderas noua cuncta creantis
 Ante mare, et terras, caeli ante patentia regna,
 Ante humiles colles, ante alta cacumina montes,
 Fluminaque, et fontes genitus, praerupta priusquam
 Fundamenta graui telluris mole locaret,
 Filius ex abas ante omnia secula natus,

Amplexusq; patrem aeterno deuinctus amore
 Gaudebas tecum, torrens unde illa uoluptas
 Illa immensa fluit, gaudent qua cuncta creata,
 Que sensus hominū supra est, super omnia abundans,
 Auribus ut nemo hanc, nemo unquam mente capaci
 Hauserit in terris, animas ea sola beatas
 Efficit aethereis exemptas corpore in oris,
 Et nihil ulterius querant, nihil amplius optent.
 Tu tamen ò nostros adisti sponte labores,
 Mortalesq; auras hausisti has noctis in umbras
 Editus, humanosq; puer collectus in artus,
 Verus homo, uerus pariter Deus, unus utrinq;
 Nasceris, & cœli nostri non respicis oras,
 Et; siui patris in terras te deicis imas
 Solis lucis egens, cum sis fons lucis, & ipsum
 De nihilo exuderis, nullaq; è lampade solem,
 Cœteraq; illustrans cœli succenderis astra.
 Nasceris, & subito aspectu cœlum omne serenas
 Editus in lucem pura de uirginis aluo,
 Que penitus thalami, tactusq; ignara uirilis
 Numinis assantis sancta concepit ab aura.
 Nasceris: in terris pax nascitur aurea tecum,
 Pax omnem sensum exuperans, insueta uoluptas.
 Nasceris, ut uerni species patefacta diei
 Omnia letitia perfundas, gaudia ubiq;
 Plena seris mira rorant dulcedine montes
 Undiq; mellifluaq; redundant nectare ualles
 Undiq; scelici distillant omnia rorc.
 Nam cœlum omne liquens, cœliq; uolubilis orbes
Desuper

*Desuper insolitis tunc imbribus irrorarunt,
 Et pluuiam nubes felici rore dedere,
 Quo tellus imbri, Zephyrusq; tepentibus alma
 Concepit grauis, & gremio flos ortus aperto
 Exeris os, campisq; comis diffundis apricis
 Circum suaue rubens, & circumfusa coloras
 Gramina. diuinos longe rursus halat odores.
 Tu ros, tu pluuias, equè polo fluuis aureus imber.
 Expectatus ades tot secula ab omnibus imber.
 Candida te excipiunt intactæ uellera lane.
 Nec tamen excepto maduit lana humida ab imbri.
 Porta æterna manet cœli alto in limine clausa,
 Perquam aditus nulli penitus fuit orbis ab ortu.
 Ipse sed ingrediens soli tibi sponte patentes
 Isq; rediisq; fores, nec claustra innotata resignas,
 Quale uisum radijs penitus sol transit ad ælis,
 Illa soq; domus subit interiora metallo,
 Intimaq; illustrans penetralia lumine uedit.
 Plurima forte olim serpens tabo, atq; uenenis
 Fontesq; flauiosq; lacusq; insecerat omnis,
 Omnes errabat mors passim infusa per undas.
 Circum uicta siti longas effusa tacebant
 Per riuos armenta, genus simul omne ferarum,
 Nullaq; suspectas labris arentibus undas
 Libabat quadrupes, uicinaq; flumina tantum
 Spectabant ueritæ cœcum sub gurgite uirus.
 Ecce serus ceruo assimilis, capreaue fugaci
 Montis ab ærei decurrens uertice summo
 Tranite decliui saltus præternolat altos.*

Iamq; sugam per plana tenens ingentia campi
 Transmittit spatia, & uolucris uolat ocior aura.
 Conuertere oculos commota armenta repente
 Ad sonitum, atq; uiam uenienti abducta dedere.
 Ille lacum ingrediens longo ferit aequora cornu,
 Fronie quod in media solum gerit. ilicet omnis
 Ad tactum subitis feruoribus aestuat unda,
 Exultantq; uada, spumisq; incanuit amnis.
 Nec mora, prosiluere ferae simul undiq; in undas,
 Securæq; mali medicatum hausere liquorem.
 Currite montana uos, huc accurrite nymphæ
 Ferte rosas. legite alipedi candentia uestro
 Lilia, narcissosq; & purpureos hyacinthos.
 Texite odoratas uario de flore coronas,
 Atq; salutiferum fertis inneclite cornu.
 Tu noster quadrupes cæli ô lux clara serenæ.
 Versice ab æthereo, tu nostræ causa salutis
 Certa uenis, tuæq; omne abigit præsentia uirus.
 Grex lectarum ouium cæsis custodibus ibat
 Omnis Idumæis passim dispersus in aruis.
 In pecus omne fera crassari impune, frenabant
 Hic illic miseris balatibus omnia circum.
 Pastor ab aduerso Carmeli uertice missus
 Venisti tu cogere oues, ouiumq; mederi
 Vulneribus pius, ingluuiemq; inhibere luporum.
 Vnius ut tandem pastor foret unus ouilis.
 Currite Idumæa uos, huc properate puella.
 Visite pastorem nunquam ante hæc secula uisum
 Cernite ut incessu grauis, ut spectabilis ore

Egregio, formaq; uiros supereminet omnis,
 Cuncta Deo similis, uultum, uocemq;, coloremq;,
 Haud spirans mortale. Dei quantum instar in illo?
 Sternite humum uenientis, & uolentia spargite ubiq;
 Graminaq; & flores, calathisq; occurrite plenis,
 Et patrio de more nouum date gutture carmen.
 Ecquis Idumæo uenit ecce è tramite pastor
 Transiliens colles, montana cacumina tranans
 Diuini specie iuuenis pulcherrimus oris
 Vnd. q; diuinum iactans de corpore amor: m?
 Ecquis odorato ut thalamo nouus ecce maritus
 Egrediens multo incedit sublimis honore,
 Fragranti latos humeros adopertus amictu,
 Atq; ipsos blando montis exurit amore?
 Omnia amant iuxta, mitescunt omnia circum.
 Currite pastores, pastorem uisite amantem.
 Currite longinquis reges à finibus orbis.
 Dona parate opibus, regumq; inuisite regem.
 Sed quid ego aspicio textum illi informe rubore.
 Syalentiem guttis tunicam? chlamys atra colorem
 Infelicum ueluti calcata duxit ab uua,
 Compressiq; pedum macularunt uincla racemi.
 Ah tibi quis niteos tam fæde infecit amictus?
 Ah tibi quo species euauit illa repente,
 Qua sanctorum anima in cælo latantur amorum
 Alituum cælestium acies, gens æthere nata?
 Tu'ne ille æterna splendor nitidiss: me lucis,
 Pulcher luce magis, roseo formosior astro,
 O cæli inbar, ô oriens, ô Lucifer alme

Lumine cuncta rigans, illustrans omnia luce?
 Lucis ubi nunc ille nitore? tum Phosphorus ille,
 Præbibus mundo qui lamina matutinus?
 Quem quondam uario rerum ipsa in origine cantus
 Laudabant celeres mundi septemplex orbis,
 Laudabant elementa tuum admirata decorem,
 Laudabant alternantes & uesper, & ortus,
 Lunaq; solq; poloq; orientia sidera utroq;
 Hei mihi Lucifero quantum mutatus ab illo es?
 Hei mihi mutato quam factus decolor ore?
 Quam niger aspectus, quam deformatus amictus?
 Quis te percoxit tantus calor? haud tibi uultus
 Sol æstu infuscat, non purpura tinxit amictus.
 Longe alius rubor, atq; alij infecere colores.
 Solus amor nostri fuit horum causa malorum,
 Solus amor fuscæ fuit idem causa ruboris.
 Unus tu nobis collectas comprimis uuas
 Suppositus trabe, mole graui, sub pondere iniquo,
 Deq; tuo expressi tortu fluxere liquores,
 Et totum quæ uina hilarant dulcedine mundum.
 Ast etiam quæ nam iuuenili in corpore cerno
 Vulnera? quam lata patefactum molle fenestra
 Pectus hiat? planta quam dira cuspide fixæ?
 Ecce manus ambæ ferro quoq; arantur acuto,
 Vulnerificisq; caput redimitur sentibus horres,
 Affixusq; trabi uitam heu quoq; deniq; fundis.
 Cui hominum hoc de te licuit scelus? an Deus istis
 Vulneribus, mortiq; etiam succumbit acerba?
 Ipsi tunc etiam flerunt tua fœnera montes,

Aspraq;

Aspraq; saxa tuo doluerunt fissa dolore.
 Ipsa parens frugum sese mœstissima tellus
 Plaxit, & insolito tremuit succussa fragore,
 Nec potuit lacrymas Sol dissimulare, serenam
 Cùm ferrugineo faciem uelauit anucltu.
 Ah dolor, admissi nullius conscius, insonsq;
 Occidis, & poenas aliena ob crimina pendis,
 Qui neq; contraxi proauitã ab origine culpam,
 Nec tenui ipse tuum maculasti crimine nomen,
 Nos inconcessa decerpimus arbore poma,
 Unde omnis spes nostra absumpta, salusq; sepulta,
 Ipse tuo cunctam soluidisti sanguine nec
 Arboris affixas plantas, & brachia tranco.
 Nostra tua de peste salus, de funere uita
 Nostra oritur, læsiq; tuo languore ualemus.
 Namq; licet mortale tibi, & uiolabile corpus
 Effet, mortali ut matris de sanguine cœtum,
 Nulla tamen furti obstabant contagia auiti,
 Antiquæ uel nota suberant uestigia nusquam,
 Quam generi princeps hominum generator inurens
 Hec genus infelix transmisit in omne nepotum.
 Quandoquidẽ intemerata parens genitricis in alio
 Ipsa suæ afflanti circumdusa numine, labem
 Vel non admisit, uel protinus eluit omnem.
 Tu uolucris facta illa, tuo quæ sanguine natos
 Pascis, & admoto terebras tibi pectora rostro.
 Agnus eras sacer ille, patri mactandus ad aram
 Victima morte obita qui nostra admissa piæres,
 Ablueresq; tuo nos hostia sancta cruore.

Tanta

Tanta molis erat nos cœli in regna reponi,
 Vnde procul pulsi malesuada fraude colubri
 Sedibus ignotis rot longe errauimus annos,
 Pellacis colubri, hamata qui agmine cauda
 Magnam etiam superũ detrahit ab æthere partem
 Vincis io. atq; hydro tandem oblectatus acerbo
 Infernas penetras sedes, & morte subacta
 Vitis adhuc uita meliore, animasq; piorum
 Carcere perfracto erebi uastator ab umbris
 Eripis, & tecum cœli alto in culmine sistis.
 Tu leo promissus magni de sanguine Iudæ
 Nasceris ille, malisq; uenis occurrere nostris.
 Vincis io. & magna ui uincula nostra refringis,
 Vincula queis sibi nos addictos hostis habebat,
 Atq; triumphatum compefcis uiribus orcum.
 Quiq; modo informi leto sine honore iacebas,
 Iam pulcher uisa, iam formosissimus ore
 Pristina diuini præ te fers signa decoris,
 Atq; agis insignẽ repetẽs supera alta triumphum,
 Qualis ubi exutus senium, nitidusq; inuenta
 Puniceis surgit Phœnix à funere plumis,
 Iamq; suos adit Aethiopes, Indosq; reuisit.
 Circa illum uolucres uaria comitantur euntem,
 Et uario indulgent cantu, plausuq; sequuntur.
 Tu lapis, informi primo quem mole iacentens
 Proiecere uiri, neq; eum inter leuia saxa
 Miscuerunt operi, mox ipsa in fronte locatus
 Aedibus in summis, qua prominat angulus extra,
 Parieti utriq; deus ualidis compagibus omne

Nectis

Ne tuis opus, totaq; nites spectabilis arce.
 Nec tamen hic indefensos nos deseris unquam.
 Vsq; fones praesens, & amico numine firmas,
 Nosq; mari in vasto tot tempestatibus arces,
 Nec finis abruptis uictarate obire procellis.
 Tu pelagi uelut in medio firmissima cautes,
 Quam neq; conuellunt uenti, neq; fluctibus unda.
 Hac super alta noua posuisti moenia genti,
 Qua totum daret aucta tuis sub legibus orbem.
 Huc adeo seseis statio tutissima nautis,
 Huc, quae saepe mari in medio nostra ardua puppis.
 Aestuauit infans uentorum exercitia flabris,
 Se recipit, temnitq; minas, & murmura ponti.
 Vsq; inuicta silex te sauis obijcis undis.
 Impetus huc omnis, illisaq; frangitur unda.
 Obijce quo defensa, licet ni crebra fatiscat,
 Tutam tamen ponto nunquam caua mergitur alnus.
 Tu nos, olim ut pollicitus, non deseris unquam
 Tu nos de caelo praesens pascisq;, regisq;,
 Sufficis aeterna tu nobis pabula uita.
 Tu noster uictus, tu nobis pabulum, & esca,
 Tu caelo ros concretus demitteris alio.
 Suavis, & operatos referens cuiq; ore saporos.
 Tu nobis liquida emanat fons uinuos aquai.
 Flumine ab aethereo semper sitientia labra.
 Nostra rigas, largumq; in nobis efficis amnem,
 Cuius rursus aqua salis usq; ad sidera cursa.
 Impetus, & superum latantem temperat urbem.
 Abs te omnis uis nostra oritur, uigor ois abundat.
 Nostraq;

Nostraq; si qua tuo firma est in robore uirtus.
 Tu uelut in campis latis uberrima uitis
 Brachia protendens, nos ceu qui plurimus inde
 Palmes agit sese, laxisq; effundit habenis,
 Et grauidus circum nicidis exuberat uuis.
 Tu fortunati absclusus thesaurus olympi,
 Aurum ubi cœlicolũ, & gēma seruantur, & omnes
 Cœli claudis opes ditissimus, atq; recludis.
 In nos usq; etiam mortales largus inundas.
 Huc omnis pleno dimanans copia cornu.
 Abs te omnis auri uis, atq; opulentiã abundat.
 Quod semel aeterno longe ante exordia rerum
 Munere concessit genitor tibi, conditor orbis,
 Semper habes, nec cùm hic terrenos induis artus,
 Amittis quicquam decoris cœlestis in aethra.
 Non te adeo intacte claudabant uiscera matris
 In terris, ut non quoq; in aethere luce micares
 Idem eadem, aeterno genitus sine matre parenti.
 Nec minus, ac prius aethereo Deus altus olympo
 Regnabas cum patre, licet terraq; , maiiq; .
 Errares homines inter mortalia curans,
 Verus ibi, hic uerus, nec nos ludebat imago,
 Et plagis cum te obyceres morti obuius ultrò.
 In te solus homo sensu tulit aspera morte,
 Nec Deus est quicquam lacero tum corpore passus.
 Nam diuina quidem, quæ simplex, quæ ue tumentum
 Reicit aspectum complecti nescia sensu,
 Cùm natura sibi applicuit mortalia membra,
 Naturamq; hominũ, haud maculis cõtraxit ab illis,
 Nullaq;

Nullaq; per talem admisit contagia nexum,
 Sed penitus seorsum pura, atq; intacta remansit,
 Cui nihil omnino terrena labis inhaesit.
 Dissimiles species naturæ utriusq; repugnant.
 Sicut ubi immundas sol lambit lumine fossas,
 Tetra ubi preluuiis graue olet cænoq; , fimoq;
 Non tamen effusi radij, dum sordibus errant,
 Infusas ducunt ea per commercia sordes.
 Rursum igitur solito pariter sublimis honore
 Regnas. humani præ te fers corporis artus
 Amplius, intacta quos traxi è uirgine nascens
 Filius omnipotens patris omnipotentis. & hæres.
 Sed quod erat mortale olim, & uiolabile corpus,
 Nunc immune necis stellas super emicat omnes,
 Prasulgensq; nouo premit ipsum lumine solem,
 Quæq; tuos anima accersit diuinitus artus,
 Formari inciperes sanctæ cum matris in aluo,
 Numinis insolito tecum dignatu. honore,
 Felicesq; animas longe supereminet omnis,
 Tecum unâ imperium cæli omnipotentis adeptâ.
 Nanq; tibi, quæcunq; usquam potis esse, potestas
 Omnis ubiq; data est cælo, terraq; , mariq; ,
 Omnia ut æterna ditione in secula frenes.
 Insuper insigni es genitoris munere adeptus
 Præclarum & dictis non enarrabile nomen,
 Insolitum euectum super omnia nomina nomen,
 Quod cælum tellusq; tremunt, atq; infera regna,
 Suppliciterq; uni genua accuruantur ubiq;
 Idem etiam effæto cum uenerit ultima mundo

Tempestas, rapidis qua flagrent omnia flammis,
 Mortales iterum missu genitoris in oras
 Adueniens, hominum ut uitas, & crimina queras,
 Pro meritisq; uoces ad pœnam, & præmia quenq;
 Te genus humanum aspiciet fulgere per auras
 Sereas fulua in nebula, quem mille sequentur
 Sanctorum hinc, atq; hinc acies, cœtusq; uolucrum.
 Quattuor are cauo uentos de partibus orbis
 Omnibus humanum genus huc excire iubebis.
 Omnibus innumeræ gentes à finibus ibunt
 Magnum ad concilium, non tantum corpora uiua,
 Verum etiam quondam defuncta cadauera uitæ,
 Offaq; ab exesibus surgent rediua sepulcris,
 Atq; iterum blande data inibunt limina lucis.
 Mille hominū hinc, illinc acies, nouaq; agmina ubiq;
 Occurrent tibi per uolucres aliquid aeris auras.
 Interea magni simulator iudicis hostis
 Seditione potens multos sub imagine falsæ
 Ludet, & abductos recto sub signa uocabit,
 Atq; tibi infestus contrarius instruet alas.
 Quem uerus mundi pro talibus arbiter ausis
 Turbine corripiens terra ima in uiscera condet.
 Ut uerò genus humanum totis millia campis
 Institerim latis, uictor medio ipse theatro
 Secernes, dextraq; pios in parte locabis,
 Læta gregem cœu pastor agens in pascua mites
 Matutinus oues semper seungit ab hædis.
 Læta autem coges fontes miserabile uulgus.
 Finemq; xelum quoq; signa dabit, tum eardine rupto

*Axis uterq; loco absiliet, stellaq; ferentur
 Aethere præcipites. tum Sol ferrugine reclus
 Proinus amissa cœu mœrens luce latebit,
 Lunaq; obisse suum mirabitur obruta lumen.
 Omnia noctescent tenebris caliginis atra.
 Tum flamma ultrices, uibrat. q; fulgura cœlo
 Corripient subitis mortalia cuncta fauillis.
 Ardebunt fontes: ardebunt flumina, & alta
 Sequora flammescetq; auris candentibus aër,
 Et ueter extremos confidet mundus in ignes.
 Tum cœlo lignum uenerabile syderis instar
 Fulgebit nostræ monumentum insigne salutis,
 Aethere mixta comas ramis felicibus arbor.
 A leua fontes, & quos scelera impia damnant,
 Ibunt infernos erebi flammantis in ignes,
 Omnes ut sua quenq; prement commissa, cremandi,
 Dextra autem infontes, quorum'ne oblita piacula,
 Digrediens terris tecum ad tua regna uocabis,
 Felicem quenq; in sedem, quam cuiq; parauit
 Protinus à prima pater æquus origine rerum,
 Insigniq; uehes uictor super astra triumpho.
 Salue uera Dei soboles, rex ætheris idem,
 Bis genite, humani generis certissima ubiq;
 Spes, atq; indubitata salus, lux aurea mundi,
 Nobiscum Deus, interpres superumq; , hominumq;
 Tu capitis nostri gemmis contexta corona,
 Ipsum tu caput, & decus omne, & gloria nostra.
 Tu rex, tu nostri dux agminis inclytus ille,
 Quem metuumt infernæ acies gens atterere pulsa.*

Tu custos, uigil, & magni tu pastor ouilis.
 Tu medica arte potens, qui uulnera nostra mederis.
 Tu uia, tu ueri uis, tu te uita secutis.
 Tu nostri fundamentum templi, atq; columna,
 Templum ipsum, & cælo contermina uertice turris.
 Perq; gradus ara assurgens, araq; sacerdos.
 Ianna tu, ac referans cæli penetralia uedis.
 Tu raris, & portus, tu lex, tu legiser ipse.
 Tu folia euolis signato in codice clausa,
 Abstrususq; notis septenaq; claudra resignas.
 Tu nobis nostra auersam ob commissâ parentem,
 Et mala pro meritis cuiq; haud tolerada parentem
 Concilias bonus, atq; tua pro gente precando
 Usq; assurgenti te comminus obijcis ira,
 Vulneraq; obtendis, quæ quondam es corpore passus
 Deditus, & laceros pro nobis detegis artus.
 Tu patris admotus dextra, subnixus eodem
 In solio inmensum consorti namine mundum,
 At aequalitate eadem, paribus frequatis habenis.
 Omnia perpetuo assantes recreatis amore:
 Omnia concordî reparatis secula nutu.
 A genitore fuit per te uis omnis amoris,
 Magna quo inter se se, & amant, redamantq; beati
 Cælicole, inq; uicem mortales. spiritus ille,
 Qui mare, qui terras, qui cælum namine complet
 Vobiscum Deus ipse etiam, tres ordine certo,
 Numen idem, tres tergemino Deus unus honore.
 Maximus, optimus, omnipotens in secula regnas.

SPIRITVI SANCTO

DEO OPT. MAX.

N Deus in nobis? qd nos mortalib⁹ oris
sexocat, ô, nostrasq; rapit super aethera
mentes?

*N*ô ea uis opis humana, nō peEtoris hui⁹.

*Desuper extimulat nomen: Deus insidet ipse,
Intus agit Deus, & nostro se peElore uersat.
Hoc duce m̄tales fines transcendimus aptis,
Cognatisq; animis cœlo supera alta tenentes.
Hoc sine prostratiq; solo, in tenebrisq; uoluti
Iactamur, nec mens nobis ignobilis alium
Quicquam agit at. quicquid reEcti, sanctiq; mouemus,
Hoc manat de fonte: boni hinc fluit omnis origo.
Hoc de Sole oritur lux, hoc de lumine lumens,
Quo fruimur, quo nos supra nos tollimus aEli,
Hoc uno afflatis præcordia ab igne calcemus.
Si nunc ille meis se se implicet ossibus ignis
Plurimus, & sancto me cœli incendat amore:
Si lux illa meis oculis se lumine largo
Explicet, & nubem de peElore differat atram,
Quo me tollere humo ualeam, & sublimia cœli
E mari, quo fas acie sit cernere coram,
Unde ea uis ipsa, unde calor, quo fonte redundes
Indeprensus amor, qui tanti luminis ortus.
Si mihi nunc ipsum reseret se deniq; nomen,
Seq; suumq; initum, primumq; ab origine fontem
Fallor? an ille ruit calor? ecce mihi artubus ardor*

d 2 Ingn

Ingruit, ante oculos lax en mihi plurima oberrat.
 Unde noua hac species? unde hac tam clara repente
 Tempestas? iam tollor humo, iam plurima nubes
 Rarefcit, soluitq; aciem tenebraq; dehifcunt.
 Iam uideor (liceat dictis res pandere operas,
 Quifquis es, ore tuum fit fas recludere numen)
 Iam uideor, qua fyderei plaga lucida cæli,
 Vera ubi pax, ubi summa quies, ubi plena uoluptas,
 Cernere fubluftri non enarrabile lumen
 In nebula, immenſum radijs qua circuit orbem.
 Luminis in medio regem ipſum ardentis olympi
 Ingentem, immenſum, niro ſplendore prementem
 Omnia, & humanos ſtringentem lumine uiſus.
 Omnia maieſtas replet: omnia gloria obumbrat.
 Propter eum ſedet en gnatus patri unica proles
 æterni æternus, pariter ſine ſtirpe, ſine ullo
 ſemine, principioq; carens, & temporis exors:
 Quem pater uſq; alta ſe in ſemet mente reflectens
 Ipſe ſua æternum concepit imaginis inſtar,
 Arcanum ceu ſub tacito nos pectore uerbum
 Concipimus, quod mox linguaq; ſonoq; receptum
 In uocem formetur. & extra rumpat in auris.
 Ambobus par maieſtas, par gloria, & unum
 Numẽ idemq; quod eſt genitor, pariter quoq; natus.
 Unum ambo, æternus pariter, immenſus uterq;
 Omnipotens & uterq; orbis fabricator uterq;
 Nil patris ſine, nil nati ſine numine cretum.
 Ecce autem ulterius, quis tanti luminis ardor?
 Mira oculis mihi ſe facies nutantibus offert.

Hic ego totum aciem cuperem me uertere in ipsam,
 Inq; oculos, tenuemq; in mentis simplicis auram,
 Res incomprehenfas sensu quo ceruere possem.
 Quis porro tantis radijs globus igneus ille
 Circuitu longo amplexus cœli aurea templa?
 Ut procul absiliunt flamma hinc, atq; inde corusca,
 Ut porro absistunt scintillæ, ut & ignis anhelat,
 Et facibus crebro emissis fluit aureus imber?
 Quam placida mihi demulcet præcordia flamma?
 Quam mira mihi pertentat dulcedine pectus?
 Aut me animi fallit, mentemq; in somni t' haurit,
 Aut domus hæc sancti fornaxq; & fomes amoris.
 Huc omnis conflatus amor, conflata uoluptas
 Omnis, & ex omni concessit gratia cœlo.
 Nam quis tertius ille, micat qui propter utrunq;
 A genitore fluens per natum numine iuncto?
 In medijs uix apparet splendoribus aurea
 Nube, meâ prohibet quæ lumina, circumfusus.
 Quam similis, parq; ambobus? quam numine cõpar?
 Hic Deus hic, ni fallor, adest, quem deniq; quero,
 Quem sequor, humana quem tendo expromere uoce
 Implentem maria, & terras, cœliq; profunda
 Numine, & ampliuaga recreantem protinus auro
 Non factum, genitum ue, nec ullo autore creatum
 Profluit ecce patris, gnatiq; è numine eodem
 Numen idem, semetq; ideo procedit ab ipso
 Numen idem, calor omnipotens, diffusilis aura
 Perpetuo itq; reditq; reciproca, mutuus ardor,
 Amorum communis amor, hic aureus ille

*Halitus: hic Deus ille, hic amor, quo cuncta creatura
 Omnia quo constant, quicquid omnia condita seruat,
 Et maria, & terras, aurasque, & sidera cœli,
 Atque homines, & quæ sub cœlo animantia uiuunt,
 Quadrupedum genus, & uolucrũ, uitasque natantum,
 Graminaque, & stirpes, animaque carentia saxa,
 Eruntque effossa tandem tellure metalla,
 Omnia quæ in nihilum redeant collapsa repente,
 Sustentata suant nisi tanti numinis aura.
 Hic amor est, quo mortales regnator olympi
 Prosequitur bonus, hic idem, quo nos quoque contra
 Grati illum ardemus, quo se superique, hominesque
 Mutua amant inter se se pietate fouentes.
 Hic amor est cœli, terrarum hæc mutua flamma
 Cuncta fouens, nodusque tenax, & amabile uinculum,
 Cœlestam uis magna, Dei inmemorable donum.
 Hinc omnis pietas, hinc omnis denique uirtus
 Aura potens, amor ignipotens, spirabile numen,
 Spiritus ipse, tui apparent uestigia ubique
 Numinis ampla tuum est quodcumque, ubicumque uidemus.
 Tu patris æterni uirtus, tu dextera, & ipsi
 Tu digiti, quibus immensum fabricauit olympum
 Rerum opifex, quibus ingentem per inania librat,
 Et circumfuso suspendit in ære molem
 Cuncta tuus elementa ligans contraria uinculis,
 Muneribusque tuis passim plena omnia abundant.
 Cum pater omnipotens cum nato immania mundi
 Mœnia constituens cœli proceret orbes,
 Tertius ipse aderat (neque enim distractus ab illis)*

Omnia componens iam tum aurea luce cornuscus,
 Summa equitans leuibus miscibus aquora flabris,
 Iam tum purgatis liquentem fluctibus undam
 Flamme lustrasti, quæ dehinc mortalibus agris
 Elucet prima contractam ab origine labem,
 Unde salus animis proauita fraude sepultis.
 Inde rudes illi prima illa à stirpe parentes
 Tararum obliiti cœpere ad sidera mentes
 Tollere, mortalemq; hominem desuescere, puro
 Pectore concepto per te iam desuper igni,
 Et peragrarè acie cœli sublimia templa
 Admissi superæ depasci lumina lucis,
 Vniq; Dei paulatim animis sentire latentis
 Occultam, ingentem, tum ueri pectore pleno
 Cernere uenturos casus, longeq; remotos
 Veridica populis porrò prædicere uoce.
 Hinc sacri tripodes, hinc sancta oracula diuum,
 Hinc Solymî uates numeris arcana locuti,
 Carminaq; ediderunt diæ præfaga sibyllæ.
 Idem à stirpe seros, & duro pectore agrestes
 Erudicis subito egregias diuinitus artis,
 Instruis, atq; loqui doctò das ore repente,
 Et causas orare, & sanctus condere leges.
 Nam genus humanum terris extollere ab iniis
 Ad cœli iubar, & superis adiungere tendis,
 Nubiferoq; uehis nos aère in æthera purum,
 Nec quisquam sanctis excluditur ætheris oris
 Aut fato aduerso, aut alicuius numinis ira
 Debitus æternis mundi ante exordia pœnis.

Cùm primum dias exortii luminis oras
 Visimus antiqua suffusi labe parentis,
 Qui se seq̃; suumq̃; genus corruptit in auum,
 Immemor heu nimium promissi scedere pacti,
 Indecores cælo uix lumina tollimus agrè,
 Prostratiq̃; solo sine spe sine honore iacemus
 Transcripti infernis crebi post funera flammis.
 Usque adeo ueteris serpunt contagia noxa.
 Tu uerò nostris ubi sensibus aspirare
 Incipis, auxilioq̃; uenis sera corda mouendo,
 Admoniti incipimus paulatim agnoscere rerum
 Autorem, regemq̃; hominum, superumq̃; satentes
 Oramus nobis facilem, ueterumq̃; malorum,
 Nos piget, & uitæ execramur facta prioris.
 Iam magis atq̃; magis (neq̃; enim tu deficiis usquam)
 Spe uenia haud dubia audemus confidere rebus.
 Iamq̃; iuuat, quacumq̃; iubent oracula, legesq̃;
 Explorare animis, & iussa capeessimus uliro.
 Continuo ne sint nobis factis abditæ fraudi
 Nostra admissa tegens, & crimina noxia deles
 Imbre tuo, ueterumq̃; malorum obliuia misces,
 Atq̃; nouam in nobis mentem, noua corda renatis
 Sufficis, absterfaq̃; nitent noua cuncta senecta,
 Et simul optato mentes succendis amore,
 Quo cælo placiti, quo digni euadimus astris.
 Hoc superum pater insigni nos munere donat
 Sponte sua bonus, haud nostra pietate merentes.
 Non opis id nostra, non nobis tanta facultas.
 Ni pater omnipotens ad cari uulnera nati

Respiceret, qui morte obita mala nostra piavit,
 Humanumq; suo lauit genus omne cruore.
 Inde salus, operum inde omnis fiducia nostrum.
 Ne qua tamen prisca subsint uestigia labis,
 Sponte caput sacris de more immergimus undis,
 Presenti quas illustras tu numine presens,
 Et ueluti instillas uitam hoc sub gurgite mersis,
 Unde renidescunt animæ, uelut ara corusca
 Deterfa prorsus prisca rubigine scabra.
 His opibus firmati animi, his radicibus æstis
 Tollunt se, in meliusq; suis quoq; uiribus usi
 Crescunt, & superas per se nituntur ad auras,
 Dum pietate sua meriti post funera cœlum
 Concilio superum, atq; æterna pace fruuntur.
 Hæc promissa pijs animis uberrima merces,
 Præmia tanta manent tam paruo parta labore.
 Te sine nil tamen audemus, nil possumus ipsi,
 Et benefacta parum ualeant sine numinis aura
 Nostra tui, non tantum animos impellere nostros
 Incipis è tenebris reuocans in lumen apertum
 Sponte tua haud meritis nostris (à te omnis opum uis
 Nostra oritur: nostri tu fons, & causa uigoris)
 Verùm etiam mox ipse iuuas comes additus usq;
 Fortunasq; tua nostros uirtute labores.
 Ac ueluti arescant herba, syluaq; comantes
 Intereant, nisi mater alens radicibus imis
 Sufficiat uires, occultaq; pabula tellus.
 Sic noster sine te uigor, & uis desinat omnis
 Hæusta cito, incassumq; fluant sine fruge labores.

Mille animis se se obijciunt discrimina nostris.
 Mille nocent peſtes, occultusq; imminet hostis
 Semper, & egregijs hominum inuider additus orſis.
 Quot ſclerum facies, tot nobis retia tendit,
 Tot laqueos: quis enim queat hos euadere caſſes?
 Aſt ubi noſtipotens manus haud ignara nocendi
 incautos petit inferno ſummiſſa barathro
 Lucifuga peſtes, tetra ſine corpore uita,
 intentantiq; dolos, nobisq; illudere docta
 Nituntur recto captas abducere mentis.
 Illicet ipſe ades, & medio in certamine ſeſſis
 Aſfulges, retegisq; dolos, atq; irrita frangis
 Tentamenta, tuoq; magis nos numine firmas.
 Omnibus auxilio es, ſatis omnibus unus ubiq;
 Diditus, & gentes paſſim diffuſus in omnes.
 Nec quenquam tu muneribus bonus eximis ultero
 Ipſe tuis omnes inuitas, allicis omnes
 Omnibus incutiens blandum in praecordia amorem.
 Infelix, qui te non audit crebra uocantem,
 Pulſantemq; diu. davo ſed corde reluctant,
 Sed tua iuſſa negans clauſas dimittere in aures
 Ah miſer oblato ſe ſe ſubducit amori
 Ipſe ſuis obſtansq; bonis lucemq; percuſus.
 Quo monitus te quiſq; libentius audit, eo illi
 Semper ades, propiorq;, & numine largius implet.
 Et cui tu ſemel indulges, non deſeris unquam,
 Se ſe ſponte ſui niſi deſerat immemor ipſe
 Heu nimium infelix, ab ſemet proditus ipſo.
 Nam ſimul atq; animus maculis ſe infeſcit aberrans

Curriculo huc illuc palanti corde, reliēlis
 Limitibus, superum, ac reēti contemptor, & illex,
 Continuo fugis, ac pollutā ab sede recedis.
 Persentit miser ille taum euanescere numen,
 Omniaq; in peius ruere, & retro acta referri,
 Et magis, ac magis usq; obtusa rigescere corda,
 Qui modo sydereo tendebat lumina cælo
 Arrectus penetrans acie sublimia olympi,
 Colloquioq; fruens superam: nunc obsitus umbris
 Obscuris, atq; ora solo teterrima pressus
 Serpit humi, in cænoq; graui sine honore uolutat,
 Cunctaq; se circum tenebris noctescere cernit.
 Qualis, qui modo conspectis tendebat in armis
 Actus equo prima signans intonsa iuuenta
 Ora puer, forma ante alios pulcherrimus omnes,
 Si, cum primum castra subit, sorte acta sagitta
 Hostis ab aggeribus candentia peēiora fixit,
 Voluitur: ora modis tabescunt pallida miris:
 Labitur omnis honos, fugit omnis gloria forma:
 Et modo qui toto spirabat corpore amorem
 Nunc grauis aspectu est, aurasq; incestat odore,
 Sic animus te prasenti nitidissimus olim,
 Te fugiente, situ, ac tenebris inuoluitur atris
 Decolor, atq; omni formæ spol:atus honore.
 Sic olim, qui matutini syderis instar
 Larga ministrabat radiantia lumina cælo
 Lucifer ille chori caput alitis, & iubar, alto
 Excussus cælo, lucemq; exutus in ima
 Coniecit sese, & nigris immiscuit umbris.

Fortunatus & ille, Dei quem filius olim
 Vnicus in partem regni, sortemq; locarat,
 Bissenos inter procures lectissimus ibat.
 Verum sponte sua deiectus culmine tanto
 In praeceps ruit abs te te sine luce relictus.
 Tanta tui immemorem ceperant radia amoris.
 Non tamen, ut primum te quisq; aueritur, illum
 Deseris omnino longa irrevocabilis ira.
 Sed longe observas, tendat quocunq; secutus,
 Atq; iterum, atq; iterum mulces, nec deficiis unquam:
 Ac ueluti genitrix puerum, qui plurima fugit
 Conscius ob malefacta domi, seq; abdidit altis
 In sylvis, nunc huc errans, nunc auius illuc,
 Prosequitur pia, & incassum uestigia pone
 Observata legit, precibus nunc allicit illum,
 Nunc commota minas addit, si forte latefcens
 Audiat, & uoces incertas irrita iactat,
 Quam metuit ne ue esca fera, neu prada latroni
 Incomitatus eat, correntis ue incidat undis?
 Haud secus auersa si quis te mente reliquit
 Ah miser, oblitusq; sui, ingratusq; salutis,
 Prosequeris, rursusq; uocas, rursusq; remulces
 Auersum, inuitumq; trahis, si forte uocatus
 Audyt, indoluitq; admissis crimina passus,
 Lustratusq; sacerdoti commissa piane,
 Protinus insinuas illi te, iterumq; reuisis,
 Sopitosq; iuuat rursus succendere sensus,
 Fœdera q; ablutis maculis in prima reponit.
 Nec semel id satis: at quoties te aueritur ille,

Te toties ultro auerso placabilis offers.
 Est uenia locus usq; & habent peccata regressum,
 Nec requies, donec uita labentibus annis
 Ultima cuiq; dies moribundi aduenerit aui.
 Tantus amor nostri, tanta custodia cure.
 Fortunatam animam, macula cui contigit omnis
 Deterfa asslari tam sancta de super aura,
 Cui datur incendi tam sancto de super igni,
 Semper & in dulci flagrando uiuere flamma.
 Illa Deum, Deus illam ultro bonus ardet, amantiq;
 Indulgens ultro dulcem respondet amorem.
 Quicquid agit, fluit insolita dulcedine amoris.
 Semper amat tecum, dulciq; in amore quiescis.
 Tota in amore, parum curans mortalia, fixa est.
 Nec potis est ipsum tam sanctum numen amare,
 Quin quoq; mortales iuncto simul ardeat igni.
 Ante alios tamen o felices, terq; beatos,
 Atq; quater, grauida qui te genitricis in aluo
 Hauserunt, neq; dehinc in dulces luminis oras
 Exorti excussere tuum de pectore numen,
 Sed culpa exortes, & uita pariter acta
 Seruauere tuum intacti sub funere manus.
 Id paucis concessum autem, quos æquus amasti.
 Et quibus eximia indulsisti numinis aura.
 Non tamen, excepto diuini corpore nati,
 Te tam presenti quisquam unquam numine passus,
 Quam quondam Iudæa genus, pulcherrima uirgo,
 Quæ superum puro concepit ab æthere regem
 Semine de nullo, nullis temerata hymenais.

Munere tu solus sanctus thalamiq; thoriq;
 Virgineam implesti fecundis flatibus aluum.
 Huc omnis vis, huc æstus profluxit amoris,
 Erupitq; ingens totis fornacibus ignis.
 Quo uero aggrediar post matrem carmine, quanto
 Numine, quam largo torrente undaueris ipsos
 In partus? mecum hic sandi vis uicta laborat,
 Verbaq; res superat, maioraq; uiribus audeo,
 Ardua, inaccessa, & nulli concessa priorum.
 Quanto animus, qui numen erat, si grassasse putandus
 Igne intus, toto cum dulcem corpore amorem
 In ætaret: quacunq; uiam spectabilis ibat
 Huc, illuc circum ora ferens gratissima cælo,
 Omnia inundabant mira dulcedine, amabant
 Omnia, non ipsi montes ardore uocabant.
 Usq; adeo occultos afflabas sensibus ignes,
 Et lætos membris haud ulli uisus honores.
 Olim etiam apparens oculis mort alibus olli
 Luce palam, cunctisq; uidentibus affulsisti
 Præpetis in faciem collectus, & alba columba.
 Ora gerens, mira de cælo uoce secuta.
 Post iterum te mortales mortalibus ægri
 Conspexere oculis manifesto numine ferri
 Cum sonitu cælo illapsam sub imagine flammæ
 Multifidæ, linguis ueluti uibrantibus aureis,
 Terrificisq; locum implesti splendoribus omnem.
 Filius omnipotens patris omnipotentis ut olim
 Pollicitus fore sydereus rediturus ad arces,
 Et pro se in terris sua deinceps munera obires,

*Nec nos in tenebris uolui paterere relictos.
 Protinus ecce uiri calefacti numinis igni,
 Qui modò morte ducis prostrati cuncta timebant.
 In latebris, nunc intrepidi mira ore loquuntur,
 Mira sonant: uarias linguis, longèq; remotas
 Inter se gentes imitantur munere uocis,
 Vno, eodemq; sono diuerso more locuti.
 Agnoscum populi patriæ commercia lingue,
 Verbaq; quisq; suæ, atq; eadem discrimina uocum.
 Quiq; modò indociles uitam piscosa secundum
 Flumina uenatu teneti sine more traherant,
 Edocti nunc mira canunt præcepta per urbes
 Continuo penetrant aulæ, & limina regum
 Contra stare ausi soliorum edicta superba,
 Bisseniq; horum genus id, te præside freti
 Extincti ducis, ac denicta à morte reducti
 Nobile per gentes omnis uexere trophæum,
 Et factum egregium totum sparsere per orbem.
 Inde alij, atq; alij tanto pro nomine uicæ
 Effudere alacres in aperta pericula euntes.
 Atq; ita terrarum totius protinus orbis
 Tam uarias linguis gentes, quàm moribus omnes
 Iunxisti, ut populus isdem sub legibus unus
 Exemplo fieret, studijsq; & amore coirent.
 Hac homines tu pace ligas, is nexibus unum.
 Efficis, & uinclo nectis fera corda tenaci.
 Infelix domus illa, urbes exlestibus ille.
 Luitæ, quas igne tuo non plurimus assilas.
 Tu placidam per corda seris mortalia pacem,*

Blandaq; mortali præbes solatia vita
 Latitia ingentem perfundens undiq; mundum,
 Per te odia, & lites, per te fera bella quiescant.
 Tu pacem regesq; inier, populumq; patresq;
 Concilias, das te in medium, & sacra fœdera sancis,
 Tu thalamos socias, noua tu connubia iungis,
 Quaq; homines pacta inter se, conuentaq; firmant,
 Ipse ligas, propria ut maneant compagibus arctis.
 Quodcunq; incipimus recti, quodcunq; paramus,
 Aspicias, & cursu in medio nostra orsa secundas,
 Nec quicquam ordinur, nisi nomine rite uocato
 Ante tuo, stratiq; solo gembusq; uolui
 Auxilium, atq; tui flammam imploramus amoris.
 Ipse uenis: tu pectoribus mala gaudia nostris
 Excutis, abstergisq; animos, purosq; reuisis,
 Et nos largus opum dono septemplete latos
 Insignis, nostrasq; uehis super athera mentes.
 Tu matutinus, tu uesperinus & imber
 Aureus ille uenis cælo sitiencia corda
 Nostra rigans, letusq; seracia frugibus explet.
 Cum se se obiecit nobis res dura repente,
 Hæremusq; diu ancipites, animisq; labantes
 In tenebris uersamur, ades lux protinus, & nos
 Instruis, ac mentem pulsa caligine lustras.
 Nec cunctaris, ubi tristis præcordia mæror
 Nostra premis: solator ades, dulcemq; profundis
 Latitiam mœstis, & gaudia mentibus affers,
 Ferroresq; animis arces, & numine amico
 Pectora demulcens pulsa formidine firmas.

Insuper & nobis quaecunq; ubicunq; pericla
 Obijciunt se se, nusquam nos deseris ipse,
 Nusquam abes, & duce te casus euadimus omnes.
 Salue hominum pax, & requies, diuina uoluptas:
 Huc ades, atq; tuum populus inneſte calorem.
 Si quando ualidis, hominum fera pectora flammis
 Flagraſti, & rapidis feruoribus indulsiſti,
 Nunc opus igne tuo, noſtras succende medullas
 Acris, & totis nobis incumbere caminis.
 Aspice mortales quam densa nube premantur,
 Aut quibus in tenebris iaceant, quo frigore segnes
 Algeſcant animi priſca pietatis inanes.
 Incipiant flammis deſueta caleſcere corda,
 Et cœlum aſpicere, & iucundum cernere lumen,
 Exutiq; dolos reſti accendantur amore
 Rurſus, & ad priſcas referant ſe moribus artis.
 Præcipue tamen obſcura caligine merſa,
 Que ſanctum euerſi Germania numen ab aris
 Expulit, & cœlum ſcleratis prouocat armis,
 Luce tua uerum agnoſcat luſtrata, nec ultra
 Seniat, ac ueteri pietate reſuscites aras
 Vnaq; nobiſcum ſit ei ſententia concors.
 Quod ſi ſponte tuis ſtimulis parere recuſat
 Et lucem refugit, furijſq; inſiſtit in uſdem,
 Sit noſtros ſaltem reges diuinitus inter
 Iam iam aliquis pariter pietate inſignis, & armis,
 Cui largo inſundis diuinum numine robur,
 Atq; habilem pariter membriſq; animiſq; uigorem,
 Quo ſeſe præſtans animi, patiensq; laborum
Audeat

*Audeat indomitis urgenti opponere bello,
 Atq; armis petere, atq; malo ad meliora uocare,
 Ac ferro late serpentem excindere pestem.
 Ut coeant animi: Et studijs communibus acta
 Nobiscum tendat gens effera, sentiat unum,
 Si qua tamen lapsis com agia moribus obstant,
 Et uetus in nobis uirtus elanguit illa,
 Illa prior qua fama et as super aethera adibat,
 Irrepsitq; situs deiectis legibus ater,
 Rursus nostra tua recalescant pectora flamma,
 Huc iace sancte tuus redam è fornacibus unam,
 Quae totam accendat sanctis ardoribus orbem.
 Nos primum pete, qui in sedem conuenimus unam,
 Saxa ubi depressam condant praecepta tridentum
 Hinc, atq; hinc, uarijs acciti è sedibus orbis,
 Ut studijs iuncti, atq; animis concordibus una
 Tendamus duce te freti succurrere lapsis
 Legibus, Et uersos reuocare in pristina mores,
 Teiq; ideo coetu celebramus, Et ore ciemus,
 Sancte ueni, penitus te mentibus insere nostris
 Aura potens, amor omnipotens, caeli aurea flamma.*

I E S U C H R I S T O

O P T. M A X.

E solus late locus est, Et fletibus aptus,
 Et redijt, qua non mœstior ulla, dies.
 Ipsi etiã mōtes, dē se hac in rupe cupressi
 Ipse etiam querulo uertice flere iubent.
 Tunc etiam silices duram sensere dolorem,

Et rupti ingenti dissiluere sono,
 Tunc etiam, sed iam erumpit mihi pectore fletus,
 Et lacrymas oculi fluminis instar agunt.
 Flere iuuet saltem, lachrymisq; explere dolorem.
 Quando aliud nil est, quod tibi persoluiam,
 Muna nec satis est, uitamq; rependere uitae,
 O qui nostra tuo funere damna leuas.
 Nos patris aeterni nostra irrita uimus iras
Fraude, cruore tuo tu probra nostra lauas.
 Nos dulces uetita decerpimus arbore foetus,
 Disilentus dira tu trabe furta luis.
 O nimium nostros nimium miserate labores,
 O nostri nimium, nil memor ipse tui.
 Non genus humanum, non mundi machina tanti,
 Non tanto merces digna labore fuit.
 Scilicet aeterni proles aeterna parentis
 Factus homo, fontes ne moriamur, obis?
 Quem pater ipse sui, sine origine, concipit instar,
 Dum sese aeterno cogitat usq; animo.
 Atte miserum, quae te pietas pulcherrime rerum
 Tam noua, qui quaso, tam nouus egit amor?
 Ah sat erat te sydereis de sedibus aethum
 Tedia uirginei longa tulisse ueri,
 Aut hinc mortales educum in luminis auras,
 Cum pecore, agresti delituisse casa,
 Inde uagam huc illuc nostros adisse labores,
 Dum mundum ad leges, & noua iura uocas,
 Noue ignominias memor, aut quae plurima inultus
 Passus es indigno corpore ludibria,

Elci mihi non auibus' ue, feris' ue cubilia desunt.
 At rerum auctori desit ubiq; locus.
 Sola fuit, tibi quæ nodosis roboribus crux
 Fleu nimium durum prebuit hospitium.
 Hac fuerat seruis pœna olim, hæc furibus æquas,
 Quos tecum cerno mortem obÿsse parer.
 Quæ tam dira manus? quæ nam tam barbara porro
 Gens tantum obtusis sensibus ausa nefas?
 Quò ruitis miseri? qui tantus mentibus error
 Insidet? in uestrum tenditis exitium.
 Me potius, mæm, qui feci, hoc perditæ ligna.
 Hic nihil admisit, fraus mea, furta mea.
 Te ne ita cum diris pendere latronibus, omnis
 Vitæ cursus cui sine labe fuit?
 Qui neq; contactu intemerata uirginis alui
 Contraxi antiquæ signa luenda notæ.
 Sed genitrix pura cœli concepit ab auræ,
 Nec potuit facies dissimulare genus.
 Vt sileam benefacta, tot & miracula rerum,
 Quæ non humana perficiuntur ope,
 Insigni poteris forma, & iuuenilibus annis
 Immissæ pectus reddere molle fera.
 Pulcher luce magis, uel sydere matutino,
 Oceanus liquidis quod modo lauit aquis.
 Sed quem hic te aspicio? hæc facies tua'ne illa serena?
 Hi'ne oculi? hic roseo gratus in ore color?
 Aurea'ne hæc menti lanugo? hoc uerticis aurum
 Propexum? hic toto corpore priscus honos?
 Quæ modo cunq; ibas, blandi noua femina amoris
laetabas

Inſtabas dulci in ore ſedebat amor.
 Hunc ne ego conſpicio te formoſiſſime rerum?
 Heu color, heu ſpecies quam tua facta alia.
 Squalidula ut facis, ut laſſula lumina liuent,
 Languidula ut cervix, mortua ut ora iacent.
 Non ea caſaries, concretaq; ſanguine barba,
 Non eſt is planè qui modo uultus erat.
 Serta tamen capiti, regisq; inſignia cerno,
 Sed qua uulnificis ſentibus hirta rigent.
 Et pictum uideo corpus iuuenile rubore,
 Sed quem hauſtus flagris ſparſis ubiq; cruor.
 Ne palmas morer, aut terebratas cuspide plantas,
 Hei mihi, quàm latum pectore uulnus hiat?
 Quod tulit as, qua nam haſta non intepuiſſe cruore?
 Nec tum as delinuit? nec fuit haſta cinis?
 Cùm ſol ipſe caput nitidum abditus obſcurarit,
 Et uasto tellus ſit tremefaſta ſinu?
 Debueras ſol aeterna ferrugine cœlum
 Occulere, & terris uſq; negare diem.
 Debueras tellus aeterno percita motu
 Collabi humano haud ultra adeunda pedi.
 At uos monſtriferi quid tunc ò barbara ponti
 Condiſa deſertis æquora littoribus?
 Qua uos qua renuere mora? quibus abdiſta clauſtris
 Hic nulla effuſis ſigna dediſtis aquis?
 Vos tum diluuiò merſas abſumere terras
 Aequum erat, atq; hominũ fluctu abolere genus.
 Nam quid enim cœlum, atq; ultores aetheris ignes
 Flebilibus precer hic in mea uota modis.

Cum pater & coeli, rapidi moderator & ignis,
 Qui poterat flammis omnia diluere,
 Ipse suum gnatum pro nobis iusserit ultrò
 Supplicium infanda morte subire trabis?
 Agnus eras sacer ille, sacram mactandus ad aram
 Pro nobis aeterno hostia sacra patri.
 Fixum erat id caelo, nulla pote mole moueri.
 Nil sol, nil tellus, nil maria alta iuuent,
 Tu quoq; te nostra es largitus sponte saluti,
 Et tibi pro cunctis dulce obisse fuit.
 Atq; ideo orabus moriens ueniam hostibus ipsis,
 Ne foret hoc ulli munus inane tuum.
 Hoc quoq; nos fruimur, grato sed amore dolemus,
 Et memores tumulo soluimus exequias.
 Tu tamen exutus, quae morti obnoxia, uisio
 Sedibus aethereis corpore seipira tenes.
 Venturus nostras extremo tempore noxas
 Quaesitum, cum res funditus igne ruent.
 Aspice nunc bonus, & dignos nos effice, quos tunc
 Exemptos poenis in tua regna uehas.

IN EUCCHARISTIAM.

Thura p̄ date ihura: uolet uapor ater ad aur. as:
 Suppliciter genibus nixi aduoluamur ad arā.
 Numen inest, magni praesentia numinis instat:
 Christus adest, ueroq; animis se corpore nostris
 Terrenam in speciem, uescis sub frugibus offert,
 Mortalesq; fugit crusti sub imagine uisus.
 At uerò, quod non oculi, sensusq; capessunt

Obtusi comprehensum, animi vis uiuida sentit
 Interius, pulsaq; fides caligine monstrat
 Indubitata, Dei ex ipsius uocibus orta.

Quod neq; percipiant animi, nisi luminis aura
 Diuini cœli extulerint se nubila supra,
 Oblitiq; hominem penitus, cœlestibus apti.

Ergo age prisca fides nostro succurre labori.
 Quod renuunt sensus, ratio quod nostra refutat,
 Ipsa doce, in tenebrisq; tua nos erige luce
 Illustrans, certa dum religione paremum.

Annua sacra ferunt cines, tantoq; paratu
 Intenduntq; uis, & textis compita inumbrant,
 Hostia qua festam ducenda est sancta per urbem
 Ordine flammaram longo, pompaq; frequenti,
Nos quoq; solennem leti comitemur honorem.

Flore nouo spargamus humum, fundamus odores
 Veris opes uarias, interq; canamus eundem
 Latitiam ingentem, & sacra mysteria lucis,
 Et cœli quondam rex omnipotentis homo idem,

Ac Deus humanos indutus corporis artus
 Bis sex cum socijs epulatus nocte suprema
 Insolitasq; dapes, insuetaq; pocula mensis
 Intulerit, miranda nouo de more locutus:
 Utq; laboratam cererem, immedicataq; liba
 Fregerit, & socijs dederit partitus in omnes,
 Dilueritq; merum patera libantibus eadem,
 Utq; omnes uerbis extremum affatus amicis
 Non illas de more dapes, non pocula sucta
 Testatus dare, sed formam sua uiscera in illam

Vera, ac uina nobis epulanda apponere mensis.
 Hoc est corpus, ait, meus hic de uulnere sanguis.
 Fundendus, commissa hominum qui diluat omnia,
 Hoc este, hoc omnes haurite ex pozula fonte.
 Sic facite, & posthac seruate in secula morem,
 Et sacris moniti iam nunc assuescite mensis.
 Nam quoties hac uerba meo mea: omne docti
 Nota super sanctis reperetis frugibus ore,
 Ipse adero, totoq; epulis subito inserar almis
 Corpore, uisceribusq; meis, & sanguine opimo
 Excipiam latos, ueteris solamen amoris,
 Et nunquam nostri hinc abolescet gratia laeti.
 Infelix uero, his dapibus quicumq; carebit
 Auersus, tanti meritiq; & muneris exors.
 Nulla illi post funus erunt commercia nostri.
 Vos tamen his lustrati animis accedite mensis,
 Et manibus puras, puris contingite fruges.
 Este procul, quibus est sedi mens conscia facti,
 Vi: a pijs erit, atque eadem mors fontibus esca.
 Vno, eodemq; salus fluet, atq; è fonte uenenum.
 Sic ait, atq; suis manibus se se ipse gerebat,
 Ipse onus, ipse oneris pariter moderator, & auctor,
 Omnes dum sacro libamine pauit ad unum
 Faclorum ac decorum monumentum insigne suorum.
 Quem ritum moniti mox seruauere minores,
 Libamusq; sacrum sacro cum sanguine corpus.
 Nam simul ante aram uerba illa augusta sacerdos
 Protulit ore premens, caelo dilapsus ab alio
 Christus adest, a iuoq; epulis se corpore miscet.

Illa crediderim cæli ardua teſta ſub hora
 Feruere ſtellasq; fores, atq; oſtia pandi,
 Plumipedesq; acies lato deſcend' re olympo,
 Et terras petere, atq; aram ſe examina circum
 Fundere, cæleſtiq; dapes ſepire corona,
 Et totum effundi tanta ad ſpectacula cœlum,
 Dum numen ſe ſe terrenis inferat eſcis,
 Non tamen omnino manifeſto corpore vulgo
 Dat ſe in conſpectum, uisus, tactuq; refugit
 Externa teſtus forma, nec crede ſapori,
 Dum guſtu exploras ceverem, laucesq; Lyaos
 Diuinum in corpus, uerſosq; in ſanguinis undam.
 Nam penitus re mutata manet ipſa figura,
 Quæ fuit antè, manet faciesq; colorq; ſaporq;
 Priſtinus, & quamuis id ſit, quod non fuit antè.
 Quale tamen fuit antè, manet, quantumq; uidetur.
Nil uerſum exterius, ſed enim ſimile omnia priſca
Nature, ut ſpecie queat una fallere uisus
 Obuſos, dum ſola oculis & ſenſibus ipſa
 Obiicitur ſpecies, frugumq; occurrit imago,
 Quæ guſtum, uisumq; hominum, tactumq; laceſſit.
 Intus Chriſtus in eſt, & inobſeruabile numen.
Tum, quamuis animo, atq; oculis diuerſa ſimul ſe
 Obiſciant, aliudq; oculis, aliudq; uenies
 Mente uolentem, tantum tamen una ſubeſt res,
 Pnaq; uis, neq; enim coeunt duo corpora in uno,
 Quod ratio uetat, & proſum natura reſellit.
Et hæud ſecus ex unius indutus, & ora leonis
incedas ſi forte aliquis plaudente theatro,

Non duo tunc pariter considant pelle sub illa
Vir, seraq; ac potius dicam exteriora leonis,
Interiora hominis : quid enim componere sando
Diuina humanis prohibet, sublimibus ima?
 Credite mortales, mentesq; abducite ab agris
 sensibus, atq; animo caelum peragrate uolucris.
 Credite : ne titubate : hic uera est corporis umbra,
 Hic corpus uerum : hic est uera cruoris imago,
 Hic uerus cruor, ipse suimet Christus imago.
 Credite mortales: animos adhibete, fidemq;
 Mortales genus infirmum confidite dictis
 Illius, qui nec fallit, neq; fallitur unquam.
 Quandoquidem nihil externae clarissima dicta
Lucis egent, per seq; suo se lumine prodant.
Ante mare, & tellus, & caeli concidat axis,
Illius quam cassa fide sint aurea dicta,
Sanguine quae moriens nobis testata reliquit.
 Non tamen ad nostras acies uenit, haecq; nigranti
 Stipat se ueluti nebula, atq; obducitur umbris,
 Quanta sit ut nostra fidei indulgentia testus
 Exploret non uisa iubens nos credere, ceu quae
 Luce palam sunt usq; oculis obnoxia nostris.
 Cum tener orbis adhuc foret, ac pubentibus annis,
 Iam tum religio hac at uos incessit agrestes.
 Iam tum aliquis longe praesaga mente recludens
 sacra abstrusa rudem congesto cespite in aram
 Triticeos orbis, & liquida uina serebat,
 Plurimaq; orabat caeli conuersus ad axem.
 Quae fieri humana nequeunt ope, cuncta Deo uni

Peruia sunt, & plana, potest Deus omnia quando:
 Ille potus medys pueros educere flammis
 Illesos, natuq; ignem sopire furentem.
 Ille potus summis ferrum suspendere in undis,
 Ut natet, & non iam propria ni tendat ad ima.
 Ille etiam quoties penuria adegit edendi,
 Millia multa hominum solis saturauit in agris,
 Et cerere è tenui ingentes conflauit aceruos.
 Illius imperium pauet omnis uicta potestis.
 Assurgit rerum natura, elementaq; parent
 In quacunq; iubet migrantia sepe figuram.
 Qui potuit liquidas in unum uertere lymphas,
 Aut uirgam in colubri sinuosos flectere tortus,
 Rursus & in ueterem formam transferre colubrum,
 Non poterat sanctum in sua uiscera uertere crustum
 Funditus, atq; etiam forma ipsa pascere sensus,
 Atq; nouam subito ecce oculis offerre figuram,
 Nec se conijcere in miras tecto ore latebris?
 Illi aliter uisum, ne uiscera forte cruenta
 Humanum horreret genus, at auctusq; paueret.
 Dum premeret tremula mandens sub dæribus escam
 Nam sicuti ueram in speciem manifestius olim
 Ostendit sese nudoq; apparuit ore,
 Ac tepido emicuit saliens craterè sugatis
 Sanguis imaginibus, stetit, immotusq; sacerdos
 Adstinuit tactu, atq; impasta altaria liquit
 In solitam donec redierunt omnia formam.
 Haud secus, admota qui morbis arte medentur,
 Ne gustu herrescat languens, medicamen amixtum.

Melle linunt super, & dulci sub cortice condunt.
 Ne uerò quo liba modo, quo'ue ordine quere
 Tenuia diuinis Christi consentur in artus
 Vi sermonis, & omnipotenti numinis aura.
 Nulli fas hominum mortali corpore septo
Scire ea, nix uolucres norunt sine corpore mentes
Aligeram genus, atherei gens incola cœli.
 Tantum agite: properate: sacris discumbite mensis:
Diuinis libate dapes, libate beata
Pocula, uelatumq; dapus sub imagine numen
 Concipite. intus inest numen: Deus insidet intus:
 Christus adest, & nos inuit at corpore nescio.
 Ne dubitate: Deus simul hic, simul æthere in alto.
 Cunctus adest, simul hic, simul & quocunq; uocatur.
 Rite tamen templis in cunctis, omnibus aris,
 Diuinum dum farre pio libamus honorem.
 Quodq; hic, est & ibi pariter discrimine nullo.
 Totus ibi, hic totus, neq; eam tempus'ue, locus'ue
 Esse uetant, quibus haud diuina obnoxia, ubiq;
Quin etiam uiolare manu ne parcite liba
Mystica, & in socios partiri protinus omnes.
 Nam fragilem quocunq; in frustra incideris orbem
 Cœlestis tibi, Christi inuiolabile corpus
 Restat idem in cunctis, & usq; amplectitur omnis,
 Nec findi in partem ullas diuina potest uis.
 Nos tamen albenstem frugemq;, & fissile crustum,
 Et liquidos latices, ueneramur numinis instar.
 Non quia sine ipsum numen color ille, saporq;
sed quia diuini sint numinis argumenta,

Significentiq; oculis, quod mens inde alius hauriat,
 Quod nequeunt oculi, nequeunt deprendere sensus.

Atq; ideo exiguo quouis in fragmine Christum
 Accipimus, quavis sacrati in parte liquoris
 Nanq; subest sanctū, ut nunq̄ sine sanguine corpus.
 Sic quoq; non suberit sanctus sine corpore sanguis.

Nec toto hic maius, quam quæ pars esse uidetur.
Quantus ibi, hic tantus. Deus haud includitur ullis
In spatys, nec sus metiri corpora sancta.

Omnis ibi, hic omnis, hic integer, integer illic.
 Sicut ubi, quanquam ratio diuersa, liquenti
 Sæpe lacu in noctem Luna respundet imago
 Plurima, & hic illic sese speculamibus offert
 Omnibus usq; eadē, atq; sui ipsa simillima ubiq; est.
 Sicut item speculi si in partes fregersis orbem,
Quicquid ab aduerso reddebat imaginis orbis
Integer illud idem pars qualibet undiq; reddet.
Nec plura in toto quam mox in parte uidebis.

At uero quanquam qui se sub frugibus offert,
 Ille idem est, patris æthereæ qui regnat in aula,
 Hic aliter tamen, atq; illic, ut cunq; se habet res.
 Ille idem est, etiam trabe qui pendebat ab alta.
 Hic tamen exemptus morti uim haud accipit ullam
 Artubus immortalæ, atq; impenetrabile corpus,
 Cui morbi nihil officiant, alior' ue, fames' ue.
 Nec toties morti locus est in corpore Christi,
Qui semel admissis pro nostris obtulit ultro
Ipse suum caput æterno sacra uisima patri.
 Multa licet sanctis toties eat hostia ab aris,

Et matutinis renouentur funera sacris.
 Tum quamuis, dum languentum seruantur in usus
 Sancta adytis oclusa, situ consumpta uetusto
Interdum aspicias, squalentiaq; exiguus mus
Carpserit, aut similes tulerint libamina pestes.
Vini nullam admittit tamen inuiolabile corpus.
 Nam rerum species ubi cœpta peste teneri
 Polluta, numen subito euanescit in auram
 Corporis exuias laceras sine honore relinquens.
 Reliquia restant ambeſe, ingloria signa.
 Que pietas, qui tantus amor tibi maxime rerum,
 Vt Deus æterni soboles æterna parentis
 Tam fragili ingrediens uliro pro fruge uenires,
 Atq; homini fieres repetitis pabula mensis,
 Et matutinis toties sacra hostia in aris?
 Hoc erat ille sacer, qui quondam apparuit agnus
 Suppositus pueri infontis pro cade parata.
 Hoc erat ille, uetus quem gens epulata quot annis
 Mandebat rite, ac solenni more sacrorum
 Cum festinata cerere, atq; agrestibus herbis.
 Festinata ceres tu nobis, tu mola adorea,
 Farq; pium, tu liba sacros lectissima in usus
 Liba, quibus nulli fas quondam assuesse profano.
 Hoc erat illa atavis deserta per inuia nostris
 Protinus è cœlo ueniens errantibus esca.
Copia nil aliud costæ tanta illa uolucris
 Desuper insolitum nidorem halantibus auris.
 Nil aliud ros concretus portenderat ille
 Dulcis, & optatos referens cuiq; ore saporis.

Vescitur hoc uerè nunc cœli rore, fugata
 Nube palam. ueros nunc ista è caute liquores
 Haurimus, laterisq; tui nos irrigat unda
 Atque a mero: suaves misces namq; inde liquores,
 Et dulci ambrosia, dulci nos nectare pascis.
 O hominum miserate famem, miserate labores
 Vno cum satures tot cœli examina uerbo
 Alituum cœlestum acies, tot millia millium.
 Quæ tibi tanta fuit rerum pulcherrime cura?
 Qui tibi tantus amor nostri, ut tua uiscera nobis
 Obijceres epulanda, dares te in pocula, in escam,
 Quos tamen ex humili sinxisti paluere quondam
 Infirmos, decorisq; tui nihil instar habentes?
 Tu uolucris facta illa, tuo quæ sanguine uatos,
 Visceribusq; tuis terebrato pectore pascis.
 Tu, quoties facimus, teq; ulro in uota uocamus
 Verborum memores, cœli ecce allapsus ab aula
 Candidus ille uenis agnus, uia hostia ad aram,
 Quam ueterum portendebant oracula uatum,
 Cordaq; nostra simul replet ecce inopina uoluptas.
 Elicimus tenui liquidis te murmurare ab astris
 Visceribus non nostra tuis quo uiscera alantur,
 Nec tuus ut sanguis nostri pars sanguinis haustus
 Euadat. neq; enim confuso corpore in unum
 Miscentur quæ morte carent mortalibus addita.
 At potius ueluti gemmæq; , aurumq; medentur
 Corporibus sæpe affectis, morbisq; resistunt,
 Non quod eâ stomachi rapido concocta calore
 Paulatim se se languentur in uiscera uertant.

Sed quia ni quadam inspergant admota latentis
 Letitiam, dulciq; hilarent præcordia motu.
 Sic quoq; tu nostris animis, & mentibus harentis
 Robur ades, vires occultaq; pabula præbes,
 Nec quicquam in nostros tua viscera digeris artus.
 Sed potius nos admotus te uertis in ipsum.
 Hinc primum specimen degustant corpora nostra
 Vita immortalis, superuinq; assuescimus æuo.
 Quippe hominum sic diffusus per pecciora ubiq;
 Mutua mortales concordēs fœdere iungis
 Aeterno, quos pascis amas, quo corpore sancto
 Refficis, uno eodemq; r. pente in amore calefcunt,
 Et dulci inter se nodo iuncti usq; tenentur,
Atq; ita nobiscum Deus hic mortalibus oris
Usq; manes, uerti dum cœli desinat orbis,
 Olim ut pollicitus. nec habent promissa regressum.
 Te duce securi gradimur per quaq; uiarum
 Aspera, suscepto te non deest copia uictus.
 Tu dux, tu comes: aeterni tu copia uictus.
 Et qua deficiamus, tu nobis omnia supple.
 Siqua forte labant in nobis spesq; , fides,
 Continuo tua nutantes præsentia firmat.
 Teq; omnis præsentis uiget fiducia nostra,
 Solis nota p̄ys, uulgo inconcessa uoluptas.
Accedo has quoties epulas, subito æthera mentis
Concipio, subito mihi sensus eripis omnes,
 Inq; tui aspectu liquido ardens corde quiesco,
 In ælum, angustum, alnum, cœli admirabile munus.
 Qua te nocce fouem? quo te nunc nomine dicam?

Nullum te dignum reperimus carmine nomen.
Nullum te dignum uerbis inoluntur honorem.
Salua uita hominum, non enarrabile donum,
Desuper illabens noua caelo gratia aperto.
Per te mellisflui rorans dulcedine montes.
Per te mellisflua complentur neftare ualles,
Omnia inexhausto mellis torrente redundant.
Omnia amant: sancti tu nobis pabula amoris
sufficis, aeterni tu nobis pocula amoris
Ipse amor, ipsa animis nostris innexa uoluptas.

I. CHRISTO OPT. MAX.

De Carolo v. Imper.

DE coniuratis Germanis hac dicat arma
 Christe tibi, has uictor Carolus exuias.
 Non hoc ille sibi tanto discrimine bellum est
 Aggressus, cura sed tua causa fuit:
 Quo gentem enersus uictam reuocaret ad aras,
 Ne caderet priscus religionis honor:
 Obiecit se se furys Aquilonis iniquis,
 Nec timuit sauis obuius ire feris.
 Picit io, & susos disiecit montibus hostes.
 Gens fera procubuit Caesaris ante pedes.
 Tamq; adeo ille, animo sibi qui promiserat alto
 Imperia, atq; Aquilas, cernitur ire minor.
 Qui gentem in regem regni spe captus inanis,
 Inq; suum armans membra coacta caput.
 Quo ruis alii demens? qua te tam dira cupido
 Impulit? ipse tuum tendis in exitium.
 Sic adeo uirtus, sic magni Caesaris arma

f

Nota

Nota tibi, & nusquam cedere docta manus?
 Non Aquile imbellis forti contendit hirundo.
 Non metuit cerui cornua longa leo.
 Cùm pugna abstinuit, tua demens arma timori
 Esse ratus, subito tu tibi uictor eras,
 Tollebasq; animos uento tumefactus inani.
 Iam meditans ipsi demere sceptrâ Ioui.
 Ille autem, parcens cùm praelia detraçtaret,
 Horrebat gentis cede madere sua,
 Contigit en nulla tandem uictoria cede.
 Victus es, & nusquam sanguine inundat humus.
 Hac opus arte fuit, cognata ita parcere genti,
 Hoc decuit ciues uincere Marte piùm.
 Haud minor inuitos ciues seruasse putandus,
 Quàm foret externos sternere cæcæ labor.
 Sed quoties renuit collatis cernere signis,
 Te toties uicit: ter tua causi iacet.
 Terq; piam Deus hac causam ratione probauit.
 Pro uero steterunt numina. cede Deo,
 Cede, animisq; tumentibus altis exue fastus,
 Et patrum sanctis legibus obsequere.
 Nec tantum in te possit amor sceleratus habendi.
 Desine sacrilega carpere sacra manu.
 Iam redeat uersa ad ritus Germania auitos
 Armipotens. prisco uiuere more iuuet.
 Sentiat unanimes nobiscum nube remota.
 Sit nobis eadem religio, & pietas.
 Si qua tamen lapsis contagia moribus obsunt,
 Antua communi probra lauemus aqua.

Et que de spatio palantia deflexerr.
 Priscorum ad rectum nos reuocemus iter.
 Interea Caesar clarus assuete triumphis,
 Qua iam cœpisti tendere, perge uia.
 Hæc iter ad cœlum: duri, clariq; labores
 Exemptum morti te super astra uehant.
 Iamq; tibi longe cedit superata uetustas:
 Iam tua Romulidum gloria obumbrat auos.
 Et maiora manent, licet hæc sint maxima. de te
 Sydera uenturi nuntia mira parant.
 Grata tua est cœlo pietas, mensq; optima. nil est
 Quod metuat uirtus præside tutâ Deo.
 I præstans animi, maiorâq; mente capesse.
 Id decus. i ueræ gloria militiæ.
 Ille eris, immensum qui Christi legibus orbem
 Subijcias, ubi Sol cunq; colorat humum.
 Iam iam unum duce te reges unus pastor ouile.
 Disceris cogi te duce oportet oues.
 Christe gregis pastor tanti, rex maxime regum.
 Huic tua pugnanti prælia dexter ades.
 Cumq; tua intrepidus subeat tot ubiq; pericla
 Pro causa, obiectus da superare malis.
 Atq; diu incolumem serua mortalibus oris.
 Hoc tua in terris uindice sit pietas.

IN I. CHRISTI CRUCEM.

Nam quod te memorem: quo casum è uertice
 lignum
 Dulce optanti animo mihi robur, amabilis arbor?
 Te bona crux, nimbi, tempestatesq; corusca.

*Infernaq; potestates fugiuntq; ; tremuntq;
 Anq; tuos aciem nequeunt intendere ramos.
 Infelix olim fueras, feraleq; lignum
 Supplicij genus, informis trabs hospita leti.
 Nunc prope nume habes. sancta, et uenerabilis arbor,
 Caelo iuxta comas caput inter sydera condis
 Hospitis ingentis pulcherrima reddit a tactu.
 Te tulit ante humeris, quem tu mox ipsa tulisti
 Rex hominum, superumq; , Dei certissima proles.
 Depositi ingentis, capitis tibi credita cura
 Tam cari : tancei tu pignoris unica custos.
 Fortunata, tibi diuinos contigit artus
 Tangere, tam sanctiq; inspergi rore cruoris.
 Fortunata, salus in te omnis nostra pependit:
 In te meta fuit nostrorum extrema malorum.
 Per te iam pater omnipotens mortalibus agris
 Dat ueniam, & ueteres bonus obliuiscitur iras.
 Pro nobis stetit, atq; reis pro fontibus ipse
 Filius orauit causam, & nece diluit uliro
 Crimina. tu sedes oranci grata fuisti,
 Victimam pro nobis magno se se ille parenti
 Obtulit : oblato tu nobilis ara fuisti.
 illum afflictum atro sudantem sanguine presens
 Vidisti, & uitam per cuncta trahentem,
 Tandem animam longis singultibus expirantem.
 Fortunata arbor, in te ille unicus alio
 Deposuit senium, moribundosq; exiit artus,
 Et nouus exurgens rursus, nitidusq; iuuenta
 Aethereas pennas caeli remearet ad auras*

Omnigenum uolucrum cantu, & plaudensibus alis.
 Fortunata arbor, in te facta illa uolucris
 Molle sibi rostro pectus terebrauit acuto,
 Atq; suo implumes saturauit sanguine natos.
 Quæ pietas? qui tantus amor? nos crimine nostræ
 Occidimus: moriens nos ille à morte reduxit,
 Deleuitq; notas, quas non contraxerat ipse.
 Nos ideo nunquam è stratis consurgimus oriæ
 Luce, uel ingressa iam nocte ad strata redimus,
 Nostra tuo quin nos armemus pectora signo.
 Et tua lustratæ imprimimus uestigia fronti.
 Nil agimus, nil incipimus, nil pectore magnum
 Molimur non ante tuo munimine cæli.
 Auspicys tu nostra tuis incepta secundas,
 Tu nostrum auxilium, tu fors, tu præpetis omen.
 Quin etiam ad quosvis motus, ad murmura quæq;
 Et strepitus improvisos noctuq;, dieq;
 Ad tua confugimus tremefacti protinus arma,
 Quis freti uanum reuocamus corde timorem,
 Proinde tibi magni curuato poplite reges
 Oscula dant proni, positusq; insignibus uitro
 Assurgunt, te clamq; auro, gemmisq; micantem
 Suspendunt inter baccata monilia colloq;
 Et duce te audentes in aperta pericula uadunt,
 Præmittuntq; tuum pugnanda in prælia signum.
 Iamq; Aquilis tuæ Romulidū mage nota figura est,
 Hoc signo dux in campis pugnauit opertis
 Inclytus infernas acies, obscænaq; contra
 Castra, Erebiq; plagas uictor penetravit ad imas,

Exemitq; pios uinclis, & carcere caco,
 Quos secum spolijs ueheret super aethera opimis.
 Nobile tu signum, tu pompa insigne praibus
 Semper, & egregij testes praeuincia facti.
 Temporum te culminibus, te turribus altis
 Erigimus, tu summa tenes fastigia. ubiq;
 Turres, teeta tua sunt omnia tuta sub umbra.
 Cumq; omnes nos extremo sub tempore uita
 Deseruere, comes remanes tu sola nec unquam
 Amplexu, dum spiramus, diuellere nostro.
 Nec tantum uiuos, sed & aure munere cassos
 Tutaris, positosq; cauis impressa sepulcris.
 Quid mirum summo si te ueneramur honore?
 Ipsi etiam pueri lati, immixtaeq; puellae
 Serua tibi, & flores neclunt, tibi carmina dicunt,
 Te celebrant coetu, te festa fronde coronant.
 Iamq; adeo late in terris tibi templa. tibi aras
 Mortales statuunt, tibi cerea dona cremantur,
 Et pia iura, diemq; tuo de nomine dicunt.
 Ac prope diuinos orbis largitur honores,
 Haud quia sit numen, quia sit tibi sensus, at olli
 Ista ferunt, cuius leto tibi gloria pars a est.
 Quin, suprema dies arsuro ubi uenerit orbi,
 Syderis in morem fulgebis, & aethere toto
 Flagrantem insolita lustrabis lampade mundum.
 Luce pijs addes animos: at fontibus ingens
 Horror eris. cupient retro transacta referri
 Lustra, suis frustra orantes obliuia factis.
 Tu lignum porro illud eras, medicabile lignum,

Talis cuius aquam in dulcem fons uersus amarus.
 Tu lignū, genus in quo hominū, genus omne animātū
 seruatum quondam immensis euasit ab undis.
 Tu'ne etiam malus, tu'ne ille altissimus olim,
 In quo sublatus pendeat alienus anguis?
 In te oculos conuersi omnes, conuersa tenebant
 Ora: salus id erat serpentum moribus illis.
 Quippe hominū infernū genū oē momorderat anguis.
 Tu nobis tu complexo serpente mederis
 Omnibus, et ualidos in pristina sospita reddis.
 Tu nos infernis penē haustos cripis undis.
 Tu dulces in aquas fontis conuertis amaros:
 Et lacrymas tandem nostras in gaudia uertis.
 Salue hominum indubitata salus, spes certa quietis
 Aeterna, per te patet alti ianua caeli,
 Utq; orbi quondam ingressa est mors arbore ab illa,
 Per te hominum generi sic tandem reddita uita est.
 Effice mortales curis mortalibus omnes
 Oblitis per te diuina luce fruamur,
 Amplexiq; tuos tollamur in ardua ramos.
 Vitam autem quia non datur omnibus exhalare
 Tali in sede, ipsumq; imitari sanere regem,
 Ut pueri infirmo nequeunt medicamina ferre
 Corpore, et altrices ipsae acria pocula sumunt,
 Ad pueros uirtus tamen hausto in lacte redundat.
 Sic fluat extincti diuino è corpore regis
 In nos transfusus dolor, et precordia tangat.
 Saltem animo, saltem maestō dolcamus amore
 Noctes atq; dies, neq; nos conturbet amaror,

*Verùm ea amarities nobis medeatur, & agra
 Qua nunc nostrã iacent recreentur corda, necisq;
 Illius emanet nostrã in præcordia uirtus,
 Sponte suo nostras qui soluit sanguine pœnas.*

MAGNÆ MATRI VIRGINI.

A*T quo diua tuas mortali carmine laudes
 Ingrediar, quas cœlestes cœlestibus oris
 Vix audent tentare chori? nec mole grauantur
 Corporea, atq; tuos coram mirantur honores.
 Ipse, mihi quoties animum tua uiuida imago
 Impulit, atq; aciem te contra tollere tendo,
 Obruor, & nimia persundor luce, nec absens
 Ferre tui ualeo radios, aut spicula uultus.
 Nam tu sole uelut diuinum corpus amicta
 Incedis regina, caput redimta coronis
 Syderis, tibi sub pedibus micat aurea luna,
 Igneaq; astra premis subterlabentia mundi.
 Mente olim pater omnipotens te legeras alta
 (Nondum mundus erat) multis de millibus unans,
 Quæ cœli regem pareres enixa sub auras.
 Atq; ideo postquam diuino sedere rupto
 Primus in orbe parens hominum se perdidit ipse,
 Scq; suumq; genus ueniens corrumpit in æuum,
 Sola malo exorta es, ueteriq; imperuia noxæ,
 Seu tua te genitrix intaetam, & prorsus auita
 Secretam maculæ gruida concepit in aluo,
 Seu simul atq; utero concreta es, cœlicolũm rex
 Communem exemit labem, puramq; reliquit,
 Ne tuus exoriens pura dilapsus ab æthra*

*Parte olim fœtus foret insyncerus ab ulla,
 Nec priscam traheret materno à sanguine labem.
 Teq; dehinc crescens procul omni innoxia culpa
 Sanctam, incorruptam seruasti praside amico
 Tuta Deo, ac ueluti latis nitidissima campis
 Virga oritur, primosq; nouo dans uertice flores
 In regum fortunatos traducitur hortos,
 Continuo sedes liquisti paruula auitas
 Templi adytis oblata parentum debita uotis,
 Sancta ubi priscorum uatum monumenta reuoluens
 Sensisti superum regem tot uocibus olim
 Promissum terris mortali matre oriturum.
 Iam cum læticia, dulciq; cupidine pectus
 Capta, Deum casta uersabas mente propinquum,
 Et uenerans matri fœta pia dona parabas,
 Si fors ô uestris ea fors contingeret oris,
 Si uestro concessa forent ea munera seculo.
 Nescia uenturi nondum tua gaudia cernis.
 Nondum Nympha tuos persentis pectore honores.
 Iam iam, nulla mora, adueniet demissus ab astris
 Nuntius, ille tuas quàm latis uocibus aures
 Mulcebit? quanto implebit præcordia amore
 Pennipotens? tu cœlicolum acceperissimæ regi,
 Plena Deo, nuribus felix magis omnibus illa es.
 Parce metu: humanum uirgo obliuiscere morem:
 Concipe diuinos haustus, teq; infere Cœlo.
 Non aliam porrò manet huius gloria partus.
 Tu rerum autorem et ælium ignara uirilis
 Concipies, gravis ætherea diuinitus aura,*

Solaq; uirgineum seruabis foeta pudorem,
 Vellus uti lana impenetrabile restitit imbri,
 Cetera cum madeat grauibus circū humida nimbi:
 Tu porta clausa aeternum, superum ipse per illam
 Ingreditur rector, nec claustra immota resignat.
 Tu rubus ille oculus flamma crepitante cremari
Visus, at illaesa mansere in stipite frondes
 Hinc etiam pueris media in fornace pepercit
 Ignis, & innocua lambebant corpora flamma,
 Hac te monstra petunt unam, hac miracula tangūt.
 Promissis nec sera fides: simul ecce repente
 Cum tonitru medium ueluti discedere coelum
 Vidisti, simul at uicoma circumdata nube
 Sensisti praesens in te descendere numen
 De iuper afflatam leuiter spirantibus auris.
 Quis tibi tunc sensus? qui uirgo in pectore motus?
 Credo equidem, tibi cor dulci flagrabat amore,
 Et penitus totis ardebas suauemedullis,
 Tum quoq; letitia, ac mira dulcedine pectus.
 Delicuisse reor, tibi cum montana petenti
 Lata occurrit: amicus cognato à sanguine iuncta,
 Atq; utero exultante tuos praesensit honores,
 Felicemq; uteri te terq;, quaterq; uocauit.
 Tu uero, teneri qualis rosa plena pudoris,
 Ore rubens caelo referebas carmine grates,
 Teq; adeo indignam, & meritam nil tale canebas.
 Parua, sed hac maiora manent, date lilia pennis,
 Virginei date thura chori, date ferta canistris.
 Nascitur humana sub imagine nascitur infans,

Qui semper fuit, est, & erit sine fine, sine ullis
 Principijs Deus, immensi quem maxima mundi
 Non capiunt, visusq; hominum, & aetna; refugit.
 Sape mihi uideor te poplite cernere uirgo
 Subnixam, infantemq; recens mirarier ortum
 Flagrantem, & radijs late uibrantibus aureum,
 Teq; tuos prono uenerantem, pectore factus,
 Attonitumq; senem tantis uix hiscere monstris.
 Felices nimium pastores ô quibus olim
 Consigit in stabulis insuetos cernere partus.
 Tantum ô si quoq; me si secula uestra tulissent,
 Paussemq; meas uestris in saltibus agnas:
 Me sine monstratum uos nunquam issetis ad antrum
 Carminibus moniti caelestibus. ipse ego primus
 Spelunca foribus uirides syluestria myrtos
 Munera suspendissem, & florea ferta tulissem,
 Insuper & canna cecinissem carmina agresti,
 Carmina, quae tibi nunc regina utcumq; laboro.
 Nec me felici quisquam extrusisset ab antro
 Amplius, usq; tibi famulari dulce fuisset,
 Infantiq; seniq; tuo. tum me neq; uestro
 Indignum uiles stipulas substernere a fello.
 Hic ego uidissem reges puero ampla ferentes
 Munera ab Aethiopum terris duce sydere uectos
 Ante tuos, cari; pedes procumbere nati.
 Vidissem uolucres te mira in ueste ministros
 Sepius affari, curasq; auertere dictis,
 Solariq; inopem uario in discrimine rerum,
 Dum puero metuis, capitiq; pericula caro

Longe areas animo semper suspensa labanti.
 Usq; adeo senis in templo morientis inharens
 Sensibus extrema uoces, cum iussa recenti
 Pro partu geminas aris fers dona columbas,
 Affore, cum tibi uirgo animū dolor occupet ingens,
 Et quasi cor gelidum pertranseat ensis adactus.
 Nec ueterum deerant responsa horrentia uatum,
 Gnatum pro multis maclandum funere acerbo.
 Iamq; minis tum sacra fides, iam nuntius ales
 Nocte senem monet in somnis consurgere, tecumq;
 Acceltrare fugam, patria neq; fidere terra,
 Ne rex, dum sceptris cauet haud securus auitis,
 Diuinam sobolem crudo necet efferus ense.
 Impie, mentis ubi es? quo te rerum impulit error?
 Quid pueros iugulus cunis, & ab ubere raptos?
 Te ne putas posse aternis occurrere olympi
 Consilijs? morti nondum est obnoxius insans,
 Nondum iussa patris supremi munera obiuit
 In terris: nondum factis se ingentibus orbi
 Supra hominem ostendit per tot miracula uerum,
 Qua non humanis opibus, non artibus edet,
 Ante nouas condet leges, noua foedera mundo:
 Ante salis sicco pede carula percurrenda:
 Sedandi imperio fluctus, canaq; procella:
 Ante graues linquent languentia corpora morbi
 Illius ad nutum rursusq; ad muneris uita
 Consurgent, quorum tellus iam texerat ossa.
 Ille etiam prius exigua, mirabile, fruge
 Millia multa hominum desertis pascet in oris.

Ille etiam tacitas hominum intra pectora curas
 Inspiciet, sylva ardebunt, terraq; dehiscet,
 Nec graua ora serent, uerbis dum fulminat, hostes,
 Omnia quae coram admirans letabere uirgo.
 In primis tibi cor mira dulcedine, et anget,
 Cum puer in templis, adolent dum sacra, relictus,
 Quaesitusq; diu uelut ecce repente oriens Sol
 Lucidus, ore oculisq; nitentibus apparebit.
 Illum de magnis mirabere rebus agentem,
 Et ueterum dictis referantem oracula uatum
 Primores inter proceres, iuuenumq; magistros,
 Quos omnis iam tum bis sex uix mensibus actis
 Erudiet puer, atq; rudes docto arguet ore
 Aureus, immortale sonans (mirabile dictu)
 Sensibus illapsus penitus praecordia tanget,
 Et dulcem toto iaciet de corpore amorem
 Luce recens orta, uel sydere pulchrior aureo.
 Tunc illam circumfusa longo ordine matres
 Laudibus attollent, quae tales optima partus
 Ediderit, tenerisq; immulserit ubera labris.
 Illum amplexa sinu, toto illi pectore inhaerens
 Oscula fragranti capiti, dabis oscula fronti
 Syderea, stellisq; pares libabis ocellos
 Ore alterna siagrans dulci praecordia amore.
 Nec minus inde etiam tacita letabere mente,
 Fontis aquam latices cum Bacchi uertet in atros
 Te mandante, tuo promet liquentia uina
 Munere, et insolitos hospes mirabitur haustus.
 Haec tibi mater erunt: oberit nihil ante tyranni

Vesani

*Vesani furor. ipsa tamen cœlestibus ultro
 Consilijs pare, qua fidus detulit ales.
 Tolle moras: pete Niliacas interrita sedes.
 Cuncta fauent: tibi nox nigrantis explicat alas,
 Et te subluſtri gradientem amplectitur umbra.
 Cernis ut intonſi prærupta cacumina montes.
 Demittant, plauſantq; comis nemora alta coruſcis,
 Et ſolitum præter uarios humus afflet odores?
 Illa, credo, etiam noctu uolucresq; fer. aq;
 Aduent ante Deo nomen ſenſere propinquum,
 Obuiſſe abrupto ſtupuerunt flumina curſu.
 Donec lætanti uos Nilus condidit alueo,
 Fama ubi iam totam non læta impluerat oram
 Bethlen largiſſuo puerorum undaſſe cruore,
 Dum tuus ante omnes nequicquam queritur infans.
 Quid tibi tunc animi? toto hæſit pectore ſanguis,
 Et tua ceu gelidus ſubijt præcordia mucro.
 At non hic uirgo ueſtrorum hæc meta laborum
 Hæſerat, ingentis neq; rant ea debita lætus
 Tempora: uerum olim ing. maiora manebant.
 O dolor: horrendæ quis morti crederet illum
 Deberi, pater eſt cui clari rector olympi,
 Cui mare, cui tellus, cui cœlum paret, & æther?
 Verum ſponte neci caput obuius obtulit ipſe,
 Primi hominum ut lueret ſcelus exitiale cruore
 Ipſe ſuo, moriensq; genus mortale piaret.
 Id placitum patri æternum, cœloq; ſedebat.
 Id quoq; uenturi uirgo tu præſcia noras
 Cuncta oblita uelut tamen, atq; ignara malorum*

(Tantus amor matris) crudeli niſſa dolore es.
 Fama tuas ſimul ac ſeniſſima perculit aures
 Heu gnatum ſcelere exceptum, inſidijsq; ſuorum
 Vnigenam ſummos ſœdaturum immaniter artus
 Trudi ad ſupplicium, atq; trabem iam ſtare nefandam.
 Exiſſe ſerant ſubito extra mœnia, & omnes
 Te plangore vias, queruloq; impleſſe ululatu.
 Qualis avis paſtu rediens, cui paſtor ab alta
 Arbore ſuſpenſum nidum detiecit, & aufero
 Implumes fœtus etiam nunc ore querentes.
 Illa uolat circum, uix ſe raptoris ab ore
 Temperat, & querulus late loca uocibus implet.
 Tunc tua inhumane miſerata incommoda rupes,
 Atq; tuo aëre ſylua doluere dolore.
 Aſt ubi pendentem ſerali robore porro
 Vidisti appropians, mediaq; in morte teneri
 Iaculantem huc, illuc oculos, ſi forte ſuorum
 Si quem ſorte alius inimicus cerneret inter,
 Deficiſ, & feſſos agrè collaberis artus.
 Quos gemitus? quas deinde trabem cõplexa querelas
 Ore dabis? non hæc olim tibi gaudia cœlo,
 Non promiſſa tibi hæc diuino-pignore dona.
 Sic nuribus te felicem magis omnibus unam?
 Sic uentura tuos florere in ſecula honores?
 Felices illis, fortuna:asq; uocabas,
 Pignora: cara quibus flere ipſo in limine uitæ
 Contigit, & longo paulatim aſſueſcere luctu.
 Parcite mortales iter illac forte tenentes,
 Quos omnes in ſeſe, atq; in ſua funera mater

Vesani furor. ipsa tamen cœlestibus ultro
 Consilijs pare, quæ fides detulit ales.
 Tolle moras: pete Nilivæ interrita sedes.
 Cuncta fauent: tibi nox nigra nitens explicat alas,
 Et te sublustræ gradientem amplectitur umbra.
 Cernis ut intonsi prærupta cacumina montes
 Demittant, plaudantq; comis nemora alta coruscis.
 Et solitum præter varios humus afflet odores?
 Illa, credo, etiam noctu volucresq; feræq;
 Aduentante Deo numen sensere propinuum,
 Obuiaq; abrupto stupuerunt flumina cursis.
 Donec lætanti vos Nilus condidit alveo,
 Fama ubi iam totam non læta impluerat oram
 Bethlen largis suo puerorum undasse cruore,
 Dum tuus ante omnes nequicquam queritur infans.
 Quid tibi tunc animi? toto hæsit pectore sanguis,
 Et tua ceu gelidus subijt præcordia mæro.
 At non hic uirgo uestrorum hæc meta laborum
 Hæserat, ingentis neq; erant ea debita luctus
 Tempora: uerùm olim longe maiora manebant.
 O dolor: horrendæ quis morti crederet illum
 Deberi, pater est cui clari rector olympi,
 Cui mare, cui tellus, cui cœlum paret, & æther?
 Verùm sponte neci caput obuius obtulit ipse,
 Primi hominum ut lueret scelus exitiale cruore.
 Ipse suo, moriensq; genus mortale piaret.
 Id placitum patri æternum, cœloq; sedebat.
 Id quoq; uenturi uirgo tu præscia noras
 Cuncta oblita uelut tamen, atq; ignara malorum

(Tantus amor matris) crudeli uicta dolore es.
 Fama tuas simul ac seuissima perculit aures
 Heu gnatum scelere exceptum, insidijsq; suorum
 Unigenam summos foedatum immaniter artus
 Trudi ad supplicium, atq; trabem iam stare nefandā.
 Exilysse ferunt subito extra moenia, & omnes
 Te plangore uias, queruloq; impleisse ululatu.
 Qualis auis passus rediens, cui pastor ab alta
 Labore suspensum nidum deiecit, & aufert
 Implumes foetus etiam nunc ore querentes.
 Illa uolat circum, uix se raptoris ab ore
 Temperat, & querulus late loca uocibus implet.
 Tunc tua inhumana miseratae incommoda rupes,
 Atq; tuo aere syluae doluere dolore.
 Ast ubi pendentem ferali robore porro
 Vidisti appropians, mediaq; in morte teneri
 Instantem huc, illuc oculos, si forte suorum
 Si quem sorte alius inimicus cerneret inter,
 Desicus, & fessos agrè collaberis artus.
 Quos gemitus? quas deinde trabem cōplexa querelas
 Ore dabis? non haec olim tibi gaudia caelo,
 Non promissa tibi haec diuino pignore dona.
 Sic nuribus te felicem magis omnibus unam?
 Sic uentura tuos florere in secula honores?
 Felices illis, fortunatasq; uocabas,
 Pignora cara quibus flere ipso in limine uita
 Contigit, & longo paulatim assuescere luctu.
 Parcite mortales iter illac forte tenentes,
 Quos omnes in sese, atq; in sua funera mater

*Villa animi armatos lacrymosis uocibus exciit,
 Ipsa quoq; ut simul in trunco moriatur eodem.
 Parcite, & aërei nimboſa cacumina montes,
 Ne cadite in matrem ſubita conuulſa ruina,
 Exorata licet, licet ultro ſape uocata,
 Dum iuuat immitem ſic ſaltem explere dolorem.
 At non ſic etiam poſitus cara genitricis
 Filius oblitus media te in morte ſupremum eſt
 Affatus: quas ò uoces? qua uerba uel ipſi
 Pectore ab inualido rupit miſerabilis hoſti?
 Tandem in te ab moriens morientia lumina liquit,
 Et dulcem, ut potuit, uultu ſeruaſit amorem.
 Hic tu muta ſiles, lacrymiſq; abſumpta profuſis
 Non iam ullos gemitus, non iam ullos amplius edis
 Singultus: tacito uolunt dolor intus pectore ſauit.
 Ipſa parens frugum pro te mœſtiſſima tellus
 Planxit, & ingenti tremuit ſuccuſſa fragore,
 Et ſilices erat hic nulla ui cernere apertos
 Findere ſe, & mœſti, ut poterant, dare ſigna doloris.
 Palluit aſpectu, cœlum, atq; illuſtre repente
 Deſuper inſolitatis umbris caput alta petens Sol
 Occuluit, medioq; die nox plurima oborta eſt,
 Et populi æternas mundo timuere tenebras.
 At non te longo uirgo intabefcere luctu
 Paſſus, ubi primos lux tertia protulit ortus,
 Iam nigras crebi ſedes populatus, & umbris
 Et ducens ſurſum manes, animasq; piorum
 Euasiſt tumulo, ſaxumq; reliquit inane,
 Atq; tibi primus diuino apparuit ore:*

Post alijs, sibi quos lectos subiunxerat olim
 Consortes tantorum operum, sociosq; laborum.
 Quas lacrymas tibi crediderim excussisse repentem
 Lætitiam? quali tibi tum præcordia motu
 Exultasse? fides tua quæ præsenferat usq;
 Nunc oculis ad aperta uides : nunc clara liquet res.
 Aspice ut exutus moribundos filius artus
 Diuinam induerit speciem, inuiolabile corpus
 Insolitis radijs, insuetæ luce coruscum.
 Parua mora : hinc terris illum supera alta relictis
 Vidisti petere, atq; caua se condere nube,
 Ad cælumq; aperire uiam mortalibus ægris.
 Nec tamen in terris desertam, inopemq; reliquit,
 Dum mortalis adhuc uitæ uesceris aura.
 Ipse sed omnipotens tibi plurimus insidet, & te
 Noctes, atq; dies præsentis numine seruat
 Præsida quo, quæcumq; premant, secunda malorum,
 Cælestium degis moribundo corpore uitam,
 Nunc ueterum relegens latebrosa oracula uatum.
 Nunc animo cælum peragrans, totaq; uolutans
 Mente Deum frueris nati omnipotentis amico
 Numine, perpetuum tibi qui tuus affiat amorem.
 Desuper ambrosia hac, dulci hoc te nectare pascit.
 Iamq; dies aderat lætissima, qua tibi terras
 Linquere fas erat, & claro succedere cælo.
 Vix placido moriens clausisti lumina leto,
 Turbine corripere rapido, ueherisq; per auras
 Solis inardescens radijs, te lucida nubes
 Purpurea longe fulgentem amplectitur aura.

Te circumuolitant dextra, laeuq; frequentes
 Alituum cœtus cœli stellantis alumni,
 Subuectamq; ministerio te præpetis ala
 In sublime ferunt sanctæ de uertice Idumes
 Pastores admirati uidere sub auras
 Enantem, & claro signantem tramite cœlum.
 Talis ab Eois aurora attolitur undis
 Talis Luna recens roseo caput exerit ortu,
 Vtraq; sed longe obtuso tibi lumine cedit.
 Sed neq; te primo iubare æquet maximus ipse
 Sol lucis fons exoriens comitantibus horis.
 Sic cœlum expectata subis, thiasq; chœ. iq;
 Te circum, & liquidi resonant per nubila cantus
 Castrorum in morem, nitidis cum exercitus armis
 Pulcher it, are acies de monte aduersa resulget.
 Antiqui proceres gentis decora alta uetustæ
 Occurrunt, uatesq; p̄ uentura locuti
 Excipiant letam, & summa ad fastigia ducunt,
 Laetitiaq; fremunt superi. Mariam alta beati
 Ingeminant per templa chori, Mariamq; frequent. ut,
 Ingentiq; procul reboant supera ardua plausu,
 Et totum exercent intus noua gaudia cœlum.
 Filius hic etiam sancti regnator olympi,
 Qui dextre æterni patris asidet æthera torquens,
 Optatos dedit amplexus, tibiq; oscula fixit
 Pronus, & æterno matrem deuinxit amore.
 At pater insignem solio sub mis ab alto
 Æterna capiti implicuit de yronde coronam,
 Affixitq; tuæ gemmantia sydera fronti.

Et super alicuum superum templum omne locavit
 Sublimem: rerum dominam, cœliq; potentem,
 Unde humiles mundi labentis despicias orbes,
 Lunamq; , stellamq; , uidentemq; omnia solem,
 Angustaq; procul telluris inertia rides
 Pondera, & insanis exercita pectora curis.
Salve sancta parens: eadem salve innuba uirgo,
 Regia progenies, genus alio a sanguine Iudæ,
 Cui pater omnipotens pleno se numine sudis,
 Gratiâq; acceptam matres superextulit omnes.
Qua primum dias prodisti in luminis auras,
 Luce eadem nostræ spes est exorta salutis.
 Fœmineos lapsus, ignominiâq; pudendam
 Vltæ tui generis genus ipsum ad sidera tollis.
Prisca hominum genitrix, & matrū maxima mater
Prima tulit generi iristis contagia leti.
 Tu uirgo longo post tempore prima saluentem
 Felici peperisti utero mortalibus agris.
 Illa dedit merso lacrymas, tu gaudia mundo.
 Illa homini inuexit pœnas, tu præmia. per te
 Ianua aperta pijs cœli, quam clauserat illa
 Circunuenta dolis male suadi & fraude colubri.
 Ipsum tu ualido uictricis pede proteris anguem
 Frustra insaltantemq; , & sibila colla mouentem.
 Muncre quo superas cœli regina per oras
 Inueheris, cœliq; nurus te mille sequuntur,
 Mille chori celebrant, seruatricemq; frequentant.
 Cœlicola assurgunt omnes: tibi regia parat
 Aetheris immensi, quodcunq; , ubicunq; creatum,

Infra te longe iacet, & tua iussa faceſſit.
 Nos quoq; diuinos, ut cuiq; eſt copia, honores
 Largimur. tibi centum ara, tibi maxima centum
 Thure calent delubra: tuis pia munera templis
 Afferimus caſiasq; & nardi halantis ariſtas.
 Ipſæ te mætres adeunt, peplomq; ferentes
 Textilibus donis augent, & templa coronant
 Primitijs florum, ac ſuſpenſis frondibus umbrant.
 Vt primum ſari incipiunt, te nomine iuſſi
 Compellant, primaq; ſonant te uoce minores.
 Omnis ubiq; tuis indulget laudibus ætas,
 Omnis ubiq; domus. totæ de turribus urbes
 Te ueniente die, te decedente ſalutant,
 Plurimaq; auratis reſonat tibi tibia templis.
 Tu laudes bona morrales, tu munera uocis
 Humana non ſpernis, opis nihil indiga noſtræ.
 Vota hominumq; preceſq; audis, ubicunq; uocata,
 Rite tamen, noſtrosq; leuis miſerata labores.
 Tu bellum, morboſq; graues, peſtemq; ſancemq;
 Auertis, cæliq; minas, tot ſoſpita mortes,
 Toti clades, tot daſ miſeris euadere caſus,
 Viq; mari magno iæſtatos turbine nautas
 Seruat ſtella, polo ſi tandem aſfulſerit alto:
 Sic tua lux, quæcunq; inſtent, quæcunq; premant' ue,
 Nos regit, inq; omni tutos diſcrimine reddit.
 Nunc o ſtella maris noſtri nos aſpice præſens:
 Eripe tot pelagi pene hauſtos fluctibus atris.
 Nunc lucem, lucisq; tua iubar exere, & orti
 Exorere, ac radijs nigramem diſcute nubem.

*Ne, quæso ne nos inopes hîc desere. siquid
 Dulce tibi fuit in terris, & amabile quicquam,
 Per te, per carum oramus tua pignora natum,
 Perq; sinus illos, quibus hærens uagyt infans,
 Brachiaq; implicuit collo, innexusq; pependit
 Dulce onus interdum, perq; ubera, que tener hausit,
 Per pueri dulces risus, perq; oscula blanda,
 Per teneros lusus, per quicquid deniq; in illo
 Dulce fuit tibi curarum, gratumq; leuamen,
 Ipsum illum patris ad solium complexa precando
 Da genitrix facilem: & si forte piacula nostræ
 Auersum terris faciunt, tu sedula nobis
 Concilia, ut iustas patris in nos leniat iras,
 Et quæcunq; suis merito miscet'ne, parat'ne,
 Diluat ille sui præsentis rore cruoris.
 Nulle procul cerno nobis instare pericla,
 Nulle neces, rebus prope uersis, mille ruinas.
 In nos Turca ferox toto ruit agmine, & armis
 Cuncta mouens nos extremis conatibus urget,
 Iamq; sibi ingentes orbis promittit habenas.
 Interea nostri, quos huic se opponere monstro
 Acquum erat, inter se reges fera bella mouentes
 Confligunt, totoq; (nesci) concurritur orbe.
 Tu tantum terrorem animis labentibus aufer.
 Tu nobis tu diua, pios miserata, quietem
 Redde petens placida mitescant secula pace.*

BRATO MICHAELI.

Quem te esse dicam præpetum pulcherrime,
 Quo te profectum ex agmine,
 Cœli uolatu qui pererras atria
 Armis coruscus aureis?
 Tu'ne ille cœlitum inclytus princeps ducum
 Dux alitum ales mentium.
 Quas ipse in orbis maximus primordio
 Creauit omnium sator,
 Aulaq; præposuit beatos incolas
 Felicioris ætheris?
 Ut te ferocem intueor ense, ut anæ
 Hosti imminentem cuspide,
 Simul iuuentæ flore, & impubi gena,
 Et ore dulci amabilem.
 Ut arma pectus masculum fulgentia
 Plumæ ut leues humeros decent.
 Salue uolucris alme ductor agminis,
 Cui creditæ cœli fores.
 Tu contudiſti insanientis Phosphori
 Bellator insolentiam.
 Contaminata cum manu ille corruit
 Inhospitale sub chaos,
 Vbi silentes territat remugiens
 Umbras tremendo murmure
 Satis superq; debitas pœnas laic
 Inefficax superbia
 Ut ore te referre militaria
 Te signa fufis hostibus

Videre ouantem sydera admirantia.
 Vterq; te uidit polus.
 Et ipse summus ciuium in medio pater
 Laudauit alitum choro,
 Post quem tibi omnis aula cæli militat
 Secreta cætus in nouem.
 Regi ipse semper assides propinquior
 Reconditorum particeps,
 Qua deinde subsequentiibus tu detegis
 Mox alter aperit alteri,
 Ad infimum descenderit donec gradum
 Semper minor scientia.
 Nec alter alteri inuidet præstantiam
 Sed forte quisq; amplius sua est.
 O plurimum beata gens cœlestium
 Felix genus uolarile.
 Vos solis usq; illius intuemini
 Os quo beantur omnia,
 Metus nec ullus uellicat, ne forte sit
 Perennis hæc felicitas,
 Quæ fixa clauo firmissus adamantino
 Hæret moueri nescia.
 Vos ætheris regis ministri sydera
 Torquetis, & cæli uagos
 Orbes rotatis, unde tempus & die,
 Et noctis immota uices.
 Vos temperatis æris flatu truces
 Imbres, pruinæ, & niues,
 Et fulminum sauas coercetis faces.

Ne mundus ingens conflagret.
Vobis profundum in equor est imperium aquas
Volubiles regentibus,
Globumq; terra sustinetis pendula,
Et quicquid in terra uiget.
Vos alites hero ab supremo crebrius
Ad nos uenitis nuntij,
Deiq; nostra afflatis almi pectora
Inusitato numine,
Animusq; nostris infidetur additi
Ducesq; adestis in uia,
Nos donec exemptos humo nil inuidi, in
Vestros adoptetis choros.
Adeste nobis : nanq; quos uos praelio
Fregistis hostes nos premunt,
In nosq; uicti uirus omne colligunt,
Et tuto inermes prouocant.
Adeste : diris pestibus resistite
Non insueti laureis.
Tuq; o supremo ductor agminis die
Princeps ades certantibus,
Cum falsa ueris addita exprobrant probra,
Absolue nos calumnia.
Vit. usq; corpus exuentes suscipe
Haesta procacem arcens manum.
 EX CANTICO MOSIS.
CAntemus inelyto atheris regi Deo
 Deo omnium fortissimo.
 Incomparabili extulit se gloria

Suam hic potentiam explicans.

*Equos, & equites hostium sub æquore
Vorticibus inuoluit rubro.*

*Deus ille uirtus mea, Deus potentia,
Mei & triumpho gloria.*

*Deus salutis auctor effectus mea
Seruat sua me dextera,*

*Deus hic meus, præ omnibus dijs mihi:
Eius canam usq; gloriam.*

*Deus hic parentium meorum antiquitas:
Eius canam potentiam,*

*Deus uelut bellator arma Pharaonis,
Curru, & omnem exercitum*

*Nos insequentem fluctibus maris asperi
Inhospitalibus obruit.*

*Huic nomen omnipotens: potentes hostium
Demersit alto principes.*

*illos profunda ponti inexplicabili
Hausit uorago gurgite.*

*In ima desedere, ceu moles grauis
Excisa monte ab arduo.*

*Dextera tua Deus omnium pulcherrimo
Se se trophæo insigniit.*

*Dextera tua hostem contudit ualidissima:
Tuos es ultus amulos.*

*Excanduiſti! absumpsit ira eos tua,
Flamma aridam ut stipulam uorat.*

*Excanduiſti iratus! in eos æquoris
Opes coëgiſti humidus.*

Nobis recessit unda, & alti gurgites
Lato relicto limite,
Fundum ut per inum de manu insequentium
Elaberemur hostium.
Videns propinquus hostis, omnibus mare
Patere concavum ratus,
Aleusq; inanes spes ait secum: insequar,
Concludam eos, spolia auferam:
In hostium pecuniis crassabimur,
Auro potiti explebimur:
stricto dehinc ferro irruemus acriter,
Totum genus delebimus.
Hac colloquentes irriti falsas vias
Medio tenebant equore.
Tuus ecce spiritus repente insibilat
Concretatq; unda soluitur.
Nec arcas fert humido tergo rotas:
Omnes in ima, plumbum uti,
Pelagi profunda corruere protinus.
Nos iam recepti listore:
Eiecta porrò vidimus cæda uera
Virum, atq; equorum fluctibus.
Quis tibi queat bellantium fortissimus
Virtute comparari?
Tu sanctitate incomparabili inclytus:
Tu fortitudine unicus
Orbi usq; maxima exhibes miracula,
Qua nullus alter audeat.
Dextram tuam excitasti, & hausit terra hians
Repente

Repente vires hostium.

Genti tuæ uero dedisti te ducem

Iam seruitute libera

Nostris miseris, nos ut in pinguisimum

Traduceres manu solum.

Hæc audientes undiq; populos paucos

Inuasit, ac simul dolor.

Fama hæc Palestina omnis attonita iacet,

Et ora Chananeitis tremis

Cum regibus, populisq; barbaris. tu eos

Metu coactos illiga.

Pertranseat donec tuorum exercitus

Immobiles stent, ceu silex:

Nobis nec obstant. sed tibi placitum genus

Super aquilarum alis uehes

Montem ad beatum, hereditario in solo

Ut surculos lectissimos

Nos inseras, domumq; in altam transferas,

Quam fabricasti tu tibi

Sacrarium Deus tuum, quod affabre

Tuæ expoluerunt manus.

Regnans, io triumphæ, uictor imperat

Aeternum, & amplius Deus.

Ingressus eques Aegyptius mare inuium

Tot currum rex millibus.

Rex ætheris eum immerfit æquoris rubri

Sub uorticosis fluctibus,

Est Isaci nepotibus tendentibus

In medio iter strauit mari.

DIVO DAVIDAE

Regi Prophetæ.

FAccessite hinc uani poetarum greges,
 Auserte uestra hinc somnia.
 Non est quod audiam, quod amplius legam
 Diserta uestra carmina,
 seu Græca, seu Latina sint ea, ut lubet.
 Me Musa detinet altior:
 Inusitata dulcior cithara sonor
 Meis inerrat auribus,
 Et intus alte insidens præcordijs
 Totum mihi me surripit.
 Iordanis usq; ab algida Cycni audio
 Ripa canori carmina.
 Ut ille luce, ut nocte de multa canit,
 Quæ nullus antea audiit.
 Cui te sacrorum conferam uatum parem?
 Cui regum eundem comparem?
 Quid maius in te mirer? an peritiam
 Zelli, an canendi gloriam?
 Artis'ue, quas callere reges addecer
 Clauum tenentes urbium?
 Pastoris ultimus Ephrathæ è liberis
 Oves paternas pauculas
 Pascens puer iam tum imperabas omnibus
 Amabilis pastoribus.
 Iam te supremus ætheris rex legerat,
 Cui regni habenas crederet.
 Pascente te nihil timebant pascua.

Fera abstinebant saltibus.

Fremens supremum grauiter irsus in tuis

Essauit ulnis halitum,

Tuoq; pressu uastificus olim Leo

Discerptus ingens occidit.

Tu mole uasta corporis teterrimum

Puer gigantem ab hostium

Vallo superbis prouocantem uocibus

Vellet sibi qui congredi,

Et insolenter exprobrantem ciuibus

Tur, em tuis ignauiam,

Cum muta legio omnis tuorum absisteret,

Nec quisquam adire comminus

Auderet: ipse aggressus ultrò fortiter

Neci dedisti. protinus

Insonuit ad cælum grauiter immanibus

Percussa tellus artibus.

Tum facto in hostes impetu, innumerabiles

Inuictus ense demetis.

Nec sustinere uersa possunt agmina

In terga dextra uim tua,

Quotiesq; confecto redibus pralio

Multis peremptis millibus

Auro coruscus, omnium pulcherrimus,

Ipsos amore urens agros,

Victori ab oppidis puella ubiq; obuia

Tibi canebant carmina,

Supraq; regem ipsum efferebant laudibus

Ter inclytum, ter amabilem.

Quid mox? ubi atas firma uenit, regijs
 Elapsus insidijs quater
 Ut regis inimici necem defleueris,
 Cui sponte bis peperceras,
 Manu in tua cum esset tot ense iniurias
 Placisci, & hostem perdere.
 Hinc regnum adeptus pace ut alta rexeris
 Late subactis hostibus.
 Deo ut tot adem sumptibus paraueris,
 Quam filius mox conderet.
 Tu luce pugnabas manu, noctu fide
 Arguta agebas gratias.
 Deo usq; grata concinebas carmina
 Haud numeram tot immemor,
 Quibus tuos euexit ad sidera at auos
 Ad orbis usq; exordio.
 Tot hic triumphos, tot canis miracula
 Antiqua gentis praelia.
 Quin & futura prouidens longe refers
 Coram uelut presentia,
 Et nasciturum predicat mortalibus
 Heroa de Deo Deum,
 Qui nostra penitus demeret piacula,
 Cruore nos lauans suo:
 Nobisq; nostra ostendis idem tempora,
 Et nosmet ipsis indicas.
 Salue procul uidentium uatum optime:
 Regum idem aue lectissime:
 Nobis ab alto dexter ades, & nos tua

Prece iunge summo numini.
 Nobis tuis innitier uestigijs
 Detur. imitentur te duces
 In pralijs, reges sequantur formulam
 Tuam in regendis urbibus.
 Eat mihi foret tua amulari carmina,
 Dum fila percurre cithara.
 Quod si neq; id penitus datum est accedere,
 Nec pluma tam alta uolat mea,
 Abstrusa mitto uersibus mysteria,
 Diuina mitto euoluere,
 Quibus alta cæli transilis cacumina,
 Quibus inferum penetras chaos.
 Vnum erudiri aucto. doce salicem meis
 Orare ueniam noxijs.
 Vnis mihi his te prabeas saltem rogo
 In uersibus imitabilem,
 Quibus iuuenta errata deprecans studes
 Placare regem cœlitum.
 Vt fiebilibus, atq; miserabilibus modis
 Nostros in animos influis,
 Miserere, miserere ô mei Deus, iterans,
 Mecum tua age clementia.
 Ego enim piacula mea noui. quod male
 Feci, mihi est usq; in oculis.
 Soli tibi peccaui, iniquè egi pater
 Tuis sub oculis impius.
 Contaminatis sum parentibus satus.
 Conceptus ipso in crimine.

*Tu, quicquid admissum est, tua indulgentia
 Ignosce noxia immemor.
 Delicta deus nequiter facta occule.
 Meas remitte amentias,
 Et, inquinatum quicquid in me est, dilue
 Me rore respergens tuo:
 Novamq; mentem in me novum cor suffice,
 Virumq; verite in alterum.
 Asslatui aura numinis mirabili,
 Hilara tuo me spiritu.
 Denum ita priori restitutum gratia
 Aspice benigno lumine.
 Laudes aperies ita mihi labia ad tuas,
 Flebantur ut tibi impij.
 Meæ tibi hæ sint viclima. hos immolem
 Super tuum altare vitulos.*

D I V O I O A N N I

Baptistæ.

Quæso quid id negotij? quamobrem boni
 semper premuntur improbis obnoxij?
 Quo nullus ortus maior unquam gentium
 Dei loquentis vera testimonio,
 Perit perit vates ter ille maximus
 Insanientis mulieris libidine,
 Quod abdicari is tenderet regem illico
 Oportuisse inauspicatis nuptijs
 Fratriq; reddi clamitaret coniugem,
 Ipsa serente incesta animo id ægerrimo,
 Vatiq; pestem interminante pessimam.

Tant

Tantum' ne mulieri uspiam licentia?
 Indignus ille qui satius sit masculus,
 Cui serio imperat mulier, & arduis
 In rebus aduocata semper consulit,
 Cum procreandos coniuges ob liberos
 Tantum uiris sine addita imperantibus,
 Nec femina ingenio suo pte pessima,
 Sed sint equorum sicut optimum genus,
 Eumq;, quem uult sessor, incedant gradum.
 Freno, uiri si uti sciant, quisq; in suas,
 Possit carere mundus hac molestia,
 Nec tot fuissent gentibus tragœdia.
 Mandauit illa saltitanti filia
 Incesta, regem posceret sibi aurei
 Tradi amputatum uatis in disco caput.
 Mero ille, ludo, amore captus annuit
 Iuratus, in patina sacrum affertur caput
 Squalore fuscum, tabo, & atro sanguine
 Horrentibus quotquot aderant conuiuio.
 Conuiuium incestum: efferum spectaculum.
 Insane, cacc, brute rex, tun' optimi
 Viri muliebris offers caput libidini?
 Tun' inclytum, sanctum, Deoq; proximum
 A Solis almo aspellis almi lumine,
 Quem tu colebas, expetebas pessima
 Tua exprobrantem probra confidentius?
 Lugere ualles, antra, solitudines,
 Et quicquid est ubiq; montium auij
 Lamenta, flebilesq; uoces rumpite

*Tam destituta amabili solatio,
 Non audietis amplius uocis sonum
 Felicis cui nuntia. uenisse iam,
 Quem nesciebat nosse mundus obrutus,
 Deum patri futurum, ut agnum uelimam,
 Mortalibus qui tolleret piacula,
 Cœliq; clausus panderet nobis fores.
 O pessime factum. ad eon innocentiæ
 Cessit subacta? uicit impotens furor?
 Nec sol repente lucidum abdidit caput?
 Nec terra ruptis disiliuit uinculis?
 Nec ignibus uersus orbis arbiter
 Mortalia in cineres redegit omnia?
 At at qui uenit ira credo cœlitum,
 Cœli quod omnis curia id prouiderat,
 Vates ut esset ille, non modo uoce qui
 Deum indicaret editum mortalibus,
 Vita sed ipsum, moribusq; redderet,
 Et morte dira prauius præcurreret,
 Quod tu sciebas ipsemet præfugio
 Pectus futuri plene Ioannes sacrum,
 Lubensq; morti te obtulisti fortiter.
 O morte felix non minus natalibus,
 Quibus tibi queat nemo comparari.
 Tu regis index cœlitum prænuntius
 Tu matre sterili, an factus diuinitus
 In matris aluo labe communi omnium
 Ante expiatus, quam fores luci editus,
 Nec noxi & ulli mox fuisti obnoxius.*

Ne te inquinarent cinium commercia,
 Sylvis latebas uictitans in abditis.
 Syluestre mel stillans uetusta ab ilice,
 Nucesq; , & unguibus reuulsa graminæ
 Regale erat semper tibi conuiuium.
 Præbebat ultro uina flumen pocula.
 Pelles ferarum delicatam purpuram,
 Hic nationes perlucbas flumine
 Suadens probrorum uoce pœnitentiam,
 Montransq; ad altas ætheris uiam domos.
 Felix ter ô, & amplius, qui uenerat
 Maculas lauare, & omnium piacula,
 Dei regentis cuncta ubiq; filium
 Te proluisisti uulgus inter ceterum.
 sanctum lauacrum : balneum admirabile.
 Nec te fefellit artubus mortalibus,
 Sed nare ceu canis procul odora feram.
 Numen sagaci deprehendisti pectore.
 Repente gurgite aureo resplenduit,
 Igni fluentum ceu flagrantibus uadis
 Tuis simul uox insonuit ampla auribus.
 Raptis ut olim cœlum ubi tonat nubibus,
 Quem prolebas, quis foret, denuntians.
 salue orientis almae solis lucifer
 Iubar propinquum gentibus prænuntians:
 Aedes, & adhuc quicquid potes, nos erudi,
 Et reſtam ad astra errantibus uiam indica.
 Noſtrusq; abolitis nos piaculis laua.

DIVO PĒTRO APOST.
de eius cathedra.

Papa. potestate uspiam mortalium
 Dijs proxima adeo quinquā in altum subuehi,
 Vt summus unus ceteris mortalibus
 Praescribat, illi nemo prorsus omnium:
 Mussent sed omnes, sponteq; uni pareant
 Pietate sola adducti in animis insita
 Suaeque ui parentiumq; ritibus?
 Porro ille mortales adhuc apud manens
 Quacunq; de hominum constituerit noxijs
 Sunt rata apud ipsos caelites arbitria,
 Animaq; corporum expedita nexibus
 Siue illigari idem eas, seu soluerit,
 Haerent ligatae, & inferis fornacibus
 Cremantur igne, vel soluta deuolant
 Feliciores caelitem inuecta domos.
 Recto modo arbitrio, nec errore id suat.
 Dei haec potestas maximi, Dei optimi est
 Communicata filio unigenae optimo,
 Et maximo, de uirginis utero edito,
 Mortalibus cum se artibus mundo obtulit
 Spectabilem, doloribusq; obnoxium,
 Mortiq; acerba pro salute publica.
 Ille inde tibi mortalibus pra omnibus
 Eam reliquit aetheris repetens domos,
 Haereditario uelut iure caperes,
 Tibiq; concessit suas prorsus uices
 Petre, siue Cephas, seu Simon dici eligis.

Quid

Quid hoc negoti? quo tuo istuc facinore
 Meritum esse dicam, qua'ue gratia rear?
 Tu pisculento natus in gurgustio,
 Parentibus sanè satus pauperrimis,
 Nulla inclytus nisi arte piscatoria,
 Nihil patrasti gloriosi facinoris
 Nonnulla potius, si merita perpendimus,
 Malefacta te plane arguunt, & pessima
 Quidem, ferenda neq; g'egario in homine.
 Tun' ille, qui tutus, proculq; periculo
 Magnifica uerba prolocutus ampliter
 Sponderas te mille subiturum neces,
 Si opus fuisset, pro duce meritiissimo?
 At mox ubi usus uenit, in discrimine
 Deserere eum haud pudicum est, ab hostium globo
 Obsessum, inermem, dum metu perterritus
 Fuga salutis consulis turpissima,
 Fædeq; dissimulans tibi usquam cognitum
 Eum ter abiurasti amicus optimus,
 Conuincimus se habere ita hæc, nec quispiam
 Potest negare. pœnitentia hanc tamen
 Mœrens luidisti noxiam celerrima.
 Factum putamus prouide diuinitus
 Deo uolente, scilicet, q. iò fontibus
 Expertus hinc ignosse disceres reis
 Statim fuerus arbiter mortalium.
 Quod deinde factum est, nanq; tibi concreditas
 Tot ciuium uis us fouens humanitus
 Nullo usus imperio, acerbitate'ue

Benignitate temperabas unica.
Demum quod olim perperam peccaueras
Morte expiasti gloriosa occubans
Pulchre pro eodem, quem antea fefelleras:
Atq; is fuisse tam ardua in prouincia,
Nunquam ut pigitū eum sit, tibi hanc qui credidit,
Tibiq; succedere adeo innumerabiles
Alium, deinde alium instituit in secula,
Eadem ut potestate pariter praeclerent
Sella sedentes in tua, eodemq; folio,
Consultum ut hominum generi ita deinceps foret,
Omnes ut unum agnoscerent ultrò caput.
Periculosum, forte si quis dixerit,
Tandem hac potestas ne in potentiam exeat,
Merumq; regnum hominis soluti legibus
Latissimè parenti adeo licentia.
Tua Petre cautio hac. tuum est succurrere
Gregi tuo olim, ne unquam id ei mali accidat.
Es ubi cauere id detur, es apud quem omnia
Orare possis, facileq; istuc assequi.
Quære, quod hominum legibus fieri est nefas,
Saltem impetrato, ita ipse, qui solus potest,
Tanta potestati modum statuatur Deus,
Nobis ut usq; præsit optimus pater,
Pietate sanctus re magis, quam nomine,
Castus inuitis qui ad honores repserit,
Non imperandi cupidus, aut sitiens opum:
Qui non oves deserat, ubi lupum aspexerit,
Exiscerandas, dum timeat rebus suis.

*Ut cauit olim pastor omnium optimus:
 Nihil sibi arroget, nisi id iure optimo,
 Sed ipse sibi sit sponte lex, & terminus,
 Quem praterire peste peius censeat.
 Et, quam rogarit ipse, legi obtemperet,
 Mente alicui semper quam humo propinquior:
 Priuata penitus missa faciat omnia,
 Domus suae oblitus, suumq; liberum.
 Primum procuret publica, equus proximos
 Sibi remotosq; eodem habeat omnes loco,
 Dum Christiano censeantur nomine.
 Sitiat & omnium salutem aequè, ac suam:
 Ac pastor ut sibi traditas oues domum
 Reducere omnes satagit, una ne absuat,
 Sic creditas animas sibi mortalium
 Deo optimo resignet ultimus is die
 Pro singulis paratus, haud tibi degener,
 Mortem, si opus sit, oppetere pulcherrimam.
 Talem usq; nobis, si merebimus, patrem
 Dabit, nec unquam negliget suos Deus.*

D I V O I O A N N I
 Apostolo.

E Cqua leues adeo se caeli ardentis in auras
 Tollit auis? uiden' ut celeri super aethera pennis
 Enarit, liquidiq; secet supera ardua mundi?
 Et nostris ablata oculis, nix demiq; uisa
 Radit iter facili lapsu, neq; conciet alius?
 Stare putes, nec gressum usquam proferre uolando

Aethereis cœli libratam corpus in auris.
Sed tacitam secum cœlesti in lumine pura
Luce frui, propiusq; uago succedere soli
Gaudentem, & liquidos oculis depascier ignes,
Obtusu harentem, lucis dulcedine mira.
Quod genus hoc uolucrum? neq; enim regina uolat.
Quæ uel altam præpes supra uolat ardea nubem.
Fortunate ales qua te de gente uolucrum,
Qua de stirpe rear? neq; enim te præpes e pluma
Credo equidem fretum, neq; enim pernicipibus alis,
Humano sed te potius de semine cretum:
Quisquis es, auguror, haud nostræ rationis inanem.
Nec tamen agnosco, corpus'ne, an corporis experts,
Quicquid id est, sese liquidas super efferat auras.
Quales sepe hominum mentes, animiq; uolucres
Corporis in terris terrena mole relicta
Tollunt se, & superi peragrant confinia cœli
Summa leues, celsaq; diu regione fruuntur.
Quis uerò ill' adeo felix, cui contigit unci
Longe alios supra sese alite tollere sensu,
Rimariq; acie nostros fugientia uisus,
Sanctaq; cœlestum penitus penetrata adire,
Et cœli insueto libare è fontibus haustus?
Quid fuerit uastè longe ante exordia mundi,
Omnia quo constant, quo cuncta autore creata,
Quæ sunt, quæ fuerunt, & quæ uentura sequentur.
Mira quidem hæc, nam cuncta sibi iam redditus ales
Ore canit, nostrosq; uelut super æthera sensus,
Insolitas rumpens uoces, insueta locutus,

Pr uerbum omnipotens dictu mirabile uerbum
 illapsu cœlo moribundos corporis artus
 Induerit Deus, & nostris habitavit in oris,
 Factus homo, illius decus, & facta in clytæ testes
 Vidimus, illius, inquit uti stellantis olympi
 Rege sati, omnipotens, non enarrabile uerbum
 Vidimus, ac ueros geniti attreclauimus artus,
 Gratia cui comes, & nudi uis plurima ueri.
 Quis canat hæc, nisi diuino qui numine plenus.
 Cui uel olim rege ipse satus radiantis olympi
 Eximio præsens eadem instillarit amore?
 Quis canat hæc, nisi Ioannes, quem maximus heros
 Unigena in terris socium sibi pectore toto
 Iunxit, præq; alijs miro dilexit amore,
 Atq; unum erudit, superumq; arcana retexit
 Ales, Ioannes tu certe, ille inclytus ales
 Alta petens sensu, cœliq; abstrusa recludens.
 Felix, è tali cui talia plurima fonte
 Haurire, & largo perdiscere contigit haustu,
 Felix, quem tanto sancti rex ætheris ipse est
 Complexus præsens mortali in corpore amore,
 Et iuuenem tuensis dilexit, amicus amicum.
 Non genus ista tibi præclarum, aut ulla parentum
 Nobilitas dedit exigua Bessaide creto,
 Ars ubi erat tibi per ripas muscosa secundum
 Flumina deceptos in retia trudere pisces.
 Is tamen unus eras generosis omnibus illi
 Posthabitis, cui præcipuo indulgeret amore,
 Quiq; parem sibi responderes gratis amorem.

Dulcis amor : dulces animi super omnia cura,
 Prædulces nexus amborum, & amabilis ardor.
 Quenam mente rear tum gaudia uestra fuisse
 Mutua, quas'ue uices flagrantis pectora amoris
 Vtraq; quam dulces subter præcordia flammæ?
 Te tamen ô certe felicem, terq; beatum,
 Euenit cui talis amor, cui qualis amicus
 Nusquam alias inter mortalia corpora uisus,
 Gratus luce magis, uel sydere pulchrior aurco.
 Aspiceres quoties oculos, pulcherrimaq; ora,
 Insolitumq; decus, totoq; in corpore honores
 Diuinos, uisu dulcem iaculantis amorem,
 An poteras totis non exarsisse medullis?
 Audires quoties uoces, & uerba loquentis,
 Diuinas iuuenis uoces, diuinaq; uerba
 Letitiam æthereæ instillantia mentibus aula,
 An poteras totis non delicuisse medullis?
 O certe re felicem quater, atq; beatum
 Cui se talis amans, soboles æterna parentis
 Æterni interdum est solitus committere seorsum
 Omnibus ab caris, tutoq; affarier unum,
 Inq; omnis socium curarum admittere casus,
 Et tibi diuinos animi concedere sensus.
 Testis eras, cum cœlestem clam sæpe parentem
 Affatus miras hauriret ab æthere uoces,
 Interdumq; suas diuino redderet ore
 Illustris radijs, & clara luce coruscus,
 Confessusq; Deum se toto corpore uerso.
 O quoties illum supra radiantia cœli

*Lumina fulgentem Solis septem plice luce
 Miratus subitis fulgoribus expauiſti?
 O quoties rupto uelut aëta tonitrua cælo
 Territus ad uoces diuinis contremuiſti?
 Ipſe tibi placidis firmabat pectora dictis,
 Arcebatq; metus iuuenili uinctus amore
 Conſilia æterni referans æterna parentis.
 Cumq; alios omnis ſua per ueſtigia cælum,
 Ingreſſos perimī ſit ſanere paſſus acerbo,
 Vnum te ferro excernit, plagisq; cruentis,
 Annis qui placida centum aëtis morte iaceres,
 Si tamen abſumpto deſunctus corpore obiſti.
 Nam perhibent uulgo comperto corpore nuſquam
 Degere adhuc uitam Syria felicibus hortis
 Nec te poſſe mori, donec flammantibus auris
 Undiq; ſupremos mundus conſidat in ignes.
 Atq; ideo, immutis cum te uis efferat regis
 Vreret impoſitum gremio exultantis aheni,
 Nil æſtus nocuit flammis ſtridentis oliui,
 Molliter unde uinctus tantum, haud exuſtus abiſti.
 Nec tibi ſupplicio exilium fuit, a quo re uaſto
 Incluſus ſyluis, & inhospita littora circum
 Ibas, ac ueteres repetebas carmine amores,
 Atq; Deo plenus ſolijs inſcripta notabas,
 Quæ uentura forent labenti ſecula mundo
 Clara uidens, ſed cuncta tegens obdueta ſub umbra.
 Subluſiri tamen è nebula undiq; tralacebant.
 At non paſſus amor, tibi erat qui plurimus oris
 Ae, hercis, pelagi arceri te ſemper ab undis*

Extorrem, merita sublato morte tyranno
 Redditus in patriam vicinis gaudia terris
 Quanta repente refers? tunc ad tua uota, precesq;
 Fama canit nuper defunctos munere uita
 Aereas blandi rediisse ad luminis oras,
 Et tibi plus heros deuinctus amore rependit,
 Quam pro te, ac pro fratre parēs male causa poposcit.
 Ille etiam tibi supremo sub funere pendens,
 Ut poterat, solitum ex oculis respondit amorem,
 Et tibi dilectam genitricem credidit uni
 Dulcibus extremum uerbis affatus utrunq;
 Illa tibi ut genitrix, illi ut tu filius esses
 Pro se se post hinc, dum in terris uita maneret.
 Tantus amor, tanto cumulatam liquit honore.
 Tantum in te potuit supremum munus amici,
 Ne tibi quam uelles tēda sociare iugali
 Ignarusq;, expersq; tori, dum uisus in orbe es.
 Scilicet addeuit custodem uirginis esse,
 Qui neq; connubia, ueneris neq; munera nosset.
 Sanctior intus amor, sax gratior intus edebat
 Noctes, atq; dies ueniens illius ab ore,
 Qui, cœlum uultu, tempestatesq; serenas
 Sole oriente recens, uel Eoo pulchrior astro.
 Ante ferunt hesternæ etiam te uespere amico
 Incubuisse sinu, somno, ac mœrore grauatum
 Cui posuiss caput harebas, sublimia cœli
 Arcana hinc, sensusq; Deum traxisse per omnes.
 Hic tibi præcipue diuini pabula amoris
 Largius hausta reor, quæ uerbis te inde iuuabat

suauidicis late mortales spargere in omnis.
 Nil nisi prädulcem, quacunq; effatus, amorem
 Ore loquebaris: tibi erat tibi dulcis in ore
 Semper amor: blandum spirabas semper amorem:
 Mutua concilians hominum fera pectora dictis
 Inter se placidâq; serens bona semina pacis,
 Vnus paciferi sator, atq; hortator amoris,
 Vnus amans, unum nil curans præter amorem.
 Omnia amor tibi: uiuus adhuc in corde uigebat
 Priscus enim calor ille Deo abscedente relictus.
 Viuus adhuc residabat amans in sensibus heros,
 Et ueterem innexus cordi integrabat amorem.
 Ac ueluti, ut saxus liquefactus plurima fornax
 Incensa est, longoq; ardens incanduit æstu,
 Materies subducta licet sit, pabulaq; igni,
 Ignis adhuc tamen intus inest, & flamma supernè
 Luxuriat, uiuaxq; diu furit ardor ad auras.
 Felices ô mortales, si mutua se se
 Coniuncti pariter nullo discrimine amarent,
 Inq; uicem mites animis sine fraude fouerent.
 Aurea conuersis irent noua secula rebus.
 Nil cuiquam desit, nec opum ulli desinat uber:
 Diuitia flucrent uulgo: omnes omnia haberent.
 Quandoquidem unū animis omnes cōcordibus essent.
 Auri dira fames, & habendi sacra cupido,
 Fraudesq; insidiâq;, & furtiva latentia abessent.
 Omnibus una etenim letandi causa, dolendiq;
 Effet & una salus, unum, & commune periculum,
 Et labor, & letis accedat gloria rebus.

Tot curis hominum, careat genus omnibus omnia
 Tutarescent, degant sine ui, sine cadibus aenum
 Mortales securi, altaq; in pace quiescant,
 Et passim pleno fluat aurea copia cornu.
 Hic fructus, placidi sunt hæc commercia amoris.
 Aureus hic hominum generi omnia sufficit unus.
 Hoc uno sumus, hoc orimur, hoc uiuimus uno.
 Unus amor nobis presentem numinis auram
 Conciliat: quin ipse fauor, quin gratia & ipsa
 Qua fruimur, qua nos sibi iungit numen amicum,
 Lustratosq; iterum qua nos in pristina reddit,
 Nil nisi amor pius est, ipsum quoq; deniq; numen
 Est amor ille Deus, Deus ille affusus ubiq;
 Regnat amor, cælumq; mouet, terrasq; fretumq;
 Omnipotens, requies hominum, superumq; uoluptas.
 Talia suauiloquo per gentes ore canebas,
 Omnibus inq; locis miscebas pocula amoris,
 Omnia demulcens, discebant omnia amare.
 Omnia largiflua dulcedine distillabant.
 Cum uerò solus sola sub nocte relictus
 Errares, ubi corda sopor mortalia soluit,
 Nulla quies animo tibi erat: sub pectore semper
 Versabas, quali fueris deiectus amico,
 Et dulces nunquam insomni discedere cura.
 illum absens oculis absentem cernere coram.
 Usq; uidebaris, blandosq; agnoscere uultus,
 Optatosq; oculos, & gratæ frontis honores,
 Cuius ab aspectu iucundo lumine casti
 Sæpe resurgebant repetitas lucis in auras.

Vsq; uidebaris dulces haurire loquelas,
 Cuius ab eloquio iam uita munere functi
 Sepe resurgebant in blandas luminis oras,
 Atq; iterum dulcis uisebant limina lucis.
 Vsq; animo tibi fixus erat, tibi dulcis imago
 Ante oculos, blandum obuersari nomen ad aures,
 Quo superi cœtus, atq; omnis curia cœli
 Audito lætantur, & infera regna tremiscunt.
 Illum per nemora, & syluas perq; alta canebas
 Littora, & in Solis per noctem montibus ibas.
 Reddebant ualles tibi, I E S O N undiq; I E S O N.
 Saxa resultabant: iterabant omnia, I E S O N.
 Hac placidam semper duxti per munera uitam
 Dulce querens, dulci fallens ingrata querela
 Tempora, confectus donec membra agra senecta
 Corpore paulatim absumpto lux sola remansisti,
 Et sonus, in nostras qui nunc quoq; laberis aures.
 Huc ades ô, seu te iam functum corpore cœli
 Regia habet, seu uiuus adhuc, spiransq; sub auris
 Felices Arabum saltus, & amœna per agras
 Rura canens, felix utcunq;, utcunq; beatus,
 Huc ades, & præsens te sensibus insere nostris.
 Te reserante acie nostros superantia captus
 Cernamus, quæ tu Reges uallatus ab undis.
 Obscuris uera obducens uentura canebas,
 Atq; Deum colere, & nos assuescamus amare
 Mutua te monstrante, piùmq; bibamus amorem.

D I V O A N D R E A E

Apostolo.

Quam ueteres nulla arte tuo de nomine dictam:
 Cœlicolum regi quondam posuere parentes,
 Labentem, uictamq; si: & renouauimus adem
 Andrea tibi, conspicuoq; poliuimus are,
 Marmoreq; è niueo candentem ereximus aram,
 Huc quicquid nobis bellum exitiale reliquit,
 Contulimus, tibi nec pro tempore rebus egenis
 Desuimus, si fortuna foret illa prioris
 Copia nunc, nec opes nostras fera bella tulissent,
 Forsitan hic lento templi quoq; plurimus auro
 Fulgeret tholus, & rigui plebs læta Ticengi
 Diues te dignos aris inferret honores.
 Illa Deum te post unum ueneratur, & omnem
 In te spem locat, iratum tu sæpe tonantem
 Concilius nobis, & iusta te obijcis ira.
 Quandoquidem nihil omnipotens non annuit ultrò
 Deus inelus tibi, nil ueteri non donat amori,
 Quæq; olim in terris fuerat tibi gratia uiuo,
 Hac eadem te consequitur cœli arce receptum,
 Cœlestumq; choros inter spectabilis omnes
 Incedis bis sex procerum non ultimus unus,
 Quos Deus humanos indutus corporis artus
 Subiunxit sibi delectos ex omnibus unos,
 Retiaq; & pisces, & flumina linquere iussit.
 Fortunati omnes: uobis pro retibus, hamisq;
 Aethereus uigor est menti diuinitus alta
 Additus, unde animas hominum pro piscibus ipsas
Venari

Venari datur, & superum coniungere regi,
 Ad superosq; aperire uiam mortalibus egris:
 Piscosis pro fluminibus, pro fluëlibus alti
 Aequoris, atherei uobis data regia cœli,
 Ventorum flabra unde absunt uiolenta, nec ulla
 Tempestas metuenda, seri neq; prœlia ponti.
 Sed placida, & sine fine quies, securâ uoluptas,
 Votaq; plena, omnisq; animis exempta cupido est.
 Iam quid enim cupiant æterna luce fruentes,
 Atq; bonis saturati omnes, & sorte beati
 Quisq; sua dulci complexi mutua amore?
 Sed nos præcipuo pater insigniuit honore
 Omnipotens longe ante alios, quos scilicet omnis
 Cùm suprema dies perituro illuxerit orbi,
 Atq; iterum natum cœlo demiserit alto,
 Arbitr ut uitas hominumq; & crimina querat,
 Addeat ei arbitrii socios, bis sena sedentes
 Vos solia accipient bis senos ardua: ibi omnis
 Vos tremet, atq; metu mussans uenerabitur orbis.
 Fortunate, domus sub tecto pauperis ortus
 Craticeo ad patrias pauper Bessaidos undas
 Piscator, tu sublimi conspectus honore
 Iudicis æterni lateri subiunctus amico
 Hercebis, neq; te faciorum ante iuerit alter
 Post fratrem, quem præfecit mortalibus olim
 Arbitr ipse heros terrasq;, hominesq; relinquens.
 Tu prior accessisti diuina uoce uocatus
 Ad lucem, uerumq; datum est tibi cernere lumen
 Ante alios, Petrus ipse tua est post uoce secutus.

Fortunate, datum est tibi cœli cernere regem
 Mortali, & sanctos manibus mortalibus artus
 Tangere : tum ueras uoces, diuinaq; uerba
 Haurire, & socijs toties accumbere mensis.
 O ego tunc illas cur non sum natus ad undas
 Piscator? quos non hamos, qua non caua latus
 Retia liquissem, & lembum, & cum flumine pisces.
 Nassusq;, cratesq;, & uimineos calathifcos,
 Et tectū, & patriam, & caros? me deniq; & ipsam.
 Omnibus adiciens hæsissim protinus uni,
 Omnia qui superat, quiq; omnibus est satis unus:
 Quæ q habet, omnia habet, nulliusq; indigus ultra est:
 Quæ tu presagi sensisti pectoris haustu.
 Omnia despexi, præq; uno nil ratus esse
 Cætera flagrabas ardenti unius amore.
 Illum animo suspirabas noctesq;, diesq;
 Et dulcem cupido pascebas pectore curam,
 Præcipue postquam moriens terrena reliquit
 Sponte sua, & nostram deleuit sanguine labem.
 Protinus aetherea afflatus diuinitus aura
 Cum socijs, miroq; animum inflammatus amore
 Quos casus, que non discrimina sponte subisti
 Inrepidus, totum quò serres facta per orbem
 Illius, & sanctus uulgares undiq; leges,
 Mortalesq; nouo lustrares luminis ortu?
 Cumq; altius alius purgandas isset ad oras,
 Cura tibi Scythia cecidit concredita sorti?
 Quam postquam insolita recreasti lumine lucis,
 Atq; omnem factus implesti ingentibus oram,

Gracia

Gracia restabat diuina imperuia luci,
 Dum nimium freta humanis se se artibus effert,
 Nec cedit nisi fallaci ratione subacta.
 Diuinæq; potestati nihil arrogat ulivò,
 Quæ sensus hominum longe præuertitur egros,
 Et refugit tardos animorum obnubila capius.
 Protinus. Argolicas perrexti gnauus ad urbes.
 Nec te ulla tenuere mora, quod multa piorum
 Corpora missa neci Danais acceperis oris
 Præsidis Argivi inuidia, cæcoq; furorc.
 Ut faciles omnis tibi Achæia præbuit aures,
 Audijt ut mira rerum nouitate loquentem:
 Atq; animis uerum, lucemq; uolentibus hausit.
 Impie quid furis Aegæa, luciq; repugnas?
 Te ne putas posse illustres abscondere cæli
 Auricomis flammis, ipsumq; extinguere solem
 Undantem luce, ac toto res orbe rigantem?
 Fersit an humentem nebulam proflare, breuemq;
 Obscûs poteris radijs obtendere nubem.
 Erumpet lax, erumpet rutilantibus auris
 Lampus, & auriflua face nubila differet omnia.
 Nempe pium nihil obstantem, nulla arma mouentem
 Pro se uim contra, sed mortis amore ruenit
 Optata insando potuisti perdere leto
 Efferus: at clarum uis nulla extinguere nomen
 Eualeat, quod per populos magno ore sonabat,
 Sed quò tu magis obstabas, hoc latius illud
 Serpebat, penitusq; animis hærebat adactum.
 Id potuere, quibus præeras, c. Tendere Patres:

*Felices Patra, quibus almam cernere lucem
 Hoc monstrante datum, & certam sperare salutem
 Pignore tam certo, quis enim non se eximat ultrò
 Protinus abruptis, si detur copia, uinclis?
 - tibi dulce senex (etenim ad te sancte reuertor)
 Vilem per mortes omnis effundere uitam
 Pro duce, qui se se nostra ob commissâ necandum
 Obtulit, infamîq; trahi suffixus obinit.
 Quod mortis genus efferres cùm multus ad astra
 Laudibus, & nostram hinc caneres prodisse salutem,
 Supplicio oî sequium simulans te affecit eodem
 Impius, ingentiq; parem dedit esse magistro.
 Te poteris tam crudeli subducere morti,
 Cùm subito tota urbe ruens manus omnis in arma
 Arsisset, diriq; faces in tecta tulissent
 Praesidis, insonti tibi ni uincla arcta leuasset.
 Tu uitæ magno aterna correptus amore
 Mortalem optabas quàm primum effundere uitam,
 Atque ideo tendens exutas uincla palmas
 Obuius orabas populum pietate furentem
 Ne faceret, studio tibi ne male amicus obesset,
 Ne prope iam partem eriperet sub fine triumphum.
 Atq; adeo sanis qui tempestatibus actus
 Per maria Arcturi dubio sub sydere iniqui,
 Si quibus impegit uentorum munere tandem
 Littoribus, cumuloq; ratem subiecit harena,
 Non tam auido siccum arripit telluris amore,
 Quàm tu tunc procul aspiciens feralia ligni
 Brachia flagrabas: miraq; cupidine captus,*

*Impatiensq; mora orabas diffendia tolli:
 Vtq; obiturus olor moriens iusueti canibus,
 Et dulcem amplectens inhiabus pectore truncum.
 Vt te conspicio, ut te animo Crux alma uolenti
 Accipio, in scendoq; libens, & pectore glisco?
 Suscipe me: dignare tuo mea uiscera fulcro,
 Que prius ingentis diuinos hospitis artus
 Lata onere insolito felici sede tulisti,
 Vnde decus tibi per gentes, & gloria parta est.
 Nunc ducis ingredior tanti ueligia longe.
 Nec fuerit mihi rex tantum, dum uita manebat.
 Me me etiam quamuis longe inferiora secutum
 Suscipe, & optato sublatum redde magistro.
 Nam uelut angustias duplicis per roboris oras
 Vere nouo ingrediens renouat se lubrica serpens:
 Sic tua dulce mihi est nunc inter robora molem
 Linquere, & exuias moribundi corporis huius,
 Liberiusq; poli uolucris petere ardua lapsu.
 Hac repetens robur tandem es sublatum in altum
 Heu nimium duos perpeffisse morte dolores.
 Nunc fruere placida felix in secula pace.
 Salue bisseuos inter pater optime patres:
 Aspice nos bonus, atq; tuo nos iunge magistro.*

D I V O P A V L O

Apostolo.

ET sunt qui tendant cœli explorare profunda
 Consilia, ac penitus te etas deprendere causas.
 Nec dubitent in ius prope sacra uoce uocare
 Regem ipsum cœli, si forte quid euenit usquam,

i 3 . Legibus

Legibus à nostris quod longe, ac moribus absis
 Obductum nube, ac picea caligine opertum?
 Non equidem meritis presentem numinis auram
 Assequimur freti nostris: nostriq; labores
 Aut benefacta parum profint, ni desuper adsit
 Auxilium prius, & fauor omnipotentis olympi.
 Equibus egregie factis, quo munere Saulus,
 Qua pietate Deum sibi conciliauit, ut ulterò
 Tanta nigra mentis de nocte repente uocatus
 Tam claram in lucem, tantisq; ereptus ab undis
 Tam tuta pelagi securus in arce sederet?
 Ille quidem primis ueri contemptor ab annis
 Gaudebat Christo infestus se opponere signis,
 Ne noua religio surgens se ferret in auras,
 Quam pater omnipotens tandem mortalibus agris
 Ostendit placitam sibi prisca nube remota
 Legisferi aduentu nati, qui cuncta nouaret,
 Quoq; magis sancti cultores incumbabant
 Hanc ueluti eductam struere, atq; attollere caelo,
 Atq; recens latus orbi diffundere leges:
 Acrius hoc urgens animis hostilibus ille
 Omnia deturbare, p̄ysq; obsistere cœptis,
 Tantis amor patrias inerat defendere leges.
 Ille etiam cum pene puer pubescere primum
 Inciperet, molliq; genas uestire iuuenta,
 Sacrilegis se se adiunxit socia arma secutus,
 Dum solymis in fontem saxorum grandine dira
 Obruerent iuuenem, qui primus sanguine fuso
 Post cœli indigno mulctatum funere regem

Purpurea meruit capite insignire corona.
 Nec dehinc ille etiam crescens iuuenilibus annis
 Destitit incepto usque pijs minus aequus, ad unum
 Omnibus intentans letum, genus omne perosus:
 Donec precipitem altitonans, et ad ima ruentem
 Suscepit pater, eximioque eiecit honore.
 Pro caeli obscuris latebris, noctemque profundam,
 Sensibus à nostris quantum summata recedunt,
 Caelicolum arbitria et sortes, abstrusaque iura
 Iuribus humanis quanto discrimine abhorrent?
 Omnibus horror erat saulus meliora secutis
 Cade radens nuicta, insandum plenusque minarum,
 Terroremque potens solymum sauibat in oris.
 Forte olim missa primorum gentis ab urbe
 Arduus ibat equo, galea, cristisque superbus,
 Ense minax, hastaque, et athena luce coruscus.
 Haud impune olli quisquam pius obuius esset.
 Quippe magister iussa discrimine nullo
 Corruptos omnis atrox in vincula petebat,
 Quos pietas noua, religioque incepta tenebat.
 Iamque aduectus erat prope opima antiqua Damasci
 Arx, iam summus spectans de uertice turres.
 Et iam se cadi spirans immane parabat
 Terribiles acuens animos, irasque, manusque,
 Qualis nocte lupus, quem dudum insana libido
 Fancibus errantem siccis exercet edendi,
 Cum caulas uidet, et balatus haud procul audit,
 Incassum fremit, ac rictus frustratur hiantes.
 Protinus aetherea superum regnator ab arce

Legibus à nostris quod longe, ac moribus absis
 Obduſum nube, ac picea caligine opertum?
 Non equidem meritis præſentem nimiris auram
 Aſſequimur freti noſtris: noſtriq; labores
 Aut benefacta parum proſint, ni deſuper adſit
 Auxilium prius, & fauor omnipotentis olympi.
 Ecquibus egregie factis, quo munere Saulus,
 Qua pietate Deum ſibi conciliauit, ne ulterò
 Tam nigra mentis de nocte repente uocatu
 Tam clarum in lucem, tantisq; ereptus ab undis
 Tam tuta petagi ſecurus in arce ſederet?
 Ille quidem primis ueri contemptor ab annis
 Gaudebat Chriſto infeſtus ſe opponere ſignis,
 Ne noua religio ſurgens ſe ferret in auram,
 Quam pater omnipotens tandem mortalibus agris
 Oſtendit placitam ſibi priſca nube remota
 Legiferi aduentu nati, qui cunctis nouaret,
 Quoq; magis ſancti cultores incumbebant
 Hanc ueluti eductam ſtruere, atq; attollere cælo,
 Atq; recens latus orbi diffundere leges:
 Acrius hoc urgens animis hoſtilibus ille
 Omnia deturbare, p̄ysq; obſidere cæptis,
 Tunc amor patrias inerat defendere leges.
 Ille etiam cùm pene puer pubeſcere primum
 Inciperet, molliq; genas ueſtire iuuenta,
 Sacrilegis ſe ſe adiunxit ſocia arma ſecurus,
 Dum Solyma infontem ſaxorum grandine dira
 Obruerent iuuenem, qui primus ſanguine fuſo
 Poſt cæli indigno mulctarum ſanare regem

Purpurea meruit caput insignire corona.
 Nec dehiac ille etiam crescens iuuenilibus annis
 Destitit incepto usq; p̄s minus aequus, ad unum
 Omnibus intentans letum, genus omne perosus:
 Donec præcipitem altitonans, & ad ima ruentem
 suscepit pater, eximioq; euexit honore.
 Pro cæli obscuræ latebræ, noctemq; profundam.
 sensibus à nostris quantum summissa recedunt.
 Cælicolum arbitria & sortes, abstrusaq; iura
 Iuribus humanis quanto discrimine abhorrent?
 Omnibus horror erat Saulus meliora secutis
 Cade madens multa, infandum, plenusq; minarum,
 Terroramq; potens Solymùm sauibat in oris.
 Forte olim missa primorum gentis ab urbe
 Arduus ibat equo, galea, cristisq; superbus,
 Ense minax, hastâq; & athena luce coruscus.
 Haud impune olli quisquam prius obuius isset.
 Quippe magistratus iussa discrimine nullo
 Corruptos omnis atrox in vincla petebat,
 Quos pietas noua, religioq; incepta tenebat.
 Iamq; aduectus erat prope opima antiqua Damasci
 Mœnia iam summus spectans de vertice turres.
 Et iam se cædi spirans immane parabat
 Terribiles acuens animos, iræq; manusq;
 Qualis nocte lupus, quem dedum insana libido
 Faucibus errantem siccis exercet edendi,
 Cùm caulis uidet, & balatus haud procul audit,
 Incassum fremit, ac victus frustratur hiantes.
 Procinus etherea superùm regnator ab arce

(Qui cœli tantus fauor?) hæc speculatus, amico
 Lumine respexit iuuenem in sua damna, ruentem,
 Supposuitq; manum dexter, mentemq; benignam
 Concipiens in eum præsentî numine fouit.
 Nanq; improviso uibratus fulgor ab æthra
 Tendenti uenit ecce repens, & lustrinis aura
 Afflatum ætherea lux plurima circumfulsit.
 Illicet ætus equo ad terram ruit, atq; relictis
 Calce petens auras iacuit resupinus habenis.
 Audijt hinc uocem horrificã. quid saule? quid ultra
 Saule furis, mihiq; aduersis opponere castris?
 Nequicquam cœlo arma moues, stimuloq; repugnas.
 Saulus ad hæc tenetis f. Stollens lumina obortis
 Quæsuit lucem frustra. extimuitq; negata.
 Demum hæc summisso uix hiscens pectore fatur:
 Sancte educe: mones quæcumq;, ego iussa capissam.
 Vix ea, cum uociferæ uox rursum audita per auras.
 Surge age, solue metus, urbi succede propinqua:
 Hinc responsa feres, quæ porro obeunda tibi inslent,
 Qui te hæc dehinc maneant pro religione labores,
 Quæ pariter comitum iuxta manus audijt omnis.
 Obstipere uiri: nam uox ueniebat ad aures
 Omnibus hausta quidem: sed uocis comminus auctor
 Nusquam apparebat uocalibus additus auris.
 Vix agrè se se attollens surrexit, iterq;
 Ingrediens frustra tenebris tentauit in atris.
 Lapsantem, & dubios nitenti cuspide gressus
 Firmantem manibus socij intra mœnia ducunt.
 Jam treis in tenebris exegerat urbe receptus

Et fugum. & laticum penitus sine munere soles,
 Cum subito Ananias, quo non seruantior equi
 Turc illa urbe fuit, nec cælo gratior alter,
 Hospitis antiqui penetrati in sede iacenti
 Improuisus adest, iussis cælestibus actus,
 Compellatq; uirum, & diuino pignore firmat.
 Seule aëes huc animo: tibi auuco ab numine ueni,
 Luminis amissi iucunda ut luce recepta
 Desuper assleris cæli omnipotentibus auris.
 Haud ignota audis: eadem scio nam modò qui me
 Huc adigit, tibi detexit manifestius idem.
 Ille tuos etiam mihi porrò ostendit honores,
 Quanta tue faueat cæli indulgentia laudi,
 Quam iunctus superum sis regi. præ omnibus unus
 Delectus iam, qui totum noua sacra per orbem
 Diuulges uerborum opifex, uberrimus oris.
 Quæ furijs modò carpebas agitatus iniquis
 Omnibus hæc propter caput obiectare periculis
 Haud renues, ultroq; insigni occumbere leto.
 Hæc fatus liquida accursum lustrauit in unda,
 Unde animus scelus eluitur, ueterumq; parentum
 Crimine contractæ excedunt contagia labis.
 Inde manum super imposuit, templisq; sacratiss
 Preposuit, populisq; ducem dedit esse docendus.
 Interea afflato uis, caua lumina circum
 Scintillare ignes, uelutiq; erumpere ahene
 Squama oculis, lucemq; hausit, uisusq; recepit,
 Atq; suæ uictu redire in pristina uires.
 Continuo Saulo planè mutatus ab illo,

Qui modo ubiq; pios ferro, uinclisq; petebat,
 Longe alios uerso accepit cum non uine sensus,
 Et iam Paulus erat. subito illi copia sandi
 Verborum, serumq; potens prudentia uenit
 Orta magis studio quam, aut ullo parua labore.
 Jam claros hominum sandi fabricator adibat
 Conuentus, medioq; foro diuina loquutus
 Pendentem populum insueto sermone tenebat.
 Semine ab aethereo terris uenisse uirum, quem
 Venturum toties uates cecinere per orbem,
 Quo ueterum lueret scelus exitiale parentum
 Proditus, & laesam placaret sanguine numen
 Ipse suo morti pro cunctis deditus unus
 Atq; hac crebra quidē, populosq; ad sacra uocabat
 Multa querens super extincto, super arbore multa
 Infami, & pœnas sando integrabat acerbis.
 Obstupere omnes, uinumq; ea mira uideri.
 Vnde noua hac species, tam uersa repente cupido,
 Et ueterem in Pauli querebant pectore gaulum.
 Haud aliter suadente fame implacabilis ingens
 Exitium pecori modò qui, cedemq; parabat,
 Ille Lupus, pleno si forte receptus ouili
 Mitescat, iamq; inter oues innoxius erret,
 Et pavidos lambat, linguaq; remulceat agnos.
 Nec mora iam solymum magna quoq; redditus urbi
 Commouit totam monstribus ingentibus oram.
 Vix oculis credunt: nec primum fidentur illi,
 Insidiasq; pij metuunt: uix ducere amicum
 Possunt, quem tot erant experti cadibus hostem.

Parte alia patrijs trepidi pro legibus omnes
 Concurrunt urbis primi, duriq; resistunt,
 Et se certatim contra exhortantur ad arma.
 Bella cient, & saxa fremunt, rapit arma iuventus.
 Ille autem nullis'ue minis, nullis'ue periclis
 Territus, inceptis perstat, nec fleclitur usquana.
 Quo'ue magis pugnant acres, hoc amplius ore
 Fulminat, atq; aperit vetiti noua lumina veri.
 Prasatus sanctas nil se conuellere leges,
 sed legum arcanos penitus recludere sensus,
 Amorisq; palam nebulis ostendere solem.
 Dum loquitur, circum ora silent, & sensibus in eis
 Ilapsus faciles animos, ac mollia fando
 Fingit corda premens, uisq; loquentis ab ore
 Visa exire faces, labrisq; erumpere flamma,
 Et uibrans rupto uelut aethere lingua tonare.
 Iamq; Palaestinam monitis implenerat oram.
 Atq; omnes, genus Isacidum quas incolit urbes
 Cornigeri degens sub uatis legibus aenum,
 Cum pater omnipotens templi in penetralibus alicis
 Astitit oranti, atq; alias quoq; luce carentes
 Iussit adire plagas, aliasq; capeffere gentes,
 Barbaricas, Graiasq; Italoq; a sanguine cretas,
 Quas coleret, lucisq; noua splendore rigaret
 Nil ueritus, fidens nil se presente timeret.
 Ergo animi intrepidus nil ille horrebat acerbo.
 Omnis per mortes mente imperterritus ibat
 Sponte sua, quas erumnas, quos mente labores
 Inuisita uulit, huc illuc, terraq; , mariq;.

*Iactatus? non ille dapis, non ille quietis
 Aut somni memor instabat, placitoq; labori
 Indulgere odiis primorum obiectus iniquis.
 Ille etiam insidias muro demissus ab alto
 Per funem euasit, nocti & se credidit atra.
 Ille etiam saxa quoties iactante peritus
 Plebe tulit diros lapidum sub grandine iactus?
 Terq; magistratus uirgis per compita sectus
 Contempsitq; minas, ignominiaq; pudenda
 Verbera, diuini sacibus succensus amoris.
 Iamq; illi carcer requies erat, usq; adeo omnes
 Peruulerat leti securus uincla per urbes.
 Quid referam quoties ueluti contagia secum
 Lira ferens fuerit muris exclusus, & atra
 Nocte graues tulerit caeli intraetabilis iras
 Inter saxa iacens pernox, sociusq; ferarum
 Montibus aut gelidis, aut horriferae speluncis?
 Flumina non illum ab studio torrentibus undis,
 Aut obiecta feri tardarunt equora ponti,
 Terq; mari in medio fracta rate nauit, & haustus
 Noctem omnem, totumq; diem sub gurgitis imo
 Deerrauit leti paruo discrimine fundo,
 Ut sileam insidiasq; hominum, incursumq; ferarum,
 Et quae mille die non parua pericula adiuit,
 Hic illic quo mortales in nocte iacentes
 Obscura erigeret bonus, in lucemq; uocaret,
 Palantesq; , proculq; errantes tramite recto
 Inueheret caelo sibi per diuortia nota.
 Cernere erat late hic illic per regna, per urbes*

Atq; hos, atq; illos ad uera surgere lucis
 Lumina, lustrariq; undis, & credere dictis.
 Felices, Paulum magno quibus ore tonantem
 Mulcentemq; iras, inuictaq; corda prementem
 Coram audisse dictum est, quātus scelera impia fando
 Inuectus quateret, quantis assurgeret undis,
 Vel cum rege satum superum omnipotente referres
 Morte sua nostris uliro cauisse periculis,
 Quanta animos mœsti afficeret dulcedine amoris
 Egregius lingua, sæcundo pectore ueri,
 Quanto se ipse loquens intus flagraret amore.
 Frustra eadem seri optabunt uidisse nepotes,
 Et uotis hoc in summis numerabitur animum.
 Iamq; ea Graiugenum regnabat lingua per urbes
 Alittonans, uictrixq; animos dacebat hiantes.
 Iamq; nouis Asiam sacris perchoerat omnem,
 Resq; illi externis melius successit in oris,
 Verus ubi penitus Deus omnipotentis olympi
 Rex ignotus erat, sed dÿs simulata colebant
 Saxa hominum multo manuum fabricata labore,
 Iamq; opibus quondam Romæ suspecta Corinthus
 Pene omnis nutare, sua & diffusa Diane
 Alæa Ephesus celebri paulatim adistere templo,
 Mirataq; uirum doctæ narrauerunt Athenæ
 Orantem, ignotiq; Dei noua sacra canentem,
 Carnine quo capti è primoribus Aethæorum
 Nonnulli ad uerum properarunt surgere lumen
 Signorum memores, quæ quondam maxima Sole
 Viderunt nulla cœli ratione sabactis,

Cernere dum piget aeterni feræ funera regis.
 His actus uenit in mentem Solyma alta redire,
 Quamuis multa palam uatum responsa minentur,
 Vinculaq; ipse sibi uulgo canat inde, futurumq;
 Exitium, sua nec Graijs ultra ora uidenda.
 Hic circumfusi nequicquam plurima amici
 Orabent, fletuq; amplexi genua tenebant,
 Parceret, insense ne se committeret urbi
 Rursus, ubi nuper perperâ haud mollia passus.
 Ille autem precibus nequicquam flectitur ullis,
 Coeptum tendit iter : nec quæ tulit aspera quondam,
 Nunc subeunt, sed quò grauiora instare pericla
 Sentit, eò maior semper furit ardor cundi,
 Quælis nocturni pingues ad luminis ignes
 Plurimus illectus uolitans fert tangerè flammam
 Lucundam uisu, propiusq; accedere lucem,
 Usq; sibi admotam licet experiatur iniquam,
 Præter extremas in amatis ignibus alas:
 Non tamen absistit ludo, sed lumina circum
 Atq; reditq; , uagæq; assultat plurima gyro,
 Dum cadat, et moriens crepitanti pendeat igne.
 Tantus amor lucis, flammæ tam dira cupido.
 Talis abire fuga Paule imperterritus ardes.
 Nulla quies animo : non mentem horrenia uatum
 Diæla mouent, cæliq; mina, quæq; ipse uidebis
 Præscius Isacidam tibi tendi uincula in oris
 Primorum scelere, inuidia flagrantis Idumes,
 Deniq; Komulea portendi funera in urbe.
 Noctes atq; dies optanti pectore uersus,

Insistent quanta tibi capto discrimina terra,
 Quanta mari, Ausonias ibis cum iunctus ad urbes,
 Littora Graiorum subeunt religenda, tot ora,
 Tot maria, atq; urbes, pelagoq; tot insula in alto,
 Bellaq; uentorum, tempestatiesq; futurae,
 Italia tandem portus, Laninaq; arua,
 Et pulcher Tybris: tibi enim super omnia in ipsis
 Roma oculis, dirusq; Nero est, & Romulus ensis.
 Felix Roma ducum non tantum elata trophæis
 Quantum morse tua, feliciq; inclytæ busto.
 Scilicet huic uni cælum concesserat urbi
 Ut Cilicis inter natus Perseide Tharso,
 Quam uastum procul à nostris mare diuidit oris,
 Hic spolys moriens peteres supera alta relictis,
 Illa tuos obitus uidit miserata cadentem,
 Explentem regis crudeles sanguine pœnas,
 Regis inhumani materna cade madentis.
 Illa tuum uidit caput à ceruice recisum,
 Dum caderet, resiliire iecta ter pondere terra,
 Atq; solum undanti toties signasse cruore,
 Ad signum subitos laticum e-rupisse liquores,
 Trisq; adeo, ut fama est, secretos margine fontis
 Dissiluisse, noua & maduisse aspergine terram.
 Nunc etiam sanctas uenerati usimus undas,
 Teq; illi socium donis, & honoribus addunt
 Usq; p̄ avem, cui Rex cœli mortalia linquens
 Credidit arbitrium, ac rerum commisit habenas.
 Usq; tibi confors fuit hic necis, atq; laborum,
 Sic ara, sic sacrorum tibi iunctus honore est,

Ossaq; uestra regit pariter commune sepulcrum.
 Vos ambos pariter iuuat alta moenia Roma
 Tutari, atq; Italus studijs consortibus urbes.
 Tu regis superum interpretis lectissimus unus
 Anic alios, natumq; potens, orbisq; magister
 Terrarum, edoete tibi debent undiq; gentes,
 Acceptamq; serunt ueram tibi secula lucem.
 Ipsi bisseri, rerum queis credit a cura,
 Mirati proceres te mira arcana canentem.
 Linqwentem terras, atq; athera uoce sequentem,
 Inter quos ipsum, qui se se primus agebat,
 Cum ueri specie deceptus tramite recto
 Digrediens dubia inciperet regione uagari,
 Corripere, in meliusq; ausus reuocare magistrum es.
 Tu falso Argolicæ delusum numine pectus
 Virginis, atq; illam rabido aetam saepe furore
 Sedaisti, ueroq; implesti numine uersam.
 Tu falsum magicis uotem artibus illudentem,
 Et tibi nequicquam uerbis certare parentem
 Obtutu solo terras, & lumen obortu
 Visito adimis tenetis, cæcumq; in nocte relinquis,
 Quarentem tennes manibus prensantibus auras,
 Quo nitens trepida regeret uestigia dextra.
 Unus amor tibi fixus erat, cura una sepultas
 Nocte animis reuocare nouæ ad noua lumina lucis.
 Vtq; nouam semper traheres ad retia prædam,
 Omnibus omnia eras, tu ciuis ciuibus ipsis,
 Inter & externos externi uerba sonabas.
 Romanis Romanus eras, Argiuis Achisis,

Omnes obsequio, simulatis moribus omnes
 Concilians. sic credentem circumuenit anceps,
 Et uolucrum fictæ deludit imagine uocis.
 Nemo adeo uacuis Gallorum in saltibus olim
 Venatu assiduo indulgens tot rebus apros
 Implicat, aut canibus tot agit de uertice capros,
 Quot tu hominum tibi corda die deuincta trahebas.
 Tu lupus ille die primo nascentis in ortu
 Cade madens toto multum crassatus ouili,
 Vespere dein pradam socios partitus in omnes,
 Bissenum ut procerum moriens pater ipse minori
 Pradixit nato, unde tibi descendit origo.
 Iam tunc ille tuos spe percipiebat honores,
 Quæ secum tulit ad manes solatia leti.
 Quos uerò semel illectos sub signa uocaras,
 Hærebant ualidis tibi iuncti nexibus usq;
 Certi animo te ardente sequi, quocunq; iubere.
 Illi etiam, quo liberius cælestia obirent
 Mente, alacres rebus spretis mortalibus agros
 Vendebant, pretiumq; tuos æs grande ferebant
 Ante pedes tecum leti omnes rebus egenis.
 Tu uerò placita tibi paupertate fluebas
 Tecum diues opum, rerum licet omnium egenus,
 Atq; inopum potius uertebas omnia in usus,
 Et tibi dulce famem manum tolerare labore.
 Per populos ideo gressum quocunq; ferebas,
 Cens lux gratus eras, & magni numinis instar,
 Digredientem agrè semper dimittere ciues
 Cum gnatisq;, domoq; ad littora curua sequenti.

*Mutuaq; amplexi, noctemq; , diemq; morati
 Herebant, totoq; erat ingens littore fletus,
 Reminagamq; ratem, quo fluctibus usq; dabatur,
 Spectabant, donec pelago euanesceres alto.
 Vixq; inde auelli poterant bona uerba precati.
 Rex etenim omnipotens, quo se noua tolleret astris
 Te duce religio, sensusq; ut flectere quires
 Spectantum huc illuc, decus ori, oculisq; decoram
 Adliderat speciem, diuinq; afflar e honorem
 Tecum habitans, intus diffusus pectore toto.
 Altior hinc, maiorq; homine haud mortale sonabas.
 Nam tibi sufficere ille animo praesentia semper
 Verba minus rui, toto eum ex aethere ningit,
 Ille tibi occultam quoq; vim inspirare, nec usquam
 Deferere, ut tanto posses superare labori,
 Claraq; signa dabat caelo mortalibus, & te
 Casibus eripere interdum, varijsq; periculis
 Illa sum, ut quondam, cum carceris ima teneres
 Nil opis expectans humana, protinus ecce
 Sub pedibus tota caepa omnia in urbe mouerè
 Ingenti terrae motu, quo cuncta soluta
 Vincula parietibus patefactis carceris ultero,
 Olim etiam egressum nauis te uipera ab igni
 Experrecta petens morsu nihil obsuit acri.
 Vipereum hinc patere tibi genus omne, tuosq;
 Atrectare seruae diras impune colubras.
 Ille tuis etiam precibus, quaecunq; petebas,
 Annuere, humanis & nunquam uiribus ausa
 Possè tibi dabat, atq; suo indulgebat honori.*

Hinc quibus impositus umbras tempora palmis,
 Protinus afflatis cœli diuinitus aura
 Tollebant aëtas ab humo super æthera mentis,
 Teq; etiam orabant omnes, quibus ægra iacebant
 Corpora : tu miseratus ope, auxilioq; leuabas.
 Et quoniam haud omnis poteris accitus adire,
 Sæpe tuis ipsos cœveribant uestibus agros.
 Ad tædum pulsæ linquebant corpora morbi.
 Tu longo iam depositum languore parentem
 Præsidis Ausonij morbo de corpore abactæ
 seruastî reuocans ad prisca munera uitæ.
 Tu miserum incuruis plantis genua ægra trahentem
 stare iubes, pedibusq; suis consistere nixam.
 Continuo ad nocem erigitur, mirabile uisu,
 Incessu properata ferens uestigia recto.
 Tu puerum in somnis deiectum pariete ab alto,
 Quassatumq; artus, crepitantiq; ossa refractum.
 Morte obita. Laci rediis, flentiq; parenti
 Incolumem, utq; prius, ualido se robore agentem.
 Tu tempestatem cœlo multo ante sereno
 Prædixisti socijs nil tale timentibus augur,
 Sed tamen è numero fracta r.ue desore nullum.
 Hæc propter tibi à uinis manus omnis honores
 Cum ferrent, struerentq; aras, et thura pararent,
 Tu sagis, inspecto ueluti qui sorte colubro
 Horrui, inq; Deum oblatos traducis honores,
 Qui mare, qui terras, cœlam, æthera, cuncta creauit.
 Nos animas uiles, mortalia corpora fassus,
 Pulueris exiguam partem, nil tale merentes.

Cuncta accepta refers illi, cui gratia, & omnis
 Debetur cui laus, & honos, & gloria soli,
 Quem propter tantos gaudebas ferre labores,
 Præq; uno, unius tantum inflammatus amore
 Omnia fastidis, cupis hunc, nil cætera curas:
 Hunc unum tibi cor, tibi mens hunc deperit unum,
 Quem semel expertus hausisti pectore toto,
 Toto animo, tota seclusus corpore mente.
 Fortunate animi, quod paucis contigit olim,
 Hausisti mortalis adhuc mortalibus oris
 Lucis inaccessæ iubar, immemorabile lumen.
 Illa tibi uiuo sublata nube tueri
 Ora datum est, quorum aspectu illustrata beantur
 Omnia, quæ superæ nix possunt cernere mentes
 Alituum cœlestium acies, gens incola cœli.
 Fortunate animi, quàm dulci pectus amore
 Tunc tibi flagrabat? & quanta dulcedine? quali
 Nectare persusus præcordia distillabas?
 O ego cur illo infelix, si fontibus ista
 Præmia erant ipsis, non sum quoq; tempore natus
 Seruatus sterile, extremumq; relictus in æuum?
 Scita tamen cœli alta latent, penitusq; reposita
 Arbitria ad nostros non peruenientia sensus.
 Omnia quæ te tunc oculus uidisse putarim.
 Hac adeo sunt illa, nefas quæ ferre sub auris
 Mortali aiebas, sed religionem præmenda.
 Hinc largum epotus mortali pectore flumen
 Hausisti, quo corda rigas, quo plenus inundas.
 Hinc largam effulgens mortali lumine lucem

Haufisti, qua corda replet, qua nubila differis,
 Et licet omne ipsum vulgo diffundere flumen,
 Arcanamq; tibi uetitum sit prodere lucem:
 At amen ipse adeo torrens fluis undiq;, ut ad nos
 Stillantes ueniant transfusim in pectora gutta,
 Eiq; tuo erupti radij de sole redundant.
 Timotheus bibit inde, bibit Titus, inde Philemon,
 Et solymi in primis hausere, humilisq; Colosse,
 Cumq; Epheso, solo nunc nomine clara Corinthus.
 Et Galathæ, et macedu' populi, Aemathiq; Philippi,
 Atq; potens Latium, ac rerum pulcherrima Roma.
 Felices, queis parta tuis ea gloria auctis.
 Nunc etiam monimenta manet, semperq; manebunt.
 Salue hominum interpres, lux gentibus addite ubiq;
 Nunc ades, obtentas hominum de cordibus umbras
 Lumine pelle tua lustrari luce fruamur,
 Nec tua quosdam adeo dubios oracula reddant,
 In parteisq; animos uarias obnubila raptent,
 Ne rem discernens late discordia turbet.
 Aspice ut hinc illinc studia in contraria passim
 Opposita inter se placitis discordibus urbes
 Confligant, sua dum studijs inuenta tueri
 Aduersis tenant certi non cedere utriq;
 Inq; suas certent hostes deducere parteis
 Conuersos, pro quanta animis discordia gliscit?
 Quam tenui, quam raptim ingens exorta fanilla
 Undiq; sediso caelo caput extulit altum
 Protinus, et terras regnat bacchata per omnes?
 Illinc nos contra totis Germania castris

*Inuehitur, ueterumq; audeat patrum aurea scita
 Oblinere, & sanctas diētis euertere leges:
 Sine errore nouo capti, tenebrisq; sepulti,
 Sed potius scelus est, animisq; uolentibus errant.
 Nos contra hinc tegimus priscorum iura, tuisq;
 Responsis freti leges tutamur auitas,
 Frustramurq; feros, uanosq; eludimus illos.
 Illis affer opem, tuaq; alia ediffere sensa.
 Ipse ades, atq; animis te proximis insere captis,
 Ut tandem nebula lucem mirentur abacta.*

*At nobis, nostris si quicquam moribus obstat,
 Si nostris quicquam insynceri mentibus haesit,
 Sit fas diluere. & precibus nos effice, & illos
 Vnum omnes, simul infusa quo luce fruamur
 Vnanimis positis odijs, eademq; fountes
 Lucis inextincte iubar: inuiolabile lumen
 Queramus, uitamq; inhiemus sine carentem.
 Interea pietas ea nos, is mutuus ardor
 Tantus edat, quanto te olim flagrare canebas,
 Ut cuperes alijs praelatis omnibus unus
 Aeternum miser ipse amplexu, atq; ore careve,
 Illius ore (ah ne sit fas mihi credere tantum)
 Cuius ab aspectu fuit illa immensa uoluptas,
 Qua saturati animi caelestium in secula gaudent.
 Hunc tu oro hunc nobis inuente argentibus ignem.
 Haec flamma nostro uiua usq; in pectore alantur,
 Dum tua fixi animis depascimur aurea diēta.
 Tende preces ideo, nostrisq; occurre periculis.
 Ille tibi orandus pro nobis, qui tibi se se*

Ostendit coram, tenebrisq; evoluit ab atris,
 Ut, quoniam quos vult liber damnat'ue, probat'ue
 Hos acuens, illos permissa nube retundens,
 Ut libet, ipse operum dominusq; potensq; suorum,
 Nobis corda sinens non asperet ipse, sed ultero
 Molliat, atq; sua presens nos subuehat aura.

D I V O P A V L O

Apostolo.

Hoc Paule Christi ad optimi diuinitas
 Conuerse partes Videri tibi sanum addicat
 Haud passus obsoleta in aede tuum amplius
 Solariolli nomen implorariet
 Places ne iram sepe lesi numinis.
 Id quicquid est tu muneri lubens cape,
 Tuo & datorem sub patrocinio tege,
 Tuosq; ab alto spiritus ei suffice.
 Fidei ut sua docere queat accreditos,
 Bonumq; cum illis nosse verum, & assequi
 O doctor orbis, institutor gentium.

D I V I S I N F A N T I B V S

Beth. innocentibus.

BEata animula paruuli integelluli,
 Quos hausit immanissimi regis furor
 Ab ubere abreptos, parentium ab sinu,
 Dum perdere simul autumat regno caxens
 Incognitum sibi aureum puellulum,
 Quem nunt iabat syderum presentia
 Regem uniuersis nuper ortum gentibus,
 Vos verè veluti gemmula quas primulo

*Aduſſit albicans pruina primulas,
 Aetacula ipſo concidiſtis floſculo.
 Pro illo ante uobis contigit pulchrè mori
 Qui pro omnium uita immolandus uenerat,
 Beata animula floſculi cœleſtium.*

D I V O S T E P H A N O

Protomartyri.

Dis aliꝝ laudes aliꝝ, & carmina dicant:
 Te te ego Sãcte puer, qui poſt ſera funera regis
 Cœlicalum inſignem meruiſti morte coronam
 Primus, & effuſo tinxiſti ſaxa cruore,
 Dum iuuenem immerita teſtaris cæde peremptum.
 Te Stephane ipſe canam: tu, dum mihi uita manebit.
 Muneribus, ſemperq; meo celebrabere honore.
 Non tua nequicquam Leo mi delubra tuenda
 Crediderit pater, atq; tua præfecerit ara.
 Huc ades ô, ſeu felicitis te regia cœli
 Nunc habet, & ſuperum regis iuuat ora tueri.
 Seu iuuat interdum mortalia uiſere templa,
 Et patrias Solymorum arces luſtrare, ubi quondam
 Te perhibent ſe ſe indignè uidiſſe per altus
 Iordanis ripas prima ſub luce ſedentem,
 Dum liquido ſolus ſacrum lauis amne cruorem,
 Huc ades indignè linquens loca conſcia cædis.
 Hic tibi digna domus, melior (ne deſpice) ſedes.
 Hanc patrio antiqui Ligures in liſtoꝝ molem
 Ingentem poſuere, tibiq; hæc templa ſacrarunt.
 Hic tibi thure calens, æterniſq; ignibus ara.
 Hic patrio de more canunt tua maxima facta.

Alte

Alterniq; tuas iactant ad sydera laudes.
 Ipse audis, tacitusq; lates, nec cerneris ulli,
 Et tibi tranquillam demulcent gaudia mentem.
 Huc olim quicumq; tuam miser imploratum
 Venit opem supplex, uoti reus usq; recessit,
 Donaq; seruati tibi soluant debita nauæ.
 Salue sancte puer cœli decus, haud tibi quisquam.
 Cœlicolas inter diuos certarit honore.
 Tu proceres longe ante omnes, qui sanguine fuso
 Ante diem uera pro religionis amore
 Proiecere animas meriti post funera cœlum,
 Incedis Tyrio chlamydem spectabilis ostro,
 Purpureamq; aciem ducis per lucida olympi
 Arria, ductorem te cuncti sponte sequuntur,
 Et tibi præcipuum non inuidet alter honorem.
 Nam quis nõ magno te afflatus numine quondam
 Protinus obstupuit mira, atq; insueta ioquentem,
 Dum patrum intrepidus semper mandata faceßis,
 Quos olim comitesq; uia, sociosq; laborum
 Bisseros numero ipse omni delegerat heros?
 Illi etiã tua sape adeo tua maxima facta
 Mirati stupuere, sacro dum numine plenus
 Ista audesq; potesq; puer, qua scilicet aquæ
 Paucis posse datum est cœlo diuinitus ante,
 Non ullus potuit tua contra tendere dicta,
 Dum canis inuictumq; ducem sine crimine morti
 Demissum, regemq; ipsum testaris olympi.
 Fortunata puer, tibi se se regia cœli
 Omnis, cœlicolumq; domus patefacta reclusit.

Mortali tibi fas superum uidisse parentem
 Immensam, ingentem, qualis dijs cernitur unis,
 Et quantus, rutilans flammis, radijsq; coruscus.
 Ecce autem inuidia stimulus exercita iniquis
 Effera te insurgit subito Solyma omnis in unum.
 Saxa fremuntq; , rapitq; simul commota iuuentus,
 Præcipitemq; agitant, atq; extra mœnia pellunt
 Infontem, & meritis non præmia digna ferentem.
 Hinc atq; inde sonas circum caua saxeus imber
 Tempora, & inscribunt sacrâ fera marmora frontem.
 Ipsa te rupes, ipsa & te flumina mœsta
 Labentem uidere, a. naq; extrema trahentem.
 Tunc & te Libani sterunt palmetæ propinqui,
 Eq; sacro aërea lacrymarunt uerice cedri.
 Tu tamen attollens passus ad sydera palmas,
 Immotosq; oculos, media ipsa in morte rogabas
 Cœlicolum regem, crudeli parceret hosti,
 Cum ferus interea non ille absisteret ictu,
 Sed magis atq; magis stimulus agitatus iniquis
 Sequeret, donec lapidum sub grandine diua
 Efflasti felicem animam, cœlumq; petisti,
 Unde hominum curas vides miseratus inanes,
 Supplicibusq; faues, tua qui prece nomina poscunt.
 Atte nunc, qui nouus ingredior tua templa sacerdos,
 Et tibi sacra fero puero puer, aspice præsens:
 Da fraudis, scelerumq; exortem ducere uitam,
 Da contemnere opes, & vulgi gaudia honores,
 Et casto usq; tuis operari pectore sacris.

DIVO LAURENTIO

Martyri.

Tanta ne te iuuenū quōdā pulcherrime uirtus
 Impulit, ut facibus flagrans melioribus intus
 In medijs diuos tūris fornacibus aētus
 Impavidus, regemq; serum irritaueris ultro
 Instaurantem ignes, incendiāq; igne nonantem?
 Me si bella mea paterentur uiuere sede,
 Pulcher ubi Tanarus rigat arua Ligustidis Alba,
 Sacra tibi sacer hęc hodie rite annua ferrem
 Longe omnes supra in medijs penetrabilibus aētans,
 Solennemq; tibi, ut mihi mos, presarer honorem
 Teclum auro caput effulgens, & uestibus aureus,
 Prosequererq; tuas haud ficto carmine laudes,
 Ut genere haud humili terra prog- acus libera
 Paruulus & dulcem patriam, carosq; parentes
 Liqueris Italia captus florentis amore,
 Ut flauum ad Tiberim, magnamq; inuēctus ad urbē
 Aeneadam, cunctas que se super extulit urbes,
 Haeris Aethio-lysto, cui tempora fulgens
 Insula tergemina redimibat sacra corona.
 Ut dehinc ille tua uirtute inductus, & acri
 Pectore diuum adytis post se presecerit unum,
 Qui secum sancta libares fugis honorem
 Semper, & in templis populos peragenda moneres.
 Ut demum ille neci pro relligione parentum
 Deuotus trucis inuidia, furysq; tyranni
 Mille tibi instantes praedixerit ore labores
 Veridico, ad mortem senior latissimus ibas

In sibus in medijs. merituri pone magistri
 Actus amore pio sequeris uestigia, nec te
 Absterrere queunt edicta immitia regis.
 Sed te luce palam medijs in millibus offers.
 Me me etiam. quò tractus abis? quò proripis inquis
 Sancte audi. casus quoq; me tecum arripe in omnes.
 Est hoc est etiam præsens in corpore uirtus.
 Est animus lucis contemptor, lucis amore
 Alterius, toto quò dudum pectore tendo.
 Me sine nulla tuis accedat gloria rebus.
 Omnia constitui. quæ me ad maiora reseruas?
 Tecum tolle, tuisq; uolentem adiunge periculis.
 Talia uociferans. quæ uerò deinde sequuntur
 Mēs refugit luctu, atq; animus meminisse perhorrēs
 Deficit, & uisili corpent ad carnina sensus.
 Quæ, prò sancta fides, quæ so. superumq; hominumq;
 Quæ quadrupes sacris uiua unquã est tradita flâmis
 Victimam? quis memoret lacrymis sine talia sacra?
 Summa tamen sequar, & rerum fastigia tangam:
 Mox te digna canam, posuis si tempora bellis
 Attescent, reddentq; meis mihi deniq; sedes,
 Templaq; quæ surgunt tibi cœli edueta sub auras.
 Urbis Romana imperio. sceptraq; potitus
 Audierat Decius Xysti post funera Iberum
 Diuitias templi inuenem oculuisse repostas
 Ingens, argentum priscorum munera regum,
 Crateras magnos, lancesq;, urnasq;, scyphosq;
 Cymbiaq;, & lychnos, uedlesq;, crucesq;, lebetesq;
 Et tripodas, mensasq;, & cladem thuris accerris,

Effigiesq; sacras simulacraq; grandia diuum,
 Hæc super & uestes ostroq; auroq; nitentis,
 Inclusasq; auro gemmas, auriq; talenta
 Plurima, quæ cuncta, hisq; etiam maiora tyrannus
 Pectore dudum inhians sibi iam spondebat auaro.
 Continuo tota id propter Laurentius urbe
 Quaritur, ille die rerum haud ignarus agebat
 Occultus uitam in latebris: sed nocte per umbras
 Ibat, & huc illuc inopum causa recta subibat,
 Quos omnis larga miserans ope sustentabat,
 Donec, quicquid opum fuit, hos absumpsit in usus.
 Hinc tunica ad talos demissa inducitur aurea,
 Sericâq; ex humero dependet tania lauo,
 Fibula quam lateri dextro subnectit eburna,
 Muneris ante aras commissi insignia nota.
 Atq; ita conspicuus, sacraq; in ueste coruscus
 Emicat, & recto ad regem se tramite confert
 Diuini iaculis haud mollibus ietus amoris.
 Ibat ouans, cupidus ceu pectâ it coniugis olim
 In thalamos iuuenis prima ad noua gaudia noctis,
 Si quando tamen in ripa subsistit amœni
 Tybridis, aspectans auras, cœliq; profunda,
 Solis ad occasum uersus, non te amplius, inquit,
 Aspiciam diues regnis Hispania optimis,
 Nec uos ô patria flum, cari q; parentes,
 Qui spem sorte mei reditus agitat in anem.
 Tuq; ô Tybri uale: colles saluete Latini.
 Quos colui, heroum tumuli, sacra q; busta,
 Nec me sancta urbis delubra uidebitis ultra.

*Me terris meliora uocant nunc templa relictis.
 Hac ait, unigenamq; flagranti pectore Christum.
 Versabat memor. hunc amor ingerit ossibus ignem.
 Cui rex. tu ne sacrum furatus comprimis aurum,
 Contemnisq; Deos omnes, nouaq; orgia templis
 Inducis uana sub relligione dicatis?
 Aut aurum hac deprome, Deumq; hic numic adora,
 Aut Xysto inferias merita te morte remittam.
 Ille autem intrepide uulcu immutabilis insit,
 Irritatq; uirum dictis, & uoce lacescit.
 Quid Xysto me precepto s. uisime terres,
 Aurea quem iam nunc stellantis regia coeli
 Accipit, & diuum numerum non ulimus auget?
 Pone auri, quam duam animo spem pascis inanem.
 Quicquid erat, quod quaris, inops, miseradaq; turba
 Abstulit, & coeli penetrabilibus abdidit imis.
 Nec tua frigida saxa colo simulacra Deorum.
 Est unus mundi omnipotens fabricator, & autor,
 Qui mare, qui terras, qui coelum numine complet.
 Hunc colimus. huc fas est omnia nostra referri.
 His rex auditis, curarum carpitur aetna.
 Irarum cacos tamen abdit pectore fluctus.
 St at sanctis prius artibus omnia pertentare,
 Sine illum abstrusi tenet auri extrema cupido,
 Seu speciem egregij inuenis miseratur, & annos.
 Quippe erat ante alios forma spectabilis omnes.
 Vix prima ora puer signans intonsa iuuenta,
 Atq; illum hic uultu gratum mage fecerat ignis.
 Quem sparsus rubor accenso subiecerat ori.*

Nunc hos, atq; illos aditus, blandisq; retentis
 Vocibus oppugnans, nunc saeva terreat ira
 Infrendens, varijsq; incassum assultibus urget.
 At iuuenis magno caeli percussus amore
 Obstet inaccessus, penitusq; immobilis haeret
 Contemptu vitae, & mortis amore superbus.
 Hic rex, se nihil ut vidit multa irritus arte
 Profectesse, omnes irarum effudit habenas.
 Continuo loris corpus iuvenile flagratq;
 Horrifico plumbo insuto, atq; haerentibus hamis.
 Subiecit, pulchrosq; iubet fixdarier artus.
 Sic cordi affixum sperans diuellere Christum.
 Omnia qua superans animo, ingratusq; salutis
 Repessu grauis, & sensu aspera pertulit heros.
 Quem demum scissis lacerum tortoribus imas
 Trudunt in latebras, & terro carcere claudunt.
 Postera uix aderat lux, & iam nuntius ardens
 Euolat ad regem, monstrisq; ingentibus implet.
 Nil agimus rex: moliris frustra omnia porro.
 Carceris ut limen subijt Laurentius, ecce
 Terrifica subito uisa, omnia luce cremari.
 Respicimus: lacero puer aethus ab aethere praepes
 Pulcher adest, miroq; absterisit rore cruorem
 Immundum, & priscum membris afflauit honorem.
 Hic lucem incundam oculis Lucillus hausit,
 Quem penitus caecum iandudum lumine adempto
 Vidimus, Hippolytusq;, omnis cui credita cura
 Finclorum, sedede mutato pectore uersus
 Decebat sua iussa, fidemq; oblitus, & omnia

Vincula longe alio iactat se numine haberi,
 Vena superstitio socios quæ serpit in omnes,
 Quos simul allata laus Laurentius unda
 Religione noua, & magicis ligat artibus omnes.
 Talibus accenso gliscit uolentia regi.
 Aestuat, & stimulus furiarum haud mollibus actus.
 Magna parat, medioq; foro iubet ilice secta
 Ingentem struxisse pyram, iuuenemq; superbum,
 Ni ceda: flammis uiuum torrere minatur.
 Protinus undanti cæli alta ad culmina sumo
 Ingens erigitur, dum robor a pascitur ignis.
 O qui res hominum, mortaliaq; omnia summis
 Imperijs regis, atq; tuo sub numine torques.
 Hæc ne uides, paterisq;? adeon' te deficit ignis,
 Fessaq; dextera tua est: cur cæli innubila cerno
 Atria, & aereos piceo sine turbine campos?
 Cur tonitru ingenti cessas: cælum omne ciere?
 Disiice crudeles cœlestibus ignibus ignes.
 Hic nihil iste suos nisi nomina uana tyrannus
 Sentiat esse deos. iremat unum cuncta uidentem,
 Cuncta gubernantemq; & nutu cuncta mouentem.
 Vosq; adeo maria alta uoco, pelagusq; profunda,
 Quæ siccam assiduis tellurem ruditis undis,
 Fontesq; fluuij; lacusq; huc ite liquentes,
 Et plenis diras riuus restitit: uite flammæ.
 Aut nos ô grauidæ pluuia succurrite nubes,
 Et sancto infamem iuueni defendite pestem.
 Iam superans alte congestam exhausserat ignis
 Materiem, & multa stabant sola feruida pruna.

Hæc statuunt fulcrum infandum, exitiale cubile
 Pectibus intextum ferreis, atq; are rigenti
 Compacta in morem cratis, cui plurimus ater
 Subicitur fumus, semestraq; robor a subdunt,
 Ecce autem egr' zius iuuenis, miserabile uisu,
 Hæc dubiã ad mortẽ rapitur. hinc cõminus, atq; hinc
 Spectantes animis cuncti miserantur euntem.
 Adiuuat inf'z rem formam pudor. haud metus ollẽ
 Deiecit uultus pallentes morte propinqua.
 Non alias grato magis unquam apparuit ore.
 illum suprema Deus ille ass'auerat hora,
 Quem propter tantos libuit perferre labores,
 Impressitq; genis diuini signa decoris,
 Et totum multo corpus persudit honore.
 Ut passim circumstantum vorantia uidit
 Ora puer lacrymis, has fudit ad aethera uoces.
 Non mihi ob admissum scædæ tam dira parantur
 Supplicia: hæc cœlo iam pridem me sacra debent:
 Hic mihi erit requies, cunctorum hic met' a laborum.
 Quiq; serus uitam mortalem auferre tyrannus
 Nunc tendit, meliorem affert mihi sine carentem,
 Ille prius, cui sponte mea nunc immolor igni,
 Pro nobis grauiora tulit. nos crimine nostro
 Aeterni iustus patris irritauimus iras.
 Ille luit diras insonti sanguine penas.
 Ipse mihi hos ignes infuso protinus imbrĩ
 Desuper, aut solo posset restinguere nutu,
 Cuius ad imperium pueris insontibus olim
 Abstinnit uapor in medijs fornacibus ardens.

Ipse egomet precibus flexi illum, ne mihi mortē hanc
 Demeret haud quaquā indecorē, auxilioq; leuaret.
 Meq; ideo indefensum, inopem, atq; reliquit inermē,
 Totus adest animo tamen, & mentem erigit altam.
 Olim tempus erit, cum corda ferocia pōnent
 Romulida, & magnæ Christus dominabitur urbi.
 Tum neq; per gentes erit hoc sine nomine letum.
 Hac memorans medios per cœtus flebilis ibat.
 Ut uerò infandos peruentum est deniq; ad ignes,
 Rursus ait cœlum aspectans, Solemq; cadentem.
 Ardua cœli equitans Sol, splendorq; alme diei,
 Quandoquidem properas te gurgite tingere Ibero,
 Funera uterq; parens mea per te, hunc nesciat ignem
 Quos nunc longinquis Hispania diuidit oris.
 Fama incerta malum prius illis mitiget, & se
 Spemq; metumq; inter dubio solentur amore,
 Atq; ita quicquid id est assuescant ferre timendo.
 Hac fatus sacros humeris reiecit amictus.
 Diffulsit roseos lumen iuuenile per artus,
 Et dulcem toto iaculatus corpore amorem
 Spectantium molli labefecit corda dolore.
 Porre ctum duro tandem extendere cubili,
 Quod dudum impositum subiecto incanduit igni.
 Auertere oculos ipsi, uisusq; ministri.
 Abstinerere, feri execrantes iussa tyranni.
 Horruiit aspectu cœlum: perterrita toto
 Sydera clara polo faciem ad duxere serenam,
 Lunaq; sublustri laeuit circumdata nimbo,
 Atq; adeo fortunatum, nimiumq; beatum

Mundi oculum illustrem Solem, cui talia sacra
 Contigit haud uidisse, infra dum circuit orbem.
 Namq; uapor serpens per uiscera uina, per artus
 Strinxerat expresso pingui sudantia membra.
 At heros superans animis, patiensq; dolorum
 Sustulit, ut potius, turgens ia lumina fumo,
 Aetheraq; aspectans tanti uelut immemor ignis.
 Oblitusq; sui caelestum gaudia uersat,
 Quo properat leti securus. pectore toto
 Piuus inest amor. unum animo uoluitq; tenetq;
 Haerentem, quantos obita morte ille dolores
 Pertulerit Deus, atq; Dei indubitata propago.
 Quo clausum generi humano refereret olympum,
 Illiusq; graues dum uersat pectore poenas,
 Ipse suas contemnit, obstuq; artibus ardens
 Tacundo fruitur sensu, laetusq; dolorum
 Ipse per astatem gelida sibi ualle uidetur
 Propter aqua riuum, uel fontem propter amenum
 Aut flores uarios legere, aut uiridantibus herbis
 Mollibus in pratis praedulces carpere somnos.
 Iam magis, ac magis ambusto de corpore sensus
 Indiq; diffugiens & uitae lumina linquens
 Cessat, & totos prope mors immissa per artus
 Puserat. irridens hostem tamen, ocus, inquit,
 Viscera tosta uiri epulanda apponite regi.
 Haec dicens uitae morientia claustra reliquit.
 Projiciunt corpus, campiq; in puluere linqunt
 Deserto. admotus medium perstrinxerat ignis.
 Seruat adhuc medium priscae uestigia formae,
1 2
Quale

Quale rubens roseo malum plerunq; colore,
 Cum cadit ante diem, maternaq; brachia linoquit,
 Sole sub ardenti coquitur qua parte per aëstum
 Tabescens, pulchrum cutis alme amissu honorem.
 Cætera pars veteri manet in spoliata nitore.
 Impie, mentis inops furq; s, sæuissime regum,
 Qui potes insontes, & corpora uina cremare,
 Non scelus hoc Tybris, non tota plurimus unda
 Proluet Eridanum, nil ò nil proficis, olim
 Adueniet læstris mundo labentibus ætas,
 Cum domus Acneæ præstans Romana propago
 Insonti iuueni flammis extrema sequuto
 Centum aras, centum magnis penetralia templis
 Eriget, & tumulo diuinum imponet honorem.
 Tu uerò uenerande puer sacratissima cælo
 Dignæ animæ informi quæstus morte triumphos
 Latus adis, potuit mortalia membra tyrannus,
 Et corpus sæuis tibi uiuum exurere flammis.
 Non ualuit te sidereis auertere regnis,
 Est ubi uera quies, nunquam peritura uoluptas.
 Ille auido insontem dum fert te perdere corde,
 Seruauit, cupidusq; nocendi profuit igni.
 Nam tibi sine carens parta est in funere uita,
 Partus honos ignominia, atq; in cæde triumphus.
 Sic flammis uliro senium exiit unicus ales,
 Purius & multo sic aurum redditur igni.
 Nunc tibi adeptæ quies cæli in penetralibus altis
 Purpureos inter proceres, & sanguine fuso
 Per uaria æternam meruerunt funera palmam.

Atq; humiles celfo mutarunt æthere fedes,
 Respice nos inde, & noſtri miſerere laboris.
 Quandoquidem regnant quot noſtro in pectore cura,
 Undiq; quas nobis acuit non una libido,
 Noſtra tot incendunt intus præcordia flamma,
 Quæ nos ſæpe iſtis nobis ſurantur, aguntq;
 Præcipites, noſtri oblitos, rationis inanes.
 Auri hinc ſacra fames, & amor ſceleratus habēdi,
 Hinc laudū, hinc plauſus, & honorū immēſa cupido,
 Et Veneris cura, & cæcæ mala gaudia mentis,
 Iræq; inuidia, atq; odium, ſtadiumq; nocendi,
 Unde tot & cædes, fraudesq;, & plurima, quæ nos
 Crimina ſæda premunt, cæliq; à ſedibus arcent
 Indignis nimium ſuccenſos pectora flammis.
 Tu nobis miſeratus opem ſtagnantibus offer.
 Nil tibi (credo equidem) merito negat optimus ille,
 Cuius amor ſauus ſuaſit tibi temnere flammis.
 Ille faces diras facito, hos nos exuat æſtus,
 Atq; tuum noſtris bonus implicet oſibus ignem.
 Me uerò iam nullus opum, iam nullus honorum
 Tentet amor, nec tantum alijs ambita fatigee
 Purpura, ſed placida contentus pace quieſcam,
 Nec mihi commiſſus uſquam regionibus abſim,
 Dum ſedet hic multos opibus, monituq; iuuare.
 Tantum compositis rebus ſera bella quieſcant,
 Nec ſerus in noſtris dominetur finibus hoſtis.
 Sin nos noſtra premunt commiſſa, ſuosq; relinquens
 Damnaui Deus, & uictor ruet omnia Turca,
 Me nemo indecorem uictori tendere inermes

*Aspiciat palmas, sacra atq; solvere iura,
 Et numen uiolare noua sub religione.
 Sit mihi dulce aras dextra, legesq; tuendo
 Oppetere, & calidus mihi linea texta per artus
 Inficiat cruor, hac capitis sit purpura nostri.
 Hoc sacer incedam sacro conspectus in ostro,
 Purpureosq; petam tua per uestigia honores.*

DIVO LAURENTIO

Martyri.

H*ic ades clarum tubar inter omnes
 Caelites, partam nece qui coronam
 Induunt, pictusq; suo colorant
 Sanguine palmas.*

*Huc ades dum te canimus frequenti
 Aede Laurenti, tua dum quot annis
 Dicimus lati redeunte certa
 Luce trophæa.*

*Seu Tagus te nunc, patriaq; fines
 Decinent dulcis, sacra seu Quiritum,
 Quæ tuos olim miserata uidit
 Terra labores,*

*Nos quoq; alternos adeas uocatus
 Rite solenni prece, ne uocantem
 Temne non quisuis minus addicatum habe
 Urbibus oram.*

*Post Deum quæ te uenerans secundum
 Spes suas in te locat aduocato,
 Et tuo hac regi superum dicas
 Nomine templa.*

Tu potes nostris mala molientem
 Multa peccatis prece flectere ipsa
 Maximum cœli, superumq; regena
 Numine laeso,

Asperas pro quo puer inerruisti
 Nec minas regis nimis efferati
 Prodigus uita, nec acerba spretis
 Funera flammis.

Tu leuas omni, sera iussa contra,
 Pauperum cœtus ope destitutos,
 Quis sacrum templi bonus erogasti
 Diuitis aurum.

Tu rosus inter uelut in uiretis,
 Vstus in prunis medijs triumphas.
 Despicias flammis meliore totus
 Intus ab igni.

Nunc p̄i fructu fruëris laboris
 Cœlitum gaudens uagus in rosetis.
 Hic tuis spirant Zephyr: perennem
 Ignibus auram.

Ciuium hinc dexter uarios tuorum
 Aspicias casus, & in omne tutos
 Protegis tempus tibi nil neganto
 Numine fretus.

Huius in prima tibi cura tractus
 Adsit, & nostros tueare fines.
 Sint fames, pestisq; procul, quiescant
 Aspera bella.

Sint nurus casta: ualeat iuuentus

*Optimas artis studio amulata,
Et senum cætus potiora callens
Consulat urbi.*

*Viq; nil obsit, face quos libido
Suggerit menti excutiamus ignes,
Et tuas nostris animis salubres
Inijce flammæ.*

*Vt Deo regi superum canamus
Gratias, à quo bona cuncta, qui ter
Optimus ter maximus omne ubiq;
Regnat in eum.*

D I V O L A V R E N T I O
Martyri.

Q*ue Vida cecinit, ediditq; carmina
Commisssa chartis laudibus Christi optimi,
Et maximi indulgens, caduca fore ratus,
Sibiq; diffusus tua has in ade tibi, as
Syringa multisonoram, & omnifariam
Factam organis è musicis uersuum loco
Erexit, & commendat has quam maxime
Beate Laurenti tibi, qui presides
Albe aduocatus plurimum Ligustidi.
En ue corusca, ue templum ubiq; illuminent.
Argentæas dicas, uel argento pares.
Discriminata auro ut nitent interlito.
Expressam ubi hæ de follibus tumentibus
Auræ hauriunt, prædulcibus sonant modis,
Neq; simul omnes, sed uocata scilicet,
Iussæq; solum: cæteræ interim silent.*

*His musicorum omne audias prorsum genus,
 Seu tibia ueras uelis, seu barbiton,
 Seu fistulam, seu tympanum seu cornua,
 Tubam uel bellicam, lyram quoq; & lituum,
 Que cuncta Syrinx, aliaq; referi plurima
 Modò hoc, modò illud musici ad libidinem.
 His Vida saltem concinet Christum modis,
Charta, & caduca si peribunt carmina.*

DIVO DALMATIO

Martyri.

Nec te nos tacitū, indictū uel relinquere fas est,
 Nec sinere ire tuos sine carmine Dalmati ho-
 Quos tibi ritè dic memores redeunte nouimus. (nores,
 Huc ades ò quondam clarum iubar addite cælo
 Post tantas uitæ erumnas, post mille labores,
 Et quos insigni es perpeffus morte dolores
 Pro Christi decore, & uera pietatis amore.
 Huc ades, & festas quas læti ereximus aras
 inter & Eridani ripas, & fluminis Ollij
 Dexter adi, populiq; tua prece uota secunda,
 seu Rhodani te gens halantibus inuocat aris
 Accola, quæ quondam in tenebris, & nocte iacētem
 Erexti, uerumq; dedisti cernere lumen,
 Omnem luce noua radijsq; recentibus oram
 Perfundens, diētisq; hominum sera pectora luſtrans
 seu Ligurum extremis tenet inclyta finibus Alba.
 Quandoquidem haud procul inde seruit te lucis inisse
 Limina, & in Tanari ripa uagisse sonantis.
 Mox caram impleſti meritis ingentibus urbem
 l s celsa

*Celsa docens rectas ad sidera tollere menteis
 Nec potius te Ticini liquidissimus annis
 Detineat, sedes'ne inuuet cognominis urbis,
 Quam pater imperijs sacris placidissimus olim
 Rexisti gentis custos, templiq; sacerdos.
 Illic, credo equidem, sumant maioribus aris
 Tempia tibi, quae quondam at aui eduxere sub astra
 Indigena tua mirati immortalia facta.
 Illi iure quidem haec memores, uisuq; coacti.
 Nos uero, quos longe alia regione remotos
 Vix tantorum operum tenuis fama attigit aura,
 Ad nomen tibi praecipuos largimur honores.
 Sponte autem: non diues opum, non aris abundans
 Stat pagus, sed enim pietate in teq; fideq;
 Nulla fasellifero certauerit ora Paderno.
 Nulla tuas tendat melius gens dicere! aures.
 Nam simul ac latum in caelum conuenimus omnes,
 Foemina, uirq; choros agimus, tuaq; incluta sacra
 Aequamus caelo, responsant densa salicta
 Undique, et aërea recinit de turre Cremona
 Arruipotens, gaudetq; procul pietate suorum.
 Primus ego ante aras uates, uicinq; sacerdos
 Carmina mille cano, totidem plebs consona reddit.
 Primis ipsam ut meritis praesens deuinxeris Albam,
 Expulerisq; adytis mentitos numina diuos
 Indigetes, uerumq; Deum detexeris urbi
 Implentem maria, ac terras, caelumq; profundum
 Concinimus, tum ut tota tuis ulteroq; citroq;
 Gallia praebuerit faciles horisibus aures*

Admir

Admirata hominem supra te plurima ubiq;
 Posse Deo plenum, uariasq; reliquerit aras,
 Et simulacra, Deum falsos reddentia uultus,
 Sparseris ut ueri diuinos numinis haustus
 Per populos in corda, animosq; in nube iacentis
 Obscura illustrans monitis erexeris aureis
 Ad sanctum iubar, immensiq; ad luminis ignes,
 Omnia per terras quae late fama canebat.
 Hoc te Ticini gens accola nomine tanto
 Praefecit diuinumq; adytis, morumq; magistrum
 Haud urbi indecorem summo insigniuit honore,
 Multa ubi mira olim superum regnator ab alto
 Te poscente hominum solitas superantia uires
 Edidit, obstupuit regio ad miracula rerum.
 Tu uarijs ope diuina de casibus aegros
 Mortales nulla eripuisti praeditus arte.
 Tu uocem surdis, tu lucem lumine caecis
 Reddis, & in media positos iam morte, relictosq;
 Erigis, elatos tu prisca ad numera uita
 Restituis, animasq; in frigida membra reponis,
 Tu ductori Italo, cum te miser imploratum
 Finibus aequorea uenisset ab usq; Rauenna,
 Incolumem ac ualidum praedixisti uiuere natum,
 Quem modo discedens aegrum, mortiq; propinqua
 Luctantem, & superis prope functu liquerat auris.
 Addimus innumeros, quos nocte dieq; labores
 Pro superum decore, & uera pietate tulisti:
 Quot casus, quot per mortes, per quanta pericla
 Ineris, aut diros quoties euaseris enses.

Ipse aderat pater omnipotens, teq; oculus usq;
 Ceu fulvarum auium subuolutum insignibus alis
 Omnibus eripiens seruabat casibus ultro.
 Huius ope instantem fugeres cum protinus hostem,
 Ticinum, pleno tibi qui se obiecerat alueo,
 Transisti suspensus, iterq; impune tulisti
 Aëra per, fluctusq; supra sine ponte, sine ullis
 Nauigijs rapida correptus turbine nubis
 Ocior aut. Euri pennis, aut fulminis igni,
 Nec te oculis potuere sequi trans flumina, donec
 Conspexere amnis ripa ulteriore canentem
 Coelicolum tanto grates pro munere regi.
 Talia frustrati uiderunt multa, nec unquam
 Gens infesta tuum potuit contingere corpus,
 Donec purpurea emeritum insignire corona
 Omnipotens statuit pater, è tenebrisq; uocare
 Iucundam ad lucem semper florentis olympi.
 Tum demum ipsius Ticini in littore captum
 Sponte ferunt gladio colla obiecisse secanda,
 Et nil mutato letum esse ad funera uulcu.
 Nec commune tamen fuit, aut sine numine letum.
 Nam caput exectum penitus ceruice cadendo
 Blandum nomen adhuc seruantis cuncta sonabat,
 Et longo erectus tenuit se tempore truncus,
 Piuus adhuc ueluti rigor, & uis pristina adesset,
 Quo monstro attoniti crudeli cade madentes
 Agnouere Deum, ueniamq; immanibus ausis
 Orantes uerum tenebris hausere fugatis,
 Omnia quæ in numerum memores altaria circum

Dicimus, hic nullus qui non mihi succinat ordo est,
 Nulla tuis que non titulis indulgeat etas.
 Nempe tibi primos pueri, mixtiq; puellæ
 Semper uere legunt flores, & cerea cantu
 Dona ferunt, uarijsq; onerant altaria frugum
 Primitijs de more uiri, matresq; suorum
 Ipsæ etiam tibi dant operum testantia fructum
 Munera, bombycum solles, liniq; maniplos
 E nodis, albumq; oculo rigrante fascellum.
 Tu populi presens uota audis rite uocatus,
 Auertisq; tuis precibus mala plurima genti
 Concilians nobis auersum crimine nostro
 Cœlestum regem, & quodcumq; piacula pubis
 Infecere, tuo tu diluis ipse saure,
 Et tua qua multum polles nos gratia seruat.
 Nunc uerò si nostræ unquam fuit ulla salutis
 Cura tibi, aut nostri si te mouere labores,
 Nunc ô nunc pater, auxilio, nunc munere nobis.
 Est opus alme tuo, tantis occurre periclis,
 Que nostris, nisi pulsa uetes, ceruicibus instant.
 Inter se reges aduersi bella lacessunt
 Militiis ipsi inopes nos semper pratercuntis
 Præda sumus: nostros manus est externa labores.
 Aspice nos, & tanta tuis dispendia pelle.
 Vitam inopem nostro liceat tolerare labore,
 Solariq; famem, paruosq; educere natos.
 Si quid præterea in nostris fraudis'ue, doli'ue est,
 Corrige tu, & meliorem animum prece suffice genti
 Nos furto nihil inter nos carpamus anari

*Diues quisq; suo : pateant noctesq; , diesq;
 Prælia nostra : domus nullo custode reiecta
 Nullos nocturno metuant neq; tempore fures.
 Ipsi iam culmis sint tuti ærentibus agri,
 Prataq; , syluaq; , & pictis uineta racemis.
 Sarripiant nec iusta auidi plus parte coloni.
 Assuescantq; satis dominorum inhibere iuuenos,
 Sponte sua pactos nec agro subducere sulcos.*

DIVO CASSIANO

Martyri.

Commendo tibi Cassiane nostros
 Hic quoscunq; uides uirere agellos,
 Non frustra hoc pia struxerit uetustas
 Dictum nomine de tuo sacellum.
 Quo matres pueros grauedinosos
 Albenfes querulis ferunt grabatis,
 Et pleriq; tua leuantur aura,
 Morbus quos diuturnior peredit.
 Accirco id uetus, erutumq; bellis
 Nuper Vida tibi tuus refectum
 Forma reddidit elegantiore.
 Hinc nos aspice, plurimumq; nostros
 Commendo tibi Cassiane agellos.

DIVO CHRISTOPHORO

Martyri.

Christophore, infixū qđ eū usq; in corde gerebas,
 Pictores Christum dant tibi ferre humeris.
 Quem gestans quoniam multa es perpeffus amara,
 Te pedibus faciunt ire per alta mari.

*Id quia non poterat, nisi uasū corporis usū,
 Dant membra, immanis quanta gigantis erant,
 Ut te non capiant, quamuis ingentia, rempla,
 Cogris & rigidas sub Ioue ferre hyemes.
 Omnia quod uictor superasti dura, uirentem
 Dant manibus palmam, qua regis altusiter.
 Quod potis, ars tibi dat, nequeat cum fingere uerū.
 Accipe cuncta bono tu bonus ista animo.*

D I V O S Y L V E S T R O

Pont. Max.

V*rbis sacerdos maxime Romula
 Syluester olim cū fugeres opes
 Causam malorum uictitabas
 Vrbe procul latitans superba,
 Sorastis antro siue sub horrido,
 seu Tusculane rupis in angulo,
 Vbi tuo hoc extat dicatum
 Nomine nunc etiam sacellum.
 Vbi morari me quoq; nunc iuuat.
 Regis canentem cœlituum aspera
 Maiore pleetro personanda
 Funera, carminibus Latinis.
 Illic tu beata pauperie potens,
 Paruoq; letus cœlitibus parem
 Vitam aelitabas. non tibi aurum, aut
 Purpura, non triplices corona
 Gemmis nitentes multicoloribus,
 Tanti ut decebat pontificis caput,
 Præstans seū alta mente regum*

Altiq;

Alcior omnium eras coronis.

Opes perosum te tamen occupant

Opes, & usq; ijs iuncta potentia.

Repente dives sis, potensq;

Urbis ad imperium uocatus.

Cœli secutus prodigia optimus

Cæsar relicta seue Quiritium.

Tellure decessit Latina.

Sedem alijs positurus oris.

Urbem potentem Romulidum tibi,

Lateq; regnandum Latium serox

Concessit ultrò, posterisq;

Perpetua serie insecutis.

Non tantum ut esset religio suis

Vallata muris, tutaq; uribus,

Uq; abstinerent, atq; cade

Hac ratione truces tyranni.

Sed Rex id egit maximus ætheris

Periclitatus, dives an is fores

Qui pauper olim, nec tibi æquus.

Diuitijs animus labaret,

Uq; eniteret conspicuo tua

Virtus theatro maxima, posterì.

Quam deinde possent amulari

Haud tibi degeneres futuri.

Non horruisti munera Cæsaris,

Non hæret ipsis diuitijs malum,

Nobis sed ipsis. dantur aque

Æmpe bonisq;, malisq; habenda.

Tu sicut ipsa pauperie prius
 Diues fuisti, diuitijs item
 Pauper fuisti, mox adeptis
 Plurima egentibus erogando.
 Non cruda duri robor a militis,
 Decebat ut tantum imperij caput,
 Non arma formidanda terra,
 Non tibi erant metuenda ponto.
 Non proserendi cura erat imperi,
 Urbes'ue captas adicere urbibus,
 Te sceptr a regum nil mouebant,
 Nil periturum animo extruebas.
 Mens fixa cælo sed penitus tua
 Regnabat alio exercita in athere:
 Ibi locabas regna, & urbes
 Quosq; ageres alacer triumphos.
 Ibi beatus nunc ideo uiges:
 Curas inanes, & studia irrita
 Mortalium spectas ab alto
 Continuos miserans labores.
 Tuis adesto: ne officiant opes,
 Quas per te adepti sunt humiles, face.
 Tuamq; mentem illis precare,
 Sintq; tuis studijs potentes.
 Mens prisca nostris, & pietas tamen
 Resurgat ante in regibus, ij sacra,
 Olim ut solebant, absq; fraude
 Mente pijs tueantur ipsi.

DIVO AVRELIO AVGV-
stino Hipponis Episcopo.

VTe diue potens Libya nunc pectore toto
Accipio, patiorq; libens, me lumine quando
Lustrasti: nates olim, diuumq; sacerdos,
Nunc ipsos inter diuos stellantis olympi
Templa tenens: audi, atq; tuas ne despice laudes,
Dum nos mortali facta immortalia uoce
Libamus, sacrosq; aris adolemus honores.
Huc omnis chorus, huc pariter iuuenesq; , senesq;
Ferte pedem, lætoq; fauentes agmine adesle.
Hæc est illa dies, penitus caligine mersis
Quæ claram rebus lucem attulit, atq; nigrantem
Eloquio noctem insigni, tenebrasq; resoluit.
Nam cui non notum quantæ percussa iacerent
Olim corda patrum formidine, quis pia cordis
Religio? quem non Tyriæ telluris alumnus
Terruerat lingua confusus fallere doctæ?
Cui non audacis, cui non audita furentis
In superos, superumq; ipsum conuicta regem?
Non tulit omnipotens genitor miseratus ab alto,
Et iuueni immisit mentem se pectore toto
Diffundens, subito est oculis densissima nubes
Discussa, & ratio manifesta in luce resulsit.
Quos ah tum gemitus, quæ tum suspiria ab imo
Pectore iam culpam fassus dedit? hæud morâ uictus
Exiit hostilesq; animos, mentemq; benignam
Accipit in ueros diuos, diuumq; parentem
Iam melior, iam noster, amans quos oderat ante.

Protinus illa animi vis uiuida, & aurea lingua,
 Que modo cœlicolis toties exercita contra est,
 Inuigilat ueterum pro relligione parentum.
 Ille quidem in medijs hominum conuentibus ora
 Incipit effari immortalis gaudia uitæ
 Ostendens, altiꝑ; acie penetralia cœli.
 Mentis adit, sed que nunc prima exordia sumam?
 Nam modo nascentis canit incunabula mundi,
 Quis rerum sator, immensum per inane quis auctor
 Terrarum ualidis unctis librauerit orbem.
 Nunc docet obliquos solis, Lunæq; meatus,
 Astrorumq; uices, pascentiaq; æthera diuum
 Sydera inexhaustis ammis laticesq; coactos
 Astra super, quæ dehinc liquidi ignis semina, quæ uis.
 Torqueat immensi irrequieta uolumina mundi.
 Addit cœlicolum sedesq; , domosq; quietas,
 Agminaq; alituum superum ter terna recenset.
 Quin etiam ulterius soleris lumina mentis
 Sustollit, figitq; oculos in luce suprema.
 Qua ratione anime nascentibus insinuentur,
 Quæ ue animis natura, quis & uigor omnia dicitis:
 Illustrans, tum nescio qua dulcedine mentem
 Captus, uitam abiam post secula fera futuram,
 Atq; alios populos, noua regna, noua arua, nouum.
 Æraq; stellasq; alias, renouadaq; Lunæ (æquor,
 Lumina nec motu uoluendos ætheris orbis
 Perpetuò canit, at tempus iam iam affore, cum Sol.
 Aureus, atq; suos dediscent sydera cursus.
 Tum canit, ut multum miserans incommoda nostra

*Vera Dei suboles cælo diuinius olim
 Demissus Deus inuincata uirginis aluum
 Impletis clausus. mox ut mortalis in auras
 Proderit puer. utq; patres eduxerit antris
 Morte obita infernis. magna & ui strauerit hostem
 Regnatorem Erebi, spolysq; animosus opimis
 Victor ouans rursus astra petiueris: addit & olim
 Affore cum terras iterum idem uiset ab aula
 Sydereæ, ut uitas hominumq; & crimina discas
 Quasitor, damneq; Erebo (misericordabile) fontes,
 Atq; pios cæli uocet alta ad sydera manes.
 Nempe iterum uita functus, ac lumine castis
 Pristina deberi sua corpora cuiq; ferebat.
 Atq; ideo contemnere opes, & gaudia uitæ
 Mortalis lapsu subito peritura monebat,
 Iustitiæq; animisq; Deum, & uirtutis amorem
 Infundens ueris purgabat pectora diælis.
 Continuò in melius mores formauit, & artes
 Humanas, legesq; dedit quas mille sequuntur
 Nunc etiam gentes. obseruabuntq; minores,
 Dum circum astriferi uoluctur machina mundi.
 Quid mirum, illius si Sol quacunq; recurrens
 Aspicit extremum Oceanum cita didit a porro
 Exiit immensam terrarum fama per orbem?
 Quis nescit quantos etiam mox ille labores
 Pertulerit sacra pro re, pro regis amore
 Cælicolum obijciens certis sese usq; periculis?
 Ut formidatos toties superauerit hostes
 Fandi ope? ut auersumq; Deum mortalibus agris*

Assidua supplex prece conciliauerit ? utq;
 Excidium patriæ belli flagrantibus armis
 Inconcusso animo tulerit, plebemq; , patresq;
 Solatus. neq; enim quisquam certauerit unquam
 Laudibus Augustine tuis. tu maximus ille es,
 Nobis labentem qui uerbis restituis rem.
 Tempa tibi, tibi religio non perdit a debet.
 Te nunquam ullius fando uolentia uicit.
 Te nulla incautum ueri sub imagine fugit
 Pellacis hostis fallacia. soluere nodos
 Tu bonus, atq; dolos uerborum aperire latentes.
 Se tibi se ratio ostendit. tibi sepe futura
 Nosse datum. & uera populis predicere uoce.
 Tu mulcere potens hominum fera pectora dictis
 Exacuens, animosq; rudes formare colendo,
 Nunc merito cælum mortali corpore sanctus
 Incolis, Aethereaq; plage iuga leta. tibi omnis
 Astroorum chorus assurgit. tibi lucidus æthra
 Sydereæ applaudit polus. altum nubila longe
 Te nigra, te fugiunt, nimbiq; , Austriq; madentes,
 Terroresq; , metusq; . & inexorabile letum
 Sub pedibus iacet. aëreis tibi carmina campis,
 Perpetuasq; canunt laudes uatum chorus omnis
 Cælestum uatum chorus omnis, amœna per arua
 Qui te incedentem medium constantur ouantes,
 Sublimemq; humeris attollunt, atq; beatos
 Per cæli populos alacres arcana canentem
 Magna ferunt, sistuntq; supremi ante ora parentis.
 Salue inter summos lumen uenerabile diuos

Magne pater: facilis precibus nunc annue nostris,
 Dum tibi solennem de more nosamus honorem,
 Et cœtum celebramus, ad hæc tibi sacra secundo
 Templâ pede, & proprias tibi quas ereximus aras:
 seu Libyam patria captius telluris amore
 Nunc colis, atq; Hippona tuam: seu propter amœni
 Ticini ripas Insubrum respicis urbes,
 Ossa ubi marmoreo tua sunt tumulata sepulcro.
 Da deinde auxilium pater, en nunc aspice quantis
 Degitur hoc aui in tenebris, uitâq; periculis,
 Ut cura nostra assidua præcordia carpant,
 Utq; auri malesuada fames, & dirus habendi
 Ducat amor captos, uera & rationis egentes.
 Eripe nos his sancte malis, sic nescia uitæ
 Culpaq; fraudisq; & prorsus criminis expers.
 Suffice dehinc animis uisum, da tollere mentes
 Ad cœlestem inbar, fontemq; ad lucis, ut artus
 Exuerimus ubi moribundos, tartara fontes
 Impia non subeamus, & ille tabile regnum.
 Hoc precibus pater hoc prohibe, per si qua parentis
 Longaue est pietas, qua te terraq; mariq;
 Sola anus ausa sequi per mille pericula quondam
 Finibus excessit Libycis, patriâq; relicta
 Littoris Ausonij ignotas penetravit ad oras,
 Nostraq; nunc etiam tellus complectitur ossa
 Illius, & proprias Diæ sacra uimus aras.

IO. MATTHAEO GIBERTO
Veronæ Episcopo, non in æro-
θωσιw relato.

Qui poterat fluxus unus succurrere rebus,
Atq; hominum lapsos reuocare in pristina
mores,

Cœlestum æquiparans mortali corpore vitam,
Occidit ante diem, & spes nostras morte fessellit.
Scilicet omnipotens genitor mortalia nondum
Respicit, humanis sed adhuc irascitur ausis.
Spes mihi pacis erat, res cetera posse ruinam
In melius uerti, dum se & sua quisq; retractat
Hoc duce, & egregias priscorum accingimur arteis.
Huius enim simulatq; Athesim lux propter amœniã
Diffulsit, squalens ad tantum protinus omnis
Obductos oculos passim iubar extulit orbis.
Fortunata Athesis ripa, collesq; beati,
Tam prope, tam clarum quibus unus cernere lumen
Contigit, & primos tam sancti syderis ortus.
Tuq; adeo Verona poli acceptissima regi,
Qui talem siculis partum usq; acciuit ab oris,
Sacrorum ut tibi præsiceret, morumq; magistrum
Esse daret, nec se penitus mortalibus agris
Subducens pietas, terrenas linqueret oras.
sed dictis ille, & rebus, reliq; p; q;
Cordibus in nostris priscum renouaret amorem.
Illum ideo à teneris regum in penetralibus altis
Educi uoluit, summisq; assuescere rebus,
Mollis adhuc tenero cum nix pubesceret auro.

Iam tum Romulei accitu patris, atq; senatus
 Illum Roma orbi mirata est iura ferentem,
 Miratiq; duces pacis praescripta notantem.
 Hinc acris vis illa animi decora alta superbi,
 Semper celsa petens, & nil mortale agitans mens.
 Prodigia mens uitae, nec habendi obnoxia morti,
 Nulla non animis cura caelestibus aequae
 Illum habuere. procul fuit omnis uana cupido,
 Et qua multa hominum exercebat praecordia pestes.
 Vnus amor recti, sanctiq; arrepta cupido
 Vna erat, & totum capiebat pectore coelum.
 Ille uiam ingrediens, longe nos ante uolabat,
 At tollensq; facem dextra uibrante coruscantem
 In tenebris nostras lustrabat lampade mentes
 Et recti, iusti q; uias dabat esse patentes.
 Illius impressis ponens uestigia signis,
 Qui Deus humanos, morti obuius, induit arcus.
 Vtq; Dei ille animo obseruabat facta sequaci
 Acinulis, humanis quantum suis uiribus ulli,
 Sic nobis, quibus est us honos parq; insula cingit.
 (Atq; utinam quoq; par uirtus, uisq; emula metis)
 Illius ad speculum nostros componere sensus
 Cura erat, & uitas hominum formare colendo.
 Ille quidem metuens, ne se se gloria inanes
 Tolleret in uentos, semper benefacta tegebat.
 Dissimulansq; premebat humi se sponte iacentem.
 At tamen usq; suo tralucens igne micabat
 Proditus, & quo se premeret magis, hoc magis altius
 Ore sonans cunctas tollebat fama per urbes.

Multi illum populi, multaq; per oppida gentes
 Optauerunt ducem sibiq; afficiere magistrum.
 Mortalesq; adeo quam densa in nocte iacerent
 Oppressi, ad mortuos uitae tædere prioris
 Cœptum erat, hic illic flentes admissa per urbes
 Longe alio uersi incipiebant uiuere sensu.
 Iam sacris cedebat ubiq; coercita frenis
 Fraudumq; scelerumq; licentia, iam noua rebus
 Mutatis facies mortalibus apparere.
 Iamq; sacerdotes casti, iam pectora uirtus
 Nunc meliora hominũ, reſti modo inhospita habebat.
 Iam templis antiquis homos, iam debitus aris
 Cultus erat, cunctiq; suos desuescere mores
 Sponte sua, priscumq; aras meditariæ aurum
 Decolor, & uersis hoc sole nitescere rebus
 Omnia letari, spes heu sed pascere inanes.
 Cuncta Euri uolucres sparserrunt uota per auras.
 Nanq; ecce in medio cum uere tepentibus auris
 Iam uiret omnis ager, cum nulle coloribus arua
 Pistæ nitent, tenerasq; omnis sese induit arbos
 In frondæis, tolluntq; caput sata, & omnia rident.
 Tum tacitis spes agricolis accenditur ingens,
 Et cupidas penitus subeunt noua gaudia mentes.
 Ah nimium ignaris sibi cœlo quanta paretur
 Tempestas, nanq; ecce ruens uenit horrida grando,
 Spemq; anni una dies aufert, tot acerba labores.
 Hæc Verona tuum populata est horrida agellum
 Tempestas, qui cultus erat, qui floribus omnem
 Assabat late circum bene olentibus oram.

Giberto moriente perit labor irritus omnis.
 Præsida quo tollens caput aurea sidera adibas,
 Vt priscos iam non males Zenonas apisci.
 Occidit ô nostri decus, & lux unica seclis,
 Occidit, & rursum nos alta in nocte relinquit.
 Te moriente, simul toto detrahitus olympo
 Sol penitus, rebusq; uidetur lumen ademptum.
 In peius iam cernere erit uere omnia rursum,
 Et bene cœpta iterum retro prolap,sa referri.
 Vt pro te cunctantem animam prior ipse dedissem,
 Tercentumq; alij, quorum minus utilis ætas,
 Et uirtus, longo tu uita dignior æuo.
 Ipse mihi in cunis uideor ceu molibus infans
 Desertus, media quem somnus nocte reliquit,
 Cum sibi nutricis sentit solatia blanda
 Deesse, locum querulis omnem uagantibus implet.
 Cuius ego admonitus posthac componere uitam,
 Cuius ego impressis niti uedligia signis,
 Quo duce tendere iter potero per devia cœptum?
 Circum errant umbra, tenebrisq; inuolutor obortis,
 Iamq; magisterij, quodcumq; est, pœnitet huius,
 Qui pœ. ero dux esse alijs errantibus ipse
 Obsitus, & nigrae noctis caligin pressus?
 Tu mihi lumen eras, tu sax, tu prauus ignis.
 Te sine nil dubijs mihi mens confidere rebus.
 Omnis nôstra perit penitus fiducia tecum.
 Tu cœlestum agitans mortali corpore uitam,
 Oblitusq; hominem, & cœli caua nubila tranans.
 Ardua terrarum nos linquere mente iubebas,

Ostendensq; breues quam sit mortalis ad usus
 Condicio, quam nos fluxos natura creauit:
 Suadebas contra vulgi communia uota
 Mortales contemnere opes, contemnere honores,
 Et si diues opum flucret tibi copia semper,
 Diues opum, tibi parcus eras, sed largus egenis.
 Hinc etiam, qua tantum alios quaesita fatigat,
 Saepè oblata, alta spreta est tibi purpura mente.
 Longe alios flagrans inhiabas corde rubores.
 Si tibi fors unquam, si tempora sorte dedissent
 Pro templis, arisq; tuum effudisse cruorem,
 Atq; ita purpurea caput insignire corona,
 Nullum ideo horrebas discrimen sponne subire
 Iam duris animum assuetus quaecunq; serendo.
 Et si quando (etenim uirtus obnoxia semper
 iustibus, infestiq; pios odere profani)
 Horrida tempestas te contra sorte coorta est,
 Inconcusso animo te fluctibus opponebas
 Omnibus, & fractus remnebas arduus undas.
 Nec tamen autores noxae, cum perdere posses
 Ipse tuis opibus, saeuibas ultus in ipsos.
 Sed ueluti meritos bene, amica mente fouebas,
 Et caros inter nullo discrimine habebas,
 Tantum illis meliorem animum, mentemq; precatus.
 Quae nos erudiens propiora exempla docebas
 Plurò ignominiam serre & conuitia inultos
 Aequo animo, et mala sponte pati, mentemq; benignam
 Concipere in meritos male, nec sua premia cuiq;
 Reddere pro meritis, sed amando uno ordine habere

Nequè omnes studia illius præclara secutos,
 Qui moriens nostro pro crimine uersus ad astra
 Orabat ueniam letum intentantibus ipsis.
 Atq; ideo tibi uita fuit discrimen ubiq;
 Et labor, humanis dum te pro uiribus effers,
 Terrenisq; animo quantum potes eximis oris
 Assiduum ducens contempto fœdere bellum
 Cum scelerum inuictus autoribus, undiq; duris
 Hostibus obiectus, quis in te armabat erinnys
 Aditæ, & infernis tibi erat certamen ab oris,
 Corporeisq; animo obluclatus pestibus acri
 Gaudebas uarios nunquam tibi deesse labores,
 Et tibi ludus erant certamina, cuncta ferendo.
 Nunc tibi paræ quies, tibi pax secura laborum.
 Et quæuis nos imbelles, orbiq; relictæ
 Tristemur, quamuis suscipis Verona capillis
 Scuiat, & mœstis ululatus impleas auras:
 Tu tamen ô Pelagi tantis desunte periculis
 Tot maria emensis, tot tempestatibus ætus
 Operatio frueris portu, & tuta arce receptus
 Despicias errantium casus, miseratus ab alto,
 Et nostros ope sancte leuis propiore labores.
 Quandoquidem superum domus illa imperuia uisus
 Nunc tibi aperta patet, patet alii ianua cœli
 Lucis inaccessæ diffuso lumine fulges
 Aureus, & quo cuncta beantur, sole relices,
 Quasq; preces longe fundebas nuper ad aras,
 Nunc patris ad solium omnipotētis faris ad aures.
 Et quamuis cœli nondum dignentur honore

Mortales noctis densa caligine pressi,
 Tu tamen æternum titulis florentibus æuum
 Immixtus superis agis altis ætheris oris.
 Tot diuos terra genitos ueneramur ad aras
 Proiecti, quorum tantum beneficia minores
 Credimus, & tenuem uix famæ accepimus auram.
 Verùm oculis tua nos his hæsimus aurea facta,
 Irreprensæ sacro diuum dignissima honore.
 Scilicet adueniet, nec sera morabitur ætas,
 Cùm te mortales uulgo tæcè templa, per aras
 Ore sonent, humilesq; uocent in uota, tuiq;
 Nominis obiectu supremi numinis iras
 Placabunt, statuentq; tuo de nomine templa.
 Spero equidẽ pater omnipotens tua nomina ab alto
 Audiet ad tumultum orantes, tu uota secundans,
 Quæ non humanis optibus, non artibus uilis
 Conseri possunt cunetis mirantibus ades,
 Et tabulas templo restantes omnia figent.
 Iamq; huius mihi nescio quid rumoris ad aures
 Repit, & hanc in spem uicinas erigit urbes.
 Illum carminibus me in secula nulle iuuabit
 Æternis aperire diem, sacrisq; dicare
 Annua quæ feri celebrens toto orbe nepotes.
 Interea mihi sanctus eris, mihi syderis instar
 Ætherei, unde mea ueniat lux plurima nocti.
 Iamq; adeo magnis magnum decus addite diuis.
 Iam uotis hominum assuescens Giberte uocari
 In melius flecti cœptis ne desice rebus,
 Et quanquam nos arma premans, hostisq; superbus

Victor suans seuo nostros terat undiq; bello,
 Et pulchra Italia immineat, sacrusq; Quiritum
 Mœnibus, atq; orbis raptus aspiret habenis:
 Haud tamen ipse uelim super his te multa moneri
 Nunc primum, pnimasq; preces consumpse precando.
 Sunt alij quibus hæc cura, toto æthere diui.
 Ipsa Dei genitrix, cœli regina periclo
 Huic aderit, natiq; pedes complexa tonantis.
 Nos tutos dabit, & si præstet, ad ora reddet.
 Nec sinet euerti sua tot delubra, tot aras.
 Te uerò, que cura fuit, dum uita manebat,
 In terris, eadem cœli super astra sequatur.
 Aspice nos propius, quaq; intus bella fatigant
 Conuulsos animos, propiora auerite pericla.
 Scis quid opus, nostris quid tantum mentibus obset.
 Scis pater, & coram flens mecum es sepe locutus.
 Luce noua adueniens illustres pectora nostra,
 Et nostri ah nimium, & nostrorum semper amorem
 Exati, ac uitæ curas mortalis inanes
 Obliti uacuas tollamus ad æthera mentes,
 Atq; ibi regnemus securi, ibi nostra locemus.
 Sci, tra hominum uarios nunquam metuencia casus,
 Quo ue graues pater omnipotens attemperet iras.
 Nec nouet excidijs res uersas funditus omneis.
 Ipsi nos uersis renouemus mentibus ultrà.
 Mutemus mores, ueterumq; insignia nobis
 Aptemus studia, & nostros antiqua labores
 Respiciens pietas subeat noua corda, nouentur
 Secula, conuerso redeat gens aurea mundo.

192

D I V O H O M O B O N O
Cremonen.

Beatè pauperum pater
Decus Cremonæ Tomobonæ
Iuua tuos ciues tuis
Cantu uacantes laudibus.
Nil post Deum, Deiq; post
Magnam parentem uirginem
Noster chorus te sanctius
Colit sacra tibi die.
Sensere nostri sapius
Tuam patres presentiam,
Dum supplicum uictus prece
Nostrix ades periculis.
Tu sæpe nobis percitum
Ira tonantem mitigas,
Nec in merentes nos finis
Seuire pœnis debitis.
Non templa frustra ponimus,
Aras'ue dictas de tuo
Vetusta rite nomane
Dicant olim ciuitas.
Hec consecuti nobiles
Tui labores premia,
Dum more diuinum degeres
Vitam caduco corpore.
Tu mente cœlum cogitans
Deum gerebas pectore,
Quem deperibas unice

Rerum tuarum nil memor.
 Tu largus indigentibus
 Eras profundens omnibus,
 Paruum tuo quod praedium
 Vix suppetebat uictui.
 Quod erogabas, largius
 Supplebat illico Deus,
 Et costa liba crescere
 Sunt sponte uisa in arcula
 Quid? obuiis cum pauperum
 Non abnuisti caetui,
 Quod afferebas uineae.
 Fossoribus pactum merum,
 Cados inanes prodigus
 Lympha replesti fluminis
 Quae uisa mox bibentibus
 Merum colonis nobile,
 Per se tibi templi fores
 Ultrò patebant ui sua,
 Dum nocte concinentium
 Choros adires flaminum.
 Ascriptus inde caelitum
 Choris beatis, indicas
 Apud Deum qua polleat
 Rerum satorem gratia.
 Funus uenitur ad tuum.
 Cæci uident, claudi incant,
 Muti loquuntur, audiunt
 Surdi, lenantur languidi.

Quin & sepulcrum sub tuum.

Ducunt furore percitos

Nunc usq; cedit protinus

Vis inferæ potentia.

Regi tamen sit gloria

Horum dator munerum,

Qui trinus unus omnia

Regnat Deus per secula.

D I V O. T H O M A S.

Aquinati.

Læta dies nobis redijt uoluentibus astris,
 Qua Volsci Thomas decus, & lux unica Aqni.
 Digressus terris cæli aurea templa petiuit.
 Ferte rosas, date thura, pio date carmina uati.
 Ille Deo ante diem plenus, puerilibus annis
 Mortales contempsit opes, contempsit honores,
 Quicquid opis potuit miseris partitus egenis,
 Quos exercebant morbiq; algorq; famesq;
 Nobilium longe fugit tecta ampla parentum,
 Fortunamq; domus, inopem traducere uitam
 Maluit, atq; humiles cœtu cum paupere sedes
 Antetulit habitare, rudi male tectus amictu.
 Fortunate puer, non hæc sine numine uenit
 Mens tibi, sed teneris iam tum Deus affuit annis.
 Fortunæ fragiles, perituræq; gaudia vulgi
 Despiciens sequeris longe meliora, supernisq;
 Aspiras opibus diuum, regnisq; beatis,
 Nulla tibi quæ uis unquam, nulla auferat ætas.
 Si non regifico hîc tibi diues regia cultus.

*Luxuriat, si non cōstro fulgens comitatus,
 At secura quies, & raris nota uoluptas,
 At tibi tranquillam permulcent otia mentem
 Otia lata, quibus mortales pectore curas
 Exutus uacuo egregias amplecteris arteis,
 Atq; choris prope par degis cœlestibus æuum
 Regum sceptræ animo superans, ipsaq; beatus
 Pauperie, duris dum pares legibus ultrò.
 Fortunate animi, egregias diuinitus artes
 Hic haurisq; colisq;, tibi se reëta loquendi
 Ostendit ratio in dubijs ueri omnibus index,
 Ne quis fallaci tenebras offunderet astu
 Verborum, & nigram lucis sub imagine noëtem.
 Hic etiam penitus se se omni ex parte uidendam
 Ostendit natura parens tibi dædala rerum,
 Et causus penitus dedit alte accessse repostas.
 Insuper & cœli numeros, mensusq;, uiasq;,
 Et superos aperis motus ratione, nec ulia est
 Ars usquam, doëto quam non uulgaueris ore.
 Pectore nil intentatum, nil linquis inausum.
 Quid resti mox per populos præcepta canentem,
 Vnigenaq; Dei, ueterumq; oracula uatum
 Pandentem referam? mortalia pectore ueri
 Implesti accendens lucis cœlestis amorem.
 Tu quoq; diuina pro re, pro religione
 Pugnando, in populis ubi plurima sæpe coorta est
 Seditio, auersas reuocasti in pristina mentes,
 Auctoresq; mali multa ratione subactos
 Urges uoce, adigisq; inuitos uera fateri.*

*Aurea adhuc monimenta manens diuina reperia,
 Thesauris sensa orando è cœlestibus hausta,
 Pro quibus optabas (tibi ueri tanta cupido,
 Tantus amor cœli) mortalem effundere uitam
 Fortiter, atq; tuo testari uera cruore,
 Et petere insignem palma è uictrice coronam.
 Atq; ideo in terris tibi sæpe affulsit ab alto
 Cœlicolum pater, ac pleno se numine sudie,
 Quo prasente datum tibi sæpe micantia diuum
 Tempa animo per agrare, poli q; arcana reserre.
 Sæpe hominum tacitas simulato in pectore curas
 Detexti: sæpe instantes morbosq; famemq;
 Præliaq; cladesq; & funera prædixisti.
 Te nulla inferni potuit uis uertere monstri.
 Nil animi nocuere truces sine corpore uulgus
 Nubiagum, aëreas quos clam uolitare per auras,
 Atq; hominum perhibent mentes abducere recto.
 Pestibus his magna inuictus uirtute resistis.
 Et puram puro seruasti corpore mentem
 Integer: intactum flexit te nulla cupido,
 Nulla uenus, nulli subierunt pectus amores.
 Unus amor cœli supero tibi uenit ab axe.
 Ipse fator rerum rex omnipotentis olympi
 Usq; amor, usq; tibi dignis fuit ignibus ardor.
 Hunc unum capere sequeris, hunc saucius unum
 Noctes, atq; dies flagranti pectore uersus.
 Hoc sine dulce nihil tibi erat, nec amabile quicquam.
 Quicquid agis, quicquid moliris, ad aethera uersus
 Usq; adeo hunc supplex ante omnia consulis unum.*

Ipse tibi afflatam manifesto numine mentes
 Immabat, uocisq; tuis nihil abnuis unquam.
 Te uario hinc illinc positi in discrimine adibant
 suppliciter, tu dexter opem, præsensq; ferebas
 Omnibus, atq; tuo seruati munere abibant.
 Te quoq; fama refert, precor dum uim tendis olympe,
 Funere iam elatos reuocasse ad muneris uita.
 Hac adeo aetherei tibi erant commercia cæli
 In terris, quoties socij te nocte silenti
 Deprehendere, tuos dum in templo affaris amores?
 Ara uetus stabat, stabat uenerabile saxum
 Supra aram nostræ seruans simulacra salutis
 Pendentem cæli ferali è stipite regem.
 Hic tibi, consulere, tacitus dum numen amicum
 Multa super Christi latitanti corpore in almis
 Frugibus arcana ui, quæ libamus ad aras
 Pro ueterum tauris, pro sanguine quadrupedantum,
 Reddita uicæ cælo, templumq; audita per omne est,
 Macle animo insigni, mortali corpore Thoma
 Septus adhuc habili hausisti mysteria mente,
 Quæ uix cælestes animi cælestibus eris
 Securi norunt: sed quæ satis ampla tuarum
 Præmia erunt laudum? quæ merces grata laborum?
 Tu mihi solus, ais, magna, atq; uberrima merces
 Tu mihi solus eris, nihil è nihil apprecor ultra.
 Hac uice sermonum oblitum mortalia cuncta
 Te perhibent, cæliq; oculis adyssa profunda.
 Nanq; ab humo te sublatum (mirabile uisu)
 Cernebant, ea dum fierent, pendere per an. 16.

Libratumq; solo ni' iam debere relicto.

*Qualis avis, liquido dum captat flumine piscem,
Stat super, & leuibus uix aëra conciet alis.*

*Compar
avis*

*Qualis item uolucrum regina, liquentibus auris
Summa tenet, radijs oculos dum explorat acutis,
Quanta tuam hic porrò mulcebant gaudia mentem?*

Quantus amor? te ò felicem, quanta uoluptas?

*Tunc tibi latitia liquefacta in pectore corda
Crediderim, & membris penitus stillasse soluris,*

Atolleq; prædulci flagrasse cupidine pectus.

*Quas ego opes regū his? quos uictō ex hoste triūphos
Contulerim? quos non mortales sanus honores*

*Posthabeam? tantum istius me tenuis amoris
Corripiat scintilla, tuo de fomite lapsa,*

Et rapido argentes mihi torreat igne medullas.

Tu pater hæc tu nos diuine incendia flamma

Erudis bonus: has felices suggere tedas,

Vt uersi in melius renouatis moribus ultrò

Placemus superum regem, quem crimine nostro

Lesimus, & iustas crebri irritauimus iras.

Sancite ueni, precibusq; tuis mitissime nostris

Iunge preces, nobisq; tuo placabile numen

Concilia aduentu, nostrisq; occurre periclis.

Respice nos duris attritos undiq; bellis.

Hinc, atque hinc hostes, fessis crudele minantur

Exitium: iam capta Rhodos, iam Pannonia omnis

Debellata iugum subiit. Quin nuper ab Afris

Infestis uis uentorum pia reppulit arma.

Pro truncibus mare pugnavit prædonibus in nos

Pratum, cœlumq; piam intractabile causam
 Damnauit nostra hostiles præ classe per undas
 Disiecta: euasit raro cum milite Casar,

Ah dolor, & laceras uix legimus a quore puppes.
 Tende pijs redeat vigor in præcordia prisca,
 Et nostris rursum assuescat uictoria dextris.

Nunc ô si uestro sit quisquam è sanguine ductor,
 Qui decus antiquum, laudesq; imitatus auorum
 Obuius amplexis magno sub Casare rebus
 Succurrat, patrisq; auerit sedibus hostem.

Sic uestra tibi cura domus, sit cura tuorum
 O Anna gentis decus, utq; ex orbe tenebras

Vnus tu sola quondam ratione fugasti,
 Genibus & clarum potuisti ostendere lumen:
 Sic eadem quoq; nunc aliquis de stirpe nepotum
 Terrorum has tenebras uictoricibus auferat armis.

Atque adeo hunc inueni pietate, & fortibus ausis
 Insignem, modò qui generi superauerat unus,
 Omnipotens pater his uelit aspirare tropicis.

Non ille ignarus decorum, non ille triumphis
 Insuetus, ueterum sed famam egressus autorum
 Tanto operi fas erit, nec onus decretae iniquum.

Hanc olim Italia portus latantis, & uebes
 Excipiant redeuntem, armis felicibus ultum
 Argolicæ arces, Solymamq; & nobile bustum.

Vix prædam ingentem capiant, Turcasq; frementis
 Regia Parthenope, Prochyteq; latrantibus undis
 Cineta, Pythecusaq; & uestri mœnia Aquini,
 Quod si perditas adhuc cœli tamen iræ, malisq;

Nondum

*Nondum finis adest, etiamq; admissa luendum,
 Nec male amica uiro hanc permittit tēpora lauitē,
 Huic peperit sobolem egregiam pulcherrima coniux.
 Qui pueri? quantum ostentant uirtutis amorem?
 Nec iam ullū occasum metuit domus alta, nec ullum
 Progenies finem: spes fulsit tanta nepotum.
 Hec saltem de tot natis crescentibus uni
 Debita suspensis maneat uictoria bellis,
 Si tibi nunc intra Sirenum moenia templa
 Alfonso dicat, & propriam pater erigit aram.
 Ille suis laudem eximiam concesserit uliro,
 Nec pulchris genitor natorum inuiderit ausis,
 Tolle tuum cælo genus, & res aspice nostras.*

DIVAE MARGARITAE

Virgini.

Nunc te Diua canā, quādo tua tēpla sacerdos
 Ingredior, custosq; tuae nouus additor ara.
 Nympha decus cæli, quam late fama sequuta est
 Per gentes sauum non expauisse Draconem
 Squamigerū, ingentē, & cristis capita alta ferentem,
 Non te uesani ualuit uis ulla tyranni
 Vertere, non diræ ue mina flexere, preces' ue,
 Non ingens auri pondus, non munera optima.
 Ille tuo ardebat nimium crudeliter igni,
 Optabatq; tuos thalamos accensus amore,
 Quādoquidē Armenias par forma inuēta per urbes
 Nulla, tamen multa Armenias uiguerē per urbes.
 Mortales sed enim tu non dignata Hymenæos
 Cælesti face flagrabas & regis amore

Cœlicolum, cui formam uni, mentemq; sacraras,
 Pro quo etiam tantos uoluisti ferre labores.
 Hunc unum suspirabas, hunc scilicet unum
 Noctes, atq; dies infixum corde gerebas.
 Quin etiam uera pro religione, pudoreq;
 Vltro lætæ dares gladio cum colla secanda,
 Hunc unum exiliens caput à ceruice uocabat.
 Ille igitur tibi, conditio ut mortalis adempta est,
 Pro uita moribunda, & pro spretis Hymenais
 Continuo dedit æthereas regnare per oras,
 Felices populi degunt ubi morte carentes
 Æternum, pascuntq; optato lumina uultu
 Numinis immensi, superum quæ immensa uoluptas.
 Hic tibi celsa domus molemq; & corporis artus
 Hic habitas exuta, tibi mortalia regna
 Sub pedibus, tu cœliuagis immixta puellis
 Æthera per, superiq; incedis sydera olympi.
 Nempe choros cum sæpe uocas, festasq; choreas
 Syderei regina poli, ueniuntq; uocata
 Mille nurus, cinctæq; olea felice puella,
 Secreti qua læta magis plaga lucida cœli,
 Ipsa uenis forma ante alias spectabilis omnes
 Nympha decus cœli ò pulcherrima Margaritâ.
 Omnis te sequitur chorus, omnes lilia matres
 Cæna tibi stent nunt, tibi narcissosq; rubentes
 Sub pedibus, capitiq; addunt redolentia fæta.
 Ipsa suas tibi paritur sanctissima curas
 Æterni regis genitrix domina ætheris altæ
 Cum mortale genus cœli maseratur ab arce,

Atq; iras nati meditatúr flectere iustas.
 Nos amba aspicitis simul, arcetisq; periclis,
 Nec te compellas nequicquam nomine quisquam
 Te matres facilem partus iam mensibus actis
 Implorant, mediáq; uocant in morte iacentes,
 Ipsa faues Lucina, tuo se munere late
 Incolumes testantur. adix tua protinus omnis
 Hinc delubra chorus matrum, & tibi sacra quotánis
 Dona ferunt, gnatasq; docent connubia nondum
 Expertas, primis tua templa inuisere ab annis,
 Et uotis uenerari, & sacras dicere laudes.
 Saluæ cœlicolum uirgo decus innuptarum.
 Huc ades. & quamuis alibi maioribus aris
 Templata tibi sumant, cœloq; minantia recta,
 Nec tamē ex longo addictam tibi sperne Cremonam.
 Sed quoties hanc thura tibi incendemus ad aram,
 Lata ueni, & facilis nostris diua annue uotis.
 Aspice ut Italia felicem hanc diuitis oram
 Seruitio usq; premant externi, ut finibus hostes
 Nunc hi, nunc illi in nostris æterna fatigent
 Bella, nec Italia possant decedere uicta.
 Nos fessi rerum interea uictoris iniqui
 Præda sumus. coram aspiciamus populatibus arua
 Nostra rapi, nostros maculari cade penates.
 Pingua iam squallent abducltis arua iuuentis
 Undiq; precipitesq; fugam petiere coloni.
 Ciuibus ò tandem lucem da cernere nostris,
 Et populis redeat uetus in præcordia uirtus.
 Inter se positis ultero ciuilibus armis

*Pacem agitent, unaq; ne sint occurrere pesti
Communi, atq; seruit. diuellere finibus hostem.*

DIVAE MARGARITAE

Virgini.

Margarita tuam, f. num qua euerterat, ad
Vida tibi e patrio marmore restituit.
Pro qua si pietate ulla est ei gratia apud te
Parta, sacerdotem respice diua tuum.
Non aurum, non, quos vulgus suspirat, honores
Non, longa in terris sit sibi vita, petit.
Verum illum sibi concilio: cui sanguine suso,
Cui simul aeterna uirginitate places.
Numen ut illius in morte experiatu amicum,
Illius inq; pijs sit pius usq; choris.

DIVAE PELAGIAE

Virgini.

Tu quoq; carminib⁹ Pelage memor abere nostris,
Parua meis cui flore halas penetrabilibus ara,
Diua, olim Armenias inter celeberrima nymphas,
Pax iuuenum. neq; enim melior fuit altera forma.
Ornatuq; prior, gressum quacunq; seribas
Antiochi mediam pube stipante per urbem
Gemmis ferum caput attollens, auroq; relucens,
Ore, oculisq; faces iactaba. unde iuuentus
Pestem animis male cauta, acremq; bibebat amorem,
Et tibi ludus erat cupidos suspendere amantes.
Ac torquere diu, foribus tibi pendula ferta
Semper erant, querulamq; iterabat ianua carmen,
Nec tra erant stratis sine limina amatibus unqua.

Qua

Quæ miseris durum præbebant nocte cubile.
 He tibi erant arces, prima hæc commercia vitæ.
 At ubi verus amor cœlo te cepit ab alto,
 Corq; tibi omnipotens diuinitus attigit aura
 Ad miras uatis uoces, & uerba loquentis,
 Continuo totis tota es resoluta medullis,
 Et tibi delicuit, glacies cœu, mobile pectus.
 Atq; ubi sublata est oculis, quæ plurima nubes
 Te circum caligabatq; aciemq; premabat,
 De cœli quires incundum cernere lumen,
 Quæ facies rerum horribilis, quæ noctis imago est
 Visa tibi? quantus tibi pectus perculit horror?
 Vidisti fueris quam tetra obnoxia monstro:
 Vidisti quibus in tenebris, quantisq; periculis
 Expositam certa morti te sponte ferebas.
 Ah nimium secura mali, secura periculi,
 Ni tibi dexter opem supera Deus arce tulisset.
 Ac ueluti pelagi in medio pugnantibus austris
 Si quis forte, graui qui uinctus membra sopore
 Nil sensit, dum seuit hyems, mox fluctibus æstus
 In siccum, somno excitus quanto æquora motu
 Turbentur uideat, quantus euaserit undas,
 Syriesq; scopulosq;, & nauisragos Euripos,
 Horreat, & tutum uix se se in litore credat.
 Sic tu Nympha mali admonita, instantisq; periculi
 Quos pelagi fluctus, quantos enaueris æstus,
 Horrebas nitæ studia illaudata per ætæ
 Incusans, tendensq; ambus ad sydera palmas
 Flebas, purpureasq; genas largo imbri rigabas

Pacem orans; imoq; trahens suspiria corde.
 Iamq; animos penitus, sensusq; oblita priores
 Reycis ornatus ueteres, corpusq; superbum
 Frigore uix prohibens hirsuto inuoluis amictu,
 Fortunasq; omnis, quarum tibi copia larga,
 Venturi secura, inopum partiris in usus.
 Iam tibi lucentes gemme, iam purpura, & aurum,
 Tecta q; marmoreis sordent subnix a columnis.
 Iam species uilis, iam uilia munera forma,
 Et solitum tibi dulce nihil: mortalia tenuis
 Omnia, sublimiq; animum defigis olympo.
 Ille sibi aeterno te captam iunxit amore,
 Qui nos morte sua tenebris eduxit ab atris,
 Criminaq; effuso deleuit nostra cruore.
 Huic uni te Nympha colis, huic peeteris uni:
 Hos unos tacito suspiras pectore amores.
 Atq; ideo uitas hominum uestigia, & urbem
 Effugis incomitata, petis loca sola, nec horres
 Præsida freta Deo seu arum lustra ferarum.
 Non tamen omne solum cordi tibi: sed placet unus
 Montis oliuiferi, Solymorum qui imminet urbi,
 Alius apex, quem sæpe tuos audimus amores
 Cum socijs lustrasse Deum sub mole latentem
 Corporea, fessumq; oleis iacuisse sub altis.
 Quo're pudicitia incolumis uis omnis abesset,
 Veste genus mentita, uirumq; imitata latebas.
 Fortunata, amplis opibus, rebusq; relictis
 Sede sub angusta, iuguriq; in pauperis anro
 Pauper agis duram non paupere pectore uitam.

Insuper, quae cuncta referis hic omnia solus
 Est tibi: nil illam praeter tibi, quem cupis unum
 Saucia, suspirasq; imisq; è sensibus ardes,
 Noctes atq; dies animo hac una addita cura.
 Sape ideo terris subuecta mente relictis
 Tolleris alta petens, liquidumq; per aëra uecta
 Carpis iter, superas nubes, atq; aethera tranas,
 Sanctorumq; acies uolucrum ter terna pererras
 Concilia hac, illac uestigans lumine passim
 Quem sine fine ardes, quem cor tibi deperit unum.
 Donec eum teneas tandem complexa repertum
 Illum animo, tota illum hauris letissima mente,
 Tectum obiens acie (neq; enim dimittis) acuta.
 Nec tibi à una labesunt lumina luce,
 Qua fruere, mira q; animum dulcedine pascis.
 Interea ex animum leti ceu frigore corpus
 Labitur, & dulci torpent tibi membra sopore.
 Et pigeat castas post uincula sacra puellas
 Spernere mortales ignem unum propter amores?
 Non tamen inuidia uolucer tibi desuit hostis
 Noctipotens pulchris semper contrarius orsis.
 Ille tibi memorabat opes, memorabat amores,
 Quos fugeres, prisca & reuocabat ad ocia uita
 Mollia, desidiasq; , animum conuellere nixus.
 Tu saxo ueluti turris fundata uetusto
 Stas contra, & fractas obiectu reijcis undas,
 Illius obiectu, cui toto pectore flagras.

Te quoties petiſſe, toties certè minè uictus
 Ceſſit, & exutus, fudit quibus, arma reliquit,
 Uſq; adeo, ut pugna fugeret ſe credere iniqua,
 Et tremeret nigris manus importuna ſub oris.
 Ac non nulla etiam dura ſolatia uita
 Hic tibi erant aliunde, cohors neq; decrat amantum.
 Nam uulgo tuguri ante fores examina ſera
 Sepe audita ſerunt ſuperum ſub nocte uolucrum
 Ludere, & in numerum liquidos tibi ſundere cantus,
 Tunc etiam quandoq; anro cum exire iuabat,
 Ibas, & loca plena Deo, ſola ſancta legebas,
 Et fortunatas luſtrabas lumine ſedes,
 Vnde ſalus hominum infanda trabe nexa pependit.
 O illis mihi ſi quoq; detur degere in oris,
 Quod ſuperest huius moribundo in corpore uita.
 Dulce foret ſacra ueſtigia ponere terra,
 Atq; uias legere interdum, quas iſſe per olim
 Sapius audirem regem omnipotentis olympi,
 Quàdo (humiles nã me retrahũt onera inuida cura)
 Preſſus humi nequeo ſublimem tollere mentem
 Ad cœli iubar, & ſuperas percurrere ſedes.
 Sic animum ſaltem dolci ſolauer amore,
 Inſpiciens tantorum operum monumenta per agros,
 Felices agros nimium, felicia rura,
 Felices montes, pedibus quos preſſerit ille,
 Felices fontes, queis labra admouerit ille,
 Nullum mane mihi, nullus mihi ueſper abiret,
 Quip̄ tumulo accumbens uenerarè uobile buſtum
 Saxa lauans lacrymis, fortunatumq; ſepulcrum

Amplectens, cui diuinos tegere obligit artus,
 Donec ad aethereas rediuiuus sergeret auras.
 Tum si quis mihi demonstrat, quo puluere fusus
 Diuinus cruor, ore legam, terraq; beate
 Saepius accurus nunquam satis oscula figam.
 O saltem si, cum mihi uenerit ultimus aui
 Finis, ibi fesse uitae claustra relinquens
 Sensibus extremas auras fugientibus hauriam,
 Quas moriens heros posuo capite expiravit,
 Tum mihi felici quam molliter ossa quiescant?
 Hac tibi semper erant: nec te ulla auersere Nymphae
 Tempestas potuit tam turbida, quin loca adires
 Ardua quottidie, lacrymarumq; imbri rigares,
 Donec languentes te mors sera exuit artus,
 Et superas anima potiusli praepete sedes,
 Is ubi in amplexus nunquam salientis amantis
 Saepius, & dulci frueris per secula amore.
 Ille tibi spretis pro gemmis, murice, & auro
 Inducta caeli aeterna dat luce nitere.
 Pro iuuenum cunctisq; , & pro iurum famulatio
 Aligeris immixta choris, immixta puellis
 Coeliuagis placidis choreas, & carmina promiss.
 Ipsa tibi consors patriae non immemor olim
 Usq; comes graditur pulcherrima Margavite,
 Nec sine te iuuat aeterna indulgere choreas.
 Salue Diua crebi terror, decus addita caelo.
 Accipe, nunc tibi quos utcunq; nouamus honores.
 Promerita tibi templa damus, tibi ponimus aras,
 Atq; tuo frumentiferos de nomine campos

Dixim

Te quoties petijt, toties certamine uictus
 Cessit, & exutus, fudit quibus, arma reliquit,
 Usq; adeo, ut pugna fugeret se credere iniquis,
 Et tremeret nigris manus importuna sub oris.
 Ac non nulla etiam dura solatia uita
 Hic tibi erant aliunde, cohors neq; deerat amantum.
 Nam uulgo iuguri ante fores examina fera
 Sæpe audita ferunt superum sub nocte uolucrum
 Ludere, & in numerum liquidos tibi sundere cantus,
 Tunc etiam quandoq; anro cum exire iuuabat,
 Ibis, & loca plena Deo, sola sancta legebas,
 Et fortunatas lustrabas lumine sedes,
 Unde salus nominum infanda trabe nexa pependit.
 O illis mihi si quoq; detur degere in oris,
 Quod superest huius moribundo in corpore uita.
 Dulce foret sacra uestigia ponere terra,
 Atq; uias legere interdum, quas isse per olim
 Sapius audirem regem omnipotentis olympi,
 Quando (humiles nã me retrahunt onera inuida cura)
 Pressus humi nequeo sublimem tollere mentem
 Ad cæli iubar, & superas percurrere sedes.
 Sic animum saltem dulci solarer amore,
 Inspiciens tantorum operum monumenta per agros,
 Felices agros nimium, felicia rura,
 Felices montes, pedibus quos presserit ille,
 Felices fontes, queis labra admouerit ille,
 Nullum mane mihi, nullus mihi uesper abiret,
 Quip tumulo accumbens ueneraret nobile bustum
 Saxa lauans lacrymis, fortunatumq; sepulcrum

Ample

Amplectens, cui diuinos tegere obtigit artus,
 Donec ad aethereas rediuius surgeret auras.
 Tum si quis mihi demonstret, quo puluere fusus
 Diuinus cruor, ore legam, terraq; beate
 Saepeius accuruis nunquam satis oscula figam.
 O saltem si, cum mihi uenerit ultimus aui
 Finis, ibi fessa uitae claustra relinquens
 Sensibus extrinsecas auras fugientibus hauriam,
 Quas moriens heros posuero capite expirauit,
 Tum mihi felici quam molliter ossa quiescant?
 Hac tibi semper erant: nec te ulla auertere Nymphae
 Tempestas potuit tam turbida, quin loca adires
 Ardua quotidie, lacrymarumq; umbre rigares.
 Donec languentes te mors sera exiit artus,
 Et superas anima peius illi praepere sedes,
 Is ubi in amplexus nunquam fallentis amantis
 Saepeius, & dulci frueris per secula amore.
 Ille tibi spretis pro gemmis, murice, & auro
 Inducta caeli aeterna dat luce nitere.
 Pro iuuenum cunctiq; , & pro nuruum famulatu
 Aligeris immixta choris, immixta puellis
 Caeliuagus plaudis choreas, & carmina promis.
 Ipsa tibi consors patriae non immemor olim
 Usq; comes graditur pulcherrima Margarite,
 Nec sine te inuat aeterna indulgere chorea.
 Salue Diue erebi terror, decus addita caelo.
 Accipe, nunc tibi quos utcunq; nouamus honores.
 Promerita tibi templa damus, tibi ponimus aras,
 Atq; tuo frumentiferos de nomine campos

Dixim

Diximus : ipsi etiam norunt tua sacra coloni.
 Serta tibi è primis suspendunt spicea aristas,
 Pomaq; mellaq; purpureosq; è vite racemos.
 Presentemq; uocant agris, pecoriq; satisq;
 Arboribusq; . rogant ne culmos aspera adurat
 Rubigo, grandoq; leues terat horrida aristas.
 Ne'ue nemus latum uites coquat alba pruina,
 Decutiatq; nouos exusta ex arbore flores,
 Neu pyrus arescat, solijs'ue uberrima morus,
 Ne'ue apibus noceant longa mala frigora bruma.
 Plurima precipue uolitans lactentibus absit
 Messibus, heu, nostris nunc primum cognita terris,
 Prataq; ne nigro uiridantia demetat ore.
 Sic latum pecus omne. lupus procul absit acernis
 Astabulis, ualeantq; canes. sit rustica proles
 Fuida. ne pubes sit turpi obnoxia morbo,
 Nec fleat informi lapsos de vertice crines.
 Nos uerò, humani generis quos inuidus hostis
 insidijs petit, & recto deducere tendit,
 Respice Diua. uides quibus undiq; pectora capiet
 Nostra dolis, quot se in facies, quot uertat in ora
 Aditus, incautosq; occulta indagine cingat.
 Nunc Veneris curis paulatim innectit amaris,
 Illecebrasq; animis, atq; ocia inertia suadet,
 Adq; epulus uocat, & nocturnæ pocula mensæ.
 Nunc petit iniecto uentose laudis amore.
 Sape ostendit opes : interdum ostendit honores.
 Inuidiaq; odijq; animos inflammat acerbis.
 Quot scelerum facies, illi tot retia, quis nos

Implicet, & varia deludat imagine captos.
 Eripe nos, precibusq; tuis euadere casses
 Decur, & occultas hostis deprehendere fraudes.
 Quandoquidem reclus potuit te fallere nunquam
 Irritus ille dolus, semperq; irrisus abiuit.
 Hos tu non ignara modos nos instrue, & artis,
 Et tibi sit pietas nostra, ô pulcherrima, cordi,
 Te quamuis paruo colimus Pelagia sacello.

COELITIB. VIRGINIB.

Cœli delicia beatioris
 Quid vos in superum domo puella
 Tam multis reat acclitare seclis?
 Vos mi dicite. vos ne sempiterna
 Iuuant otia, & usq; Feriatis
 Cordi est perpetua frui quiete.
 Dum uestros animos alie uoluptas
 Illa illa illius effluens ab ore,
 Aspectus omnia qui beat uel uno?
 An nos ô potius iuuat choreis
 Indulgere, chorosq; ductitare
 Ad cœli numerum usq; concinentis?
 Vos ô uos uideor uidere molli
 Stellatis pede lufitare in hortis
 Molles, lacteolas, uenustulasq;.
 Quam uos quam iuuat insequi usq; amantem
 Formosum placita arbitrum choreæ?
 Quam uos carmina dicere usq; amanti
 Ductori placita iuuat choreæ,
 Qui quocunq; oculos, & ora uertit,

Haustis omnia amant repente flammis?
 Quam nos quam iuuat undiq; expetitas
 Huic nescisse virum, huic necem subisse,
 Pro uobis quoq; qui integer peremptus?
 Hunc ut sensibus intimis amatis,
 Toto ut pectore deperitis unum.
 Et uestro est in amore nil amarum.
 Hæc mi dicite uirgines. Sed unum est
Quod nunc nos aliud uelim rogatas.
 Id mi dicite puriter roganti,
 Hæc inter quid agunt mei ambo ocelli
 Margarita rosa prior recenti,
 Et forma pelage haud minus uenusta,
 Quas nos plus oculis amamus ipsis
 De nobis meritas bene, atq; amantes?
 Æqua illis alia uenustiores
 In uestra chorea uacant corona?
 Ut ô ut mihi nunc uidentur amba
 Post cœli dominam, Dei parentem
 Prelucere, aliisq; præterire
 Subfultim ceteris duces chorea.
 En blando ut pede, blanduloq; motu,
 Casto ut corpore, castulisq; ocellis.
 Hæc ut purpureo rubens in ostro,
 Illa ut candidule albicans ligustra
 Læta uirginis utraq; palmis.
 Saluete ô simul ætheris puella
 Omnes aureole, integelle & omnes.
 Nos interdum opibus iuuate uestris.

*Qui mortalibus ignibus calemus,
Vestra nos facis ustulatae flamma.*

DE DIVIS COELITIB.

A *Deſte mecum uirgines, & integri
Pueri, & puella, & omnis aetas maximo
Caſti, & pudica coniuges adhuc uiris
Iuncta, aut ſoluta uinculis iugalibus.
Neq; non uocamus, quos iuuenta nequiter
Piget peracte admiſſa poenitentia
Ex corde, ab imo diluentes peſtore.
Adeſte: mecum laudibus ſuſtollite,
Quos praeteriimus, beatos aetheris
ſublimioris, generis omnis, incolas.
Non unus omnes proſequi ego uerſu queam,
Fauete linguis, ſaltem eos ſilentio x
Taciti ſimul ueneremur innumerabiles.
Miremur omnium perennes laureas,
Claros triumphos, inclytusq; glorias,
Eos & omnis aduocemus ſedulo,
Nobis ut alio opem ferant ab aethere
Periculis in omnibus: neq; nos ſinane,
Quoad ualebunt, cedere obrutos malis.
Non quod ſuaſte ui, ſua aut potentia
Queant inuare hominem, & opem impartiri.
Diui neq; bona, neq; ulla dant cuiquam mala.
Eſt unus omnium bonorum publicus
Diſſeminator, ille exli praepotens
Regnator, orbis conditor, hominum ſator,
Cui omnia ſamulantur, omnia ſubiacent*

Obnoxia, unus omnibus ubiq; imperat,
 Vnusq; quos vult, eligit, quos ope iuuet
 Nullius ipse externæ opis porro indigus.
 Quos uerò habet neglectui, in præceptis finis
 Ruere misellos, ac malis prorsam omnibus
 Circumuenit dans cuiq; pro merito, ut lubet,
 Plur seuerus criminum, mortalibus
 Perterrefaciens conscia intus pectora,
 Cælum trisulcis cum coruscet ignibus,
 Tonitruq; templa concutit cœlestia.
 Nobiscum enim persæpe agatur sæuiter,
 Nobis nisi eius præsto ubiq; filius
 Adesses aduocatus, & se opponeret
 Caro parenti, is dum parat nos funditus
 Vertere malusq; , qua meremur, perdere,
 Cui detegit, quæ passus est olim uolens
 Vulnere peremptus pro salute publica.
 Hunc supplices homines in omnibus adeunt
 Discriminibus, & aduocatum unum admouent.
 Verùm quia plerunq; suppudet reos
 Adire recta regium gnatum unicum,
 Hunc deprecatores ut sibi illico parent,
 Ne ue alloquantur eum sine internuntio,
 Prius adhibent de ciuium numero aliquos,
 Et, aduocatum qui precentur, aduocant,
 Sen sine adhuc nos inter hic superstites,
 Sive in supernam iam aduolarint curiam.
 Est tutius uerò aduocare quos scias
 Intra receptos iam ætheris domicilia.

Neq; est uerendum ne aduocati exaudiant,
 Quod oppido remoti ab ijs habiunt plagis,
 Tūmusq; ab aëtris absie: quàm plurimum.
 Vident piorum anime, ac uolucres spiritus
 Semper beati humana facta, & audiunt:
 Sed non suapte acie, suo'ue lumine.
 His omnia representat ante oculos sua
 In luce soboles cuncta cernentis Dei
 Rerum fideles suggerens imagines.
 Hunc intuentes intuentur omnia,
 Quæcunq; opus, uel que haud pater eis abnuis.
 Itidem audiunt omnia uocati cœlites,
 Et obsecrati pro obsecrantibus obsecrant.
 Est ille speculum, est unus iâem Echo omnibus.
 Ob id tamen mort alium ipsi mentibus
 Haud inferuntur. solus illapsu Deus
 Adest, & animis influit presensia,
 Solusq; propitio fouet nos numine.
 Nulli creato est numen, aut diuinitas.
 Pult ipse post se nos tamen uenerarier
 Honore proximo Quirites ætheris,
 Et supplicabundos sepulcra uisere,
 Et quicquid eorum adhuc apud nos reliquum est,
 Nec thura eis negare, nec crocum, aut rosam,
 Quare agite mecum adeste cuncti, & ætheris
 Onerate uotis uniuersam curiam,
 Nobis beneuolum ut aduocatum scdulo
 Reddant, suaq; cœlites nos euehant,
 Qua plurima pollent apud eum gratia.

*Is dehinc parentem propitium nobis dabit,
 A quo perenni ut fonte, cuncta fluunt bona.*

D. COELITIBVS.

A *Deſte ſancti cœlites
 Cives ſuperna curiæ,
 Veſtra leuantes nos ope
 Deo propinquos iungite.
 Tu diua uirgo uirginum
 Princeps, Dei puerpera,
 Regia a cœli da tuum
 Adeſſe nobis filium.
 Vos dehinc beati præpetes
 Dei fideles manſiſſe
 ſimul creati cum noua
 Naſcentis orbis machina,
 Quos contumax contra Deum
 Non extulit ſuperbia:
 ſed perſiſtiſtis in fide
 Nſi rebelles prælio.
 Tum uos caduci corporis,
 Ceu nos, onuſti pondere
 Quondam, mares, aut uirgines,
 Nunc Dii beati cœlites,
 Quos ueſtra uirtus ætheris
 Euexit ad ſaſtigiũ.
 Floretis illic maxima
 Iam conſecuti præmia.
 Vos inuocamus ſupplices.
 Nobis famem defendite.*

Sint bella longe, sit lues.

Sit nostra cælo arrecta mens.

Vt mox leuati uinculis,

Grauiq; mole corporis

Migremus ad uos illico

Vestros adoptati in choros.

Possimus hæc ut assequi

Vobis rogandus maximus

Ter unus ille qui bona

Potens opum dat omnia.

S I N I S.

ONES rogatos *Vida uult quàm maxime,*

Qui legerint uersus suos, si offenderint

Quippam, quod alienum à sacris mysterijs

Videatur, ante ne improbent, quàm intelligant.

Nam recta sentit cum optimis, & asserit

Qua firma patrum comprobat consensus,

Omniaq; que scripsit, bona scripsit fide.

Nec factiosum ferre genus hominum potest,

Qui, ut esse uideantur aliquid, uetera eleuant,

Nonasq; semper efferunt ineptias

De industria recta decerrantes uia.

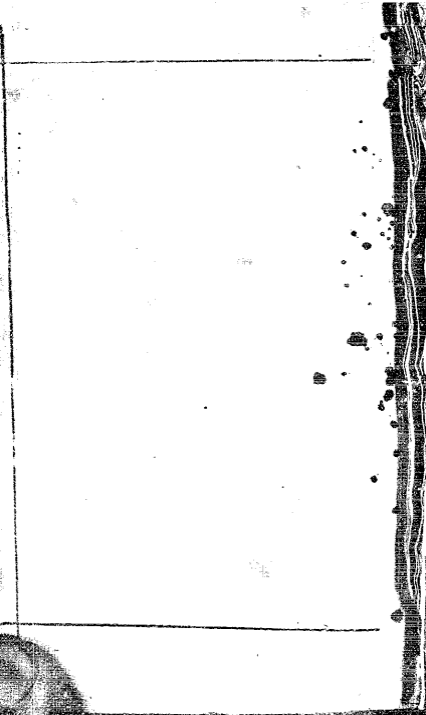
Si quid per imprudentiam dixit e amen,

Quod parte ab ulla claudicare censeant,

Fuit esse non dictum, abolitumq; sanditus.

Et ipse iam nunc abrogat dicto fidem.

MARCI HIE-

RONYMI VIDAE

CREMONENSIS

POETICOR.

AD

FRANCISCVM, FRAN-

cisci Regis Francia filium,

Delphinum, Liber

primus.

IT fas uestra mihi vulgare ar-
cana per orbem

Pierides, penitusq; sacros reclu-
dere fontes,

Dum uatem egregium teneris edu-
cere ab annis,

Heroum qui facta canat, laudes ue Deorum,

Mente agito, uedriq; in uertice sistere mones.

Ecquis erit iuuenum, segni qui plebe relicta

Sub pedibus pulchrae laudis succensus amore

Asit inaccessa mecum se credere rupi,

Letæ ubi Pierides, cithara dum pulcher Apollo

Personat, indulgent choreis, et carmina dicunt?

Primus ades Francisce, sacras ne despice Musas

Regia progenies, cui regum debita sceptrâ

Gallorum, cum firma annis accesserit ætas.

Hæc tibi parua ferunt iam nunc solatia dulces,

Dum procul à patriâ raptum, amplexuq; tuorum,

Ala

*Ah dolor, Hispanis fors impia detinet oris
 Henrico cum fratre. patris sic fata tulerunt
 Magnanimi dum Fortuna luctatur iniqua.
 Parce tamen puer ò lacrymis. fata aspera forsam
 Mitescent, aderitq; dies latissima tandem,
 Post triste exilium patrijs cum redditus oris
 Latitiam ingentem populorum, omnisq; per urbes
 Accipies plausus, & letas undiq; uoces,
 Votaq; pro reditu persoluent debita matres.
 Interea te Pierides comitentur in altos
 Iam te Parnassi mecum aude attollere lucos.
 Iamq; adeo in primis ne te non carminis unum
 Praetereat genus esse, licet celebranda reperii
 Ad sacra sine tantumue: sus laudes ue Deorum
 Dicendas, ne religio sine honore iaceret.
 Nam traxere etiam paulatim ad cetera Musas,
 Versibus & uarijs cecinerunt omnia uates.
 Sed nullum è numero carmen praestantius omni.
 Quam quo post diuos heroum facta recensent,
 Versibus unde etiam nomen fecere minores,
 Munere concessum Phœbi uenerabile donum
 Phœmonoes, qua prima dedit (si uera uetustas)
 Ex adyto haud alijs numeris responsa per orbem.
 Tu uero ipse humeros explorans consule primum,
 Atq; tuis prudens genus elige uiribus aptum.
 Nam licet hic diuos, ac Dis genitos herouas
 In primis doceam canere, & res dicere gestas,
 Hac tamen interdum mea te praecepta iuuabunt,
 Seu scenam ingrediens populo spectacula prabes,*

Sive elegis iuuenum lacrymas, quibus igne medullas
 Et ru amor, seu pastorum de more querelas,
 Et lit' siculi uatis modularis aueca,
 Sive aliud quodcumq; canis, quo carmine cunq;
 Nunquã hinc (ne dabit a) prosum incõsultus abibis.
 Atq; ideo quodcumq; audes, quodcumq; paratus
 Aggredieris, tibi sit placitum, atq; arriserit ultro
 Ante animo. nec iussa canas, nisi forte coactus
 Magnorum imperio regum, siquis tamen usquam est,
 Primores inter nostros qui talia curer.
 Omnia sponte sua, qua nos elegimus ipsi,
 Proueniunt, duro assequimur uix iussa labore.
 Sed neq; cum primum tibi mentem inopina cupido,
 Atq; repens calor attigerit, subito aggrediendũ est
 Magnum opus adde moram, tecumq; impensius ante
 Consule, quicquid id est, partiq; expende per omnes
 Mente diuersans, donec noua cura senescat.
 Ante etiam pelago quam pandis uela patienti,
 Incumbisq; operi incipiens, tibi digna subellex
 Verborum, r'umq; paranda est, proq; uidenda
 Instant multa prius, quorum uatum indiget usus,
 Illis tempus erit mox cum latere partis.
 Sponte sua, dum forte etiam nil tale putamus,
 In mentem quaedam ueniunt, qua forsitan ultro,
 Si semel exciderint, nunquam reuocata redibunt,
 Atq; eadem studio frustra expectabis inani.
 Nec mihi non placeant, qui, fundamenta laborum
 Cum iaciunt, ueterum explorant opera incluta uatum
 Noctes atq; dies, passimq; accommoda cogunt

Auxilia intentiq; aciem per cuncta uolunt.
Quin etiam prius effigiem formare solatis,
Totiusq; operis simulacrum fingere uerbis
Proderit, atq; omnis ex ordine neclere partes,
Et seriem rerum, & certos tibi ponere fines,
Per quos tata regens uestigia tendere pergus.
Iamq; hic tempus erat dare uel a uocantibus Euris.
Condendiq; operis primas perscribere leges.
At prius etati tenerae quae cura colenda
Dicendum quantus puero labor impendendus.
Nulli etenim insignem dabitur gestare coronam,
Picridum choreas teneris nisi norit ab annis,
Postquam igitur primus sancti puer hauserit artes,
Iam tunc incipiat riuos accedere fontis,
Et Phoebum, & dulces Musus assuescat amare.
Ille autem, paruum qui primis artibus ante
Imbuit, atq; modos docuit, legesq; loquendi,
Syncerus uocis cuperem, ac purissimus oris
Contigerit, sancti ne fors puer, atq; nefandi
Nescius imbiberit male grate semina linguae.
Quae post insecto ex animo radicitus ulla
Non ualeas meliora docens euellere cura,
Accirco mihi ne quisquam persuadeat oro,
Et placeant qui, dum cupiunt se numine lauo
Tollere humo, & penitus iactant se ignota docere,
Conuentus in medio, septiq; impube corona
Insolito penitus sancti de more magistri
Obscuras gaudent in uulgum spargere uoces
Irrisi, sedam illuuiem, atq; immania monstra.

Non minus à re clā mentis ratione feruntur
 Decepti, quàm qui, liquidi cum pocula fontes
 Sufficiant, malunt graue olentem haurire paludem.
 Ne mihi ne teneræ talis se admouerit auri,
 Sed procul ò procul ista serat, natosq; Getarum
 Imbuat, aut si qua est gens toto obtusior orbe.
 Iamq; igitur mea cura puer penetratitā uatum
 Ingrediatur, & Aonia se proluat unda.
 Iamq; sacrum teneris uatem ueneretur ab annis,
 Quem Musæ Minici herbosis aluere sub antris,
 Atq; olim similem poscat sibi numina uersum,
 Admirans artem, admirans præclara reperta.
 Nec mora. iam fauet Ascanto, caeterq; dolore
 Impubes legit aequales, quos impius hausit
 Aue diem Mauros, & acerbo funere mersit.
 Multa super Lauso, super & Pallante perempto
 Multa rogat, lacrymas inter quæq; singula fundit
 Carmina, crudeli cum raptum morte parenti
 Ah miseræ legit Euryalum, pulchrosq; per artus
 Purpureum, leto dum uoluitur, ire cruorem.
 Necnon interea Graios accedere uates
 Audeat, & linguam teneris assuescat utraq;
 Auribus exercens nunc hanc, nunc impiger illam.
 Nulla mora est. nostro Senæ iam conseret igneis
 Scæciden flagentē animis, Ithacumq; uagantem,
 Atq; ambos sepe impellet concurrere uates.
 Nunc geminas puer huc aures, huc dirige mentem.
 Nam, quia non paucos parte ex utraq; poetas
 Nostrosq;, Graiosq; tibi se offerre uidebis,

Quos hic evites, quibus idem fidere tutus
 Evaleas, dicam, ne quis te fallere possit.
 Haud multus labor autores tibi prode Gratos,
 Quos inter positur sceptris insignis Homerus.
 Hunc omnes alij observant, hinc pectore numen
 Concipiunt vates, blandumq; Heliconis amorem.
 Felices quos illa atas, quos protulit illi
 Proxima diuino quanto quisq; ortus Homero
 Vicinus magis, est tanto præstantior omnis
 Degenerant adeo magis, ac magis usq; minores
 Obliti veterum præclara inuenta parentum.
 Iamq; fere Inachia restincta est gloria lingue
 Omnis, & Argolici iussi concedere auitis
 Sane pulsi reges solijs, ciuesq; coacti
 Diversa exilia, atq; alienas querere terras.
 Hinc illuc inopes errant, habet omnia victor
 Barbarus, & versis nunc luget Græcia satis.
 Nostri autem ut sanctum diuis Heliconæ colentes
 Cœperunt primum in Latium transferre, fluebant
 Versu incomposito informes, artisq; Pelasgæ
 Indociles Musæ fundebant carmina agrestis
 Sylvicolæ inter Faunos, tunc omne sonabat
 Arbustum fremitu sylvæ frondosæ.
 Nondum acies, nondum armis radi pater Ennius ore
 Tentarat, qui mox græcia de vertice primus
 Est ausus viridem in Latio sperare coronam,
 Tum rerum causas naturæ arcana latentis
 Explorare ausi cœcinerunt carmine dulci
 Omnia Pierio spargentes neclare vates.

Atq; ita deinde rudes paulatim sumere uersus
 Cœperunt formam insignem, penitusq; Latini
 Agrestem exuerunt morem, liquidissima donec
 Tempestas ueluti cœli post nubila. & imbres
 Extulit os sacrum soboles certissima Phœbi
 Virgilius, qui mox ueterum squalore, sumq;
 Deterso in melius mira omnia rettulit arte
 Vocem, animumq; Deo similis. date lilia plenis
 Pierides calathis, tantoq; assurgite alumno.
 Unus hic ingenio præstanti gentis Achine
 Diuinos uates longe superauit, & arte,
 Aureus, immortale sonans stupet ipsa, pauetq;
 Quamuis ingentem miretur Græcia Homerum.
 Haud alio latium tantum se tempore iactat.
 Tunc lingue Ausonia potuit quæ maxima uirtus
 Esse fuit, cœloq; ingens se gloria uexit
 Italia, sperare nefas sit uatibus ultra.
 Nulla mora, ex illo in peius ruere omnia uisa,
 Degenerare animi, atq; retro res lapsa referri.
 Hic nanq; ingenio confusus posthabet artem.
 Ille surit strepitu, tenditq; æquæ tubarum
 Voce sonos, uersusq; tonat sine more per omnes.
 Dant alij cantus uacuos, & inania uerba
 Incassum, sola capti dulcedine uocis,
 Pierides donec Romam, & Tyberina fluentæ
 Deseruere Italis expulsa protinus oris.
 Tanti causa mali latio gens aspera aperto
 Sapius irrumptens. sunt iussi uertere morem.
 Ausonide uicti, uictoris uocibus usi.

Cessit amor Musarum. artes subicere repente
 Indignæ, atq; opibus cunctis incubuere parandis.
 Jam pridem tamen Ausonios inuisere rursus
 Cæperunt Medycum reuocata munere Muse
 Tuscorum Medycum, quos tandem protulit etæ
 Europæ in tantis solamen dulce ruinis.
 Illi etiam Graia miserati incommoda gentis,
 Ne Danaum penitus caderet cum nomine uirtus,
 In Latium aduectis iuuenes, iuuenumq; magistros,
 Argolicis artis quibus esset cura tueri,
 Securos Musis iussere, atq; otia amare.
 Illi etiam captas late misere per urbes,
 Qui de Tus tabulis ueterum monimenta uirorum
 Mercati pretio aduherent, quæ barbarus igni
 Tradebat: Danaum regnis opibusq; potitus.
 Et tentamus adhuc sceptris imponere nostris
 Externum, nec dum ciuiles condimus enses.
 Hæc atas omnis, uatum hæc fortuna priorum.
 Ergo ipsam ante alios animo uenerare Maronem,
 Atq; unum sequere, utq; potes, uestigia serua,
 Qui si forte tibi non sufficit unus,
 Adde illi natos eundem quoq; tempore uates.
 Parce dehinc puer, atq; alios ne quare doceri.
 Nec te discendi capi'at tam dira cupido.
 Tempus eris, tibi mox cum firma aduenerit etas,
 Spectatum ut cunctos impare accedere detur.
 Interea moniti uos hic audite parentes.
 Querendus rector de millibus, è que legendus.
 Sicubi Ausarum studijs insignis, et arte,

Qui curas dulces, cariq; parentis amorem
 Induat, atq; uelit blandum perferre laborem.
 Illa suis niti nondum ausit uiribus at,us,
 Externæ sed opis, alienaq; indiga cura est.
 Nam puerum, ni præsentis uis fida regentis
 Adsit, & hunc dulcẽ studiorum infundat amorem,
 Illecebra sacris auertant mille camœnis
 Deceptum falsa melioris imagine cura.
 Sic quoq; ubi cultis plantas defodit in hortis
 Agricola, & teneras telluri credidit alma,
 Fraxineos contos subito erigit, & sua cuiq;
 Robora, ut innixæ uentos, cœliq; rainam
 Contemnant, surgantq; leues impune per auras.
 Ille autem, pueri cui credit a cura colendi
 Artibus egregijs, in primis optet amari,
 Atq; odium cari super omnia uitet alumni.
 Ne forte & sacras simul oderit ille camœnas
 Imprudens, & adhuc tanta dulcedinis expers,
 Deficiantq; animi studiorum in limine primo.
 Ponite crudeles iras, & flagra magistri
 Fœda ministeria, atq; minis absistite acerbis.
 Ne mihi ne quaeso pueram quis uerbera cogat
 Dura pati, neq; enim lacrymas, aut dulcis alumni
 Ferre queunt Muses genitus, agraq; recedunt,
 Illiusq; cadunt animi, nec tam amplius audet
 Sponte sua quicquã egregiam, ingratarumq; laborem
 Inuitus trahit agre, animoq; ad uerbera durat.
 Vidi ego qui semper lenia ob commissã uocabat
 Ad pœnam pueros, furijs insurgere, & ira

Terribilem, inuisos ueluti sauiret in hostes.
 Hinc semper gemitus, hinc uerbera dira sonabant.
 Atq; equidem memini cum formidatus iniquis
 Urgeret pœnis, solitoq; immanior ille
 Terreret turbam inualidam miserabile uisu,
 Forte puer prima signans nondum ora iuuenta
 Insignis facie ante alios exegerat omnem
 Cum socijs ludens lucem, oblitusq; timoris
 Posthabuit ludo iussos ediscere uersus.
 Ecce furens animis multa increpat ille, minisq;
 Insurgens sauo pauit antem territat ore
 Horrendum, & loris dextram crudelibus armat.
 Quo subito terrore puer miserabilis acri
 Corripitur morbo. paruo is post tempore uitam
 Crescentem blanda exili sub luce reliquit.
 Illum populifer Padus, illum Seruus imis
 Seriadestq; diu Nymphæ fleuere sub undis.
 Tempore iam ex illo, uatem cum dura iubentem
 Phœbigenam Alcides animo indignante peremit
 Vocali inuisam feriens testudine frontem,
 Debuerat sauos factum monuisse magistrōs.
 Vos tamen ô iusti iuuenes parete regentum
 Imperijs, ultroq; animos submittere uestros.
 Siquem igitur clari formandi gloria uatis
 Digna manet, uerbis puerum compellat amicis
 Sepe rogans, laudisq; animum pertinet at amore.
 Quandoquidē, hunc imis postquā semel ossib⁹ ignem
 Implicuit, labor inde leuis, se se excitat ardens
 Sponte sua, duosq; uolens fere ille labores,

Et tatito uiuens crescit sub pectore flamma.
 Quid memorem (socium nam mos aequalibus annis
 Iungere cui paribus studijs contendat alumnus)
 Aecula cum uirtus stimulis agitarit honestis?
 Praesertim si uictori sua premia rector
 Pollicitus celerem ue canem, plectam ue pharetram.
 Continuo uideas studio gestire legendi
 Ardentem, ac sera sub nocte urgere laborem,
 Dum timeat alterius capiti spectare coronam.
 Ast ubi sponte sua studia hac assuerit amare,
 Tam non laudis amor, non illum gloria tantum
 sollicitat, sed mira operum dulcedine captus
 Musarum nequit auelli complexibus arctis.
 Non ne uides duri natos ubi saepe parentes
 Dulcibus amorunt studijs, & discere auarus
 Iusserunt arteis, mentem si quando libido
 Nota subit, solita aq; animum dulcedine mouit,
 Ut lati rursus irriguos accedere fontes
 Ardescant studijs, & nota reuifere Tempe?
 Exultant animis cupidi, pugnantq; parentum
 Imperijs, nequit ardentes uis ulla morari.
 Sic assuetus equus iam duris ora lupatis
 Forte procul notus si armenta aspexit in aruis,
 Hac ueterum ferri cupit haud oblitus amorum.
 Atq; hic atq; illic haeret, frenuq; repugnat,
 Quo ue magis stimulis instans, hoc acrius ille
 Persurit, it tandem multo uix uerberare uictus
 Coeptum iter, ipsa tamen respektans crebra moratur
 Pascua, & hinnitu late loca complet acuto.

Ah quoties aliquis sacros reminiscitur aget
 Fontes incassum, & lucos suspirat amatos
 Dulcibus ereptus Musis puer, atria ut alta
 Incoleret regum rebus praefectus agendis?
 Tybure quam mallet, gelido aut sub Tusculo iniquam
 Pauperiemque pati, & uentos perferre ninales?
 Contra autem uanum multum effudere laborem,
 Quos frustra excoluisse solum male pinguis harena
 Penituit, uentusque uiam tentasse negatis.
 Quod ne cui sero contingat forte docenti,
 Continuo poterit certis praesciscere signis.
 Namque praeter nullis rectorum hortatibus ipse
 Sponte sua exercetur, amatusque rogatusque docentes
 Primus, inardescitque ingenti laudis amore.
 Prouocat hinc socios pulchra ad certamina primus,
 Exultatque animo uictor, superatus amaris
 Ardetur curis, latebrasque, & sola requirit
 Infelix loca, ad aequales pudet ire, grauesque
 Vultus ferre nequit cari rectoris inultus.
 Nec lacrymis penitus caruerunt ora decoris.
 Hic mihi se diuis, satisque uolentibus affert.
 Huic Muse indulgent omnes, hunc poscit Apollo.
 At nullam profusus tibi spem frustra excitet ille,
 Quem non ulla mouet praedulcis gloria fame,
 Et praecipua negat duras dimittere in aures
 Immemor auditi, cui turpis inertia mentem
 Deicit, atque hebetes torpent in corpore sensus.
 Huic curam moueo ne quisquam impendat inanem.
 Nec placet ante annos uates puer, omnia in isto

Tempore proueniant, ah ne mihi olentia pomæ
 Mitescant prius, autumnus bicoloribus uuis
 Quam redeat, spumetq; cadis uindemia plenis.
 Ante diem nam lapsa cadent, ramosq; relinquunt
 Maternos, calcabit humi proiecta uiator.
 Nec ludos puero abnuimus, subducere mentem
 Interdum studijs liceat, defessus amœna
 Rura petat, sæpe & mores obseruet agrestium,
 Et uenator agat de uertice Tyburtino
 Veloces capreas, aut tendat retia ceruis.
 Non ille interea penitus patietur inanem
 Ire diem, comitum cœtu se subtrahet uliro
 Interdum, & sola secum meditabitur umbra
 Agrestem Faunus laudem, Musasq; sub alta
 Consulat Albunea uitreas Anienis ad undas.
 Nempe etiam alternis requiescere sœtibus arua
 Permittunt sponte agricola, & cessare nouales.
 Interea uires tellus inarat a resumat,
 Quiq; subit largis respondet frugibus annus.
 Veram non eadem tamen omnibus esse memento
 Ingenia, inuentus sæpe est cui carmina cura,
 Cui placeant Musæ, cui sit non laua uoluntas,
 Nititur ille tamen frustra, & contendit inani
 Delusus studio, uetitisq; accingitur ausis.
 Numina laua obstant, precibusq; uocatus Apollo.
 Orabit melius causas fors ille, animoq;
 Naturam, & cæcos rerum scrutabitur ortus.
 Sæpe tamen cultusq; frequens, & cura docentum
 Imperat ingenijs, naturaq; flectitur arte.

*Nec labor ille quidem rectoribus ultimus, acres
 Incauto iuueni stimulos auertere amoris,
 Donec crescentem doceat maturior etas
 Ferre iugum, atq; faces, saniq; Cupidinis iras.
 Sape etenim tectos immittis in ossibus ignes
 Versat amor, mollesq; est intus cura medullas,
 Nec miserum patitur natum meminisse, nec unda
 Castalia tantum suspirat vulnere ceco.
 Ante oculos simulacra volant noctesq; diesq;
 Nuntia virginis vultus, quem perditus ardet.
 Nec potis est alio fixam traducere mentem
 Saucius ignari frustra miscere parentes
 Peonios succos, medicasq; Machaonis artes
 Consulere. interea penitus calor ille reliquit
 Pierius. torquens alij cor molle calores.
 Cum vero iam pubescens mente altius hausit
 Musarum dulcem, sanctiq; Heliconis amorem,
 Et se se Phœbo addixit, propriumq; sacrauit,
 Haud tantum exploret natum monumenta sed idem
 Consulat, atq; alios autores discat, ut acri
 Nulla sit ingenio quam non libauerit artem.
 Proderit in primis linguam Ciceronis ad unguem
 Fingere & eloquij per campos ire patentes.
 Ille decus Latij, magna lux altera Romæ
 Ore effundit opes sancti certissimus auctor
 Tantum omnes superans praeclaræ munere linguae,
 Quantum ijt ante alias Romana potentia gentes.
 Profuit & varios mores hominumq; locorumq;
 Explorasse situs, multas terraq; mariq;*

Aut uidisse ipsum urbes, aut narrantibus illas
 Ex alijs nouisse, & pictum in pariete mundum,
 Quid referam qui, ut seua queant aquare canendo
 Prælia, non horrent certamine Martis adire,
 Per mediasq; acies uadunt, & bella laceffunt?
 At quia dura uetant longum nos satis morari
 In cunctis, reuocatq; angusti terminus aui,
 Vos sat erit pueri tantum omnis isse per artes,
 Quarum summa sequi saltem fastigia oportet.
 Nec refert rate qui uarias legit aquoris oras,
 Mercis ut in patriam referat se diues opime,
 Si non cuncta oculis lustrauerit oppida passim,
 Et circumfusus longum terat otia terris.
 Sat fuerit portus, extremaq; littora tantum
 Explorasse, secus toto uagus exulet auo,
 Et seruo natos dulces, patriamq; reuifcet.
 Nulla dies tamen interea, tibi nulla abeat nox,
 Quin aliquid uatum sacrorum è fontibus almis
 Hauseris, ac dulcem labris admoueris amnem.
 Sed tibi præsertim princeps tunc hareat illa
 Cura animo, noctem atq; diem te te excitet una,
 Omnem quam propter libuit perferre laborem.
 Non hic te quibus aut pedibus spatij s'ue monebo
 Tendantur ducti uersus, labor iste regentium
 Postulat haud multum curæ, qui sæpe morando
 Ipsa minutatim metiri carmina seclis
 In partes membris, & tempora certa docebunt.
 Continuo edico iam tunc animosus alumnus
 In numerum incipiat sub leges cogere uerba.

Iam tunc summissa meditetur carmina uoce
 Sermonum memor antiquis quos uatibus haustit.
 Tum uotis sibi centum aures, tum lumina centum
 Exoptat dubius rerum, metuensq; pericli,
 Diuidit huc illuc animum, cunctamq; pererrat
 Naturam rerum, uersatq; per omnia mentem
 Quis rebus dexter modus, aut qua mollia sandi
 Tempora uertuntur species in pectore mille.
 Nec mora nec requies, dubio sententia surgit
 Multa animo, uariatq; omnes conuertitur anceps
 In facies, nescitq; etiam notissima, & hæret
 Atronitus. nunc multa animum, nunc consulit aures
 Secum mente agitans si qua olim audita recurserent
 Sponte sua, & memorẽ mœtem excitat, atq; reposita
 Thesauris depromit opes, latusq; laboris
 Ipse sui parto fruatur. multa ecce repenti
 Fors inopina aperit cunctanti, aliudq; putanti.
 Iamq; hæc iamq; illa attentat, texitq;, retexitq;,
 Et uarijs indefessus conatibus instat.
 Sæpe etenim occurrunt haud dicta mollia, ubi hæret
 Cura diu, multoq; exercita corda labore.
 Nunc hos nunc illos aditus uel ligat, & omnia
 Attentans scopulo longum luctatur iniquo,
 Dum se qua ostendat facilis uia, deniq; multa
 Aut uis, aut cœli, & fortuna munere uictor
 Exultat, domitoq; animis it ad æthera monstro.
 Ast ubi nulla uiam nec uis, nec dextra aperit fors,
 Nec prodest uires sessus renouare, nec apertum

Nunc hic, nunc illic captare ad carmina tempus,
 Inuitus cura absistit, tristisq; relinquit
 Cœpta infecta, pedem referens, ceu forte uiator
 Siquis tendat iter campis, cui se amnis abandans
 Ecce uia in medio obijciat, spumisq; fragoros
 Post imbrem uoluens montis de uertice fluctus.
 Horrescit, ripaq; moratus obambulat anceps.
 Tam æmum metuens retro redit ager, iterq;
 Aut alia tenet, aut cedant dum flumina differt.
 Sed neq; inexpertus rerum iam texere longas
 Audeat iliades, paulatim assuescat, & ante
 Incipiat graciles pastorum inflare cicutas.
 Iam poterit calicis numeris sera dicere fata,
 Aut quanta ediderit certamine fulmineus mus
 Funera in argutas, & amantes humida turmas,
 Ordiniæ dolos, & retia tenuis arunci.
 Consilijs etiam hic nostris, uobisq; docentes
 Est monitis opus, ingenijs nam parcere multa
 Fas teneris, donec paulatim at tollere se se
 Incipiant animi, uideatisq; in carmine labem
 Per se ipsi, & tacito rubeant ultero ora pudore.
 Nam maculas si forte omnes per carmina monstret
 Quasitor ferus, abijciant spem protinus omnem,
 Atq; alias animo potius ueriantur ad artis.
 Nostrum igitur si forte adeat puer indole limen
 Egregia, ut consuleta petat parcere paratus,
 Quiq; uelit se se arbitrio supponere nostro,
 Excipiam placidus, nec me iuuenile pigebit.

*Ad coelum vultu simulato extollere carmen
 Et audibus, et stimulos acres sub pectore figam.
 Post tamen ut multa spe mentem arrexerit ardens,
 Siquis forte inter ueluti de vulnere claudus
 Tardus eat uersus, quem non uidet inscius ipse,
 Delususq; sonis teneras fallacibus aures,
 Haud medicas afferre manus, aegroq; mederi
 Addubitem, et semper meliora ostendere pergam.
 Quod superest, etiam moneo, creberq; monebo,
 Ne quisquam nisi curarum, liberq; laborum
 Inchoet egregium quicquam, uerum procul urbis
 Aetonia fugiat strepitus, et amœna silentis
 Accedat loca raris, ubi Dryadesq; puella,
 Panesq;, Fauniq;, et montiuagi Syluani.
 Hic lati haud magnis opibus, non diuite cultu
 Vitam aitant uates, procul est sceleratus habendi
 Hinc amor, insana spes longe, atq; impia uota,
 Et nunquam dira subeunt ea limina cura,
 Dulcis, et alma quies, ac paucis nota uoluptas.
 At nimium trux ille, ferisq; è cautibus ortus,
 Qui sanctos, genus innocuum, populumq; deorum
 Aut armis audei uates, aut ladere distis.
 Vidi ego qui ad summos Musarum munere honores
 Euecti, mox ingratos contemnere Musas,
 Nec uates saltem alloquio dignarier ipsos.
 Parcite mortales sacros uexare poetas.
 Vltiores sperate Deos, sub numine quorum
 Semper uita fuit uatum defensa piorum.*

Illi omnes sibi fortunas posuere uolentes
 Sub pedibus, regumq; & opes, & sceptrâ superba
 Ingenti uincunt animo, ac mortalia vident.
 Non illis usquam scelerum mens conscia cecos
 Horrescit cœli crepitus, ignem'ue coruscum,
 Cum pater omnipotens præruptas fulmine turres
 Ingeminans quatit, ac montes diuerberat altos.
 Securi terrorum hilares ad sidera mentes
 Arrexere, Deumq; agitant sine crimine uitam.
 Dona Deum Musa, uulgus procul este profanum
 Eius magni natus Iouis olim duxit ab astris
 Callidus in terras insigni fraude Prometheus,
 Cum liquidos etiam mortalibus attulit ignes.
 Quippe rudes hominum mentes, & pectora auri
 Ipse sagax animo miseratus, ubi astra per aurea
 Ire datum, ac superum lætis accumbere mensis,
 Miratus sonitum circumuoluentis olympi
 Ingentem, magniq; argutos ætheris orbes,
 Quos sua quæq; cient uario discrimine Musa.
 Continuo uulgius ratus est mortalibus addi
 Post ignem nil posse, animumq; ad callida mouit
 Furta uigil. Dæmox cœlestia dona uolentes
 Concessere, doli licet audentissimus ipse
 Auctor Caucaseo seuas det uertice pœnas.
 Quo terrore nisi multo post tempore inertes
 Non ausi dios homines accersere Musas,
 Sed uentura prius pandebant carmine soli
 Cœlicola, dubijsq; dabant oracula rebus.

Ipse pater diuum Dodone carmina primus
 Et Libycis cecinit lucis, mox Phocidis antro
 Insonuit Themis alma, suos quoq; pulcher Apollo
 Responsis monuit Delphos, nec defuit olim
 Antiquis Faunus caneret qui satæ Latinis.
 Tum Solyrium prisca uates, tum sacra Sibylla
 Nomina diuinæ cœli in penetralia mentes
 Arripuerunt, Deumq; animis hausere furentes,
 Nec mora, quæ primum Fauni, uatesq; canebant,
 Carmina mortales passim didicere per urbes
 Post epulas laudes heroum, & facta canentes.
 Quid mirandum homini cœlo diuinitus æque
 Concessum? mortale genus tua numina sentit
 Quisquis es ille, Deus certe, qui pectora uatum
 Incolis, afflatasq; rapis super æthera mentes.
 Te sine nil nobis latum, nec amabile quicquam.
 Ipsæ etiam uolucres uario tua numina cantu
 Testantur, pecudesq; seræ, muta q; natantes
 Ad tua iussa uita properant, sua munera saxa
 Dura mouent, syluasq; trahunt hinc inde sequentes.
 Te quoq; senserunt olim impia Tartara, & umbræ
 Pallentes stupere minas tibi ianitor orci
 Oblitus, sacras posuere & Erinnyes iras.
 Tu Iouis ambrosijs das nos accumbere mensis,
 Tu nos Dijs æquis superis, tu blanda laborum
 Sufficis, & dura presens solatia uita.
 Salue hominum dulcis requies, diuumq; uoluptas.
 Ipse tua egregios audax nunc laudis honores.

*Ingrédior uates idem superumq; sacerdos,
Sacrâq; dona sero teneris comitatus alumnis.*

M. HIERONYMI VI-

D A E P O E T I C,

L I B E R I I.

*ERGITE Pierides natae Iouis: en mi-
hi totum*

*Nunc fas uenturis Heliconâ recludere
seclis.*

*Inspirate animus, templa ipse in uestra sacerdos
sacra serens iuuenes florentes mollibus annis
Duco audens durum per iter. uos mollia Diue
Siqua latent, uobis tantum diuortia nota,
Præsentes monstrate, nonosq; ostendite calles
Quos teneam. Vos en omnis, uos Itala pubes,
Qua iuga sub nostris nunc tendit ad ardua signis,
Sapplicibus poscit uotis, facilesq; precatur.
Nam mihi nunc reperire apta, atq; reperta docendio.
Digerere, atq; suo quaq; ordine rite lacare.
Durus uterq; labor, sed quos Deus aspicit equus,
Sæpe suis subito inueniente accomodat uotis,
Alterâ nempe arti tantum est obnoxia cura,
Vnde solent laudem in primis optare poetæ.
Vestibulum ante ipsam, primoq; in limine semper
Prudentes leuiter rerum fastigia summa
Libant, et parca attingunt omnia dictis,
Que canere statuere simul cœlestia Diuum
Auxilia implorant proprijs nil uiribus ausi.*

Quos

Quos ores autem non magni deniq; refert,
 Dum memor auspitijs cuiusquam cuncta Deorum
 Aggrediare. Iouis neq; enim nisi rite uocato
 Numi ne fas quicquam ordiri mortalibus altum.
 Nec sat opem implorare semel, mususq; ciere.
 Sed quoties ueluti scopuli durissima dictu
 Obijcient se se tibi non superanda labore
 Mortali, duos toties orare licebit.
 Incipiens odium iugito, facilesq; legentum
 Nil tumidus dentulce animos, nec grandia iam tum
 Conuenit, aut nimium cultum ostentantia fari.
 Omnia sed nudis prope eris fas promere uerbis.
 Ne si magna sones, cum nondum ad praelia uentum,
 Deficias medio irrisus certamine, cum res
 Postulat ingentes animos, uiresq; ualentes.
 Principijs potius semper maiora sequantur.
 Protinus illectus succende cupidine mentes,
 Et studium lectorum animis innecte legendi.
 Iam uero cum rem propones, nomine nunquam
 Prodere conueniet manifesto. semper operis
 Indicijs, longe & uerborum ambage petita
 Significant. umbraq; obducunt. inde tamen cetera
 Sublustri e nebula rerum tralucet imago,
 Clarius & certis datur omnia cernere signis.
 Hinc si dura mihi passus dicendus Ulysses.
 Non illum uero memorabo nomine, sed qui
 Et mores hominum multorum uidit, & urbes
 Naufragus euerse post sua incendia Troia.
 Addam alia angustis complectens omnia dictis.

Ergo age quæ uates seruandi cura fatiget
 Ordinis intentos operi, cum carmine aperto
 Rem tempus narrare, loco ut disposita decenti.
 Omnia sine opere in toto, nec metæ laborum.
 Usquam dissideat ingressibus ultime primis.
 Principio inuigilant non expectata legenti.
 Promere, suspensosq; animos nouitate tenere,
 Atq; per ambages seriem deducere rerum.
 Nec, quacunq; uiam suadet res gestæ, sequuntur.
 Plerunq; à medijs arrepto tempore sari
 Incipiunt, ubi facta uident iam carmine digna.
 Inde minuatim gestarum ad limina rerum
 Tendentes prima repetant ab origine factum.
 Hoc faciunt, operum primo ne in limine lector
 Hæreat ignarusq; uix, incertusq; laborum.
 Nanq; ubi eum metam iam tum statuere sub ipsam
 Latior ingreditur spe mentem arrectus inani,
 Data pui at exigui finem prope adesse laboris.
 Sed portius, quos ante oculos habet usq; propinquos
 Approperans, iam iamq; tenet, similisq; tenenti est.
 Longa procul longo uia diuidit inuia tractu.
 Eiectendi retro cursus, uia plurima cuncti
 Restat adhuc, multumq; illi maris æquor arandum.
 Haud sapiens quisquam, annales ceu congerat, ilij
 Inchoet excidium ueteri pastoris ab usq;
 Iudicio memorans ex ordine singula, quicquid
 Ad Troiam Argolicis cessatum est tædore duro.
 Conueniet potius prope finem prælia tanta
 Ordini, atq; graues iras de uirgine rapta

Auerſi Aeacida praemittere, tum ſera bella
 Conſurgunt, tum pleni annes Danaumq; Phrygūq;
 Xanthuſq; ſimoiſq; & inundant ſanguine foſſe.
 Haud tamen interea qua praecellere ſilendum,
 Aulide iurantes Danaos, ueſtaſq; per aquor
 Mille rates, raptuſq; Helenes, & coniugis iras,
 Quaſq; nouem Troia eſt annos perpeſſa priores.
 Atq; etiam in patriam ſiquis deducere adortus
 Errantem Laërtiaden poſt Pergama capta,
 Non illum Idæo ſoluentem è litore claſſem
 Cum ſocijs primum memoret, Ciconesq; ſub aëtos,
 Sed iam tum Ogygiam delatum ſiſtat ad alta
 Virginis amiſſis ſocijs Atlantidos antra.
 Exin poſt uarios Phæacum in regna labores
 Inferat. hic poſitis demum ipſe miſerrima menſis
 Erroresq; ſuos narret, caſaſq; ſuorum
 Ante tamen ſi geſta canunt, ab origine cauſas,
 Expediunt, quis dehinc ſtatus, aut qua tempora rerū.
 Primus at ille labor uerſu tenuiſſe legentem
 Suſpenſum, incertumq; diu, qui deniq; rerum
 Euentus maneant, quo tandem durus Achilles
 Munere placatus regi ruruſum induat arma
 In Teucros, cuius ue Dei Laërtius heros
 Auxilio Polyphemus tuus euadat ab antris,
 Leſtiores cupidi expeſtant, durantiq; uolentes,
 Nec perſerre negant ſuper eſt quodcunq; laborum,
 Inde licet ſeſſos ſomnus grauis auocet artus,
 Aut epulis placanda fames Cererisq; libido.
 Hoc ſtudium, hanc operam ſero dimiſiſimus agri.

Nōnne

Nonne uides ut saepe aliquis nimis arte superbit
 Improbus, & captis animis illudere gaudet,
 Et nunc huc, deinde huc mentes deducit hiantes,
 Suspensitq; diu miseros, torquetq; legentes?
 Ille quidem si te magnum certamen Atrida,
 Et Paridis multo promissum carmine nuper
 Expectare auidum, sauaq; cupidine captum
 Senferit, usq; moras trahet uliro, & differet arma,
 Dum celsa Priamo, patribusq; è turre Lacena
 Nonine queng; suo reges ostendit Achiuos.
 Ipsa precos etiam ut iussit certare sagittis
 Penelope optatas promittens callida sedas
 Victori, per quanta mora dispendia mentes
 Suspensas trahet ante, uiri quam proferet arcum
 Thesauris clausum antiquis, penitusq; repositum?
 Haud tamen omnino incertum metam usq; sub ipsam
 Exactorum operum lectorem in nube relinquunt.
 Sed rerum euentus nonnullis saepe canendo
 Indicis porrò ostendunt in luce maligna,
 Sublustrisq; aliquid dant cernere noctis in umbra.
 Hinc pater Aeneam, multiq; instantia uates
 Fata docent Latio bella, horrida bella manere,
 Atq; alium partum Troianis rebus Achillem.
 Spem tamen incendunt animo, sumantq; labantem
 Spondentes meliora, & res in fine quietas.
 Ipse quoq; agnouit per se, cum in limine belli
 Naubus egressus turmas inuasit agrestes,
 Atq; (omen pugnae) prostravit Marte Latinos
 Occiso, ante alios qui se se obiecerat, hoste.

*Auersi Aeacidae praemittere, tum fera bella
 Consurgunt, tum pleni amnes Danaumq; Phrygūq;
 Xanthusq; Simoisq; & inundant sanguine fossae.
 Haud tamen interea quae praecessere silendum,
 Aulide iurantes Danaos, uelutq; per aequor
 Mille rates, raptusq; Helenes, & coniugis iras,
 Quaq; nouem Troia est annos perpeffa priores.
 Atq; etiam in patriam si quis deducere adortus
 Errantem Laërtiaden post Pergama capta,
 Non illum Idæo soluentem è litore classem
 Cum socijs primum memoret, Ciconesq; subactos,
 Sed iam tunc Ogygiam delatum sistat ad alta
 Virginis amissis socijs Atlantidos antra.
 Exin post uarios Phœacum in regna labores
 Inserat, hic positus demum ipse miserrima mensis
 Erroresq; suos narret, casusq; suorum
 Ante tamen si gesta canunt, ab origine causis,
 Expediunt, quis dehinc sit atus, aut quae tempora rerū.
 Primus at ille labor uersu tenuisse legentem
 Suspensum, incertumq; diu, qui deniq; rerum
 Euentus maneant, quo tandem durus Achilles
 Munere placatus regi rursus induat arma
 In Teucros, cuius uel Dei Laërtius heros
 Auxilio Polypheme tuis euadat ab antris,
 Lectores cupidi expectant, durantq; uolentes,
 Nec perferre negant super est quodcumq; laborum,
 Inde licet fessos somnus grauis auocet artus,
 Aut epulis placanda fames Cererisq; libido.
 Hoc studium, hanc operam sero dimittimus acri.*

Nonne uides ne saepe aliquis nimis arte superbie
 Improbus, & captis animis illudere gaudet,
 Et nunc huc, deinde huc mentes deducit hiantes,
 Suspenditq; diu miseros, torquetq; legentes?
 Ille quidem si te magnum certamen Atrida,
 Et Paridis multo promissum carmine nuper
 Expectare iuidum, sauaq; cupidine captum
 Senserit, usq; moras trahet ultero, & differet arma.
 Dum celsa Priamo, patribusq; è turre Lacena
 Nomine quenq; suo reges ostendit Achiuos.
 Ipsa procos etiam ut iussit certare sagittis
 Penelope optatas promittens callida sedas
 Victori, per quanta morae dispendia mentes
 Suspensus trahet ante, uiri quam proferet arcum
 Thesauris clausum antiquis, penitusq; repositum?
 Haud tamen omnino incertum metam usq; sub ipsam
 Ex actorum operum lectorem in nube relinquunt.
 Sed rerum euentus nonnullis saepe canendo
 Indicis porro ostendunt in luce maligna,
 Sublustrisq; aliquid dant cernere noctis in umbra.
 Hinc pater Aeneam, multiq; instantia uates
 Fata docent Latio bella, horrida bella manere,
 Atq; alium partum Troianis rebus Achillem.
 Spem tamen incendunt animo, firmantq; labantem
 Spondentes meliora, & res in fine quietas.
 Ipse quoq; agnouit per se, cum in limine belli
 Nauius egressus turmas inuasi agrestes,
 Atq; (omen pugnae) prostrauit Marte Latinos
 Occiso, ante alios qui se se obiecerat, hoste.

Fata Menœtiades etiam prædixerat olim:
 Victori moriens maiori instare sub hoste,
 Quamuis haud fuerit res credita. tu quoq; Turne
 Præuidisse tuos poteris heu perditæ casus
 Longe ante exitium, cum crebro obscœna uolucris
 Per clypeum, perq; ora uolans stridentibus alis
 Omne turbauit mentem, admonuitq; futuri,
 Hinc tibi tempus erit, magno cum opraueris emptum
 Intactum Pallantæ, & cum spolia aurea baltei
 Oderis, atq; tibi haud stabit uictoria paruo.
 Nam inuat hæc ipsos inter præscisse legentes,
 Quamuis sint & adhuc confusa, & nubila porro.
 Haud aliter longinqua petit qui sorte uiator
 Mœnia, si possit, altis in collibus arces
 Nunc etiam dubias oculis uidet, incipit ultro
 Latior ire uiam, placidumq; urgere laborem,
 Quam cum nusquam ulla cernuntur quas adit arces,
 Obscurum sed iter tendit conuallibus imis.
 Tuq; ideo nisi mente prius, nisi pectore toto
 Crebra agites quodcumq; canis, tecumq; premende
 Totum opus adifices, iterumq; iterumq; retractes,
 Laudatum alcerius frustra mirabere carmen.
 Nec te fors inopina regat, casusq; labantem.
 Omnia consilijs prouisa, animoq; uolenti
 Certus age, ac semper naturæ rationis eant res.
 Quandoquidem sæpe incerti huc, illucq; uagamur,
 Inq; alia ex alijs inuici illabimur orsa,
 Dum multa ac uarians animis sententia surgit.
 Sæpe uides primis ut quidam longius orsis

Digrediuntur, & obliti quasi cœpta prioris
 Longe alijs harent nulla sermonibus arte,
 Et longos peragrare tractus aliena canentes.
 Ac uelut in patriam peregrina si quis ab ora
 Ira cupit post exilium, durosq; labores,
 Ille tamen recto non qua uia tramite ducit,
 Carpit iter, sed nunc uagus hac, nunc errat & illac.
 Undiq; dum studio fontes inuisit inani,
 Fontesq; fluviosq; & amœnos frigore lucos.
 Nam quid opus gemmis armatos pingere currus,
 Multa superq; rotas, super axes multa morari
 Tūc, cū bella manus poscūt, atq; arma fremit Mars?
 Nec si quem indecoremq; animi, pugnasq; perosum
 Egregios inter memoras heros in armis
 Castra sequi, cupiat expectant audire legentes
 Qua facie, quibus ille humeris, qualiue capillo
 Incedat, captus ne oculo, an pes claudicet aliter,
 Aut longo uertex ductu consurgat acutus,
 Ordine cuncta, aliud quasi nil tibi restet agendum.
 Aptior Ausonius Drances, cui frigida bello
 Dextra quidem, sed consilijs non futilis auctor,
 Diues opum, pollens lingua, & popularibus auris.
 Multa tamen Graia fert indulgentia linguae,
 Quae uisibus minus addeceant grauiora sequentes.
 Quid tibi nonnullus artis, studiumq; minorum
 Indignum referant sunt qui ut se plurima nosse
 Ostentent, pateatq; suarum opulentiæ rerum,
 Quicquid opum congefferunt, sine more, sine arte
 Irrisi effundunt, & uersibus omnia acervant,

Precipue siquid summotum, siquid opertum,
 Atq; parum vulgi notum auribus, aut radiantia
 De cœli arcana ratione, Deum'ue remota
 Natura, aut anima obscuro impenetrabilis ortu.
 Sæpe etiam accumulans antiqua exempla uirorum
 (Carminis ingratum genus) hinc atq; inde petita,
 Quamuis sæpe illis tempusq; locusq; repugnet.
 Ne pueri ne talem animis inducite morem,
 Nec nos decipiat laudis tam dira cupido.
 Haud sum animi dubius magnos memorare poetas
 Interdum solusq; uias, Lunaq; labores,
 Astrorumq; ortus, qua ui tamida æquora surgant,
 Unde tremor terris, quamuis illi orsa sequantur
 Longe alia, aut duri cantantes prælia Martis,
 Aut terra mores uarios, cultusq; docentes.
 At prius inuenere locum, dein tempore capto
 Talia subiiciunt parci, nec sponte uidentur
 Fari ea rem credas hoc ipsam poscere, ita astrum
 Dissimulant, aditusq; petunt super omnia molles.
 Cur pater Anchises natum opportuna rogantem
 Non doceat, rursus ne anima semel æthere cassa
 Ad cœlum redeant, blandiq; ad luminis auris?
 Igneus an'ne ollis uigor, & cœlestis origo
 Seminibus, quantum non noxia corpora tardant?
 Quandoquidẽ ut uarium sit opus (nanq; inde uoluptas
 Grata uenit) rebus non usq; harebis in iisdem
 Verum ubi uis animis uariis succurrere festis,
 Ingredierisq; nouas facies, rerumq; figuras,
 Paulatim capto primis delabere cœptis

Tempore, nec positus insit uolentia rebus,
 Omnia sponte sua ueniant, lateatq; uagandi.
 Dulcis amor, cunctamq; potens labor occulas artem.
 Sic olim Aenea uenturi haud inscius aui
 Res Italum in clypeo, Romanorumq; triumphos
 Fecerat ignipotens, pugnataq; in ordine bella,
 Stipis ab Aescanio quondam genus omne futurum,
 Tum siquis Latio cretus de sanguine uates
 Prosequitur uarias oras, moresq; locorum
 Medosq;, Aethiopsq;, & ditēs arboris Indos,
 Immemor ille nimis patriæ, oblitus uisuram,
 Si non Italia laudes æquauerit astris,
 Cui neq; Medorum sylua, neq; Bactra, neq; Indi,
 Totaq; thuriferis Panchaia certet arenis.
 Quare etiam egregij uates ego carmina uestra
 Haud equidem arguerim, qui pectora fessa legentum
 Interdum, atq; anres recreatis carmine dulci.
 Non ego post Celei cates, post tribula dicta,
 Rastraq;, plaustraq;, & inflexo cum uomere aratro
 Ad dubitem flere extincti miserabile funus
 Romani ducis, aut ruris laudare quietem
 Postuites dictas Bacchi, & syluestria dona.
 Vidi etiam qui iam perfecto munere longam
 Subicere moram extremo sub fine uagantes
 Exactorum operum, uacua dum carmina musa
 In longum traherent, cuius dulcedine mira
 Fessi animi cuperent iterumq; iterumq; redire.
 Me nulla iccirco quiret uis sistere, quin post
 Naturas & apum dictas, & liquida mella

Tristis Aristæi questus, monitusq; parentis
 Prosequeretur dulci sermone, & Protea uinctum,
 Addam Threicij carmen miserabile uatis
 Qualis populea queritur Philomela sub umbra,
 Ut Rhodope, ut Pangæa fleant, Rhesi ut domus alta
 Atque Geta, atq; Hebrus, & Æthiæ Oriithya.
 Non aliam ob causam reges qui in prælia euntes
 Dinumerant, populosq; moram traxere canentes
 Aut Ligurum regi ob casum Phætonis amati
 Dum gemit, & mœstum musa solatur amorem,
 In syluis cano natas in corpore plumas,
 Aut rursus Hippolytum superas uenisse sub aruis
 Pæonijs reuocatum herbis, & amore Diana.
 Nec uero interea qua cuiq; insignia, qua arma
 Prætereunt, pingunt clypeos, atq; Hercule pulchro
 Pulcher Aueninus satus olim insigne paternam
 Centum angues, cinctamq; gerit serpentibus Hydram.
 Sæpe etiam loca amœna canunt, & frigida Tempus.
 Nunc uarijs pingunt cum floribus auricomum uer,
 Nunc uirides liquidis inducunt fontibus umbræ,
 Crebraq; fluuiorum in ripis spatiantur opacis
 Aut Veneti Eridani, aut Ætoli Acheloi.
 Addunt & Panas, Faunos, Dryadasq; puellas,
 Et centum æquoreas Nereo genitore sorores.
 Sæpe tamen memorandum inter ludicra memento
 Fermiscere aliquid, breuiter mortalia corda
 Quod moueas, tangens humane commoda uita.
 Quodq; olim iubeant natos meminisse parentes.
 At non exiguis etiam te insistere rebus

Abnuerim, si magna uoles componere paruis,
 Aut apibus Tyrios, aut Troia ex urbe profectos
 Formicus, Libycum properant dum linquere litus.
 Sed non Ausonij re Ele sardissima musca
 Atilitis equarit numerum, cum plurima mulstram
 Peruolitat, neq; enim in Latio magno ore sonantem
 Arma, ducesq; decet tam uiles decidere in res.
 Nec dictus erit ullus honos, si cum aethus ab urbe
 Daunius hostili Teucris argentibus heros
 Vix pugna absistit, similis dicetur Asello,
 Quem pueri lato pascentem pinguis in agro
 Ordea stipitibus duris deicere tendunt
 Instantes, quatiuniq; sudas per terga, per armos.
 Illi autem campo uix cedere, & intereundum
 Sape hic atq; illic auidis insistere malis.
 Omnia conueniunt, rerumq; simillima imago est,
 Credo equidem, sed turpe pecus, nec Turnus asellum
 Turnus auis, at auisq; potens dignabitur heros.
 Aprius hanc speciem reseret leo, quem neq; terga
 Ira dare, aut uirtus patitur, neq; sufficit unus
 Tendere tot contra, telusq; obstare sequentum.
 Hoc quoq; non studijs nobis leuioribus instat
 Curandum, ut, quando non semper uera profamur
 Ringentes, saltem sint illa simillima ueris.
 Vidi aliquos, qui, cum Glaucio medio equore belli
 Tydides serus occurrit, uix credere possunt
 Tot traxisse moras longis sermionibus usos
 Iner se se ambos, dum feruere omnia cade.
 Alter enim diui narrat sera fata Zycurgi,

Crimine damnati falso alter Bellerophontis
 Facta refert, magna domitam uirtute Chimeram,
 Et uictos pariter Solymos, & Amazonas armis.
 Nam quæ multa canunt ficta, & non credita uates.
 Dulcia quo uacuas teneant mendacia mentes,
 Illis nulla fides, quam nec sibi deniq; aperti
 Exposcunt, nec dissimulant, licet omnia obumbrent
 Religione Deum, quæ non credenda profanzur.
 Iccirco solis perhibent armenta locuta
 Mortua, & in ueribus Pulcano tota columnis,
 Vt minus acris equos uidem miremur Achillis,
 Verbaq; ueliferas rostris fuisse carinas,
 Omnia quæ porta ueniunt insomnia eburna.
 Disce etiam, pulchri tibi si cura ordinis ulla est,
 Res tantum semel effari, repetita bis aures
 Ferre negant, subeunt fessus fastidia mentes.
 Quanquã etiam hic nostris cernes differre Pelasgos.
 Nam tibi non referent semel illi somnia Arida.
 Nec sat erit si restulerint quid fortis Achilles
 Mente dolens Danaum se se subduxerit armis,
 Ipse iterum Neacides nisi solo in litore ponti
 Flens eadem equoreæ narrauerit omnia matri.
 Quin etiam reges cum dant mandata ferenda,
 Cuncta canunt prius ipsi, eadem mox carmine eodem
 Atq; isti oratores repetunt nihil ordine uerso,
 Non sic Ausonius Venulus, legatus ab Arpis
 Cum redit Aetoli referens rest' isa tyranni.
 Aleum alijs assurgat opus, tu nocte, dieq;
 Exiguam mediator, ubi sint omnia culta,

Et uisenda nouis iterumq; iterumq; figuris.
 Quod si longarum cordi magis ampla uiarum
 Sant spatia, angustis cum res tibi finibus arcta,
 In longum trahito arte. uia tibi mille uahendi,
 Mille modi. nam ficta potes multa addere ueris.
 Et petere hinc illinc uariarum semina rerum.
 Nonne uides, ut nostra Deos in praelia ducant,
 Hos Teucris, alios Danais socia arma ferentes,
 Certantesq; inter se odys, donec pater ipse,
 Concilium uocet, atq; ingentes molliat iras?
 Cum secura tamen penitus natura Deorum
 Degat, & aspectu nostro summot a quiescat.
 Addunt infernasq; domos regna inuisa uiuis,
 Tartareosq; lacus, Ditemq; & Erinnyas atras.
 Tum uolucrum captant cantus, atq; omnia penna.
 Sape etiam hospitibus conuiuia laeta receptis,
 Regalesq; canunt epulas, ubi multa repostis
 Narrantur dapibus uario sermone uicissim,
 Nunc ludos celebrant magnorum ad busta uiuorum,
 Annua nunc patri, peragunt Djs sacra periculo
 Seruati quondam, laudesq; ad sidera tollunt
 Aut Plæbi monstro ingenti Pythone precepto,
 Aut magni Alcide, Cacus ut uidere iacentem.
 Rege sub Eurystheo tulerit quos ille labores
 Alterni repetunt cantus. super omnia Caci
 Speluncam adyiciunt, spirantemq; ignibus ipsum.
 An memorem, quandoq; omnes intendere nervos
 Cum libuit, uerbisq; ipsam rem æquare canendo,
 Seu dicenda feri tempestas horrida ponti,

Ventorum & rabies, fractaq; ad saxa carina
 Aut Siculo angusto, aut impacato Euxino?
 Siue coorta repente lues, cum multa ferarum,
 Corpora multa hominum leto data, siue Sicana
 Dicendum quantis terra tonet Aetna ruinis
 Prorumpens atram cœli usq; ad sidera nubem
 Turbine fumantem piceo, & candente fauilla.
 Vidisti cum bella canunt horrentia, & arma
 Arma fremunt, miscentq; equitû, peditumq; ruinas.
 Ante oculos Martis se se offert tristis imago,
 Non tantum ut dici uideantur, sed fieri res,
 Vnde ipsis nomen Graij fecere poetis.
 Armorum fragor audiri, gemitusq; cadentum,
 Cadentumq; ielus, & inania uota precantum.
 Quis quoq; cum captas exclauant hostibus urbes,
 Temperet à lacrymis? tectorum ad culmina sauas
 Ire faces, passimq; domos inuoluere flammâs
 Cernere erit, trepidosq; senes, puerosq; parentes
 Amplexos, flentesq; ipsas ad sidera matres
 Tollentes clamorem hostes interq; suosq;,
 Abstractusq; nurus adytis, arisq; Deorum
 Et crinem laniare, & pectora tundere palmis,
 Hos fugere, ast illos ingentem abducere prædam,
 Perq; domos, perq; alta ruunt delubra Deorum,
 Atq; huc atq; illuc tota discurritur urbe.
 Quid cū animis facer est furor addit?, atq; potes uis?
 Nam uariant species animorum, & pectora nostra
 Nunc hos, nunc illos multo discrimine motus
 Conicipiunt, seu quod cœli mutatur in horâs

Tempestas, hominumq; simul quoq; pectora mutant,
 seu quia non idem respondent saepe labore
 Sensus effœti, atq; animus cum corpore languet,
 seu quia curarum interdum, uacuiq; doloris,
 Interdum tristes cæco intus iundimur æstu.
 Dii potius nostris ardorem hunc mentibus addunt
 Dii potius, felixq; ideo qui tempora quiuit,
 Aduentumq; Dei, & sacrum expectare calorem,
 Paulisperq; operi posito subducere mentem,
 Mutati donec redeat clemencia cœli.
 Sponte sua uenit iustum (ne accersite) tempus.
 Interdum & syluis frondes, & fontibus huius
 Desunt, nec uictis semper caua flumina ripis
 Plena fluunt, nec semper agros uer pingit apricos.
 Sors eadem incertis contingit saepe potius.
 Interdum exhaustæ languent ad carmina uires,
 Absumptusq; uigor, studiorumq; immemor est mens.
 Torpescunt sensus, circum præcordia sanguis
 Sicut gelidus credas penitus migrasse camœnas.
 Notaq; nunquã ipsum rediturũ in pectora Phœbum.
 Nil adeo Muses nil subuenit auctor Apollo.
 Ah quoties aliquis frustra consueta rerentat
 Munera, nec cernit cœlum se tendere contra,
 Aduersosq; Deos, atq; implacabile numen?
 Quidam autem inuentus, qui saepe reduceret auras
 Optatas ueterum cantando carmina uarum,
 Paulatimq; animo blandum inuit ares amorem,
 Donec collectæ uires, animiq; refecti,
 Et redijt uigor ille, uelut post nubila, & imbres

Sol micat aethereus. unde hac tam clara repente
 Tempeſtas? Deus ecce Deus iam corda faciat,
 Altius inſinuat uenis, penitusq; per artus
 Didicir, atq; faces ſanus ſub peſtore uerſat.
 Nec ſe iam capit acer agens calor, igneaq; intus
 Vuſ ſanit, totoq; agit at ſe corpore numen.
 Ille autem exultans iactat iam non ſua uerba,
 Oblitusq; hominem, mirum ſonat. haud potius ignem
 Excutare inuitum miratur ſe ire, rapiq;
 Praecipitem te Phœbe uocans, te Phœbe prementem
 Vociferans, plenusq; Deo ſtimulisq; ſubaetus
 Haud placidus. non ille dapum, non uile quietis,
 Aut ſomni memor hanc potius eſt deponere curam.
 Sape etiam in ſomnis memores Phœbeia uerſant
 Munera, & inuenti quidam qui ſepe ſopore
 In medio Muſis cecinerē, & Apolline digna.
 Tantus amor ſame, præſentis tanta Dei uis.
 Ne tamen ah niniūm puer ô ne fide calori.
 Non te fortuna ſemper permittimus uti,
 Præſentiq; aura, ſcruum dum peſtore numen
 Inſidet. at potius ratioq; & cura reſiſtat,
 Freno ſiſte furentem animum, & ſub ſigna uocato,
 Et premere, & laxas ſcito dare cautus habenas.
 Atq; ideo ſemper tunc expectare iubemus.
 Dum fuerint placati animi, compreſſis, & omnis
 Impetus. hic recolens ſedato corde reuiſe
 Omnia, quæ cæcus menti ſubiecerit ardor.
 Præterea haud lateat te nil conarier artem,
 Naturam niſi ut aſſimulet, propinquoq; ſequas ur.

Hanc unam uates sibi proposuere magistram,
 Quicquid agunt, huius semper uestigia seruant.
 Hinc uarios moresq; hominum, moresq; animantum,
 Aut studia imparibus diuisa etatibus apta
 Effingunt facie uerborum, & imagine reddunt
 Quae terdosq; senes deceant, iuuenesq; uirentes,
 Fœmineumq; genus, quantum quoq; rura colenti,
 Aut famulo distet regum alto è sanguine cretus.
 Nam mihi non placeat tenero: si sit grauis annos
 Telemachus supra, senior si Nestor inani
 Gaudeat & ludo, & canibus, pi&is uel pharetris.
 Et quoniam in nostro multi persæpe loquuntur
 Carmine, uerba illis pro conditione uirorum,
 Aut rerum damus, & proprij tribuuntur honores,
 Cuiq; suus, seu mas seu iæmina, siue Deus sit.
 Semper enim sumus diuum pater, atq; hominum rex
 Ipse in concilio fatur, si sorte coorta
 Seditio, paucis, at non Venus aurea contra
 Pauca refert Teucrum indignos miserata labores.
 Ingreditur furis, atq; alta silentia rumpit
 Acta furore graui Iuno, ac sæta usq; querelis.
 Cumq; eiam inueni gliscat uiolentia maior,
 Ardens cui uirtus, animusq; in pectore praesens,
 Nulla mora in Turno, nec dicta animosa retrahat.
 Stat conferre manũ, & certamine prouocat hostem
 Desiderorem Asia, uerum quantum ille seroci
 Virtute exuperat, tanto est impensius æquum
 Et pietate grauium, & sedato corde Latium
 Consulere, atq; omnes metuentem expendere casus.

Multum etiam intererit, Dido ne irata loquatur,
 An pacato animo. Libycus si linquere terras
 Troianus paret, & desertum fallere amorem,
 Saniet, ac tota passim bacchabitur urbe.
 Mentis inops, immanis, atrox uerba aspera rumpit,
 Confususq; dabit uoces incertaq; & anceps
 Que quibus ante ferat. quantum ah distabit ab illa
 Didone, exceptit Teucros qua nuper egentes
 Soluere corde metum, atq; iubeas secludere curas,
 Inuit ansq; suis uellent considerare regnis?
 Nec se oratores pigeat, artisq; magistros
 Consuluisse, Sinon Phrygios quo fallere possis.
 Arte dolis quocunq; animos impellere doctus,
 Quo'ue tenere queat Gratos sancti auctor Pylles
 Et ante domum Troia tandem discedere certos.
 Quid tibi nunc dulcem praecunetis Nestora dicam,
 Qui toties inter primores Argiuorum
 Ingentes potuit uerbis componere lites,
 Et mulcere animos, & mollia fingere corda?
 Arcibus his certe Cytheraea instructa, dolusq;
 Arma rogat nato genitrix, & adultera laesum
 Vulcanum alloquitur dictusq; aspirat amorem.
 Nam casus petii ex alto indeprenta, uiriq;
 Circi: occulta uerborum indagine mentem.
 Discitur hinc etenim sensus, mentesq; legentum
 Electere diuersosq; animis moribus dare, ut illis
 Imperet arte potens (dictu mirabile) uates.
 Nam semper seu leta canat, seu tristia mærens,
 Affectus implet tacita dulcedine mentes.

Quem non Threicij quondam fors aspera uatis
 Molliat, amissam dum solo in littore secum
 Eurydice solans agrum testudine amorem
 Te ueniente die, te decedente uocaret?
 Quid? puer Euryalus cum pulchros uoluitur artus,
 Ab dolor, inq; humeros lapsa ceruice recumbens
 Lanquescit moriens, ceu flos succisus aratro.
 Ar let adire animus lectori, & currere in ipsos
 Voluentem, pueriq; manum supponere mento
 Labenti, ac largum frustra prohibere cruorem
 Purpureo nuceum signantem flumine pectus.
 Postremo, tibi si qua instant dicenda, ruborem
 Quae tenerum incuterent: Musis ad aperta, chorisq;
 Virgines, molli uel praeterlabere tactu
 Dissimulans, uel uerte alio & rem suffice fletam.
 Si pater omnipotens tonitru caelum omne ciebit,
 Speluncam Dido, dux & Troianus eandem
 Deueniant, pudor ulterius nihil addere curet.
 Nam sat erit, tellus si prima, & conscius aether
 Connubij dent signum, ululentiq; in uertice Nymphae.
 Ne ue alijs impar nimium ne Troilus armis
 In puer infelix facit o concurrat Achilli,
 Quam quibus in Libyco conspexit littore pectus.
 Illam Anchisiades heros, dum uictus an' alijs
 Fertur equis curruq; haeret resupinus in ani,
 Nec pueri uere congressus dicere cures.
 Quid deceat, quid non, tibi nostri ostendere possunt.
 Inuent a ex alijs disce, & te plurima Achiuos
 Consulere hortamur ueteres, Arginaq; regna

Multum etiam iutererit, Dido ne irata loquatur.
 An pacato animo. Libycus si linquere terras
 Troianus paret, & desertum fallere amorem,
 Sciet, ac tota passim bacchabitur urbe.
 Mentis inops, immanis, atrox uerba aspera rumpet,
 Confususq; dabit uoces incertaq;, & anceps
 Quæ quibus ante ferat. quantum ah distabit ab illa
 Didone, exceptis Teucros qua nuper egentes
 Soluere corde metum, atq; iubens secludere curas,
 Inuit ansq; suis uellent considerare regnis?
 Nec te oratores pigeat, artisq; magistrōs
 Consuluisse, Sinon Phrygios quo fallere possis.
 Arte dolis quocunq; animos impellere doctus,
 Quo'ue tenere queat: Graios sancti auctor Ulysses
 Stante domum Troia tandem discedere certos.
 Quid tibi nunc dulcem præ cunctis Nestora dicam,
 Qui toties inter primores Argiuorum
 Ingentes potuit uerbis componere lites,
 Et mulcere animos, & mollia fingere corda?
 Artibus his certe Cytherea instructa, dolusq;
 Arma rogat nato genitrix, & adultera læsum
 Vulcanum alloquitur dictuq; aspirat amorem.
 Nam casus petit ex alto indeprenta, usiq;
 Circuit occulta serborum indagine mentem.
 Discitur hinc etenim sensus, mentesq; legentium
 Electere diuersosq; animis motus dare, ut illis
 Imperet arte potens (dictu mirabile) uates.
 Nam semper seu læta canat, seu tristia mœrens,
 Affectus implet tacita dulcedine mentes.

Quem non Threicij quondam fors aspera uatis
 Molliat, amissam dum solo in litore secum
 Eurydice solans agrum testudine amorem
 Te ueniente die, te decedente uocaret?
 Quid? puer Euryalus cum pulchros uoluitur artus,
 Ah dolor, inq; iuuenos lapsa cervice recumbens
 Languescit moriens, ceu flos succisus aratro.
 Ardet adire animus lectori, & currere in ipsam
 Volscentem, pueriq; manum supponere mento
 Labenti, ac largum frustra prohibere cruorem
 Purpurco niueum signantem flumine pectus.
 Postremo, tibi si qua instant dicenda, ruborem
 Que tenerum incuterent Musis adaperata, chorisq;
 Virgineis, molli uel praterlabere caetu
 Dissimulans, uel uerte alio & rem suffice flectam.
 Si pater omnipotens tonitru caelum omne ciebit,
 Speluncam Dido, dux & Troianus eandem
 Deueniant, pudor ulterius nihil addere curet.
 Nam sat erit, tellus si prima, & conscius aether
 Connubij dent signum, ululentiq; in uertice Nymphae.
 Ne'ue alijs impar nimium ne Troilus armis
 Ah puer infelix facito concurrat Achilli,
 Quam ouibus in Libyco conspexit litore pictum
 Illum Anchisiades heros, dum uictus anhelis
 Fertur equis curruq; haeret resupinus inani,
 Nec pueri ueros congressus dicere cures.
 Quid deceat, quid non, tibi nostri ostendere possunt.
 Inuent a ex alijs disce, & te plurima Achiuos
 Consulere hortamur ueteres, Arginaq; regna

Explorare oculis, & optimam auertere gazam
 In Latium, atq; domum letum spolia ampla refert.
 Haud minor est adeo uirtus, si te audit Apollo,
 Inuenta Argium in patriam conuertere uocem,
 Quam si tute aliquid intactum inueneris ante.
 Aspice ut insignis peregrino incedat in auro
 Fatidica Mantus, & Minci filius annis,
 Fulgeat ut magni exuias indutus Homeri,
 Nec pudet, egregias artis ostenderit esto
 Gracia, tradideri. Latine praecleara reperta,
 Dum post in melius aliunde accepta Latini
 Omnia retulerint, dum longe maxima Roma
 Ut belli studijs, ita doctis artibus omnes,
 Quod Sol cuiq; uidet terrarum, anteuerit urbes.
 Dy Romae indigetes, Troiae tuq; auctor Apollo,
 Unde genus nostrum caeli se tollit ad astra,
 Hanc saltem auferri laudem prohibete Latinis.
 Artibus emineat semper, studijsq; Minerua
 Italia, & gentes doceat pulcherrima Roma,
 Quandoquidem armorum penitus fortunae recessit,
 Tanta Italos inter creuit discordia reges.
 Insi nos inter se uos distringimus enses,
 Nec patriam pudet externis aperire tyrannis.
 Spes tamen Italiae prostratae affulserat ingens
 Nuper, & egregijs animos erexerat ausis
 Fleus frustra, inuidit leuati fors leua Latinae,
 Nec dum satis malis Italum exaerata quierunt.
 Iam gentes longe posita trepidare, ducesq;
 Externi, iam diues Arabs, iam Nilus, & Indus

Audierant longe Tusci decora alta Leonis,
 Audierant Medycumq; genus, stirpemq; Deorum.
 Iam tum ille egregias curas accinxerat ardens
 Pro patria decore, pro libertate sepulta
 Antiqua Ausonia germano fretus Ido,
 Qui cum partitue curarum ingentia semper
 Pondera commissus rerum irastabat habenas
 Idem regnatorq; hominum, diuumq; sacerdos.
 Iamq; illum Europa reges, gensq; omnis in unum
 Conuersiq; oculos, conuersiq; ora tenebant.
 Iamq; duces animis illum concordibus omnes
 Velle sequi trepidos in Turcas arma parentem.
 Illum quadriungo inuectum per moenia curru
 Roma triumphato uidisses protinus orbe.
 Illum Thybri pater lacanti spumeus alueo
 Exciperes Tuscus Tuscum, ueheresq; per undas
 Miratus habitusq; novos, hominumq; figuras.
 Iffent post curru capti longo ordine reges,
 Oblitusq; minas minor irct barbarus hostis,
 Qui uidet Solymis nunc, atq; oriente subactis
 Exultat fidens, orbisq; affectat habenas
 Effervet, atq; Itala iam iam (scelus) imminet ora.
 Visendi iudicio passim Romana iuuentus
 Per fora, perq; uias festa discurreret urbe.
 Ipse suos folio fulgens pater aureus alto
 Aspiceret ciues longo post tempore uisos,
 Barbaricumq; aurum, pradeq; iuberet acervos
 Sacratu adytis, penitusq; alta arce reponi.
 Verum heu (Dij nostrum crimen) spes tanta repente

*Italia absumpta, ac nitus fiducia cessit.
Egregius moriens heros secum omnia vertit.*

M. HIERONYMI VIDAÆ
CREMON. POETIC.
LIBER III.

VNC autem lingua studium, moremq;
loquendi,

Quem uates, Musa q; probent, atq; au-
sor, Apollo.

*Expeditam, curam extremam, finemq; laborum.
Discendum indicia, & uerborum lumina qua sint
Munere Pieridum lustrandis addita rebus.
Ne te opere incepto deterreat ardua meta,
Audendum puer, atq; inuicto pectore agendum.
Iam te Pierides summa en de rupe propinquum
Voce uocant, uiridiq; ostentant fronde coronam
Victori, atq; animo stimulos hortatibus addunt.
Iamq; rosus calathis spargunt per nubila plenis
Desuper, & florum placido te plurima nimbo
Tempestas operit, gratumq; effusus odorem
Ambrosia liquor aspirat diuina uoluptas.
Verborum in primis tenebras fuge, nubilaq; atra.
Nam neq; (si tantum fas credere) desuit olim
Qui lumen iucundum ultero, lucemq; perosus
Obscuro nebula se circumfudit amictu.
Tantus amor noctis, latebra tam dira cupido.
Ille ego sim, cui Pierides dent carmina Musa
Lumine clara suo, externa nihil indiga lucis.*

*Nec tamen id uotis optandum deniq; magnis.
 Ipse uolens per te poteris, uis dadala sandi
 Tot se adeo in facies, tot se conuertit in ora
 Mille trahens uaria secum ratione colores.
 Mille modis aperire datur mentisq; latebras,
 Quiq; latent iacito arcani sub pectore motus.
 Si tibi, dum trepidas, non hac successerit, & lux
 Non datur hinc, te uerte alio, lumenq; require
 Nunc hac, nunc illac, donec diffuſerit uliro,
 Claraq; tempeſtas cœlo radiarit aperto.
 Quin, etiam anguſtis ſi non urgebere rebus,
 Cum ſandi tibi mille uia, tibi mille figura
 Occurrent, tu mille uias, tu mille figuras
 Nunc hanc, nunc aliã ingredere, & mutare memēt
 Iamq; hos, iamq; alios haud ſegnus ſumere uultus.
 Nempe inde illeſas aures immenſa uoluptas
 Detinet, & dulci pernentat pectoris motu.
 Ergo omnem curam impendunt, ut cernere nuſquam
 ſu formis ſimiles natura exempla ſequuti,
 Diſſimili quod ſint facie quacunq; ſub aſtris
 Vitales carpunt auras, genus omne ſerarum,
 Atq; hominum, picte uolucres, muta q; natantes.
 Non ne uides uerbis ut ueris ſæpe relictis
 Accerſant ſimulata, aliundeq; nomina porro
 Transportent, aptentq; alijs ea rebus, ut ipſe
 Exuniasq; nouas, res, inſolitoſq; colores
 Induta ſæpe externi mirentur amiſtus
 Unde illi, lataq; aliena luce fruuntur,
 Mutatoq; habitu, nec iam ſua nomina mallent?*

Sæpe ideo cum bella canunt, incendiæ credas
 Cernere, dilaniamq; ingens surgentibus undis.
 Contra etiam Martis pugnas imitabitur ignis,
 Cum furis accensis acies Vulcania campis.
 Nec turbato oritur quondam minor a quore pugna.
 Confligunt animosi Euri certamine vasto
 Inter se, pugnantq; aduersis molibus undæ.
 Usque adeo passim sua res insignia lætæ
 Permutantq; iuuantq; vicissim, & mutua se se
 Altera in alterius transformat protinus ora.
 Tum specie capti gaudent spectare legentes.
 Nam diuersa simul datur è re cernere eadem
 Multarum simulacra animo subeuntia rerum.
 Ceu cum forte olim placidi liquidissima ponti
 Sequora vicina spectat de rupe uiator.
 Tantum illi subiecta oculis est mobilis undæ.
 Ille tamen syluas, interq; niventia præta
 Inspiciens miratur, aqua quæ purior humor
 Cuncta refert, captosq; eludit imagine uisus.
 Non aliter uates nunc huc traducere mentes
 Nunc illic, animisq; legentum apponere gaudet
 Diuersas rerum species, dum rædix uitat.
 Res humiles ille interea non scitius effert
 Splendore illustrans alieno, & lumina uestit.
 Verborumq; simul uitat dispendia parcus.
 Hunc sancti morem (si uera audiuimus) ipsi
 Cœlicolæ exercent cœli in penetrabilibus altis,
 Pieridum chorus in terras quem detulit, olim,
 Atq; homines docuere, Deum præclara reperta,

Illæ etenim Iouis æthereæ dicuntur in aula
 Immixta superis festas agitare choræ,
 Et semper canere alternæ, Phœbiq; fruuntur
 Colloquio, uatumq; inspirant pectora ab alto.
 Nec tamen haud solis fugit hæc me nota pœtis,
 Verum etiam autores alij experiuntur, & audent.
 Præcipue orantes causas, sandiq; magistri,
 Seu fontes tendant legum compescere habentis,
 Seu caros cupient atris è mortis amicos
 Faucibus eripere, & defletos reddere luci.
 Quin etiam agriculas ea sandi nota uoluptas
 Exercent, dum læta seges, dum trudere gemmas
 Incipiunt uites, sitientiaq; ætheris imbrem
 Præta libunt, ridentq; satis surgentibus agri.
 Hanc uulgo speciem propria penuria uocis
 Intulit indictisq; argens in rebus egestas.
 Quippe ubi se uera ostendebant nomina nusquam,
 Fas eræ hinc, atq; hinc transferre simillima ueris.
 Paulatim accreuerunt artes, hominumq; libido,
 Quodq; olim usus inops reperit, nunc ipsa uoluptas
 Postulat hunc addens uerborum rebus honorem.
 Sic homines primum uenti uis aspera adegit,
 Vitandiq; imbres stipulis horrentia tecta
 Ponere, & informi sedem arætam claudere limo.
 Nunc atæ aratis trabibus, Parijsq; columnis
 Ægificio surgunt ædes ad sidera luxu.
 Parcius ista tamen delibant, & minus audent
 Artifice alij, nec tanta licentia sandi
 Cuiq; datur solis uulgo concessa pœtis.

Nempe peccum hi duris cohibentur legibus, & se
 sponte sua spatijs angusti temporis arctant.
 Liberius fas campum alijs decurrere apertum.
 Sacri igitur uates facta, atq; infecta canentes
 Libertate palam gaudent maiore loquendi,
 Quasiq; decent cultus magis, atq; colores
 insoliti, nec erie tanto ars deprensa pudori.
 Crebrius hi fando gaudent super aethera mitis
 Tollere res (nec sit fas tantum credere) dictis.
 Et caelo clamor, trenuit omnis murmure olympus.
 Nec mora, bis uocem ingeminant, urbisq; ruinas,
 Fataq; praesidiaq; & forcem execrantur iniquam,
 O pater, o patria, o Priami domus inclyta exondam,
 Clamantes, cecidit pro Iuppiter Ilion ingens.
 Quid cum Neptunum dicunt mare, uina Lycaum,
 Et Cererem frumenta, patrumq; e nomine ritos
 significans, memorantq; urbes pro ciuibus ipsis?
 Atq; ideo timor attonitos cum inuaserit Afros,
 Africa terribili tremet horrida terra tumultu.
 Nec deerit, tibi pro fluuijs, proq; omnibus uicis
 Potula qui pressis Acheloi a misceat uuis
 Ecce autem subitis conuersi uocibus ulcro
 Saepe aliquem longe absentem, deseratq; ex antra,
 Et solos montis affantur, saepe saluant
 Sylvasq; fluxuosq; & agros, sensuq; carenes
 Speluncas, uelut haec sint responsa uocati,
 Et nos o uacui compellant nomine saltus.
 Praeterea uerbis inimicos addere sensus
 Oppositis, dum dissimulant, aliudq; uidebi.

sepe loqui, atq; aliud simulata condere mente,
 Egregia interea coniux ita nocte suprema
 Deiphobo fidum capiti subduxerat enses.
 Nec minus insignis Drances, cum stragis acervos
 Tot dedit, & claris insignijt arua trophæis.
 Quid sequar ulterius, quanta dulcedine captas
 Detineant aures, nocem cum rursus eandem
 Ingeminant, modo non uerborum cogat egestas?
 Pan etiam Arcadia neget hoc si iudice presens,
 Pan etiam Arcadia dicam te iudice uanum.
 Hæc adeo cum sint, cum fas audere pœtis
 Multa modis multis, tamen obseruare memento
 Si quando haud proprijs rem maus dicere uerbis,
 Translatisq; aliunde notis, longeq; petitis,
 Ne nimiam ostendas, querendo talia, curam.
 Nanq; aliqui exercent uim duram, & rebus iniquis
 Natiuam eripiant formam indignantibus ipsis,
 Inuitasq; iubent alienos sumere uultus.
 Haud magis imprudens mishi eris, & luminis expertus
 Qui puero ingentes habitus det ferre gigantis,
 Quam si quis stabula alia, lures appellet equinos,
 Aut crines magna genitricis gramina dicat.
 Præstiterit uero faciem, spolia & sua cuiq;
 Linquere, & interdum proprijs rem prodere uerbis,
 Indicisq; suis, ea sint modo in Camœnis.
 Res etiam poteris rebus conferre uicissim,
 Nominibusq; ambas uerisq; suisq; uocare.
 Quod faciens, fuge uerborum dispendia, paucisq;

Includas numeris, unde illa simillima imago
 Ducitur, & breuiter confer. ne sorte priorum
 Oblitus sermonum alio traducere mentem,
 Inq; alia ex alijs uideare exordia labi
 Iamq; age uerborum quis sit delectus habendus,
 Quae ratio, nam nec sunt omnia uersibus apta.
 Omnia nec pariter tibi sunt uno ordine habenda.
 Versibus ipsa etiam diuisa, & carmina quantum
 Carminibus distant, tantum distantia uerba
 Sunt etiam inter se, quamuis communia multa
 Interdum inuenies uersus diffusa per omnes.
 Multa lecent scenam, quae sunt fugienda canenti
 Aut Duum laudes, aut Hieroum incluta facta.
 Ergo alte uestigia oculis, aciemq; uoluta
 Verborum sylua in magna, tum accommoda Musis
 Selige, & insignes uocum depascere honores,
 Ut nitidus puro uersus tibi fulgeat auro.
 Nece degenerum turbam nil lucis habentem,
 Indecoresq; notas, ne sit non digna sapellex.
 Quo fieri id possit, ueterum te scinita uatum
 Observata docebit, ad: monimenta priorum
 Crebra oculis, animoq; legens, & multa uoluta.
 Tum quamuis, longe si quis supereminet omnes,
 Virtutem ex illo, ac rationem discere fandi
 Te iubeam, cui contendas te reddere semper
 Assimulem, atq; habitus, gressusq; effingere cunctis,
 Quantum fata sinunt, & non auersus Apollo,
 Etand tamen interea reliquum explorare labo.

Absterge uatum moneo, suspectaq; dicta
 Sublegere, & uariam ex cunctis abducere gazam,
 Nec dubitem uersus hirsuti sæpe poeta
 Suspensus lustrare, & uestigare legendo,
 Sicubi se quædam sorte inter commoda uersu
 Dicta meo ostendant, quæ mox medicibus ipse
 Auspitijs proprios possim mihi uertere in usus
 Deterisa procius prisca rubigine scabiæ
 Flumina sæpe uides immundo turbida limo.
 Haurit aqua tamen inde si equus concursus, & altis
 Important præ eis ad pocula, desuper illa
 Occultis diffusa canalibus insiuit, omnemq;
 Illabens bibulas ladem exiit inter arenas.
 Nil adeo incultum, quod non splendescere possit,
 Præcipue si cura uigil non desit, & usq;
 Mente premat multumq; animo tecum ipse uolutes.
 Atq; ideo ex priscis semper quo more loquamur
 Discendum, quorum de paschimur aurea dicta,
 Præcipuumq; audi rerum populamus honorem.
 Aspice ut exunies, ueterumq; insignia nobis
 Aptemus, uerum accepimus nunc clara reperta,
 Nunc sciem, atq; animum uerborū, uerba quoq; ipsa.
 Nec pudet interdum alterius nos ore loquutos.
 Cum uero cultis moliris furt a poetis,
 Cautius ingredere, & raptus memor occulte uersis
 Verborum indicijs, atq; ordine sæle legentes
 Distato, noua sit facies, noua procius imago.
 Munere (nec longum tempus) iux ipse prædicto

Dicta recognosces ueteris mutata poeta.
 Sæpe palam quidam rapiunt, cupiuntq; uideri
 Omnibus intrepidi, ac furto latentur in ipso
 Deprensæ, seu cum dictis nihil ordine uerso
 Longe alios iisdem sensus mira arte dedere,
 Exueruntq; animos uerborum impune priores.
 Seu cum certandi priscis succensa libido,
 Et possessa diu sed enim male condita uictis
 Extorquere manu iuuat, in meliusq; referre.
 Ceu furtiua, mutatoq; solo felicius olim
 Cernimus ad cælum translocas surgere plantas.
 Poma quoq; utilius succos oblita priores
 Proueniunt, sic regna Asia, Troiaq; penates
 Transtulit, auspitijs Phrygius melioribus heros
 In Latium, quamuis (nam Diuum fata uocabant)
 Inuitus Phoenissæ tuo de littore cecidit,
 Nec connubia læta, nec incepti Hymenæi
 Flexerunt inimicem animum. tu uicta dolore
 Occidis, & cura uix ipsa in morte relinquunt.
 Nunquam ò Dardania tetigissent uestra carina
 Littora, fors nulli poterat succumbere culpa.
 Ergo agite ò mecum securi accingite furtis
 Vna omnes pueri, passimq; auertite prædam.
 Infelix autem (quidam nam sæpe reperti)
 Viribus ipse suis temere qui sisus, & arti,
 Externæ quasi opis nihil indigus abnegat audax
 Fida sequi ueterum uestigia, dum sibi præda
 Temperat heu nimium, atq; alienis parcere creuit,

Vana superstitio, Phœbi sire numine cura.
 Haud longum tales ideo letantur, & ipsi
 Sæpe suis superant monumentis, illaudatiq;
 Extremum ante diem fœtus fluere caducos,
 Viuentesq; sue uiderunt funera fama.
 Quam cuperent uano potius caruisse labore,
 Et; suis alias didicisse parentibus iræ?
 Sæpe mihi placet ant: quis alludere dictis,
 Atq; aliud longe uerbis proferre sub isdem.
 Nec mea tam sapiens per se se prodita quisquam
 Turba redarguerit, quæ mox manifesta probabunt
 Et nati natoium, & qui nascentur ab illis.
 Tantum absit, pœnæ metuens infamis ut ipse
 Furta uelim: tegere, atq; meos celare rapinas.
 Non: tamen omnia te priscis suis fidere, qui non
 Omnia sufficient, uarenti pauca labore
 Attentanda tuo: dum ulli audita supersunt.
 Nos etiam quædam: in iccirco noua condere nulla
 Relligio uetat, indictasq; effundere uoces.
 Ne uero hæc penitus fuerint ignota. sumq;
 Agnoscant genus, & cognatam ostendere gentem
 Possint, ac stipulis nitantur origine certæ.
 Usq; adeo patria tibi si penuria uocis
 Obstitabit, suis Graiugenum felicibus oris
 Deuehere informem massam, quam incude Latina
 Informans patrium iubeas dediscere morem.
 Sic quondam Ausonia succreuit copia lingua.
 Sic æuclum Latium, quo plurima transtulit Argis
 Fuis,

Usus, & exhaustis Itali potiuntur Athenis.
 Non'ne uides medijs ut multa crepta Mycenis
 Graia genus fulgent nostris immixta, nec ullum
 Apparet discrimen. eunt insignibus aequis
 Undiq; per Latios & ciuis, & aduena traclus.
 Iam dudum nostri cessit sermonis egestas.
 Raro uber patria, tibi raro opulencia deerit.
 Ipse suis Cicero thesauris omnia promer,
 Autoresq; alij nati felicibus annis
 Omnia sufficient, nec solis crede poetis.
 Sape etiam uidi ueterum inter carmina uatum
 Barbarico uersus cultu. gazaq; superbos,
 Belgicaq; innisit trans alpes effusa Gallus
 In Latium. & longa Macedum uenere sarissa.
 Et metuam ne deficiat me larga supellex
 Verborum, angustiq; premat sermonis egestas?
 Quin & uicta sita, si me penuria adaxit,
 Verba licet renouare, licet tua sancta uetustas
 Vatibus indugredi sacraria. saepius olli
 Aetatis gaudent insignibus antiquari,
 Et ueterum ornatus induti incedere auorum.
 Non tamen ille ueter squalor suat undiq; & ater
 Verborum situs. his modus adsit deniq; quando
 Copia non desit, quorum nunc peruius usus.
 Tum quoq; si deerunt rebus sua nomina certa.
 Fas illis apta uerborum ambire corona,
 Et late circumfusus comprehendere diuersis.
 Verba etiam tum bina inuau coniungere in unum

Molliter inter se ninclo sociata iugali.
 Verum plura nefas vulgo congesta coire,
 Ipsaq; quadrifidis subniti carmina membris.
 Itala nec passim fert monstra tricorpora tellus.
 Horresco diuos sonitus, ac leuia fundo
 Inuitus perterricrepas per carmina uoces.
 Argolici quos ista decet concessa libido,
 Talia connubia, & tales celebrent Hymeneos,
 Tergeminas immane struant ad sidera moles
 Pelion audentes Ossa, & Pelio Olympum.
 At uerbis etiam partes ingentia in ambas
 Verba interpositis proscindere, seq; parare,
 Deterere interdum licet, atq; abstraxe secando
 Exiguam partem, & strinxisse fluentia membra.
 Itcirco si quando ducum referenda uirumq;
 Nomina dura nimis dictu, atq; asperrima cultu,
 Illa aliqui, nunc addentes, nunc inde putantes
 Pauca minutatim, leuant, ac mollia reddunt,
 Sic haumq; uocant mutata parte sicarbam.
 Hinc mihi Titanum pugnas, & saeva gigantum
 Bella magis libeat canere, Enceladiq; tumultus,
 Quam populos Itala quondam uirtute subactos,
 Atq; triumphatas diuerso a litore gentes.
 Sed neq; uerborum causa uis ulla canentem,
 Consilium prater, cogat res addere inanes,
 Nomina sed rebus semper seruire iubeto
 Omnia perpendens uersus resonantia membra.
 Verba etenim quaedam, ignarum te fallere possunt.

Ni vigilēs, mandatū & munus obire recusent,
 Furenturq; operi clam se se, & inertia cessent.
 Cetera dum labor exercet concordia iussus
 Queq; suos tantum illa dabunt numerumq; sonumq;
 Atq; ideo quid ferre queant, quid quaq; recusent
 Explorare prius labor est, & munera iusta
 Mandato, ac proprium cunctis partire laborem.
 Obscuros aliter crepitus, & murmura uana
 Miscebis, ludesq; sonis fallacibus aures.
 Nec tamen interdum uacuas, animoq; carentes
 Ad dubitem ipse uolens in cassum fundere uoces,
 Verbaq; quæ nullo fungantur munere sensus,
 Dine, ut egregio tantum, & conspectus amicitia
 Versus eat, dulciq; sono demulceat aures.
 Atq; adeo quæ sint ne uero quare profecto
 illa, tibi se sponte dabunt per se obuia passim.
 Sepe autem ruptis uinclis exempta uolutes
 Membra, & compactum quasitor disyctæ uersum,
 Post iterum refice, & partes in pristina redde
 Partibus auulsas, nunquam te libera uinclis
 Incantum fallent resoluta carmine uerba.
 Huc ades, hic penitus tibi totum Heliconæ recludam
 Te Musæ puer hic faciles penetrabilibus imis
 Admittunt, sacrisq; adytis inuitat Apollo.
 Principio quoniam magni commercia cœli
 Numina concessere homini, cui carmina curæ,
 Ipse Deum genitor diuinam noluit artem
 Omnibus expositam uulgo, immeritisq; patere.

Atq; ideo, turbam quo longe arceret inertem
 Angustam esse uiam uoluit, paucisq; licere.
 Multa adeo incumbunt doctis uigilanda poetis.
 Haud satis est illis utcumq; claudere uersum,
 Et res uerborum propria ni reddere claras.
 Omnia se i ammeris uocum concordibus aptant,
 Atq; sono quæcumq; canunt imitantur, & apta
 Verborum facie, & quæsito carminis ore.
 Nam diuersa opus est ueluti dare uersibus ora,
 Diuersosq; habitus, ne qualis primus, & aliter,
 Talis & inde aliter, uultuq; incedat eodem.
 Hic melior motuq; pedum, & pernicibus alis
 Molle uiam tacito lapsu per leuia radit.
 Ille autem membris, ac mole ignauius ingens
 Incedit tardo molimine subsidendo.
 Ecce aliquis subit egregio pulcherrimus ore,
 Cui latum membris Venus omnibus afflat honorem.
 Contra alius rudis informes ostendit & artus,
 Hirsutumq; supercilium, ac caudam sinuosam
 Ingratus uisu, sonitu illatibilis ipso.
 Nec uero hæc sine lege data, sine mente figura,
 Sed facies sua pro meritis, habitusq; sonusq;
 Cunctis, cuiq; suus, uocum discrimine certo.
 Ergo ubi iam nautæ spumas salis ære ruentes
 Incubere mari, uideas spumare reductis
 Conuulsum remis, rostrisq; tridentibus æquor.
 Tunc longe sale saxa sonant, tunc & freta uentis
 Incipiunt agitata tumescere litore fluctus

Illidunt rauco, atq; refracta remurmurat unda
 Ad scopulos, cumulo insequitur praeptus aqua rivos.
 Nec mora, Trinacriam cernas procul intremere omne
 Funditus, & montes concurrere montibus altos.
 Cum uerò ex alto speculatus caerulea Nereus
 Zenit in mox stagni, placidaq; paludis,
 Tabitur uncta uadis abies, natat uncta carina.
 Hinc etiam solers mirabere saepe legendo,
 Sicubi Vulcanus syluis incendia misit,
 Aut agro, stipulus flamma crepitante cremari.
 Nec minus exultant latices, cum teda sonore
 Virgea suggeritur costis undantis aheni.
 Carmine nec leui dicenda est scabra crepido.
 Tum, si lata canunt, hilari quoq; carmina uultu
 Incedunt, letumq; sonant haud segnia uerba,
 Seu cum uere nouo rident prata humida, seu cum
 Panditur interea domus omnipotentis olympi.
 Contra autem se se tristes inamabile carmen
 Induit in uultus, si forte inuisa uelucris
 Nocte sedens serum canit importuna per umbras,
 Ut quondam in bustis, aut culminibus desertis.
 Verba etiam res exiguas angusta sequuntur,
 Ingentesq; iuuant ingentia, cuncta gigante
 Vasta decent, uultus immanes, pectora lata,
 Et magni membrorum artus, magna ossa, lacertiq;
 Atq; ideo, si quid geritur molimine magno,
 Adde moram, & pariter tecum quoq; uerba laboret
 Segnia, seu quando ui multa gleba coactis

Aeternum frangenda bidentibus, a quo re seu cum
 Cornua uelatarum obuertimus antennarum.
 Et mora si fuerit damno, properare iubebo.
 Si se forte caua extulerit mala uiper a terra,
 Tolle moras. cape saxa manu, cape robora pastor.
 Ferte citi flammis, date tela, repellite festem.
 Ipse etiam uersus ruat, in praecipitans ruit Oceano nox,
 Immenso cum praecipitans ruit Oceano nox,
 Aut cum percussus grauius procumbit humi bos.
 Cumq; etiam requies rebus datur, ipsa quoq; ulro
 Carmina paulisper cursu cessare uidebis
 In medio interrupta. quierant cum freta ponti,
 Postquam aure posuere, quiescere protinus ipsam
 Cernere erit, medijsq; inceptis sistere uersum.
 Quid dicam, senior cum telum imbelles sine ictu
 Inualidus iacit, & desectis uiribus ager?
 Nam quoq; tam uersus segni pariter pede languet.
 Sanguis hebet, frigent effusa in corpore uires.
 Fortem autem iuuenem deceat prorumpere in arces,
 Furiisse domos, praefractaq; quadrupedantum
 Pectora pectoribus perumpere sternere turres
 Ingentes, totoq; serum dare sanera campo.
 Nulla adeo uatum maior prudentia, quam se
 Aut premere, aut rerum pro maiestate cernendo
 Tollere. nunc illos animum summittere cernas.
 Verborum parcos, humiliq; obrepere gressu,
 Textaq; uix gracili deducere carmina filo.
 Nunc illos uerbis opulentos, diuine uena

Cernere erit fluere, ac laxis decurrere habenis
 Fluxosq; ingentesq; redundat copia lata
 Vbere felici, uerborumq; ingruit agmen
 Hibernarum instar niuium, cum Iuppiter alpes
 Frigidus aëreas, atq; alta cacumina uestit.
 Interdum uero cohibent undantia lora.
 Non humiles, non sublimes media inter utrunq;
 Littus arant ueluti spatia, & consinia radunt.
 Sic demum portus lati conduntur in alto.
 Quod superest, quæ postremo peragenda poetæ
 Expediam, postquam casus euaserit omnes,
 Signaq; perpetuum deduxit ad ultima carmen,
 Exultans animo uictor, latusq; laborum
 Non totam subito præceps securæ per urbem
 Carmina uulgabit. ah ne sit gloria tanti,
 Et dulcis famæ quondam male suada cupido.
 At patiens operum semper, metuensq; pericli
 Exspectet, donec sedata mente calorem
 Paulatim exuerit, scetusq; abolerit amorem
 Ipse sui, curamq; alio traduxerit omnem.
 Interea fidos adit haud securus amicos,
 Utq; uelint inimicum animum, frontisq; seueræ
 Dura supercilia induere, & non parcere culpa
 Hos iterum atq; iterum rogat, admonitusq; latentis
 Grates latus agit uitij, & peccata fatetur
 Sponte sua, quamuis etiam damnetur iniquo
 Iudicio, & falsum queat ore resellere crimen.
 Tum demum redit, & post longa obliuia per se

Incipit hic illic uetrem explorare laborem.
 Ecce autem ante oculos noua se fert undiq; imago,
 Longe alia heu facies rerum, mutataq; ab illis
 Carmina, quæ tatum ante recens confecta placebāt.
 Admiratur tacitus, nec se cognoscere in illis
 Immemor, atq; operum piget, ac se se increpat ultero.
 Tum retractat opus commissa piacula doctæ
 Palladis arte luens. nunc hæc, nunc reijcit illa
 Omnia tuta timens, meliora q; sufficit illis.
 Attondetq; comas stringens, sylvamq; fluentem,
 Luxuriamq; minuat anim depascit inanem
 Exercens durum imperium, dum funditus omnem
 Nocturnis instans operis, operisq; diurnis
 Versibus eluerit labem, & commissa piarit.
 Arduus hic labor. hic autem durate poetæ,
 Gloria quos mouet æterna pulcherrima fama.
 Tum si qua est etiam pars imperfecta relicta,
 Olim dum properat furor, ingenijq; morari
 Tempestas renuit, suppletq; & uersibus afferre
 Inualidis miseratus opem, claudisq; medetur.
 Nec semel atretare satis, uerum omne quot annis
 Terq; quaterq; opus euoluendum, uerbaq; uersis
 Æternam immutanda coloribus. omne frequenti
 Sæpe reuisendum studio per singula carmen.
 Quod non una dies, fors afferet altera, & ultero
 Nullo olim studio, nulla olim in carmine cura
 Deprensæ per se prodentur tempore culpæ
 Quæq; latent uariæ densa inter nubila pestes.
 Quin etiam doctum multum inuuet ille laborem,

Qui uariis cœli creber, mutauerit oras.
 Nanq; etiam mutant animi, genioq; locorum
 Diuersas species, diuersos pectora motus
 Concipiunt, nostrisq; nouæ se mentibus offert
 Vltro aliquid semper lucis, tenebraq; recedunt,
 Atq; nouos operi semper fas addere flores.
 Verum esto hic etiam modus. huic imponere cura
 Nesciuere aliqui finem, medicasq; secandis
 A morbis abstinuisse manus, & parcere tandem
 Immâtes, donec macie confessus, & eger
 Aruit exhausto uelut omnis sanguine fœtus,
 Natiuumq; decus posuit, dum plurima ubiq;
 Deformat sectos artus inhonestâ cicatrix.
 Tuq; ideo uitæ usq; memor breuioris, ubi annos
 Post aliquos (neq; enim numerum, neq; tēpora pono
 Certa tibi) addideris decoris satis, atq; nitore,
 Rumpe moras, opus ingentem dimitte per orbem,
 Perq; manus, perq; ora uirum permitte uagari.
 Continuo læto te dulces undiq; amici
 Gratantes plausu excipient, tua gloria cœlo
 Succedet, nomenq; tuum finis ultimus orbis
 Audiet, ac nullo diffusum abolebitur æuo.
 Et dubitamus opes animo contemnere auari.
 Nec potius sequimur dulces ante omnia Muses.
 O fortunati, quibus olim hæc numina dextra
 Annuerint præcepta sequi, quæ uel ipse canendo
 Iussa dedit plenus Phœbo, attonitusq; furore.
 Quando non artes satis ulla, hominumq; labores,

Et mea dicta perurum profint, ni desuper adsit
 Auxilium, ac praeferas fauor omnipotentis olympi.
 Ipse uiam tantum potui docuisse repertam
 Tonas ad montes, longeque ostendere Musas
 Plaudentes celsae choreas in uertice rupis,
 Quo me haud ire sinunt unquam sata inuida, et usque
 Absterrentisque, arcetisque: procul, nec summa iugi unquam
 Fuis prensare manu factigia. sat mihi, siquem
 siquem olim longe aspiciam mea fida sequutum
 Indicia exuperasse uiam, summoque receptum
 Vertice, et haerentes socios iuga ad alta uocantem.
 Sed non nulla tamen nostri quoque gratia facti
 Forsan erit, me fida olim praecepta canentem
 Stipabunt iuuenes, penso circum agmine fusi,
 Et uocem excipient attenti sensibus omnes.
 Tam uita si iusta meo procedere lustra
 Fata sinent, nec me uiridi succiderit auro
 Impia mors, olli gelidae tace ante senecta
 Languentem, et iera desessum aetate magistrum
 Certatim prensa super alta cacumina dextra
 Saepè trahent, uliroque serent per amœna locorum,
 Et summi inualidum sistent ad limina Phœbi,
 Cantantem Musas, uatumque inuenta piorum.
 Virgilij ante omnes lati hic super astra feremus
 Carminibus patrijs laudes, decus unde Latinam.
 Unde mihi uires, animus mihi ducitur unde.
 P. mus ut Tonys Musas deduxerit oris
 Argolicum resonans Romana per oppida carmen,

Vt iuuenis Siculas syluis inflavit auenas,
 Vtq; idem Ausonios animi miseratus agrestes
 Extulerit sacros ruris super aethera honores
 Triptolemi inuectus uolucris per sidera curru,
 Res demum ingressus Romanae laudis ad arma
 Excierit Latium omne, Phrygamq; instruxerit alas
 Verba Deo similis. decus à te principe nostrum
 Omne pater. tibi Graiugenum de gente trophaea
 Suspendunt Itali uates tua signa sequuti.
 Omnis in Elysijs unum te Gracia campis
 Miraturq; auditq; ultero, assurgitq; canenti.
 Te sine nil nobis pulchrum. omnes ora Latini
 In te, oculosq; ferunt uersi. tua maxima uirtus
 Omnibus auxilio est. tua libant carmina passim
 Assidui, primis & te uenerantur ab annis.
 Ne tibi quis uatum certauerit. omnia cedant
 Secla, nec inuideant primos tibi laudis honores.
 Fortunatae operum, tua, restans gloria fama,
 Quo quenquam aspirare nefas, sese extulit alis.
 Nil adeo mortale sonas. tibi captus amore
 Ipse suos animos, sua munera latus Apollo
 Addidit, ac multa praestantem insigni te arte.
 Quodcumq; hoc opis, atq; artis, nostriq; reperti
 Vni grata tibi debet praecleara inuentus,
 Quam docui, & rapis sacra super ardua duxi,
 Dum tua fida lego uestigia, te sequor unum
 O decus Italiae, lux o clarissima uatum.
 Te colimus. tibi serua datus, tibi thura, tibi aras,
 Et tibi rite sacrum semper dicemus honorem

*Carminibus memores. salve sanctissime uates.
Laudibus augeri tua gloria nil potius ultra,
Et nostra nil uocis eget. nos aspice praesens,
Pectoribusq; tuos castris infusa calores
Adueniens pater, atq; animis te te infere nostris.*

F I N I S.

M. H I E R O N Y.

M I V I D A E C R E M.

B O M B Y C V M L I -
B E R P R I M V S.

*V O S mores, quas aut paruis reptan-
tibus artes*

*Iuppiter addiderit, qua fila tenaci s
Serum*

Ore uocant satyra, nos tecum enoi-

nite Nympha

Seriades. uos lanifici gregis aurea nostis

Munera, qua pater Italia prior intulit olim

Serius huc patrijs Serum diuectus ab oris.

Tuq; ades, q̄ nostro succurre Isabella labori

Nympha Padi in ripa magnis è regibus orta

Que gentem pulchra auxisti pulcherrima prole

Gonagam, exiuis ades huc non aspera coeptis.

Et uos ò placida properate, ubi quaq; puella.

Vestrum opus hoc, nostros faciles hic discite cultus.

Id tinea in syluis multis uoluentibus annis
 Gentibus ignotum uixit genus. aurea frustra
 Edebant opera umbriferis pendentia ramis.
 Nam pluuia, lateq; immites omnia uenti
 Vastabant, tenui nec honos, nec gloria filo
 Vlla erat, in syluis ceu quondam more ferarum
 Degebant homines antiquo robore nati.
 Nondum urbes, nondum certos gens dura penates
 Nouerat, aut ullus uitam excoluisse per arteis.
 Verum postquam homini diuini est muneris usus
 Traditus, in tectis, atq; intra septa domorum
 Syluestres tinea alere, atq; impendere curam
 Cœpit, opes multi hinc ad summus emertere.
 Quamuis esse aliquas etiam nunc fertur in oris
 Longe alijs gentes, quæ nondum in tecta relatas
 Per lucos errare sinunt, nulloq; labore
 Fila suo carpunt oneratis mollia ramis.
 Nanq; malo assuetæ arboribus frondentibus illa
 Pubentes syluas, & quæq; tenerrima carpunt,
 Iniussæq; instant operi. non horrida multum
 Flabra nocent, neque prouisi prudentibus imbres.
 Quippe, ubi senserunt in nubes æra cogi,
 Diffugiunt trepida, folijsq; sub omnibus hærent,
 Securæq; hyemis uelut alia ex arce sonantes
 Accipiunt Austros, pulsataq; robora nimbis.
 Sed tu ne, moneo, in siluis permittite uagari
 Incustoditas, nec curam adhibere recusa
 In tectis. huius non gratia parua laboris.
 Haud longum tempus fuerit, & iam stantiæ multo
Dies

Dives eris, filoq; ibis spectabilis aureo.
 Principio ne te lateat qua tradita agenda
 Sint illis uita spatia. breuis omnibus aetas,
 Vix ulli Luna complectur tertius orbis,
 Et nunquam ex se se prolem uidere creatam.
 Intereunt omnes, pecus occidit omne quot annis,
 Et cunctam euersunt fera fata ab origine gentem.
 Immortale tamen restat genus his, neq; morti
 Est penitus locus, aeternum nam semina durant.
 Ceu quondam syluae si forte aut frigore diro,
 Aut aestu arefescant summa, tamen abdita quadam
 Vitalis superat uis in radicibus imis,
 Et trunco exciso noua uere repullulat arbor.
 Non secus extinctis bombycibus annuus ortus.
 Usq; noua in regnis proles succedit auitis.
 Ne uero ante diem, sed tempestiua creata
 Sit soboles. ueto ne reuoces in luminis oras
 Progeniem extinctam, attonsis cum gramina campis
 Nondum ulla, aut frondes apparent arbore nulla.
 Ante noua incipiat morus reuirescere sylua,
 Ne'ue fames teneris, ne'ue obsint frigora alumnis.
 Ipsi etiam morum agricola, ne tempora fallant.
 Obseruare solent, nam cum se se illa uirentem
 Induit in frondem, nostris tum protinus oris
 Excessisse hyemem, et manes abuisse sub imos
 Nil dubitant, nec sana ultra pecori'ue, satis'ue
 Frigor a'ue, glaciem'ue timent, canam'ue pruinam.
 Praeterea tibi Lunae gelidae incrementa
 Sunt seruanda. senescens fuge tempora laua.

*Nec tum etiam liquidis cum se se na per ab undis
 Extulit Oceani, pallentesq; humida uultus
 Ostendit gracili incedens per inania cornu,
 Vitale erit teneros omis excludere foetus.
 Expeeta cum plena animis, cum lumine largo
 Solis ab igne tumens, altumq; per aethera uicta
 Carpit iter fratremq; audet se attollere contra.
 Tum fas foeturae, tum iustum incumbere tempus,
 Quandoquidem ualidas crescenti a lumine uires
 Semina concipiunt genitalia. tum fauet aether,
 At aioremq; trahunt nascentia membra uigorem.
 Quo foueas autem pacto mos ipse fouendi
 Haud simplex. sunt quae calido sub Sole relinquunt
 Oua, recens donec foetus in luminis auras
 Prodierit. tu conde sinu uelamine teeta,
 Nec pudeat roseas inter fouisse papillas
 Si te tangit honos, & flauis gloria filii.
 Cumq; dies, alterq; dies processerit, ecce
 Cernere erit formis animanti a seruere miris.
 Ante opus omne tamen pete matutina Deorum
 Limina, ferq; preces supplex, Diuisq; litato
 Auspicibus curae torum operum, cum mane sacerdos
 Synceram Cererem, & Lenaum libat honorem.
 Nec non lanicij florem uelamina prima
 Suspendes templis. auertunt omnia foetus
 Munere placati superi mala, frigora, & aestus,
 Et quae multa solent bombyci instare pericula.
 Interea populis sedes, & teeta futuris
 Ipsa nouare iube, tabulasq; uicta senecta.*

Non apta sine sole domus, sine luce penates.
 Sed duplices recta lumen regione fenestrae
 Admittant, quarum surgentes altera Phœbi
 spectet equos, sessos contra altera, iamq; cadentes.
 Tum utri pellucentes opponere quadras
 Hinc atq; hinc iubeo, lini aut firmissima texta,
 Ut neq; concutiant uenti, neq; nubila niubis
 Conspargant, obsi q; intus penetrabile frigus.
 Nec postrema fuit cautis prætereunda cura
 Retia rara. auium insidias, & callida furtis
 Auerte, illudit passer custodibus olim
 Improbus, illudit cortis cristata uolucris.
 Dant stragem passim rostris imruitibus, impleatq;
 Inlusionem, ac uino uina abduunt corpora busto.
 Nec, quibus est, tinea feicit; copia multa,
 Parietibus sedem affigunt. sed quattuor aquis
 Tectorum in medio erectus hinc inae coluntis
 Plurima suspendunt tabulata, aulæq; per altos
 Surgunt mille gradus, digestaq; ordine sedes.
 Traq; etiam, uarte ut nequeant irrepere pestes,
 Parietis antiqui uitium ne neglig: segnis.
 Sed calce, aut creta linito, atq; angusta uiarum
 Quaq; tunc, mus sepe cauis se se abdidit imis
 Luce latens, ac cum in tenebris cinis occultis ignem
 Sopitum, indulgetq; graui custodia somno,
 Improbus egreditur tutis ad furtia latebris,
 Et citus irreptat tabulis, seuitq; per omnes
 Cæde madens aulas, prædamq; auertit ab altis
 Porticibus sacur, atq; canis epulatur in antris.

Molire insidias, deceptum carcere claude,
 Ignarusq; doli ipse sibi mer vincula nectat,
 Dum petit ostensam confidentissimus escam,
 Quaedam etiã trahibus, quibus omnis machina recte
 Nititur auxiliantur, & imis sentibus armant
 Sentibus, & tribulis, ac iuniperi hirsute
 Vulnificos addunt gladios, circum undiq; ut hostis
 Indeprensus eat saltem per vulnera mille,
 Nec referat captam multo nisi sanguine pradam.
 Verum age uix tenebras pepulit lux tertia rebus,
 Ecce si incipiunt tepido calefacta moueri
 Semina, iam visenda nouis animalia formis
 Irrepunt, passimq; albis mantilibus errant.
 Ne uero iam tum hac thalamis sublimibus inser.
 Exiguus primum capiet sobolem locus omnem.
 Corpora deinde aucte cunabula prin. & relinquent.
 Tum cunctam in populos, in uicos diuide gentem,
 Diuisusq; dabis sedes, secretaq; regna.
 Nec satis hoc semel, at quoties his arcta uidebis
 Esse domus spatia, augentur dum corpora cuiq;
 Has toties legere, inq; nouas diducere sedes
 Ne dubita, donec tabulas implueris omnes.
 Nec tamen interea paruas non pascere oportet.
 Et primum hauserunt cœli auras, pabula pascunt,
 Assuescunt iam tum dapibus, mensusq; requirunt.
 Sed prodest, nondum thalamos experta puella
 Prima manu teneras si pascat alumnas.
 Primam autem mori pubem, atq; tenerima semper
 Quaeq; legunt, dum grex tener est, atq; inscius aui.

Continuo veterum ueluti memor ille parentum
 Agnoscit uescas frondeis, ipsasq; recentes
 Deposcit. nam si plenis seruentur in horreis
 Hæsternæ, dulcis succi corrumpitur aura,
 Et sapor ingratus subit, atq; inamabilis haustus.
 Nam petunt igitur syluas, & quaq; reportant
 Pabula lecta die samolæ, gratumq; laborem
 Sortita inter se folia illibata canistris
 Expediunt, legit illa, domum fert altera lecta,
 Instaurant alia mensas, epulasq; ministrant.
 Pabula larga superiaciunt pecus omne regentes.
 Protinus emergunt tinea, folioq; iacenti
 Vitricos super assistunt, omnisq; iuuentus
 Viscitur, atq; auida dapibus implentur opibus.
 Fit strepitus, longe qualem olim sæpe solemus
 Cum placet, in tectis clausis audire fenestris.
 Nec mora, nec requies, properant, & grandia morsio
 Attendant folia emensa, redeuntq; iterumq;
 Incumbunt, longam nequeunt expletier aluum,
 Dum superant frondes, & plena pabula mensæ.
 Tuq; inæo parcis epulas moderare canistris,
 Terq; die tantam pasces, nam prodiga cunctam
 Si frondem simul effundas, sine more, dapesq;
 Accumules, mensasq; oneres, auertitur uliro
 Ingratam futurum morum pecus, atq; repente
 Ipsa parit largi fastidia copia uictus.
 Paulatim inuita, metuant sibi pabula semper
 Deficere, expectentq; dapes. prius in iuce ludens
 Frondem unam, ac certare sine, illa protinus omnes

Arrexere animos cupida, prædamq; capeffunt
 Ceriatim, pariterq; ingens subit ardor edendi.
 Tum denuum solitas epulas effunde canistris,
 Dum dapis operata fuerit compressa libido.
 Sed ne longa fames noceat tamen aspice pudens,
 Dum nimium differs epulas, & gaudia mensa.
 Nam soliti impastis si defuit copia uictus,
 Nulla mora est, miseræ macies deformat iniqua,
 Pabula deinde parum exhaustis duplicare iuuabit,
 Et uix longa dies lapsus in pristina reddet.
 Dira fames adeo nocet, ac penuria edendi.
 Quin etiam haud parui mutari pabula refert.
 Est bicolor morus, bombyx uescetur utraq;
 Vtraq; gratæ illi cui uero assuerit, eandem.
 Nigra, albens uel suas, nullo discrimine amabit,
 Quamuis Ausonijs laudetur nigra puellis.
 Forte etiam si deficiant folia omnia morti,
 Et subito sylua (Di talem auertere casum)
 Thisbææ arescant nimio æstu, aut frigore, queris
 Quas nam tum, pereant ne res tibi funditus omnes,
 Bombyci iubeam legere, & summittere frondes.
 Orandi superi eueniant ne talia nobis,
 Si tamen urgeris, conscendat robora pastor
 Ulmea per syluas, & summa cacumina carpas.
 His etenim arboribus multum est affinis origo,
 Iamq; ideo agricolæ morum didicere per agros
 Inferere umbrosæ ramis ingentibus ulmæ,
 Et steriles sylua nunc dant bicoloria mora.
 Sunt alia, quæ, si factus sibi nascitur ante

Quam Thisbæa nouis adolescat frondibus arbos,
 Vrticamq; rubosq; legunt, dum plurimus humor
 Vere subest. at tu tenevis tunc parce puellis
 Crura, manusq; arment facito, nec robora dura
 Ascendat permitte in syluis innuba uirgo.
 Verum operum patiens anus, & cui durior annis
 Sit cutis (ingrata facilis iactura senectæ)
 Atunere fungatur tali, ne forte quis altis
 Egressus syluis Satyrorum è gente procaci
 Suspiciat, teneraq; pudor notet ora puella.
 Illa quoq; in primis cura est ut pabula semper
 Sicca legant, nullaq; fiant aspergine sylua
 Aut pluuia, aut roris nocturni. quippe uenenum
 Sæpe fuit quamuis tenuis hombycibus humor.
 Nunquam igitur, cum nox horis silet intemptis.
 Accedant syluam. expectent dum gurgite heos
 Techyos exierit, sursumq; eduxerit omnes
 Collectum noctis humorem purpureus Sol,
 Et iam iris scandens supera alta peregerit horas.
 Quod si forte etiam fuerit tunc humida sylua,
 Vi potes, è folijs stillantem decute rorem.
 Profuit & si quando matutina pruina
 Perstrinxit teneras frondes, ostendere soli
 Cratibus impositis, & frigora uincere flammis.
 Cumq; tibi fuerint suspecti deniq; nimbi,
 Appropera, calathos cape, moros scande, ministras
 Voce uoca, mitte in syluas. sine lege legunt
 Obuia quæq; penam solijs, atq; horrea cemple,
 Ne, dum scuis hyems, perdant ieiunia pubem

Laniuoman, at parca securâ fronde fruatur.
 Quod si adeo subitum cito non prouideris imbrem,
 Ne rari rigeat, macieq; , fameq; senescat
 Omne pecus, ualidos in syluas mitte colonos,
 Qui tibi utraq; manu nunc huc, nunc roborâ & illuc
 Crebra agitent, pondem paulis tu impone canistris
 Rorantem, quando fatis urgenur acerbis.
 At labor interea famulus exerceat alter.
 Cura sit hesternæ semesæ tollere mensæ
 Reliquias, tabulisq; immundam auertere uestris
 Proluuiem mane ante pecus quam pabula gublet,
 Tergendæ sedes, & gramine peruerrendæ.
 Tum Bacchi irrorant gratum bene c'entis odorem,
 Purgatusq; abigant tabulis tristera omnibus auram.
 Hinc leuiter d'gitro medicatis sedibus omnes
 Traducunt cœcos letos melioribus auris,
 Nec super extremas errare licentius oras
 Permittunt, semper media ad penetralia cogunt,
 Precipitesq; timent lapsus, altasq; ruinas.
 Hæc generi facitis lesi uia, protinus agras
 Delapsæ effundunt antras, lucernq; relinquunt.
 Siqua tamen superest, & cœli uestitur aura
 Post casum, inspicio, nam si pars corporis ulla est
 Lesa tibi depressa, aliarum sedibus ultro
 Proice, nec frustra libeat tibi pascere inertem.
 Nullam operam omnino, nullum expectabis ab illa
 Certa opus, ignauum deducet inutilis æuam,
 Et comitum egregias tantum mirabitur artis.
 Sæpe etiam impasias auerti pabula cernes,

Sopitasq; graui ueluti torpere ueterno
 In tabulis. hic parce metu, ne corpora morbus
 Forte aliquis, gentemq; lues inuaserit egram.
 Hunc illis morem, natura hunc ipsa soporem
 Addidit, indulgent somno, stratisq; quiescunt.
 Sopitisq; dies alter transibit, & alter.
 Cum uero expulerit noctem lux tertia rebus,
 Consurgent, lætæq; ad pabula nota redibunt.
 Ergo illis tumidas iubeo obseruare. nec ingens
 Nosse labor, ne improuisus sopor occupet. ultra
 Signa dabunt ipse. cælo capita ardua tollent
 Arrectæ. spernentq; dapes. tum pigra notabis
 Corda, animos resides, insuetæ silentia mensis.
 Non tamen adueniet somnus simul omnibus idem.
 Insomnes aliqua uigilant, A iustura quiete jct
 Cætera, nondum aptæ, teneros quibus alliget artus
 Irrepens sopor. aduenient sua tempora & illis.
 Atq; omnes tandem demittent lumina somno.
 Cura sit interea insomnes legere, atq; uagantes,
 Secretasq; alijs aliam cito transfer in aulam.
 Sopita stantulent simul. his par omnibus etas.
 Vna operi incumbent, & eodem tempore se se
 Artibus exoluent supra ad conuexa uolantes.
 Dumq; Deus stratis, thalamis'ue silentibus ales
 Regnat lethæo persundens corpora rore,
 Pabula subtrahito solitas, frondemq; negatæ.
 Nam tumide interea renouant torpentia alumnæ
 Corpora, & exuias ueteres, ac tegmina ponunt.
 Et nitidam induitur pubes renouata iuuentam.

Laniuomam, at parta securæ fronde fruantur.
 Quod si adeo subitum cito non prouideris imbrem,
 Ne turpi rigeat, macieq; , fameq; senescat
 Omne pecus, ualidos in syluis mitte colonos,
 Qui tibi utraq; manu nunc huc, nunc roboræ & illuc
 Crebra agitent, frondem patulis tu impone canistris
 Rorantem, quando satis irgemur acerbis.
 At labor interea famulas exerceat alter
 Cura sit hæsterna semesus tollere mensæ
 Reliquias, tabulisq; immundam auertere uentris
 Proluuiem mane ante pecus quam pabula gustet,
 Tergenda sedes, & gramine peruerrende.
 Tum Bacchi irrorant gratum bene olentis odorem,
 Purgatusq; abigunt tabulis tristem omnibus auram.
 Hinc leniter d' gito medicatis sedibus omnes
 Traducunt cæcus latos melioribus auris,
 Nec super extremis errore licentius oras
 Permittunt. semper media ad penetralia cogunt,
 Præcipitesq; timent lapsus, altasq; ruinas.
 Huic generi facitis leti uia. protinus agras
 Delapsæ effundunt animas lucemq; relinquunt.
 Siqua tamen superest, & cæli uestitur aura
 Post casum, inspicito. nam si pars corporis ulla est
 Læsa tibi deprensa, aliarum sedibus ultro
 Proce, nec frustra libeat tibi pascere increm.
 Nullam operam omnino, nullum expectabis ab illa
 Certa opus. ignauum deducet inutilis æuum,
 Et comitum egregias tantum mirabitur artis.
 Sæpe etiam impastæ auerit pabula cernes,

Sopitasq; graui ueluti torpere ueterno
 In tabulis. hic parce metui, ne corpora morbus
 Forte aliquis, gentemq; lues inuaserit agram.
 Hunc illis morem, natura hunc ipsa soporem
 Addidit, indulgent somno, stratisq; quiescunt.
 Sopitisq; dies aliter transibit, & alter.
 Cum uero expulerit noctem lux tertia rebus,
 Consurgent, lætaq; ad pabula nota redibunt.
 Ergo illas tumidas iubeo obseruare, nec ingens
 Nosse labor, ne improuisus sopor occupet, ultra
 Signa dabunt ipse, cælo capite ardua tollens
 Arrecta, spernentq; daptes, tum pigra notabis
 Corda, animos resides, infæta silentia mensis.
 Non tamen adueniet somnus simul omnibus idem.
 Insomnes aliquæ uigilant, dum turba quiescit
 Cætera, nondum apta, teneros quibus alliget artus
 Irrepens sopor, aduenient sua tempora & illis,
 Atq; omnes tandem demittent lumina somno.
 Cura sit interea insomnes legere, atq; uigantes,
 Secretisq; alijs aliam cito transfer in aulam.
 Sopita stabulent simul, his par omnibus ætas.
 Una operi incumbent, & eodem tempore se se
 Artibus exoluent sapera ad conuexa uolantes.
 Dumq; Deus stratis, thalamis uel silentibus ales
 Regnat lethæo perfundens corpora rore,
 Pabula subtrahito solida, frondemq; negato.
 Nam iunior interea renouant torpentiæ alunt
 Corpora, & exuias ueteres, ac regmina ponunt.
 Et nixidam induitur pubes renouata iuuentam.

Ceu, fodere domos serpentum ubi lubrica turba
 Sub terram ueniente hyeme, stant frigore inertes,
 Dum redeat terris tepidi clementia ueris.
 Tum demum egressi, ad Solem squalentia terga
 Conuoluunt posita turpi cum pelle senecta.
 Annuus hic illis mas, at bombycibus ipsis
 Ter pigra, dum uiuent, renouabit corpora somnus.
 Iamq; aue, iam grandes foetus, iam ducitur etas
 Ultima, turgenti filum tralucet in alno
 Omnibus, accingunt alacres, operiq; parant se.
 Pabula iam satura sugiunt, noua querere regna
 Ardor agit, tollunt oculos, arrecta q; terga.
 Omnia uestigant late loca, sicubi rami
 Arbuti, per quos sua possint tendere fila,
 Atq; nouis priscos cupiunt mucare penates,
 Et tabulae extremis pendentes sedibus haerent.
 Tum famulae properare, omnes prouisa parare
 Sarmenta, & steriles tectis inferre genestas.
 Iamq; ille antiquas sedes, supera ardua linquant,
 Atq; noua hospitia inuadant per uimina lenta
 Demissa, nisi succurrat nuruum ocius omnis
 Hinc atq; inde manus durum miserata laborem.
 Ipse nam manibus secernunt grandia natu
 Corpora iam matura operi, iamq; apta labori,
 Per ramosq; locant arentes agmina densa.
 Summotas alias arcent, dum funditus omnes
 Corporea excedant labes, ac temporis orbe
 Perfecto sua cuiq; dies exemerit omnem
 Alui insyncere illuicem, purumq; relinquat

Lanicium, & fili tralucens simplicis durum.
Sic ubi mitescunt pendentes vitibus uua,
Paulatim liquor ille intus rarefcit, & aureus
Accedit color, elucent puriffima musta.
Tum demum tabulis passim farmenta relictis
Complerunt omnes, perq; atria uirgea lætæ
Exercentur, & effundunt quasita per anum
Stamina ditis opus uteri, suspensaq; densos
Fila regunt inter ramos, atq; ordine ducunt.
Mille legunt, releguntq; uias, atq; orbibus orbes
Agglomerant, cæco donec se carcere claudant
Sponse sua. tanta est edendi gloria fili.
Mox autem clausæ interius circum undiq; lecta
Stamina condensant, teretisq; cui instar opus fit.
Nulle operum immunes. est omnis cernere passim
Noctes atq; dies niti præstante labore,
Et quasi de palma summas contendere uires.
Aspicius quasdam incipere, primumq; laborem
Tendere adhuc, quasdam obscuro iam carcere clausas.
Est aliæ uelut in nebula, fumoq; nigranti
Nunc etiam apparent properantes intus, & omnes
Fas oculis spectare uias, uariisq; laborem.
Quin & nonnulla paribus communia curis
Associant opera, & nebula clauduntur eadem.
Quædam adeo (uisu miserabile) sæpe reperta,
Dum tendunt superare alias, instantq; labori,
Vitam opere in medio clausæ sub nocte dedisse
Ante diem ah misere. iacuit labor interruptus.
Parua mora est tamen. ut se aliæ inclusere latebris,

Extremoq; manum summam imposuere labori,
 Exhausta intereunt omnes, terrasq; relinquunt.
 Ite animæ egregiæ, fortunataq; laborum
 Vltro in fata alacres. nobis nempe altera fato
 Corpora debentur, nobis miscrata priorem
 Eripiet formam Venus, atq; ad dulcia reddet
 Lumina, & aëreas rursus reuocabit in auras.
 Prima Venus docuit bombycem in tecla referre
 Eductam syluis, atq; hanc impendere curam.
 Ante homines nati durum genus ilice rupta
 In syluis nudi degebant more serarum.
 Nec dum ullus lini, nec dum ullus uelleris usus.
 Verum dura hyemis pellebant frigora, noctisq;
 Hamorem fruticum se frondibus inuoluentes,
 Et liquidos imbres uitabant arbore telli,
 Per noctemq; canis latitabant rupibus hirti.
 Hic illic nixti latos impune per agros
 Cum nudis nudi iuuenes errare puellis.
 Ast ubi crescenti paulatim cognitus orbi
 Irrepsit pudor, exuijs cœpere serarum
 Aut tergo bouis, aut uilloso pelle leonis
 Se tegere, & corijs inuolueri mollibus artus.
 Ipsi etiam nudi degebant æthere in alto
 Cœlicola, cœliq; nurus discrimine nullo.
 Prima Deum Pallas docuit committere campo
 Enodis lini segetem, & tondere bidentem
 Lanigeram, ac tenui telas intendere filo.
 Illa quidem primum uario se ornauit amictu
 Egregiam picto pallam circumdata limbo.

*Mox alias etiam textit ditissima diuas.
 Nec mora, deinde nouam ostendit mortalibus artem.
 Tantum nuda Venus mœrebat inueneris expers
 Egregij, ob formam textrici inuisa Minerue,
 Atq; irrisa diu super Idalium frondosum
 Se, natosq; suos in syluis condidit atris,
 Cui post optanti Fors & Deus attulit olim
 Auxilium. nam Peliacis te in montibus altis
 Phyllira Nympharum pulcherrima montanarum
 Saturnus captus forma, & florentibus annis
 Viderat errantemq; & gramina certa legentem.
 Ah quoties precibus Nympham Deus aspernatem
 Tentauit supplex, ingrataq; munera uerbis
 Addidit? ah quoties nimboris montibus errans
 Matutinus iter tulit, & monstrauit in agris
 Prasentes morbis herbas, usumq; medendi?
 Illa auersa Deum semper fugiebat amantem.
 Quid faceret? Tenebrem supplex adit ipse, rogatq;
 Auxilium, & meriti promittit premia tanti.
 Diua monet dura frustra precordia Nymphæ
 Tentari, nulli peclus penetrabile amori,
 Nec precibus, nec muneribus mutarier ullis,
 Fallendamq; dolis tantum, furtoq; domandam.
 Ergo se in faciem subito transformet equinam
 Imperat, & pascat qua gramina sœuerat illa
 Quærere, ut ignaram furto aggrediatur opertus.
 Nec mora preceptis, hinnitu Pelion altum
 Clausus equo Deus impleuit, uotoq; positus
 Vi tenuit frustra pugnantem, & multa recusantem.*

*Ex in promerita Veneri pro munere magno
 Semina clausa dedit niueo tenuissima linteo,
 Et meriti memor his, inquit, pulcherrima texes
 Diua tibi insignes tunicas nihil indiga lana,
 Aut lini, quae dona negat tibi iniqua Minerva.
 Hinc praecepta dedit, diuinam & prodidit artem,
 Quam primus, nati suggeret cum protinus iras,
 Deprendit solis meditando in montibus oliu.
 Insuper admonuit venturi praescius aui
 Quondam aliquos, sed enim multo post, affore uates,
 Qui totum canerent praecleara inuenta per orbem
 Gratum opus Ausonijs, dum uoluent fila, puellis.*

M. HIERONYMI VI-
 DAB CREM. BOMBVC.
 LIBER II.

R VRSVS ades Nympha, inceptum iam
 perfice munus
 O decus Italidum fortunatissima ma-
 trua,

*Quae uastus fissa Italia miserata ruinas
 Haud dubias pulchra spes nobis prole tulisti.
 Tu iam leta tuos natos praestantibus ansis
 Coelicolas ipsos supra se ferre uidebis.
 Aspice iam quantas ostendet corpore uires
 Federicus puer, ut uultu decora alia paruum
 Spondeat, ut ueniant scintilla ardentis ab ore,
 Flagrantesq; micent oculi, utq; horrentia semper
 Bella sonet, pueriq; agitet se pellere Mauros.*

Iamq; adeo nunc arma placent. iam feruidus æcri
 Gaudet equo, indomitusq; animi, cupidusq; pericli.
 Hunc iam regna Asia metuunt, oriensq; subactus,
 Gangesq;, Tigrisq; tremunt, atq; Indus Hydaspes.
 Sæpe hunc Euphrata propter uaga flumina fleo
 Bellantem aspicient multa inter milia matres,
 Horrescentq; animis hostem, pariterq; timebunt
 Egregio iuueni, cæcòq; urentur amore
 Præstanti capite forma, & iuuenilibus annis.
 Gaudia mox trepida referet tibi quanta reuertens
 Vltus auos Graium, Solymorumq; eruta templa?
 Tunc illum Minci in ripis facta ampla canentes
 Carminibus tollent sublimem ad sidera uates.
 Lanicas nos interea reuocamur ad artes.
 Frondose inuitant rursus sub tegmine mori
 Seriades, grataq; legunt è fronde coronam,
 Quando nondum ausim laurum sperare superbam,
 Aut capite inuasis hederarum innectere ramis.
 Ergo age, sermentis dum se super aurea bombyx
 Exercet, nitidumq; edit de pectore filum,
 Nempe tuæ interea prorsus nihil indiga cura est,
 Dum nouies roseus se lauerit aquare Titan,
 Disce laboranti pecori non pigra mederi,
 Tristibus & morbis occurrere. uos quoq; nostri
 Paruæ animæ exercent per tot discrimina casus.
 Vestrâq; pallentes infestant corpora morbi.
 Corrupta siue illa lues cœli influit aura,
 Seu uitio infectæ frondis, gens labitur agra,
 Et cœtus subito serpunt contagia in omnes.

Inuadit mors, intereunt data corpora leto,
 Et thalamis passim tetro manantia tabo
 Fusa iacent, perit omne pecus, spes irrita fili.
 Dij teneros Dij nos scetus arcete periculis,
 Cum nondum morbis presentes omnibus herbas
 Monstraret natura, hominum'ue industria solers
 Nondum morborum causas deprenderit omnes.
 Multa tamen, longo quæ nos inuenimus usu,
 Quæq; alij docuere, tibi nunc dicere pergam.
 Nil adeo tincis fuerit presentius agris,
 Quàm subito è medio iucundo lumine cassas
 Tollere, ne totam persusa cadauera tabo
 Latius incestent miserando funere gentem,
 Nec minus inde tibi tristis contagia cœli
 Sit studium uitare iuuat cum lucidus æther,
 Cum noctis gelidum Sol rorem sustulit, & cum
 Inter se alpinus Boreas, atq; humidus Austro
 Pacem agitant, uitro detracto aperire fenestras,
 Quo'ue almam lucem aspiciant, quo'ue æthera purum,
 Aurarumq; leues animas, & frigora captent.
 Nempe intro ueniens Zephyris uariantibus ær
 Æra dispellit pigrum nouus, & graue olentes
 Zustrat, agens se se, thalamos, uariatq; saluber,
 Qui nisi mutetur crebro, corrumpitur, haustusq;
 Inducit uarios reptantum in corpora morbos.
 Ceu puteis pigros latites nisi sæpius urna
 Hauseris, ut subito inde locum nouus occupet humor,
 Continuo sapor immota uitiatur aquai,
 Oraq; potantum tristis perturbat amaror.

Tum uero ad Solem, blandiq; ad luminis auras
 Exultare pecus uideas, & corpora luci
 Pandere. non tamen immisso sub Sole iacere
 securum fuit. aspiciant sed lumina longe.
 Si uero fuerit gelidis Aquilonibus aer
 Frigidus, aut nimbos spirantibus humidus Austris,
 Protinus in thalamos inferri profuit ignes.
 Ne tamen infestet lacrymosus lumina fumus,
 Ipsos oculare cauis fornacibus ignes,
 Unde aditus fumo sit nusquam in tecta, sed extra
 Respirans Vulcanus in aera fumet apertum.
 At calor interea placidus diffanditur intus
 Paulatim, & tepidi calida è fornace uapores.
 Sunt etiam, quæ, cum nigrescit sætibus arbor,
 Incipiunt cum mora rubescere, pabula lecta
 Retibus imponunt raris, in perq; foratis
 Pellibus, in gyrumq; agitant, iactantq; per auras.
 Namq; cadunt ueluti per lata foramina grando
 Nigrantes bacca, uel quicquid inutile mensis,
 Et tantum folia ipsa manent, quod soluere mollem
 Aluum mora ferunt, tristesq; inducere morbos.
 Præterea liquido respergi corpora oliuo
 Mors erit extemplo ah miseris, lucemq; relinquent.
 Ergo ubi nocte gregẽ famula, et stabula alta reuiset,
 Edico procul ardentem deponere testam,
 In tenebris ubi pingue oleum depascitur ignis,
 Ne super incauris gutta stillantis oliui
 Decidat, ac totos deformet peste penates.
 Usq; adeo in Venerem longas exercuit iras

*Insensam inuentrix semper frondentis oliua.
 Exin cum liquor officiat bombyci bus omnis,
 Pracipue sale qui sucrit uiti atus amaro
 Cum semel attigerit, miseris erit acre uenenum.
 Protinus elucet languentibus aurea pellis,
 Deinde tument, turpisq; animus ignauia uenit
 Desidibus, tandem rumpuntur, & omnia tetro
 Inficiunt tabo. sanies fluit undiq; membris,
 Nec quicquam falso Venerem equore profuit ortam.
 Quadam ideo syluas seruant noctesq;, diesq;.
 Quandoquidem inuenta falso que pabulis rore
 Inuidia infecere (scelus prohibete nefandum
 Dijq;, Deaq; omnes) cacum & liquere uenenum
 In syluis, quod mox folijs bibit inscia bombyx.
 Arce etiam strepitus, cantu caua cornua rauco,
 Fistulaq; horribili procul absit ahenea bombo,
 Tympanaq;, & uoces ludentis comprime pubis.
 Inualidas sepe exanimat leue murmur alumnas.
 Sed neq; tum pueri nastantes irrequieta
 Cuncta manu hic illic, stragemq; impune ferentes,
 Iamq; has, iamq; illas digitis dum tangere gaudent,
 Intro ducantur, quos longe arcebis, & ultro
 Absistent, atas si improvida ludificetur.
 Verbis falle illos. tineas finge acre uenenum
 Inspirare anima, uel spicula linquere caudis,
 Atq; angues, colubrosq; uoca, diros'ue chelydros.
 Obseruabis item, ne qui gustauerit alij,
 Aut cepa, aut acris porri ille et abile uirus
 Introcat, ne res pereat tibi funditus omnis,*

*Bombycem exanimem uidi sepe ipse iacere
 Afflatam samula grauius spirantis odore.
 Continuo uis illa subit, naresq; lacescit,
 Intimaq; insectum uenit ad præcordia uirus.
 Non igitur cunctis aditus permisit, illas
 Spectatum quicumq; adueni. quis spiritus ollis,
 Quis uultus, uocisq; sonus, quis euntibus uliro
 Sit gressus, qui oculi ue, notes. discrimine nullo
 Limine anus omnis monstra infelicia longe
 Pelle. nocent cantu tristes, oculisq; malignis.
 Intro autem tantum iuuenes, pulchraq; puella
 Ducenda, quis forma, etasq; ignara nocendi est.
 Hic impune choros agit, alternaq; Leti
 Idaliæ Veneri, ac Saturno carmina dicant.
 Quandoquidem memini Tasci alta in rupe Viterbi
 Ipse senem uidisse ferum, cui dira rigebant
 Ora, grauesq; oculi suffecti sanguine circum,
 Fronsq; obscœna sita, hirti q; in uertice cani.
 Ille truci (scelus) obtutu genus omne necabat
 Reptantum, tenuis animas, paruasq; uolantes.
 Quin etiam si quando hortos ingressus, ubi annue
 Exiit expleto turpem nouus orbe senecam,
 Floribus & passim per agros incanuit arbor,
 Ille hortis stragem dedit, arboribusq; ruinam,
 Spemq; anni agricolæ mœsti fluere caducam.
 Nam quocunq; aciem horribile intendisset, ibi omnis
 Cernere erat subito afflatus languescere flores,
 Mox album late nimbum uolitare per auris,
 Nec tantum noceat raptor ferus Oriithyia,*

Si quando iratus male tuis incubet hortis.
 Nostram igitur si forte domum prætermeet olim
 Pæstis, & ira deum talis, cum plurima reptans
 Compleuit sedes omnis, atq; atria circum,
 Non illum affari libeat, longumq; morari.
 Sed properate fores famula, properate fenestras
 Claudite, pæstiferamq; auerrite limine cladem.
 Iam promissa dies terris lucem intulit almam.
 Iam, licet, ingredi, artificum mirare laborem
 Egrégium, mirare artes, ut pendula ramis
 Omnibus hæserunt uarij glomeramina sili,
 Qualiter autumnis primo cum frigore in hortis
 Arboribus pendent haud uno poma colore.
 Sic hærent nitidi uario discrimine ramis
 Folliculi, sunt quæ uiridem traxere colorem
 E folijs, quæ depasta est Saturnia bombyx,
 Fila, auri quedam, electriq; simillima puri.
 Omnibus est reliquis color albi uelleris instar.
 Ergo ubi per ramos iam perfecisse laborem
 Clausus, quanq; solum, uigili exploraueris aure,
 Atq; ubi nec strepitus, nec uim datur amplius ullam
 Audiri, sed iam motus requieuerit omnis,
 Pelle moram, exonerare ramos, impone canistris.
 Carpe uiraq; manu, & famulas properare iubeto.
 Primus deinde labos extrema, & inutile quicquid
 Leniij detraxe, & luxuriantia circum
 Tædera, quæ stuppæ ueluti nodosa puella
 Ruris pensa trahunt torquentes pollice fila,
 Unde sibi intexant festis gestanda diebus

Tegmina, cum letas agitant per prata choreas.
 Hinc triplex delectus erit, meliora Deorum
 Imponunt aris, aliqua in spem gentis, & anni
 Venturi ad sobolem feruant de more creandam.
 Cetera dein varios deuoluunt uestus in usus.
 Quæ uero in generis spem uis seruare caduci,
 Deligito ex omni numero, neglecta quotannis
 Degenerant proles magis ac magis, atq; propago
 Deterior tibi semper erit labentibus annis.
 Sed non ob sobolem multos seruare necesse est
 Folliculos, capitum multorum semina partu
 Vna dabit mater, centum quæq; oia relinquet.
 Quos igitur scetura habiles prouideris, omnis
 Connectes ducto per acus uestigia filo.
 Sed parcens leuiter terebrato, extremaq; tantum
 Tangito acu tenui, ne inclusa cadauera ferro
 Ah uiolos, & res euertas funditus omnes.
 Post hinc confertos ita frigida sub loca conde
 Aut Bacchi in cella sub terram, aut sicubi montis
 Exesi specus ardenti impenetrabile Phæbo,
 Ne calor absumas defuncta cadauera uita,
 Fata dabunt quibus ad iucundum surgere lumen
 Rursus, & in paruas uolucrum se uertere formas,
 Cum primum cælo sit illas Aurora fugarit,
 Et decies roseos Sol lauerit æquore curuis.
 Nam quondã (ut perhibent) cû primos aurca fetus
 Nutrire Venus umbrosis in uallibus Ida,
 Nuda cohors tenerum circum ludebat amorum,
 Et nunc hic manibus temere dare pabula blandis.

Nunc

Si quando iratus male tuis incubet hortis.
 Nostram igitur si forte domum pratermeet olim
 Pestus, & ira deum talis, cum plurima reptans
 Compleuit sedes omnis, atq; atria circum,
 Non illum affari libeat, longamq; morari.
 Sed properate fores famula, properate fenestras
 Claudite, pestiferamq; auertite linine cladem.
 Iam promissa dies terris lucem inuulit almam.
 Iam, licet, ingredi, artificum mirare laborem
 Egregium, mirare artes, ut pendula ramis
 Omnibus haeserunt uary glomeramina filii,
 Qualiter autumnii primo cum frigore in hortis
 Arboribus pendent haud uno poma colore.
 Sic haerent nitidi uario discrimine ramis
 Folliculi sunt quae uiridem traxere colorem
 E folijs, qua depasta est Saturnia bombyx,
 Fila, auri quaedam, elestriq; simillima puri.
 Omnibus est reliquis color albi uelleris instar.
 Ergo ubi per ramos iam perfecisse laborem
 Clausas, quanq; saxum, uigili exploraueris aure,
 Atq; ubi nec strepitus, nec nim datur amplius ullam
 Audiri, sed iam motus requieuerit omnis,
 Pelle moram, exonerare ramos, impone canistris.
 Carpe utraq; manu, & famulas properare iubeto.
 Primus deinde labos extrema, & inutile quicquid
 Lanicij detrahe, & luxuriantia circum
 Velleris, quae stuppe ueluti nodosa puella
 Ruris pensa trahunt torquentes pollice fila,
 Unde sibi intexant festis gestanda diebus

Tegmina, cum lætas agitant per præta choreas.
 Hinc triplex delectus erit, meliora Deorum
 Imponunt aris. aliqua in spem gentis, & anni
 Venturi ad sobolem seruant de more creandam.
 Cætera dein uarios deholuunt uestus in usus.
 Quæ uero in generis spem uis seruare caduci,
 Deligito ex omni numero. neglecta quotannis
 Degenerans proles magis ac magis, atq; propago
 Deterior tibi semper erit labentibus annis.
 sed non ob sobolem multos seruare necesse est
 Folliculos. capitum multorum femina partu
 Vna dabit mater, centum quæq; oua relinquet.
 Quos igitur sætura habiles prouideris, omnis
 Connectes ducto per acu uestigia filo.
 Sed parcens leuiter terebrato, extremaq; tantum
 Tangito acu tenui, ne inclusa cadauera ferro
 Ah uiolens, & res euertas funditus omnes.
 Post hinc consertos ita frigida sub loca conde
 Aut Bacchi in cella sub terram, aut sicubi montis
 Exesi specus ardenti impenetrabile Phæbo,
 Ne calor absumat defuncta cadauera uita,
 Fata dabunt quibus ad iucundum surgere lumen
 Rursus, & in paruas uolucrum se uertere formas.
 Cum primam cælo stellas Aurora fugarit,
 Et decies roseos Sol lauerit æquore currus.
 Nam quondã (ut perhibent) cū primos aurea fœtus
 Nutrisset Venus umbrosis in ualibus Idæ,
 Nuda cohors tenerum circum ludebat amorum,
 Et nunc hic manibus temere dare pabula blandis,

Nunc

Nunc illic trahere leui reptantia tactu
 Corpora, Acidaliosq; toris diffundere flores.
 Dum uero incauti nunc huc, nunc protinus illuc
 (For: te parens aberat) studijs puerilibus errant,
 Impliciti inter se se altis in cratibus urgent.
 Fit strepitus, pontes uastam traxere ruinam
 Lanifici stabula alta gregis, iacet undiq; bombyx
 Fusa solo, exanimum ingentes (miserabile) acerui
 Quam cladem accepit rediens ubi mater, & omnem
 Cade madere locum uidit procul, & genus omne
 Funditus extinctum, totamq; ab origine gentem,
 Et famulas nusquam sibi, nusquam occurrere natos,
 Qui, se se abdiderant syluis, tacitiq; latebant,
 Infelix stetit ingenti percussa dolore.
 Tum furijs acta huc illuc clamore supremum
 Idalium impleuit natos, famulasq; requirens.
 Nulla quies animo, noctesq; diesq; uagatur,
 Incassumq; gemens solos interrogat agros.
 Infernas etiam sedes, atq; atria Ditis
 Aegra adiit, quo mæsta anime post fata feruntur
 Squamigerū, pecudū, atq; hominum, uitæq; uolantū,
 Si forte ipse sibi patruus rex maximus Orci
 Annueret paucas animas in tarda reuerti
 Corpora, ut inde nouam sobolem reuocaret in auras.
 Iamq; ibant umbrae tenues Styga circumfusa
 Obscuram, nigrosq; lacus, & rauca fluentia.
 Tam domine aduentu læta circum ora uolantes
 Nondum oblitæ alis plausere, & signa dederunt
 Lætitia nondum trans liuida flumina uelæ.

Agnouit Venus, & secum est letata repertis.
 Quam Saturnius horrentis regnator Auerni
 Vt procul aspexit, multo est dignatus honore,
 Permisitq; animas in corpora tarda reuerti
 Rursus, ut extinctam sobolem reuocaret in auras,
 Seminaq; his generis penitus repararet adempti.
 Vtq; sequi possent dominam supera alta petentem,
 Corporibus geminas renouatis addidit alas.
 Hanc legem posuit tamen, ut genus omne quotannis
 Alitis in faciem se post opera, atq; labores
 Verteret, & nigros Orci bis uideret amnes.
 Vt quosdam populos in Hyperborea Pallene
 Esse serunt, qui, se ut nouies Tritonide in unda
 Merferunt, natis tollantur in aëra pennis.
 Nonne uides, cum carceribus exire reclusis
 Instant ardentes, quanta nitamur opum uis?
 Clausa obstat domus, & filii densissimus ordo.
 Nec mora nec requies, uestigant omnia circum,
 Explorantq; aditus omnis, si qua potis extra
 Lumpere, & optata rursus se reddere luci,
 Ecce autem ut rostro sollem ierebrauit acuto,
 Protinus erumpit (uisu mirabile monstrum).
 Alitis in parua bombyx collecta figuram,
 Et noua se rerum facies mirantibus offert.
 Nam quæ longa fuit tinea olim, fit leuis alis
 Papilio tinea pallentis concolor artus.
 Ergo carceribus cum rupit multa uiam uis,
 Et se se cæcis populi eripuerit tenebris
 Aligeri, atq; iterum lucis uenere sub auras.

Herent attoniti rerum nouitate, neq; audent
 Remigio alarum se aperto credere cælo,
 Dissimilesq; sui tacite noua corpora secum
 Mirari, forma nec se se agnoscere in illa.
 Cornua mirantur fronti, mirantur & alas,
 Et uires nil supra audent tentare priores
 Diffisi, memoresq; sui, sed tum neq; gustant
 Pabula, nec uitæ querunt alimenta prioris
 Tantus adhuc memores timor atri detinet Orci.
 Nunc etiam ante oculos Styx liuida, nigraq; regna,
 Tartareiq; canis iria guttura, monstraq; Ditis
 Impacata, breuis ne uitæ gaudia querant.
 Incircò aligeræ neq; frondem suffice genti
 Incassum, neq; potandos admoueris annes.
 Carpe manu resides, & funibus insidentes,
 In tabulamq; refer stratam uelamine molli.
 Quippe ubi subtracto se rursus ad sata uocari
 Senserunt uictis, turbantur tum simul omnes,
 Excidium ueluti cælo, terrisq; propinquum
 Immineat, cum supremo mortalia cuncta
 Vna dies dabit exitio, multosq; per annos
 Sustentata ruet perituri machina mundi,
 Attoniti dubijs properant succurrere rebus.
 Concubitu indulgent omne, ut semina gentis
 Munere defuncti uitæ posti sata relinquunt,
 Et seruare genus ualeant, stirpemq; tueri.
 Nec uerò, uelut in syluis genus omne ferarum,
 Alituumq; uagos passim furantur amores,
 Sed conubia certæ, sed electi hymenæi.

Ille suam tenet, illa suum, dulciq; fruuntur
 Amplexu caudis ambo per muua nexis.
 Instant, & ualidis iuncti compagibus haerent,
 Nec Veneris breuis usus erit, uidere reuincti
 Quartam saepe diem, nec quas legere relinquent,
 Donec uterq; cadat, neq; enim, si uiribus haustus
 Mas prior occiderit, longum tamen ipsa superstes
 Faemina erit, sed ubi concepta effuderit oua,
 Nulla mora, amplexu nondum diuisa sequetur.
 Idem omni interitus generi, fata omnibus aequa.
 Aspicias miserans confusa cadauera passim
 Procubuisse toris genialibus, omnia primum
 Sedibus exportato, & tristia funera ducito.
 Illus namq; operum est cunctorum finis & aui.
 At uero qua infusa uides mantilibus albis
 Semina ceu milij exigui tenuissima coge.
 I post annum sobolis spes certa creande.
 His etenim se se reparat moribunda quotannis
 Seminibus, sobolesq; uenit noua semper ad auras.
 Abde domo, his aptam super omnia delige sedem,
 Quo neq; sint aditus torrenti aestate calori.
 Nec Borea bruma in media, contraria uis est
 Vtraq; seminibus seruandis, frigora dira
 Vim genitalem omnem perimunt, frustra q; sonebis
 Semen inane, calor uero si admissus in oua
 Paulatim se se infinet, parua est mora, proles
 Ante diem superas incassum rumpet in auras,
 Cum frondes iam consumpta, cum pabula syluae
 Deficiunt, & tonsa comam Thisbeia nudos

Ostentat ramos populatis frondibus arbor.
 Quod si spes generis defecerit omnis ubiq;
 Seminaq; aruerint Iouis implacabilis ira,
 Sicut apes, teneri reparantur caede iuuenti.
 Hic super accedit tantum labor, ante iuuentus
 Bis denosq; dies, bis denasq; ordine noctes
 Graminis arcendus passu, prohibendus ab undis.
 Interea instabulis tantum illi pinguis mori
 Sufficiunt folia, & lactenti cortice ramos.
 Viscera ubi casti fuerint liquefacta, uidebis
 Bombycem fractis condensam ex impere costis,
 Atq; globos toto tinearum efferuere tergo,
 Et ueluti putres passim concreescere fungos.
 Quod superest moneo generis tibi semina sunt o
 Annua, degenerant supra annum condita, & inde
 Omnis abit uigor, atq; intus uitalis hebet uis.
 Tum uerò lætas exercent fila puellas,
 Haud breuis hic labor, exhausti cui nil satis unquã,
 Dum redeat moro attonse noua uere iuuentus.
 Folliculos primum domitant feruentibus undis,
 Filaq; deuoluunt nigris fumantia ahenis,
 Tum corrente rota torquent, eademq; retorquent,
 Stramineq; implicito cura est dissoluere nodos.
 Hinc uocat extremum tandem textura laborem,
 Intenduntq; nurus discretas pectine tela
 Multifido, radijsq; sonantibus intertexunt
 Lactantes dextra, lauaq; sequentia fila,
 Alternisq; suis pedibus labor additus, atq;
 Desuper acta gemit tereti rota garrula neruo.

*Nec mora certantes properant, falluntq; laborem
 Aut cantu, aut Veneris cura narrantur inanes.
 Nec modus est simplex texendi, nec genus unum
 Telarum, nunc rassa uides, & leuia texta,
 Nunc pexis, leniterq; attonsis mollia uillis.
 Quin etiam uarios tenui subtegmine pingunt
 Nexilibus flores hederis, sylvasq; uirentes,
 Pomaq; graminaq; & ceruos, capreasq; fugaces.
 Adde uelut nebulas tenues uelamina textu
 Rara, quibus matres crines, & tempora uelant,
 In templisq; deum prohibent à puluere uultus.
 Vidi etiam uarium quæ mutant texta colorem,
 Eluduntq; oculos, ut discolor aura resulsit.
 Quid sequar ulterius? nil uis humana reliquit
 Intactum, filum tunicis includitur aureis,
 Indutaq; rigent fuluo subtegmine uires.
 Ut quendam Phryxi de finibus Sceteis
 Vesta ouis aurato fulgebat pectora uillo
 Pectoraq; & pexo pallentia terga metallo,
 Et dubitant matres pinguem ferere undiq; morum.
 Aut inter teneras bombycem ferre papillus.
 Quid mirum? si iam totum diffusa per orbem
 Saturni, & Veneris pascunt pecora aurea gentes.
 Mollia nec soli nouerunt stamina Seres.
 Laniouomum ipsa genus Saturni muncre magno
 Tandudum super Idaliam, super alta Cythera
 Transtulit & Venus, & nostras penetravit ad oras.
 Quippe olim (sed sama annis obscura) regebat
 Felices Seras lati ditissimus agri*

*Serius antiquo patria de nomine dictus.
 Mox acri infelix Phactuse incensus amore
 Italiam petijt. postquam illam ad flumina magni
 Audijt Eridani correptum fulmine fratrem
 Flere diem, noctemq;, Iouis sera tela querentem.
 Sed uix Ausonios fines, Oenotriaq; arua
 Attigerat, nouus ecce illi cum perculit aures
 Rumor, uirginiam formam amisisse puellam,
 Protinus et longos ad cœlum tendere ramos
 Pro manibus, duroq; includi pectora libro.
 Ah miseram, subito stetit acri corda dolore
 Saucius, insignemq; à pectore rapit amictum
 Pictus acu molles tunicus opera aurea Serum.
 Tum uiridi in ripa, cara sub uirginis umbra
 Implcuit cœlum questu, dilectaq; frustra
 Robora complexus tereti dabat oscula ligno,
 Et tenero ereptos in cortice stebat amores
 Infelix. non scepra animum, non regna parentum
 Alca mouere queunt, nec opime copia gaze.
 In patriam negat ire placet tantum Italia tellus.
 Nec procul Eridani ripis absistis, et omnem
 Vitam agit in lacrymis. bis senos ordine menses
 Illum adeo perhibent solos fle uisse per agros,
 Et tandem superos extrema uoce precatum,
 Ne ue oculis lacryme, neu deesset luctibus humor
 Perpetuus, superis que uota audita repente.
 Perstat in incepto. gemitu nemora omnia complet.
 Non oculis lacryme, non defie luctibus humor.
 Soluunt se in lacrymis artus, et corpore toto*

Liquitur

Liquebitur humor, abitq; omnis conuersus in undas.
 Fit fluuius, cursumq; breuissimus exit in aluam
 Adluam magne tuam, & recte in uada soluitur alti
 Eridani, atq; pedes Phaëthuse humectat amata
 Flumine turrigera radens sata culta Cremona.
 Mansit amor, ueteres anni mansere calores.
 Sape illum fama est clausam sub cortice Nympham
 Tentasse, optatum mox ascendisse cubile.
 Tandem iuncta Dryas fluuius est, licitisq; hymenais
 Egressam rupta Diuam Deus arbore duxit,
 Cui perfluratas uario subtegmine uestes,
 Illusasq; auro tunicas, & tenuia lata
 Texta dedit missa à patrijs sibi munera terris.
 Paucaq; præterea bombycis semina donis.
 Addidit, ostendens huius quis muneris usus.
 Ipsa eadem egregias longo post tempore natas
 Seriadis docuit patris de nomine dictas.
 Mox illa Ausonias passim sparsere per urbes,
 Et morum umbrosam latos seutire per agros,
 Unde sacri uiridem uates petiere coronam,
 Et meritis gratas sibi deuinxere puellis.

F I N I S.

K 4

M. HIERONY.

M I V I D A E C R E -

M O N E N S I S ,

S C A C C H I A .

L V D V S .

V D I M V S effigiem belli, simulatq;
ueris

Prælia, buxo acies fictas, & lucifera
regna,

Ut gemini inter se reges albusq; , ni-
gerq;

Pro laude oppositi certent bicoloribus armis.

Dicite seriades Nymphæ certamina tanta

Carminibus prorsus uatum illibata priorum.

Nulla uia est. tamen ire iuuat, quo me rapit ardor,

Inuiaq; audaci propero tentare iuuenta.

Vos per inaccessas rupes, & inhospita euntem

Saxa Dea regite, ac secretum ostendite callem.

Vos huius ludi in primis meminisse necesse est.

Vos prima studia hæc Italus monstrastis in oris

Scacchidis egregia monumentum insigne sororis.

Iuppiter Aethiopum sedes, & Memnonis arua

Iuerat Oceani mensis dignatus amici,

Qui sibi tum optatis iunxit Tellurem Hymenæus.

Affuit una omnis superum chorus. omnia festo

Aequoris immensi resonabant littora plausu.

Ut dapibus compressa fames, mensaq; remota,

Quæ superam mentes ludò mulceret inani,
 Oceanus tabulam afferri iubet interpietam.
 Sexaginta insunt & quatuor ordine sedes,
 Oëtono, parte ex omni uia limite quadrat
 Ordinibus paribus, nec non forma omnibus unæ
 Sedibus, æquale & spatium, sed non color unus.
 Alternant semper uaria, subeuntq; uicissim
 Albentes nigris, testudo picta superne
 Qualia de uexo gestat discrimina tergo.
 Tum superis tacite secum mirantibus inquit.
 Marti aptam sedem, ludicraq; castra uidetis.
 Hoc campo aduersas acies spectare licebit
 Oppositis signis belli simulacra ciere,
 Quæ quondam sub aquis gaudent spectacula tueri
 Nereides, uasti q; omnis gens accola ponti,
 Si quando placidum mare, & humida ægna quierunt.
 En uerò simulata adsunt qui prœlia ludant.
 Sic ait, & uersa in tabulam deprompsit ab urna
 Arte laboratam buxum, simulataq; nostris
 Corpora, torno acies fœtas albasq; nigrasq;
 Agmina bina pari numeroq; & uiribus aquis,
 Bis niuea cum ueste oëlo, totidemq; nigranti.
 Hi uaria facies, pariter sunt & sua cuiq;
 Nomina, diuersum munus, non aqua potestas,
 Illic & reges paribus capita alta coronis,
 Et regum pariter nuptas in bella paratas
 Cernere erat, sunt qui pedibus certamina inire
 Sueti, sunt & equis qui malint, quiq; sagittis,
 Nec deest quæ ferat armatas in prœlia turres

Bellua, utrinq; Indos credas spectare Elephantis.
 Iamq; aciem in uersum statuant, structaq; cohortes
 Procedunt campo, castrisq; locantur utrisq;
 Linea principio sublimes ultima reges
 Parte utraq; capit quartis in sedibus ambos
 Traclu eodem aduersos inter se, sex tamen equis
 In medio sedes spatys hinc inde relicta.
 Sede albus se se nigra tenet, ater in alba.
 Proxima reginas capit orbita, regibus amba
 Haerent quaq; suo dextrum latus altera, laeuum
 Altera lege datus tangunt stationibus, atrumq;
 Atra tenet campum, spatio stat candida in albo,
 Et proprium seruant prima statione colorem.
 Inde sagittiferi iuuen degente nigranti
 Stant gemini, totidem pariter candore niuali,
 Nomen Areiphilos Grauy fecere uocantes,
 Quod Marti ante alios cari fera bella laceffant.
 Continuo hos inter rex, necnon regia coniux
 Clauduntur medij, duo dehinc utrinq; corusci
 Auratis equites sagulis, cristisq; decori
 Cornipedes in aperta parant certamina Martis.
 Tum gemina uelut extremis in cornibus arces
 Hinc atq; hinc altisstant propugnacula muris,
 Quas dorso immanes gestant in bella Elephantis.
 Postremo subeunt octo hinc, atq; inde secundis
 Ordinibus pedites, castrisq; armantur utrisq;
 Armigeri partim regis, partimq; ministra
 Virginis armifona, qua prima pericula belli,
 Congressusq; ineant primos, pugnamq; laceffant.

Non aliter campis legio se buxea utrinque
 Composuit duplici digestis ordine turmis,
 Aduersisque; ambæ fulsere coloribus alæ,
 Quam Gallorum acies alpino frigore lactea
 Corpora si tendant albis in praelia signis
 Aurora populos contra, & Phœthonte perustos
 Infano Aethiops, & nigri Aemnonis alas.
 Tum pater Oceanus rursus sic ore locutus.
 Cœlicola iam quamam acies, quæ castra uideris
 Discite nunc (neque enim sunt hac sine legibus arma)
 Certandi leges, nequeant quas tendere contra.
 Principio alterni reges in praelia mittunt
 Quem pugnae numero ex omni elegere suorum.
 Si niger arma ferens primus processit in aequor,
 Coniuncto aduersum semper se candidus offert,
 Nec plures licet ire simul facto agmine in hostem.
 Propositum cunctis unum studium omnibus unum
 Obsessos reges inimicæ claudere gentis,
 Ne quo impune queant fugere, atque instantia fata
 Euitare, etenim capiunt ita praelia finem.
 Haud camen interea cuneis obstantibus ultro
 Parcunt, sed citius quo regem sternere leto
 Desertum eualeant, cadunt ferro obuia passim
 Agmina, rarefcunt hic illic funere semper
 Viraque; castra nouo, magis ac magis area belli
 P. Aurata patet, sternuntque; . caduntque; uicissim.
 Sed cadentem opus est sublari protinus hostis
 Successisse loco, & conatus uindictæ alæ
 Sustinuisse semel, mox si nituerit ictum,

Inde referre licet se in tutum prapete plantã
 At pedites prohibent leges certaminis unos,
 Cum semel exierint (facilis iactura) reuerti.
 Nec uerò incessus cunctis bellantibus idem,
 Pugnandi'ue modus. pedites in pralia euntes
 Eualeant unam tantum transmittere sedem,
 Inq; hostem tendunt aduersi, & limite recto.
 Congressus tamen in primo fas longius ire,
 Et duplicare gradus concessum. at cõminus hostem
 Cum feriunt, ietum obliquant, & uulnera furtim
 Intentant semper lateri, cauaq; ilia cadunt.
 Sed gemin' claudunt aciẽ qui hinc inde Elephantii,
 Cum turres in bella gerunt, ac pralia miscent,
 Recta fronte ualent dextra, lauaq; retroq;
 Ferre aditum contra, campumq; impune per omnem
 Proruere, ac totis passim dare suera castris.
 Ne tamen obliquis occultent nixibus ietum,
 Qui tantum mos concessus pugnantibus arcu
 Dilectis Marti ante alios. nam semper uterq;
 Fertur in obliquum spatij nigrantibus alter.
 Alter candenti semper se limite uersat,
 Directus'ue ineunt ambo fera bella sagittis,
 Nec uariare licet, quamuis fas ire per omnem
 Hinc atq; hinc campũ, atq; omnes percurrere sedes.
 Insultat sonipes ferus, atq; repugnat habenis.
 Nunquam continuo stipata per agmina ductus
 Procurrit. tantum sursum se se arduus effert
 Semper, & in gyrum gressus magno impete lunat
 Curuatos, duplicemq; datur transmittere sedem.

Si nigra ante prius campo expectauerit, album
 Mox petere, & sedis semper mutare colorem
 Lex iubet, ac certo semper se sistere saltu.
 At regina furens animis pars optima belli
 In frontem, in terga, ac dextram, laeuamq; mouetur,
 Itq; iter obliquum, sed semper tramite recto
 Procedit, neq; enim curuato insurgere saltu
 Cornipedum de more licet. non terminus olli,
 Nec cursus meta ulla datur. quocunq; libido
 Impulerit, licet ire, modo ne ex agmine quisquam
 Hostili'ue, suo'ue aditus occludat cuncti.
 Nulli etenim super educto suis agmina saltu
 Transiisse. equiti tantum hac concessa potestas.
 Cuius arma mouent gentis regnator uterq;
 in quibus est omnis spes, ac fiducia belli.
 Omnibus incolu. nō regē stat cernere ferro,
 Sublato pugna excedunt, & castra relinquunt.
 Ille adeo in bello captus secum omnia uertit.
 Ergo haerens cunctatur, eum uenerantur, & omnes
 Agmine circūstant denso, mediumq; iuentur.
 Utq; armis saepe eripiant. sua corpora bello
 Obiciunt, mortemq; optant pro rege pacisci.
 Non illi studium ferendi, aut arma ciendi.
 Se tegere est satis, atq; instantia fata cauere.
 Haud tamē obuiulerit se quisquā impune propinquū
 Obuius, ex omni nam summum parte necendi
 Ius habet. ille quidem haud procurrere longius ausit,
 Sed postquam auspitijs primis progressus ab aula
 Mutauit sedes proprias, non amplius uno

Ulterius fas ire gradu, seu uulneret hostem,
 Seu uim tela ferant nullam, atq; innoxius erret.
 Hic mos certandi, hæc belli antiquissima iura.
 Nunc aciem inter se certantes cernite utraq;
 Sic ait. at quoniam, quoties fera bella fatigant
 Mortales, superi studijs diuersa fouentes
 Ipsi etiam inter se se odijs bellantur iniquis,
 Maximaq; interdum toto ardent praelia cælo,
 Iuppiter omnipotens solio rex satius ab alto
 Omnis abstinuisse iubet mortalibus armis,
 Atq; minis, ne quem foueant, perterret acerbis.
 Tum Phæbū uocat intonsum, Atlantiq; nepotem
 Egregium furto peperit quem candida Maia,
 Insignes ambos facie, & florentibus annis.
 Nondum Mercurius leuibus talaria plantis
 Addiderat. nondum Titania lumina agebat
 Per liquidum curru gemmato Phæbus olympum
 Tantū humeros pharetra insignis, & crinib⁹ aureis.
 Hos pater aduersis solos decernere iussit
 Inter se studijs, & ludicra bella fouere,
 Ac partes tutari ambas, quas uellet uterq;
 Nec non proposuit uictori præmia digna.
 Dii magni sedere. Deū, stat turba minorum
 Circumsusa, cauent sed lege, & fœdere pacto,
 Ne quisquam uoce, aut nutu ludentibus ausit
 Præuisos monstrare iellus, quem deniq; primum
 Sors inferre aciem uocet, atq; inuadere Martem.
 Quasuum, primumq; locum certaminis albo
 Duellor. tulis, ut quem uellet primus in hostem

Mitteret id sane magni referre putabant.
 Tum tacitus secum uersat quem ducere contra
 Conueniat, peditemq; iubet procedere campum
 In medium, qui reginam dirimbat ab hoste.
 Ille gradus duplices superat, cui tum arbiter ater
 Ipse etiam aduersum recto d. gente migranti
 Tramite agit peditem, atq; iubet subsistere contra
 Aduenientem hostem, paribusq; occurrere in armis.
 Stant ergo aduersis inter se frontibus ambo
 In medijs campi spatijs, ac mutua tentant
 Vulnere nequicquam, neq; enim uis ulla nocendi est
 A. migeris, tractu dum miscent praelia eodem.
 Subsidio socij dextra, laeva q; frequentes
 Hinc atq; hinc subeunt, late & loca milite cõplent,
 Alternamq; uices, nec dum tamen horrida miscent
 Prælia, sed placidus medijs Mars ludit in armis.
 Excursusq; breues tentant, tuisq; tenent se.
 Jamq; pedes nigri rectoris, qui prior hostem
 Contra ut, obliquum laeva clam sinitxer et enses,
 Atq; album è medijs peditem citus abstulit armis,
 Illusq; locum arripuit præstantibus ausis
 Ah miser, instantem lateri non uiderat hostem.
 Ipse etiam cadit, & pugnas in morte relinquit.
 Tum cautus susce regnator gentis ab aula
 Subduxit se se media penitusq; repostis
 Castrorum latebris extrema in fauce recondit,
 Et peditem cuneis stipantibus abditus hæsit.
 Nec mora surgit eques bellator laeuus utrinq;
 Et medijs hinc inde insultant cœtibus ambo,

Alterniq; ruunt, & spargunt sata per hostes.
 Sternuntur pedites passim misera iuuenens,
 Quod nequeant reuocare gradum, sonat ungula cæpe
 In medio, & totis miscentur saeva castris.
 Dum uerò peditum inuentus Latanius heros
 Cadibus instat atrox, equitemq; per agmina uersat
 Vastatorem ala picea, longe Arcada maior
 Ardor agit tacitus iandudum inuadere furis
 Magnū aliquid, peditumq; ulro saepe obuia trahit
 Agmina coruipedem dicens in praelia laetum,
 Qui regi insidias tendens huc uertitur, atq; hoc,
 Per mediosq; hostes impune insrens oberrat.
 Constitit, optataq; diuisione positum
 Letum intentabat pariter regi; Elephan; q;
 Ala qui dextro cornu turritus in curas
 Attollens caput ingenti se mole tenebat.
 Delius ingemuit clauso succurrere regi
 Admonitus, nãq; indefensum in morte Elephantem
 Linqere se uidet, atq; ambos non posse periculo
 Eripere, & satis urgeri cernit iniquis.
 Cura prior sed enim est trepidum defendere regem,
 Quem rapit in dextrum laeuis, at niger emicat ense
 Stricto eques, & magnis Elephantem intercepti ausis,
 Damnū ingēs, neq; enim est sine post uirgatus armis
 Bellantum numero ex omni magis utilis aliter.
 Non tamen impune euades ait acer Apollo,
 Et peditum cuneis, densaq; indagine cingit.
 Ille igitur trepidare metu, cerniq; periculi
 Frustra uelle fugā, nã hinc sata misatur Amæq;
 Inde obstat conferta phalanx, tandem alium atto

Virginis ense cadit, pulchra solatia mortis.
Aestuatur alba cohors latere heu minus utilis uno,
Et magis, atq; magis furit acri accensa dolore.
Sicut ubi dextrum taurus certamine cornu
Amisit, dum se aduerso fert pectore in hostem,
Scuio in pugnam ruit armos sanguine, & alte
Colla animosa leuans. gemitu omnis sylvæ remugit.
Talis erat facies, cæsi post fata Elephantis,
Candentis turmæ. hinc furij maioribus ardet
Phæbus, & ultrices hortatur in arma cohortes
In ferrum, & cædes pronus, cupidusq; nocendi,
Incautusq; ambas perdit sine lege phalangas.
Dumq; hostes pariter cernat procumbere victos,
Ipsè suos morti indefensos obijcit ultro.
Mercurius melior furto cunctatur, & herens
Vsq; cum ex alio spectando præuidet idem.
Sæpe ille ex longo meditatus fata superba
Regine peditem perdendum comminus offert,
Disimulatq; dolos, mox pœnitet, & trahit alto
Improbis, errorem fugens, suspiria corde.
Iamq; sagittiferi è dextro spicula cornu
Virginis in latus albentis tendebat. id hostis
Haud primum sensit, peditemq; traherat in atram
Laua aciem rerum ignarus. verum improba cladem
Et tantis Erycina Venus miserata ruinas
Incauto iuueni furtim tacito innuit ore,
Atq; oculus (Phæbo nam forte aduersa sedebat)
Nulla mora, ad nutus diuæ tremefactus Apollo
Constitit, atq; oculus late agmina circumspexit,
Et subito insidias sensit, peditemq; retraxit,

Quem contra impuleras dextra impiger. atq; pericla
 Reginam eripuit. tum Maia Atlantide cretus
 Littoreum cauea confessum uocibus implet,
 Reginam captam ingeminans. fremit undiq; turba
 Cœlicolum studijs uarijs, se seq; tuetur
 Phœbus & his alto fatur de litore uerbis.
 Que porro inuidia est dextram ludicra petenti
 Præmia corrigere incautam, in meliusq; referre,
 Cum nec pacta uerent? Quod si Maia fate post hæc
 Id sedet omnino prohiberi. lege caucto,
 Quiq; prior fuerit digitis impulsus in hostem,
 Sine albus, piceus ue suat, discrimine nullo
 Ille eat, & dubij subeat discrimina Martis.
 Dixit & hæc toto placuit sententia circo
 Cœlicolis. Venerem obtutu clam uersus acerbo
 Iuppiter increpuit. nec sensit filius Arcas.
 Sed puer ingemuit labesactus corda dolore
 Ingenti. uix se tenuit quin ludicra castra,
 In cœlisq; acies manibus confunderet ambas.
 Tum secum statuit furtis certare, dolisq;
 Omnibus, ac totis fraudes innectere castris.
 Tum tum igitur inuenit phœretratū in prælia ducens
 Cornipedis simulare gradus iubet. ocius ille
 Emicat, atq; alba regine fata minatur.
 Non Phœbum latuere doli. subrisit, & ore
 Versus ad astantes. quamuis accommoda furtis
 Mercurio sit dextra inquit, fraudiq; dolisq;
 Callide Atlantida inuigiles. haud me tamē nltva
 Fallere erit. iamq; improbe iniquā corrige dextram.
 Spectatum cunei ingenti risere theatro.

Atq; Arcas, ueluti deceptus imagine falsa,
 Summisit buxum concesso in praelia gressu
 Arcum intendentem, uigilat iam cautus Apollo
 Fraudemq; , insidiasq; timens, occultaq; furta,
 Ille etenim persape, manu dum ducit in hostes
 Alternam buxum, ius contra. & fœdera pacta
 Implicitans celes digitos duo corpora bello
 Obijciat simul, obseruet nisi prouidus hostis.
 Iamq; equitem contra nigrantem candidus arcum.
 Intendens se se opposuit pharetratus, & arcet
 Reginae iugulo intentum. cum dexter oberrat
 Hac atq; hac Elephas, niueisq; exultat in armis.
 Hæserat in medio, dominæ, regiq; minatus
 Tibus eques ratus impune, & iam sorte superbus
 Nequicquam spoliis animam pascebat amore.
 Non uult hanc speciem iuuenis pharetratus, & arcu
 Contendit calanum. se scq; immittit in hostem,
 Fata licet pedes intente, moriturus in armis
 Insigni pro laude, alio media hæsit arundo
 Scridala. & imæ chalybs descendit in ilia adactus.
 Voluitur ille excussus humiq; & calcibus auræ
 Verberat. in uentos uita indigna recessit.
 Inde sagittiferam sternit pedes. hunc pedes alter
 Hostili de plebe necat. pagna aspera surgit.
 Turribus occurrunt ingenti mole Elephantis.
 Saxa pharetrigeri comendant spiculis neruis,
 Quadrupedamq; gemit bicolor sub uerbere campus.
 Incalere animi parte ex utraq; & in armis
 Concurrunt densi. simul omnis copia gentis
 Albaq; , piceaq; , duces, ambaq; phalanges,

Confusaq; acies magno certamine totis
 Desentur campis, uirtus, fortunaq; in unum
 Conueniunt. hi nunc uictores agmina uersa
 Acquore agunt toto, uersis referuntur habenis
 Nunc ydem, uariantq; uices, & fluctuat omnis
 Area beliorum. uasli uelut equoris unda
 Si quando inter se recluso carcere sua
 Bella cient animosi Euri, uertuntq; profundum
 Ionio in magno, aut undifono Atlanteo,
 Alternos uoluunt procurua ad littora fluctus.
 At medias acies inter crudescit Amazon
 Candida plena animis, multisq; in millibus ardet.
 Nanq; sagittiferu incurfans, rediensq; Elephantem
 Nigrantes sternit, dextra, lauaq; per alas
 Fulminat, atq; manu spargens hastilia seuit.
 Bellanti dant tela locum, retroq; residunt
 Hinc, atq; hinc inimicæ acies. per tela, per hostes
 Illa ruit pulchram in mortem, simul ultima tentat
 Castra fugæ fidens, animosq; in bella uiriles
 Seua gerit. penetrat cuneos, aperiuq; uiam ui.
 Tandem susca cohors, nigrantisq; arbiter ale
 Ipse etiam arma sua trepidus, uiresq; animosq;
 Virginis implorat. nulla est mors, seruida Amazon
 Emicat, atq; ardens, paribus se sistit in armis.
 Quem primu hasta aut quæ postremam bellica uirgo
 Demetis, aut quot humi candentia corpora linquit?
 Semi animes uoluuntur equi niueiq; nigriq;
 Et peditum cunei, dilectaq; pectora Marti
 Aligera iuuenes ineuntes bella sagitta.
 Quis cladem fando illius, quis funera pugnae,

Prostratosq; duces speret se equare canendo?
 Sternitur omne solum buxo, atq; miserrima cades
 Exoritur, confusa inter se se agmina cadunt,
 Implicitaq; ruunt alba, nigræq; phalanges.
 Sternuntur pedites, & corpora quadruped intum,
 Nam uersa inter se iactantes mutua tela
 Fœmineis amba nituntur Amazones armis
 Usque adeo certa non cedere, donec in auræ
 Aut hæc, aut illa effundat cum sanguine multo
 Ssuam animam, sola linquentes prælia morte.
 Interea amborum populorum rector uterq;
 Captiuos hostes, & uicta caduera bello
 Carcere seruabant castris uicina, cauentes
 Ne capti semel, aut obita iam morte iacentes
 In uitam reuocati iterum certamina inirent.
 At lateri innixus Phœbeo Threicius Mars
 Iunctus amicitia puero Arcadi, si quid amico
 Fata sinant prodesse, animum per cuncta uolutat,
 Observatq; omnes casus, tum corpora bina
 Capta, pharetratum iuuenem, peditemq; nigrantes
 Catibus è funclis iam uita, atq; aethere casus
 Sarripit, & castris rursus clam immittit apertis.
 Ergo iterum gemoni captiui prælia inibant,
 Miscebantq; manus animosi, atq; arma ferebant.
 Haud secus (ut perhibet) cum Colchis nacl.: cadauer
 Aut uirgo Massyla recens, cantuq; triformem
 Sæpe ciens Hecaten, ac magni numina Ictis,
 Falsam animam insinuat mēbris, auræq; loquaces,
 Continuo erigitur corpus, loquiturq; uiderq;

Et uiuos inter fruitur cœlestibus auris.
 Non tulit indignum facinus Iunonia proles
 Mulciber (ille dolum solus deprendit) & ore
 Inclamat, Phœbumq; monet. Thrax palluit heros
 Deprensus. Phœbo exarsit dolor ossibus ingens.
 Tum Marii pater omnipotens iratus iniqua
 Præsidia abduci, atq; indebita corpora bello
 Procinus è castris iubet. atq; retexere falsos
 Hinc atq; inde ietus, & cuncta in pristina reddit.
 Iamq; duces furijs ambo maioribus instant,
 Reginasq; ambas conuersa per agmina mittunt.
 Cade madent illæ toto aquore sata ferentes.
 Consiunt tandem obuersæ regesq; tuentur,
 Quæq; suum. ecce autem bellatrix agminis albi
 A tergo ferro iuuasi, strazitq; nigrantem
 Ignaram. uerum ipsa etiam cadit ietâ sagitta
 Ah misera, & spolijs haud longâ exultat opimis.
 Conuertere oculos amba hinc, atq; inde cohortes,
 Atq; acies lacrymis, & sœmineo ululatu
 Ambas incubuisse putes, dum funera ducant.
 Tum reges mœstos ipsa ad prætoria densi
 Agglomerant se se circum. timor omnibus idem
 Incumbit. par tempestas. par hausit utrosq;
 Diluuium populos, & sunt sua funera cuiq;
 Haud p̄ orsus tamen ambobus defecerat omne
 Robur. opes restant, & adhuc intacta iuuentus,
 Tres pedites tibi Phœbe, sagittifer alter, & ingens
 Bellua turrito dorso. totidemq; tibi Arcas
 Excepto Elephante, alta qui nuper in aula
 Pace fruens cecidit positus inglorius armis

Eminus aliger a percussus arundine pectus.
 Sed dexter tibi restat eques imperditus. hausit
 Cetera bellantum Mars impius agmina, belliq;
 Alea, florentes & desolauerat aula.
 At Cyllenae iuueni spes occidit omnis.
 Aestuat amissa gentis memor, & suspirat
 Herois magnos tot fato corpora functa.
 Non tamen excedit pugna. fracta agmina bello
 Reliquias tenues immittit Apollinis astu
 Cautior in pugnam mittit, post funera tanta
 Siqua fata sinant gentis sarcire ruinas.
 Et nigrum campis agmen. stat ubiq; morari.
 Fortunamq; omnem tentare, aditusq; nocendi.
 Exultat contra non a quo praelia motu
 Cynthia inuadens. facies indigna cohortum,
 Heu facies miseranda ducum, raro agmine aperta
 Castra patent late, uiduae & ciuibus aula.
 Terebant uacuis thalamis regnator uterq;
 Tandudum exosi sine coniuge tadia lecti.
 Primus amor maneat quamuis immotus utrisq;
 Sors tamen ad noua coniugia, atq; novos hymenaeos
 Fleclit iniqua. igitur primum rex agminis albi
 Regine comites olim, fidasq; ministras
 Regali inuitat thalamo, quae funera mcestae
 Post fera bellatrix herae tela irrita bello
 Iactabant acies inter, cuneosq; nigrantes
 Oppetere amissa domina pro cede parata.
 Sed prius explorare ausus sedet, atq; uiriles
 Cunctarum spectare animos, ut digna cubile

Intret in hostiles sedes, atq; ultima castra
 Hortaturq; iubetq; supremam apprehendere metam.
 Nulli fas etenim regis sperare cubile
 (Pacta uetant) nisi qua per tela inuecta, per hostes
 Transactis spatijs cunctis impune suprema
 Attingit prius aduersi penetrabilia regis.
 Arrexere animos famulae, pariterq; per hostes
 Limitibus properant rectis. tamen ocior ante it,
 Tertia quam dextro ducebat semita cornu.
 Exultatq; agit atq; animo connubia regis.
 Nam comites spe sublapsa cessere uolentes.
 Illa uolat caeptis immanibus, addidit alas
 Gloria praepectibus plantis, & plurima merces.
 Nulla obstat mora. nec facinus prohibere tyranno
 Cura nigro est, nouaq; ipse etiam connubia tentat,
 Et uacuis thalamis alias inducere nuptas.
 Ergo iter alte ne accelerant, famulamq; sinistram
 Quarto limite agit, saltu sed tardior uno
 Parrhasius iuuenis. iamq; imperterrita uirgo
 Candida facta potens uoti penetrauerat omnes
 Sedes, atq; alacris meta confederat alta.
 Tum rector iubet afferrī sellamq; tiaramq;
 Extincta ornatu, nec non fulgentia sceptrā,
 Dignaturq; iuro meritam, optatisq; hymenais.
 Gaudet cana cohors, insultatq; eminus atra.
 Haud lacrymas cohibet Maia satius aethera uoce
 Incessens, pietosq; à pectore rupit amictus.
 Nigranti famulae tantum gradus unus ad ipsam
 Restabat metam ah misera, sed limite recto

*Turritus fera fata Elephas impune minatur
 Insurgens, si supremam contingere sedem
 Audeat, & toto castra obsidet ultima tractu.
 Et pauidam observans extremis sedibus arcet.
 Interea noua regali dignata uirago
 Connubio exultans, toto dat funera campo.
 Illam tollit honos nouus, & fortuna tumentem.
 Fulminis in morem ruit, atq; nigrantia saeuit
 Castra per, & sedes, ac sidera territat armis.
 Horrescunt faciem inuisam nigra agmina cruda
 Virginis, atq; ime exoptant telluris hiatus.
 Diffugiunt trepidi uasto irrupente fragore
 Hoste, metuq; omnes aethi glomcrantur in unum
 Aulai in medio iuxta latera ardua regis.
 Haud secus alta boues sparsae per pascua quondam,
 Vt sensere lupum uenientem, protinus omnes
 Conueniunt trepida, & fortem facto agmine taurus
 Ductorem armenti implorant, ipsiq; propinquant.
 Certatim inter se trudentes cornua rauco
 Marmure, mugitu longe nemora alta resultant.
 At regina furens trepidos toto agmine uictrix
 Impingens in terga, ipsiq; ante omnia regi
 Fata parans, pugnas alta ad pratoria misceat,
 Nunc ruit huc, nunc huc, tunc & nisi leua fuisset
 Mens illi, poterat candentem inuadere sedem
 Limite in obliquum quarto, & concludere sauces.
 Vltimus ille labor regi, gentiq; fuisset
 Nigranti, & satis Arcus lugeres iniquis.
 Nempe erat hinc leti facilis uia in illa regia.*

Nec poterat quisquam se tanta opponere cladi.
 Sensit Athlantiades tacitus, dubioq; tremebant
 Corda metu accelerare hostem iubet improbus, ictum
 Ne uideat, uerbisq; rapit per inania mentem,
 Castigatq; moras. adeon' iuuat usq; morari,
 Nec pudor est? quæ tanta animis ignauia? sic nos
 Increpit us semper cunctantes impiger ipse?
 Scilicet expectus dum nox certamina tollat?
 His actus, peditem imprudens dum captat Apollo
 Præterijt fortunam. alacer nocem extulit astris
 Latitia exiliens Cyllenius. inde periclo
 Regem ipsum eripiens opponit Amazonis armis
 Haud inuitum equitem, qui sauos arceat ictus.
 Tum secum meditans candenti letum Elephanti,
 Qui meta arcebat famulam, ne regis iniret
 Concessos thalamos curuato perculit arcu.
 Concidit, atq; ictu tellurem bellua uasto
 Pulsauit moriens, dum regi intentat Apollo
 Nequicquam exitium, tum metam impune ministra
 Nigra tenet (nec Phœbus obest) iam regia coniux.
 Iamq; alacres peribus certamina uiribus ambo
 Rursum ineunt, nuptasq; serunt in bella secundas.
 Tum, quanquam ambigæ spes sint, incertaq; belli
 Alca adhuc, tamen, ac si palma certus, & omne
 Discrimen positus sit supra, gaudia flecto
 Ore puer Maia simulat, uerbisq; superbit
 Improbus insultans, astus genus, & sua creber
 Vocibus extollens, alba premit arma cohortis.
 Quem sic deprensa iuuenis Latonius arte

Increpitat. nondum extremam dubio ultima bello
 Imposuit fortuna manum. & iam uoce superbis.
 Proinde mihi insulta, et tumidis reple omnia uerbis,
 Certa tuum annuerit tibi cum uictoria Martem.
 Sed iam nulla mora est. tua nunc nunc irrita saxo
 Dicta manu. hæc satus reginam hortatur in hostes.
 Continuo exoritur magnum certamen. & ingens
 Hinc atq; hinc rabies, dum fixum uincere utrisq;
 Audentes in tela ruunt. stat multus ubiq;
 Terror, ubiq; paucor, mortisq; simulima imago.
 Nituntur canēti aduersi. se sicq; uiro uir
 Obtulit. inuigilant castris aures. & pedestem
 Quisq; suis, hostemq; fugant, hostiliaq; ipsi
 Castra petunt, uariantq; uices fortunaq; ludit
 Spe cupidos, & corda more impatientia torquet.
 Funera spargebat susca regina cohortis
 Per medias animosa acies. non amela contra
 Opposuit se se uirgo. sed calle per hostes
 Secreto interea regis tendebat ad alta
 Limina. dein subito captis custodibus arcis
 Irruit, atq; aditus irrumpens obsidet aulam,
 Intenta atq; necem regi. tum nigra uirago,
 Postquam altus uidit canam in penetrabilibus hostem,
 Cede madens stragis cito linquit. & imperfecta
 Funera, & alta pedem retro exanimata repressit,
 Nec circum med. am se certa opponere morti
 Et patria, & trepido properans succurrere regi.
 Hic aliud maius Phœbo, grauiusq; dolendum
 Obicitur. nam cornipedem Cyllenus atrum

Huc illuc agitans campo insultabat aperto.
 Ardet equus, saltuq; furit. nec destitit ausis,
 Donec regina pariter, regi q; minatus
 Optatam tenuit sedem, exitioq; futurus
 Aut huic, aut illi nigrantibus obstitit armis.
 Vt uidit, tristi turbatus pectus Apollo
 Ingemuit, largusq; genis non defuit humor.
 Et iam iam labi, atq; retro sublapsa referrit
 Spes omnis. fluxa uires, auersa deum mens.
 Arcus successu exultans, ac munere diuum
 Latus, ouansq;, animum uocemq; ad sidera tollit,
 Et tandem redijt uigor in praecordia uictlo.
 Protinus inclusam feriens sub tartara mittit
 Reginam, & spolijs potitur non segnis opimis.
 Tantum olli bellator equus cadit ilia fossus
 Vltoris ferro regis. nondum tamen expes
 Phæbus abit, sed pugnat adhuc, atq; agminis albi
 Reliquia pedites duo, & arcu insignis eburno
 Martis amor iuuenis nequicquam bella laccessunt.
 Audentes facit amissa spes lapsa salutis,
 Succurruntq; duci labenti in funera. sed non
 Talibus auxilijs, nec defensoribus istis
 Tempus eget. toto Maia situs equore saeuit.
 Instat ui multa nigra uirgo, septa q; regis
 Circuit excidium inuentans, hac perferit, atq; hac,
 Nec requieuit enim, donec certamine iniquo
 Reliquias gentis candentis, & ultima bello
 Auxilia absumpsit. medio rex equore inermis
 Conditit ausibus socijs, uelut aethere in alto

Expulit ardentis flammis ubi lutea bigis
 Luciferis aurora, tuus pulcherrimus ignis
 Lucet adhuc Venus, & cælo mox ultimus exit.
 Nulla salus illi superat, spes nulla salutis,
 Non tamen excedit uictus, sed claudere se se
 Hostiles inter cuneos impune per enses
 Actus auct, donec nusquam spatia ulla supersine
 Effugijs. nam si nemo illi sat a minetur,
 Nec superet sedes, quam impune capessere possit,
 Nil tantorum operum impēsis foret omnibus actum.
 Sed labor effusus frustra, uiresq; fuissent,
 Nec titulos quisquam, aut uictoris nomen haberet.
 Ergo per uacuas sedes, desertaq; castra
 Nunc huc, rursum illuc incertos implicat orbes
 Diffugiens, niger insequitur rex aequore toto,
 Atq; fuga semper spatiumq;, abitumq; relinquit.
 Post ubi supremo tendentem limite gressum
 Vidit, reginam sedes seruare secundas
 Insiit, ab angustis ne se illic abducere possit
 Ordinibus, tantumq; fuga misero ultima restat
 Linea. tum se se contra niger amulus infert
 Dax gentis propiore gradu, sedes tamen una
 Alterum ab alterius contactu summouet usq;.
 Ut uero contra exultantem uictus, & expes
 Constitit inuitus, fortunam nata uirago
 Extremam insiliit sedem, totoq; minatur
 Limite, nec misero restat locus amplius usquam.
 Tandem illum surgens uirgo crudelis in enses
 Immolat, & finem imposuit fors aspera pugnae

Ingenti superum plausu, & clamore secundo.
 Victor Lantiaades exultat litore toto
 Improbus, & nichilo insultat, ridetq; dolentem,
 Quem pater omnipotens ad se vocat, & dat habere.
 Felicem uirgam, qua puras euocet umbras
 Pallenti Styge, ut infectum scelus eluit ignis,
 Quasq; erebo damnet fontes, & carcere ceco,
 Detq; adimatq; oculis somnos, & funere in ipso.
 Lumina lethæo claudat perfusa sopore.
 Adox uero gratum ludum mortalibus ipse
 Ostendit deus, & morem certaminis huius
 Italicæ primum docuit celebrare colonos.
 Namq; olim, ut perhibent, dilectâ Scacchida, qua nō
 Inter seriadas præstantior altera Nymphas,
 Compressit ripa errantem, & nil tale putantem,
 Dum pascit niueos herbosa ad flumina olores.
 Tum bicolorem illi baxum dedit, atq; pudoris
 Amissi pretium uario ordine picturatam
 Argentiq; auriq; græuam tabulam addidit, usumq;
 Edocuit. Nymphæq; etiam nunc seruat honorem,
 Et nomen ludus celebrat quem maxima Roma,
 Extremaq; hominum diuersa ad littora gentes.
 Omnia quæ puero quondam mihi ferre solebant
 Seriades, patrij canerem dum ad flumina scrij-

M. HIERONY-

MI VIDAÆ CRE-

MONENSIS BV-

COLICA,

*

E C L O G A I I.

D A P H N I S.

Lycidas. Amyntas.

ABSENTEM *Daphnim Lycidas, & pulcher Amyntas*
Pastores ambo, pueri ambo, ad Ty-
bridis undam
Flebant, & querulo mulcebant flu-
mina cantu.

Dicite vos Musa, & iuuenum memorate querelas,
Dicite nam motas ipsas ad carmina caues,
Et requiesse suos perhibent uaga flumina cursus.
Incepit Lycidas. Lycida nam cedit Amyntas.
Has o qui saltem uoces tibi uentus ad aures
Daphni serat, nostrum Daphni absens nosce dolorē.
Nunc seu te immemorem nostri, pecorisq; relictū
Oblitum patria arua iuuant, & pascua tantura.
Tusca tibi cordi Latij pro pinguibus agris
Antiqui Latij, & pro flauo Tyberino
Diiedi ripas formosae accolis Arni,
Seu tibi (quando urgent sic Diuina tristia iussa)

Sapa

Sæpe animo occurrit quam pinguia liqueris arua,
 Dumq; acrem frustra quarens lenire dolorem
 Secretos lucos solus secretæ pererras
 Littora, ad hos cœli conuertis lumina tractus,
 Et tacitus tecum dicis. mea gaudia tellus
 Illa habet, illa meos longe plagâ seruat amores.
 Daphni tuos abitus nostris in montibus urfi
 Informes genuere. serâ lustrâ alta tenentes
 Audita æreis in uerticibus ululasse.
 His passim audiri læta olim carmina in oris
 Carminaq; & dulces pastorum semper amores.
 Nunc circum silet omnis ager. nunc pascua muta.
 Hæc subito liquit tecum omnis rura uoluptas.
 Hic a deras, aderant simul & fluuialia Nympha
 Numina, Nympharumq; timor per littora Fauni.
 Hinc abes, hinc absunt simul & fluuialia Nympha
 Numina, Nympharumq; timor per littora Fauni.
 Formosi hi tecum montes, formosaq; prata.
 Te sine deformes montes, deformia prata.
 Non horti flores apibus, non sidera rorem
 Sufficiunt, gelida non relinquunt arua pruina.
 Vix paucas ager deserto in littore Amyntas
 Ducit oues, paucas deserta in rupe capellas
 Horrentiq; rubo, & carice pascit acuta
 Ah puer infelix, cui tu dum pascua cara
 Commendas, & oues fido, atq; armenta recedens,
 Et tristis dilecte uale. nix inquis, Amynta,
 Nil potuit contra præ largo reddere fletu.
 Illum, singultus dum non compescere longos,

Aut lacrymas ualet, aprico de colle iuuenca
 Fluminis immemores, & graminis admirata
 Indigno flentis pueri doluere dolore.
 Sic Lycidas subito sic deinde sequutus *Amynthas*.
 Illa luce & oves fluuios, ac pabula leta
 Frangere, & saturus ipsi praescipibus ultro
 Abstinnere boues clausi foenilibus, & uos
 Tardius ab misera redyctis monte capella.
 Ut fontes sine aquis, uario ut sine gramine prata,
 Ut sine Sole dies, Luna ut sine lumine noctes,
 Hac ita maesta suo squalet sine *Daphnide* tellus.
Daphni decus ruris pastorum *Daphni* uoluptas,
 Quae modo surgebant tuguri tua caimina ad auras
 Tybridis in ripa nunc semidrueta uidentur
 Ipsa etiam absentem dominum deserta merari.
 Illac praeteriens subsistit saepe uiator,
 Sine uiam carpit pedibus, seu puppe per undas,
 Et secum admirans, quondam haec felicia tella,
 Felices inquit horti, cum *Daphnis* adisset.
 Nunc infelices horti, infelicia tella.
 Parcite custodes pecoris, cohibete capellas
 O uos, o cohibete & oves, hordos uel petulcos,
 Ne uites carpant immitti dente nouellas,
 Quis posuit modo discedens hinc ordine *Daphnis*,
 Et dixit, tamen ista mei monumenta manebant.
 Crescetis uites, uobiscum consuta crescet
 Ulmus, & exilij nostri numerabitur annos.
 Sic ait, & dulci se se diuellit ab ora
 Iuuis, tristisq; tamen subsistit, & haeret

*Hic illic, colles & respiciebat amatos,
 Optabatq; oculos in cara linquere terra.
 Pastores aderant, omnes de collibus illum
 Spectabant mœsti procul, ac discedere stebant.
 At tu uive memor saltem pulcherrime nostri,
 Uive tui memor ð Lycidæ pulcherrime Daphni.
 Forsitan & si quis cœlo Deus aspicit alto
 Pastorum curas, nostri miseribitur olim
 Mitior, & caris reddet te protinus oris.
 Sic pueri paribus se dum solantur auenis,
 Illorum sera Tybris sub nocte querelas
 Miratus flauum vitreis caput extulit antris.
 Et uos ex imo genuistis Naides amne.*

E C L O G A I I I

C O R Y D O N.

Hoc mihi uos etiam Nymphæ concedite carmē
*Seriades, uestris ueniens quod nuper ab oris
 Cantabat Corydon, grata dum rexit in umbra
 Fiscellam auisæ gregis immemor, ilicet illum
 Cantantem nostri densa cinxere corona
 Pastores admirati, Fauniq; secuti,
 Et uos uicinis Dryades properastis ab antris.
 Nam Satyrum bifores audentem inflare cicutas,
 Ipsum dum cantu uocat in certamina Phœbum
 Nunc canit, & dempta uiuos cute detegit aruis
 Cernenti, sparse rotabant sanguine syluæ.
 Narcissi nunc formosi meditatatur amorem.*

Ah puer infelix, quis te nouus error adegit?
 Aut nihil est quod amas, & fallax ludit imago,
 Aut tibi tute ignis teq; ardes nescius ipsum.
 Tu tamen hanc tenero male sanus peccare curam
 Noctis, atq; dies uersas, tibi flamma medullis
 Alcuius incedit, seq; sibus implicat ignis.
 Parcite fallaces puero iam parcite lymphæ.
 Ipsæ etiam parcunt Nymphæ, quas lusit amantes,
 Ipsi etiam parcunt iuuenes, quos torsit amantes
 Durus, communis Diui in puer, atq; hominum fax.
 Illum etiam montesq; feri, desertaq; late
 Fleuerunt nemora, umbrosisq; in uallibus amnes,
 Dum iacet in ripis, nec fonte recedit amato,
 Et moriens cura extremum tabescit inani.
 Hæc felix Corydon, dehinc addit Ariona cantu
 Insignem resonant omnes & Ariona saltus,
 Et nemora, & montes, atq; umbrose conualles,
 Vos quoq; muscosi meministis Arionis amnes.
 Quæ uos Nereides tenuit mora? nam properarunt
 Tequoris excitum pecus omne, armuntq; Protei,
 Et curuam phocæ informes cinxere carinam,
 Cum nauæ insidys sibi satâ instantia cernens
 Extremum caneret tristis solatiæ leti,
 Qualis Meandri queritur moriturus ad undam
 Canus olor, qualis ranci per stagna Caystri.
 Vos tamen ô tandem traxerunt carmina Nymphæ
 Nereides, tutam cum per uada salsa secaret
 Suppositi o delphine uiam, in patriamq; redires
 Dulce etiam nunc fila mouens testudinis aræa.

Quid caneret, nisi cœruleos per cœrula Divos?
 Oceanum in primis, cuius sanctissima ubiq;
 Iura tremunt unda, tumidiq; sub æquore fluctus,
 A quo principium deducunt omnia passim
 Flumina sub terram occulto labentia tractu,
 Mox eodem longo redeunt exercita cursu.
 Addit ut & cœlum, cœliq; nitentia tella
 Contemnat, liquidasq; domos præponat olympo
 Detentus blandis amplexibus Amphirites.
 Interea vitrea auricomus depascitur igni
 Arua die, vitreo sol nocte expectat in antro
 Hospitiis Oceani mensis exceptus amicis.
 Interea roseis satyra ad præsepia glauca
 Sufficiunt & flumen equis, & pabula Nympha
 Divina ambrosiamq; & Peoniam panaceam.
 Cetera dehinc etiam canit alti numina ponti,
 Cum Nereo, Glaucoq; tridentiferum Neptunum.
 Addit Nereidas centum, centum addit amores
 Nereidum, toto resonant æquora ponto.
 Huc ades ò Galatea, ades huc Pisæa Aréthusa,
 Nerine Galatea, argentea Neptunine,
 Restabat, nautam insandum quæ pœna sequuta
 Dicere, quos laqueos tulerit, quos perfidus ignes,
 Pergebatq; canens Corydon, dum cuncta reserret.
 Sed non Sicanium non ille oblitus Amyntam,
 Omnes quem puerum pastores protinus, omnes
 Depercunt Nymphae. Nympharum semper amores
 Ille habet, ille ipsas vit suo igne Napæas.
 Hæc ades ò formose puer, tibi carmina amantes

Grata canunt *Musa*. tibi magno captus amore
 Ipse suos numeros addit, sua munera *Apollo*,
 Etq; sua viridem texit tibi fronde coronam.
 Hec *Corydon* *Tyberi* nuper mirante canebat.
 Cetera pastores meminere ad flumina *Mella*.

E C L O G A T E R T I A .

N I C E .

C Oniugis amissi finus pulcherrima *Nice*
 Flebat, & in solis errabat montibus *agra*,
 Atq; homines fugiens mœsto solatia *amori*
 Nulla dabat, luctu sed cuncta implebat *amaro*
 Flens noctem flens lucem. ipsi iam funera *montes*
 Lugebant *Dauali*. *Daualum* omnia respondebant.
 Interea *Nymphæ* *Damon* correctus amore,
 Vicina ut paucas seruabat rupe *capellas*,
 Omnibus ab demens syluis errabat, & agris,
 Atq; hæc nequicquam uacuas iactabat ad *auras*.
 O quis te nostris oculis pulcherrima *uirgo*
 Obiecit deus, & uisam te protinus *idem*
 Eripuit nobis, seu ut consumerer *igni*?
 Siue dea es nemorum (certe dea) siue tibi *aita*
Vndarum domina parent maris *aquora*, & *amnes*,
 Illa meo nunquam facies de pectore *abibit*.
 Illam uos etiam mecum discetis *amare*
 Insonsi *montes*, uos *umbrifera* conualles.
 Siue greges inter captabo *frigus*, & *auram*,
 Flumina seu propter *salices* in ualle *putabo*,

Aut agitans instabo aliud quodecunq; tibi ante
 Carmina pauca canam, & te pectore suspirabo,
 Tuto unam te corde prius dediscet amare
 Gramina ouis, nemora alta fera, uaga flumina pi-
 Quam tua de nostris uellatur cura medullis. (sces,
 Si nec erunt Fauni si nec mihi Oreades ulla,
 Montibus, & solis decam mea carmina syluis.
 Ardebunt syluae, montes ardebitis alti.
 Quo fugis ah? Daualus non hac post funera curat.
 Siste gradū, atq; oculis rursus Dea reddere nostris.
 O tibi si tantum haec sylua, si mollia prata
 Haec placeant, libeatq; his mecum in uallibus esse,
 O has felices syluas, felicia prata,
 Formosas nimium syluas, formosaq; prata,
 Formosus ualles, sed tu formosior illis.
 Coniugis hic mecum dum carpent grata cape^{re}
 Gramina, facta canes ingentia, ut hostibus unus
 Obstiterit saepe, & prostratas ceperit urbes,
 Utq; daces multos tot magnis ceperit ausis
 Una eademq; die, tecum omnia quae modo montes
 Cantabant ipsi, Daualam omnia respondebant.
 Alma suum hic tecum non dedignetur Adonim
 Flere Venus, tecumq; satis sociare querelas
 Ipse autem interea iuxta proiectus in herba
 Insignem calathum tibi iunco, & uimine texam,
 Et totum miris pergami uariare figuris.
 Primus erit labor hic, primum hic tamen argumentū
 Coniugis extincti funus, miserabile funus,

Dum queritur se non bello, non fortibus armis
 Oppetere, at lento paulatim cedere morbo.
 Pallor erit gelido iuuenis morientis in ore,
 Et sensim placida claudentur lumina morte.
 Addua aquas iuxta fundet in stibimus urna,
 Et circumfusa eundem sua pectora Nympha
 Spargentes stratis uiolam, mæstumq; Hyacinthum.
 Ex animum circumstant abunt, regesq; ducesq;
 Adærentes, largoq; undant omnia fletu.
 Parte alia heroum multis comitantibus addam
 Longum iter ingressam te, si quod numen eunti
 Coniugis annueret cari producere faua.
 Quos non interea Diuos in uota uocabis?
 Quas non muneribus cumulabis grandibus aras?
 Omnes sed frustra diuos in uota uocabis.
 Muneribus frustra cumulabis grandibus aras.
 Ibis multa metu suspensa, è montibus alpis
 Occurrent Dryades, & Oreades admiratae,
 Nympharumq; tibi passim chorus omnis eunti
 Floribus è uarijs, uiridiq; è fronde coronas
 Intexent sui solatia uana doloris.
 Cum uerò exinctum Daualum seuissimus aures
 Nuncius implebit, uotis nihil omnibus actum,
 Pallentem heu subito faciam, ingentiq; dolore
 Exanimem labi, stabunt circum ilicet omnes
 Collapsam famula, gelidamq; à summe lympham
 Torabunt, gelida uix tu reuocare lympham.
 Quos ah dein gemitus, quæ tum lamenta reserrem,

*Si possent gemitus iunco, aut lamenta referri?
 Crudeles diuos, crudelia fata uocares,
 Crudelem terram, quod non sponte hisceret, & non
 Te subito orantem miserata hauriret hiatu.
 Haud aliter tantum finiri posse dolorem.
 Etrusci montes, testes uos omnia scitis.
 Omnia uos m^{tr} & lamenta audisti, & ipsi,
 Dum miseret, celsis de uerticibus ululasti.
 Nara mihi cuncta senex puero prädixerat olim,
 Dum moriens teneros commendat Tityrus agnos.
 Sic Danon, simul ibat, eum uidere uagantem,
 Atq; hæc nequicquam sera sub nocte canentem
 Carmina nimboris stabulantes montibus urfi
 Montibus, & syluis, ac littoribus desertis.
 Illa autem prærupta legens, atq; inuisa saxa
 Nunc hac nunc illac surgere indeprensa, nec usquam
 Apparere fieri hyberna sardior unda.
 Illam uos amnes, uos ò genus amnibus unde,
 Sistite, correpta amq; domum deducite Nymphæ
 Sola dies poterit tantum lenire dolorem.*

M. HIERONY-
MI VIDÆ CAR-
MINA DIVER-
SI GENE-
RIS.

IO. MATTHÆO
GIBERTO.

*Emerara iuuant mea,
Optatq; diu perfruo ocio,
Per te quod peperit mihi
Giberte è animi sola quies mei,
Pro quo mille ad eam neces.*

*Nunc æstus uacuum glandifera iuuat
Euitare sub ilice,*

*Nunc audire Noti mormora garruli
Densis per nemorum comas*

*Haud longe scatebris fontis ab algidi.
Nec me desidia tamen,*

*Aut tu me argueris turpis inertis,
Canto nam modo carmina.*

*Ad prescripta modo me sapientium
Emendans animum colo.*

*Princeps te interea detinet urbium
Roma principibus uiris*

*Gratum, iner proceres nobilem honoribus.
Spiras tamen, & doles,*

Fortunam cupiens persimilem mea,
 Mecum ut saepe negotia
 Urbana, ac uarias sollicitudines
 Detestaris. & angeris,
 Felicemq; uocas me ter, & amplius.
 Ut uerum fatear tibi,
 Permutare negem. tu tamen hac cape
 Hac solatia amiculi,
 Sortem aqua ut leuius mente feras tuam.
 Sane mortalibus omnia
 Diuisa studia, & munera disparis
 Vita, ut quisq; humeris ualet,
 Diuis cutq; suum distribuentibus
 Aequo iudicio omnibus.
 Non fossor'ue, ouium'ue arbiter horridus
 Clauum temperet urbium.
 Non, quem templa iuuant, curia'ue, aut forum,
 Sulcet diuite mercium
 Mutator pelagus carpathium rate.
 His tu temporibus datus,
 Esses ut patrie presidium, ac bonis.
 Has natura tibi dedit
 Artes. hoc dederunt dii studium tibi.
 Ten' d'ces miserum rogo?
 Nec contentus eris sorte tua dolens?
 Vrbis te magna Quiritium
 Mirata est puerum, publica munera
 Trastantem grauter, diu.
 Vix nunc quarta tibi condita olympias,

Regum consilijs tamen
 Tandudum grauibus conscius interes.
 Omnes Italia angulos
 Fecisti meritis iam memores tui.
 Omnis iam tibi Gallia,
 Germanusq; serox funera nil pauens
 Debet. debet atrox Geta,
 Debent sauromataeq; Morini ultimi,
 Debent instabiles Scythae,
 Et tellus ubicunq; est habitabilis.
 Sed nil est quinq; si sapis,
 Quod nostra haec inhies usq; adeo ocia.
 Ipsi querimus indies
 Doctrina. studioq; hanc sapientiam,
 Quam nec forsitan assequi
 Vnquam fata dabunt, aut labor irritus.
 Huius tu nihil indiges.
 Fers tecum puer hanc matris ab ubere
 Raro munere caelitum,
 Externaq; tibi nulla opus est ope.

LEONI X. PONT. MAX.

Ecquis ô letam Leo gratus urbem
 Erigit rumor fera se parare
 Barbarae iam iam Latio imminentis
 Funera genti?
 Maeste qui tantos animos superbus
 Concipis. magnis noua te triumphis

Fortunam cupiens per similem mea,
 Mecum ut saepe negotia
 Urbana, ac uarias sollicitudines
 Detestaris. & angeris,
 Felicemq; uocas me ter, & amplius.
 Ut uerum fatear tibi,
 Permutare negem. tu tamen hac cape
 Haec solatia amiculi,
 Sortem aqua ut leuius mente feras tuam.
 Sunt mortalibus omnia
 Diuisa studia, & munera disparis
 Vitae, ut quisq; humeris ualet,
 Diuis cuiq; suum distribuentibus
 Aequo iudicio omnibus.
 Non fossor' ue, ouium' ue arbiter horridus
 Clauum temperet urbium.
 Non, quem templa iuuant, curia' ue, aut forum,
 Sulcet diuite mercium
 Mutator pelagus carpathium rate.
 His tu temporibus datus,
 Esses ut patriae praesidium, ac bonis.
 Haec natura tibi dedit
 Artes, hoc dederunt diu stadium tibi.
 Ten' d' ces miserum rogo?
 Nec contentus eris sorte tua dolens?
 Urbs te magna Quiritium
 Mirata est puerum, publica munera
 Traclantem grauter, diu.
 Vix nunc quarta tibi condita olympias,

Regum consilijs tamen
 Tandudum grauibus conscius interes.
 Omnes Italia angulos
 Feciſti meritis iam memores tui.
 Omnis iam tibi Gallia,
 Germanusq; ferox funera nil pauens
 Debet. debet uirox Geta,
 Debent sauromas. q; Morini ultimi,
 Debent instabiles Scythae,
 Et tellus ubicunq; est habitabilis.
 Sed nil est quonq; si sapias,
 Quod nostra haec inhies usq; adeo ocia.
 Ipsi querimus indies
 Doctrina. studioq; hanc sapientiam,
 Quam nec forsitan assequi
 Unquam fata dabunt, aut labor irritus.
 Huius tu nihil indiges.
 Fers tecum puer hanc matris ab ubere
 Raro munere caelitum,
 Externaq; tibi nulla opus est ope.

LEONI X. PONT. MAX.

Equis ô Latam Leo gratus urbem
 Erigit rumor fera se parere
 Barbara iam iam Latio imminenti
 Funera genti?
 Maſte qui tantos animos superbus
 Concipis. magnis noua te triumphis

*Gloria inuitat, noua laurus, ò ter
Maxime regum.*

*O diem illam, qua rediens in urbem
Arduis figes spolia ampla templis,
Quem duces omnes sacra Vaticani ad
Limina ducent.*

*Ante deiecti capita alta reges
Efferi incedent. minor ibit ille,
Qui modo deuictò oriente Romæ
Dira minatur.*

*O ubi hic captas numerabis urbes,
Et ducum uita exuuias carentum,
O tuum que tunc merito laceffent
Gaudia pectus?*

*Ergo age arreclam Ausoniam, & paratos
Publica Europæ uoca ad arma reges,
Iamq; spumofum uideam latere
Clafibus equor.*

*Hoc auent omnes Itali, exteriq;.
Gefiunt cunctis animi. paratur
Martis ad præclara opera, & labores
Pulchra inuentus.*

*Ipfè ego, quamuis alia nitere
Mens erat lauro, ardeo nunc amore
Martis, armorumq; tui relinquunt
Phœbe calores.*

*Nunc uocant artes alie. inuet me
Iam grauem ferri ftrepitum, tabasq;
Horridas audire. inuet ruentis*

Cernere turmas.

*Iam mihi densum uideor per agmen
 Casside inclusus caput insuetum
 Funera horrendum fera fulminanti
 Spargere dextra.*

*Non ego pro te, liberosq; & aris
 Horream extremos penetrare ad Afros,
 Non ego Xanthum galea caua po-
 tare, nec Indum.*

*Pulueris multum, patiensq; Solis
 Ibo quo Bellona uocabit, & Mars,
 Hostium irrumpens cuneos athena
 Luce coruscus.*

*Et mihi pectus, mihi sanguis, & uis
 Viuida, est presens animus. trementi
 Barbari tellure cadent mea sub
 Cuspide reges.*

*Ante me haud aliter uacuis timoris
 Audeat muros superare capti
 Oppidi, nemo prior obstinatus
 Rumpere in arces.*

*Forsan & uestros aliquis triumphos
 Dum canet uates Asiam, Africamq;
 Cedere, & uictum iuga uestra ferre
 Protinus orbem,*

*Me quoq; heroas memorabit inter
 Maximos. noscent anima in periculis
 Prodigam, expertemq; metus futura
 Secula Vidam.*

IO. MATTHAEO GIBERTO.

Hoc est olorum dulcius ut canant
 Giberte semper, quos senium premis,
 Illuq; solis est senectus
 Usq; adeo potior iuuenta.
 Non id sacratis uatibus accidit,
 Placere cantu Musa quibus dedit.
 His obstat usq; obliuiosa
 Consilij melior senectus.
 Vbi ligatus sanguis hebet gelu,
 Languentiq; uires, mentem alia ilico
 Cura fatigant, suntq; semper
 Postera deteriora primis.
 Natura rebus, cuiq; suum, dedit
 Tempus, quod ultra non bene progredi est.
 Non semper idem floret annus,
 Aut folijs syliue uirescunt.
 Letis nitorem tristis hycms agris
 Aufert procellis, atq; gelu potens.
 Nec se recognoscit sepulta,
 Sub niuibus stupet alma tellus.
 Quid est qui ruenti non semel obstitit
 Hosti, ut trementem destituit uigor,
 Sedet sacramento solutus,
 Et pueris sua sacra narrat.
 Tu me tamen uis uersibus immori
 Aeuo reclamante, et iuueni aptius
 Subire discrimen, meamq;
 Sollicitans hycmem fatigas.

*Ne eoge, si qua sorte nitescimus,
 Luci priori inspergere nubila.
 Iam fas Camœnis abdicato
 Sit mihi ponere plectra. & artem.
 Vos ô, quibus vis, & vigor integer,
 Dum feruet intus laudis adhuc amor,
 Perstete, certatimq; lati
 Vela date egregio labori.
 Mollcm senectam me deceat magis
 Traducere intra Socraticam domum,
 Dum cogito que sit beatiss
 Post cineres animis voluptas.*

IO. MATTHAEO GIBERTO.

Silicet hæc etiam nostrorum summa malorum
 Desuerat Giberte, mea ut tu sola voluptas
 Eripere mihi longinquas missas in oras?
 Saltem ego si tecum consors, sociusq; laborum
 Venissem, non infelix mihi, dijsq; uiderer
 Inuisus penitus. tibi si non utilis essem
 Consilij, quando ante alios te maxima Pallas
 Edocuit, mentemq; aspirat Iuppiter aliam.
 At tamen hæsissem lateri fidissimus unius
 Usq; tuo quascunq; oras tecum ire paratus.
 Ipse ego prima uia tentare pericula possem,
 Perq; niues altas uestigia figere primus,
 Quæ tuto mox tu quires seruare sequendo.
 At tamen, & magnis de rebus comminatus altos
 Pro patria intrepide reges affare, decusq;
 Tutare Italia, libertatemq; tuorum,

Tecq;

Teq; adeo egregijs clarum ser ad aethera factis.
 Interea solis agitans in montibus euum
 Infelix agrum Musis solabor amorem,
 Si te absente tamen uenient ad carmina Muse,
 Nec mihi longe abijt tecum irreuocatus Apollo.
 Nempe canam semper Medycū facta ampla tuorum
 Praeclara decora alta domus qua sospite nunquam
 Italiam amissam, libertatemq; fatebor,
 Fata licet semper coeptis ingentibus obstant,
 Atq; ideo Leo mortales modo liquerit auras
 Creptus medijs (sic Dij uoluere) triumphis.
 Inuidit libertatem fors leua ruenti
 Italia, inuidit partum decus. omnis in illo
 Spes pene extincta, & moriens secum omnia uertit.
 Tu tamen interea tanto Giberte dolori,
 Tam iusto parce o gemiti, & mortalia tecum
 Versa animo, cautusq; uia te crede periclis,
 Nec tibi tam uilis uita sit facta cupido.
 Forsitan & si qua est benefactis gratia, & usquam
 Praemia sunt laudi sua, reges aduena amicos
 Inuenies, tua magna quibus notissima uirtus.
 Ne tamen o dulcem Ausoniam regionibus ullis
 Posthabeas, caram ne ue obliuiscere Romam.
 Rumpe moras omnis, & caris reddere amicis.
 Ipse tuum expectans reditum his in montibus aras
 Muneribus cumulo magnis, Nymphasq; precatus
 Omnibus in saeto uoueo de flore coronas.
 O illum mihi si concedant cernere anica
 Astra diem, cum tu extremis mihi redditus oris

*Narrabis moresq; hominum, diuersa locorumq;
 Ingenua, atq; exhausta uia quaecunq; pericla.
 Si uerò ante tuos reditus me corpore fata
 Exoluent isto, fert ut praesaga mihi mens,
 Dum desiderio, magnoq; absentis amore
 Tabescens longum nequeo perferre dolorem,
 Tecum erit haec anima, & passim te amica sequetur
 Perq; nives altas, perq; aspera frigora Rheni.
 Sic saltem tua me tunc cernere facta iuuabit.
 Tu demum rediens nostrum si forte sepulcrum
 Aspicias, praeter penitus non immemor ibis.
 Non lacrymas (neq; enim tanti mea funera) posco.
 Mi sat erit, tacito tecum si pectore dices.
 Et nostri non est expers hic puluis amoris,
 Tum mihi terra leuis, placida tu in morte quiescam.*

GEBELMI VIDAE ET LEONAE
 OSCASALAE PAREN-
 TVM MANIB.

Hic amē umbrosū nactus nemus, hic loca sola,
 Ne mea quis carpsit nimium lamenta seuerus.
 Et nimium teneros fletus irriserit asper,
 Mecum indulgebo luctu sub Thusculo alto,
 Et lacrymis oculos explebo, & pectora planctu.
 Luce querar, noctemq; meis ploratibus addam.
 Quod solum reputans praesaga mente uerebar,
 Unde meis posset fortuna illudere rebus,
 Accidit. Acta ratis prope iam mea tua tenebat
 Tos pelagi è scopulis uictrix, portuq; subibat.
 Non ego Palladias nequicquam industrius artis

Tentaram abstrusus iam rerum accedere causas,
 Iam poteram uarios cœli deprendere motus,
 Et liquidos radio mundi describere tractus,
 Iamq; canebam animis superans, audaxq; iuuenta,
 Que nulli cecinere. Leo iam carmina nostra
 Ipse libens relegerat. ego illi carus, & auctus
 Muneribusq; opibusq; & honoribus insignitus.
 Omnia erant mihi laeta. animo nihil amplius ultra
 Optabam cunctis sat erat factum undiq; uotis,
 Et digito cœli contingere summa uidebar.
 Ecce repente autem stridens insibilat Eurus.
 Aequora turbantur, portuq; auellor ab ipso.
 Ecce repente ruens mihi acerbus uulnerat aures
 Nuntius, atq; ambos docet amisisse parentes,
 Ante quidem genitorē, & g. a subito inde parentem.
 Fulmine quo duplici afflatus iaceo. omnis abit mēs,
 Omnis & exanimi fugit de corpore sensus.
 Heu genitor mihi adēpte, repēs, heu mater adempta.
 Non ego uos posthac, non amplius or. t uidebo
 Cara, semel saltem ab licuisset utrunq; tueri
 Ante obitus, uestraq; oculos saturare figura,
 Congressuq; frui, fariq; nouissima uerba.
 Ah dolor, ah pietas, non stens morientia pressi
 Lumina. funercum non sum comitatus honorem.
 Non potui uestro uobis in tempore adesse
 Gratus luce magis, uita iucundior ipsa.
 Non potui uobis spectabilis affalsisse,
 Cum mihi mutato cursu fortuna ueniret
 Latior, & nunquam optatos afferret honores,

Quos adū uestri tantum memor, haud mihi parcens,
 Cui placitam *Miasis* potius traducere uitam
 Fixum erat, atq; humilem verū altis discernere causas.
 Vobis conspicuos unā ingressas honores
 Sublere colla iugo potui male facta, manūq;
 Vultus sponte dedi haud omnis auersatus iniquum,
 Quae mihi cuncta olim (sibi enim commercia diuum)
 Pradixti roties uenturi praescia mater.
 Vos unos agitabam animo, uestraq; fruebar
 Laetitia exultans, & gaudia uestra fouebam
 Necum animo uersans, quā uobis illa futura
 Laeta dies, qua me uestris amplexibus ugens
 Bruerem improuisus ad oscula utx bene utriq;
 Agnitus, insolitus titulis, & honoribus auctus
 Scilicet, & longo tandem post tempore uisus,
 Dum tenuit me *Roma*, humili uos sede *Cremona*.
 Vna erat haec merces tantorum digna laborum.
 Mens erat in gremijs stadii iacere omnia uestris
 Parta meo, & tantum uestris exponere iussus,
 Vt fuerat par uos claris me scilicet artibus,
 Re licet angusta, potius uolens adire,
 Quam genere indignis studijs incumbere nostro.
 Atq; ideo doctus docilem misisti ad urbes,
 Quamuis in nostris iulisset lubrica rebus
 Iam pridem fortuna, & opes uertisset auitas,
 Et res fluxa aliis potius ruocaret ad artes.
 Quicquid opū hinc, quicquid nobis accepit honorem
 Pedrum est iure, fuisse sat mihi cernere coram
 Laetos, atq; meis gaudere laboribus ambos,

Ut uolucrum perhibent inimicam fontibus hydris,
 Esse piam, memoremq; parentibus indulgere,
 Inualidisq; suo uenatu tendere uitam.
 In tota nihil esse domo me dulce fuisset,
 Et nutus seruare, & iussa capessere uestra
 Subiectum, ac positus famulari fascibus ultero.
 Nil unquam nisi quæ uestris placitura fuissent
 Auribus, effari potuissem. saepe ego ficto
 Tristia celassem mentitus gaudia uultu,
 Ne uos afficeret, siquid me carperet intus.
 Quicquid amarū, in me latuisset, quicquid acerbum.
 Ad uos arte pia transissent dulcia tantum.
 Tædia me uestræ cepissent nulla senectæ,
 Nec quæ multa solent uitia, atq; incommoda in illa
 Esse ætate, meos poterant auertere sensus.
 Cum spueret uestrum alteruter grauis, exq; crearet
 Plurimus, & rauca conspergeret omnia tussi,
 Nulla horrescentis uultu asper signa dedissem
 Cuncta ferens, uos ætatis nanq; ante tulistis
 Plura immunda mea, cum cultus nescius infans
 Fœdarem toties in cunis humida strata.
 Siqua autem uobis cassa, atq; incondita uerba
 Exciderent, quando rerum illa est immemor ætas,
 Riderem mecum. omnia pro puerilibus essent
 Lusibus illa mihi, cœn uos risistis & ipsi
 Ad teneros lusus nati, imperfectaq; uerba,
 Cum primas uix inciperem rudis edere uoces.
 Et quando mihi relligio sobolem abnuuit, ambo
 Cara fuissetis mihi pignora, dulcis uterq;

Ceu puer, in nostra qui paruus luderet aula.
 Cuncta, utcumq; forent, mihi dulcia uestra fuissent.
 Infelix, caris quicumq; parentibus audet
 Dura loqui, aut aliud surijs immanius actus
 Moliri. extremis in mundi protinus oras
 Ferte nefas, nostro nusquam memoretur in orbe,
 Quod mare, quæ tellus portentum tale feretis?
 Ferte procul nulla unquam religione piandum.
 Scilicet is, per quos iucunda luce fruaris,
 Lucem adimas ingratus, & almi luminis usum
 Eripis, per quos alnum tibi lumen oborsum est?
 Ah mihi ne tantum sit credere, barbara corda
 Rix capiunt Graijs per ludum inuenta poetis,
 In gnatos cum tantus amor, cum tanta parentum
 Sit pietas, quibus ut profervent fata, subirent
 Ipsi mille neces, nec quicquam est dulce peremptis
 Pignoribus. mœrent orbi, uitamq; morantur
 Inuisam nil debentes cœlestibus auris.
 Itcirco, ut duram natis auertere possint
 Pauperiem, miseramq; famem, tot adire labores
 Cernimus, & certis ulsro se offerre periculis.
 Non me adeo fugit quantus pater optime curis
 Auxius, aut quanto indulgebas sponte labori,
 Ut mihi res tenues per tot discrimina rerum
 Eripere tantis bellorum fluctibus, ut nil
 Detractum, licet irent tempora dura, periret.
 Tu quoq; sancta parens uarijs exercita curis
 Pro gnato quas non aras, quæ non sacra adibus
 Tempa? quibus non tunc onerabis æthera uotis,

Caro cuncta timens capiti, bona cuncta precata?
 Ut mihi ad ingenuas nitenti desuper arteis
 Auxilium foret. & fauor omnipotentis olympi,
 Et fors usq; comes crescenti innexa ueniret
 Virtuti, qua nos ad opes efferret auitas.
 Precipue mihi ne macula ob contagia turpes,
 Aut animi pestes, commercia ue ulla nocerent.
 Sed mihi mens puro foret usq; in corpore pura,
 Ductaq; ad extremum inculpa: a adolesceret aetas.
 Omnibus ornatum dum uis excellere rebus.
 Que uobis meritis pro tantis mutua contra
 Persoluam infelix? qua uobis digna rependam?
 Cū mihi sint et opes, animus quoq; et ampla uolūtas,
 Idq; unum affectarem. atq; o mortalia nunquam
 Gaudia plena satis, nunquam secura uoluptas.
 Aut aliquid cumulo semper decet. aut reuocat se.
 Fors infida repente, oculosq; auertit amicos.
 Fallaces hominum spes, heu nostra irrita uota.
 Nil firmum satis, aut stabili munimine tutum.
 Omnia in humanis rebus dubia. omnia nutant.
 Vos mihi, leta forent cum cetera, fata tulerunt,
 Quis sine dulce mihi nihil est, nec amabile quicquā.
 Accipite has saltem lacrymas, hæc carmina mœsta,
 Que longum nati absentis testentur amorem.
 Saluete aeternum cari, atq; ualete parentes.
 Vida Gelelme uale. uale Oscanata Leona.
 Sit precor o uobis requies aeterna sepaltis
 Sic lux, que uestris aeternum affulgeat imbris.

C L E M E N T I V I I.

Pont. Max.

Clemens iniquis temporibus date
 Tu semper alto pectore maxima
 Versas, & urgeris regendo
 Sollicitus super orbe curis.
 Clades recepta nunc etiam tibi
 Frustra recursant, nec requiescere
 Sinunt molesta, dum peritus
 Mente caues uigili in futurum.
 Quiesce tandem, & cuncta uidentibus
 Hac linque diuis, uine, nec omnibus
 Angare defraudans querentem
 Usq; adeo genium diebus.
 Res ipse summus coelicolum arbiter
 Nostras profundo numine temperat,
 Causisq; causas usq; nec edit
 Perpetua in seriem catena,
 Quam nulla possit uis hominum, aut Deum
 Loco mouere. hinc dura necessitas
 Illa illa non aequos labores,
 Aut homini bona fert inempta.
 An tu illa, nostris que modo uidimus
 Bacchata terris. bella, et orbium
 Graues ruinas, tot uirorum
 Funera, perpetuasq; clades
 Presente quamuis consilio potens
 Solo Latino auertere quaueris?
 Deiq; decretum refringas

Duro adamante tot ante seclis
 incisum? auorum hac parturijt scelus,
 Delicta patrum his nos agitant malis
 Noſtro & merentes crimine, illi hac
 Semina poſt obitus relinquunt.
 Tu morte peius militia ſciens
 Bellum horruiſti ſemper, & aleam
 Periculoſam pace certus
 Cuncta pati potius manente.
 Te bella circum te tamen undiq;
 Venere (incuitabile erat malum)
 Longeq; deducta haud uolentem his
 Motibus implicuere cauſa.
 Peiora multo nunc quoq; plurima
 Nobis minantur ſidera, ni Deus
 Ille ipſe placatus refleſtat
 Conſilia in melius ſeuera.
 Orandus ille eſt. ipſe potens enim
 Vnus morari, quaſ properant, mala,
 Soluſq; quam praefixit olim,
 Ipſe poteſt abolere legem.
 Noſtris rogatus forſitan annuet
 Votis. ab alto plurimus aethere
 In noſtra dilapſus benigno
 Pectora numine ſe reſundet.
 Sed ante mens eſt cuiq; latentibus
 Purganda morbis. ſunt quoq; luridi
 Mores retraſtandi, nec ultra
 Progrediendum iter inſtitutum.

*Tu sacra uero, tu pater, ut decet,
 Tractabis aris proficiens bonos,
 Proculq; sacris inquinatum
 Vulgus honoribus amouebis.*

P A C I.

P*ax alma, dulce ubiq; nomen gentibus
 Inter Deos pulcherrima
 Pulcherrimos, quam me tui expectatio
 Torquet morantis ab nimis.
 Tuum ne Diua uiuus aduentum amplius,
 Tempus uidebo ne aureum?
 Inquam ne erit, mundum his tenebris obsitum
 Tuo ut serenes lumine?
 Quando expetentem me Dea spe id irrita
 Tanto beabis munere?
 Vereor, laboriosa ne longe prius
 Vincat senectus languidum,
 Quam rursus urbes diuites conuiujs
 Ludisq; distinerier,
 Quam rura uideam cantibus latissimis
 Omni sonare ab angulo,
 Vnisq; uentorum duellis aquora
 Metuenda, non Martis dolis.
 Ut omne telum pereat, ut chalybum genus
 Haud nominetur amplius.
 Ut regum auarities, & ambitio impotens
 Sepulta sit sub equore.
 Absente te, uix uberes alunt agri
 Nunquam colonum desidem.*

Prasente uero, nuda saxa qui colit,
 Vel dormiens bonis fuit.
 Tu grata Musis, tu in foro uersantibus
 Places, & urbi praesides.
 Tu merce transmarina opes parantibus
 Voto inuocaris publico.
 Te diuites, te ubiq; pauperum greges
 Laboriosi pradicant.
 Tibi uiri, tibi pudica mulieres
 Praegestientes supplicant.
 Tui senes, tui pueri amantissimè
 Tui omnis aetas appetens.
 Tu, si quid est mortalibus boni uspiam,
 Id una nobis comparas.
 Tu sanitatem gentibus, sacraq; & opes,
 Et uictum, & annonam, & merum,
 Securitatem, literas, & otium,
 Et nuptias, & liberos,
 Vitamq; tandem affers amica cantibus
 Aduersa uero luctibus.
 Tui simul Mars hauserit pedis sonum
 Faceffet hinc celerrimus.
 Simul quiescent furta, caedes, uulnera,
 Strages, ruina, incendia,
 Tot orbitates, liberorum tot supra,
 Crebriq; raptus uirginum.
 Nec audietur amplius clangor tubae
 Viros cientis ad necem,
 Inuencmq; uellentis tenella ab coniugis

Gremio metu inspersum genas.
 Quæ, pluræq; uiri si uiderent principes
 Cum bella initio cogitant,
 Vel abstinerent, uel quibusus ponerem
 Mox cæpta conditionibus,
 Neq; eos libido, neq; adeo ageret gloria,
 Ut perderent cæci omnia.
 Istis si ego ab malis procul tandem absissem
 Tranquillitati redditis,
 Videamq; pendentes acervos arduis
 Scutorum ubiq; postibus,
 Araneorum fila quos obduxerint
 Nigros uerusto in puluere,
 Ense q; rursus, ferreasq; cuspides
 In uomerem conflauer,
 Vitam hanc recusem pauperem traducere
 Fodens agrum incuruus manu.
 Saltem animus ablatiis mihi his terroribus
 Quiesceret liberrimus.
 Possem laborem uersibus solarier
 Cinelus olea canum caput.
 Et nocte pauculos resoluere libros,
 Vel imbre detentus die.
 O Diua largitrix bonorum una omnium
 Quo te uocabo nomine?
 Quibus te honestis offeram præconijs?
 Dignum unde te uerbum exprimam?
 Opulenta saluam recurre huc aurca,
 Et nos tuo uultu bea.

HAs tibi terra fabas Alba contermina muris
 Dat Vida. in facili tu bona conde sinu.
 Has ferit esuriem populi miseratus egentis,
 Pallida dum capta sauit in urbe fames.
 Hoc ieiuna famem solari turba paratu,
 Et teneras poterit carpere dente fabas.
 Ille sua aspectans campum sublimis ab aula
 Concipiet dulcem peſtore letitiam.
 Hos legere, hos lectus ueſci, prædamq; uirentem
 Veſtam humero aspiciet ferre domum saturos.
 Quam iuuet his sua uastari populatibus arua,
 Et messes condi in horrea uina suas?
 Tu bona tu interea tellus ne defice iaſtis
 Seminibus, nusquam sit prior ulla seges.

S C I P I O N I V E G I O M E D I C O.

PHæbo alius uoti reus, herbarumq; potent:
 Thura ferat nato, sacrasq; exuscites aras.
 Ipse meis Vegi semper celebrabere donis,
 Semper honore meo, te numinis instar habebo.
 Ipse suas artis ultro, sua munera Apollo
 Concessit tibi, nec primos habet alter honores.
 Tu reuocare animas in lucem corpore functas
 Faucibus ex orci, atq; hominum producere fata,
 Tu potes in media cymbam Stryge sistere onustum,
 Et uetitam naua seniori auertere prædam.
 Quicquid ero posthac, quicquid mea cura laborum,
 Atq; operum tentabit, erit Vegi optime munus
 Arcis, opisq; tua. tua me solertia uita

Reddidit in medio iactatum uertice leti.
 Stabam indepresso consumptus languida morbo
 Membra. iues penitus totos exederat artus.
 Circum aderant omnes aegre, mea lumina, Musæ,
 Atq; mihi inceptam miseri solatia leti
 Tendebant frustra palmarum è fronte coronam,
 Quam mihi Idumæo sub uertice sedularant,
 Dum canerem unigenæ crudelita funera regis.
 Hic mea inexcitus tu limina sponte subisti,
 Ipsa salus tecum pariter mihi uisa fuisse.
 Ut, uidi, ut penitus fugit de corpore languor,
 Atq; sum redijt membris in pristina robur?
 Quo tibi, quas potero, tanto pro munere grates
 Sæper agã, & tibi nunc, ut canq; hæc carmina fingo.
 Tu uero exigui munus ne despice amici,
 Et seruasse pium non dedignabere uatem
 Tot titulos inter, procerum post nomina tanta,
 Paonius quos tu succis à morte reduxti.
 Nec me post ipsos pigeat subnectere reges
 Seruatos. non me tibi gloria sospite nulla est.
 Si mihi opes, regumq; genus laua astra negarunt
 Nascenti, at mihi casta domus, sine labe penates,
 Est animus, qui uincat opes, regumq; coronas
 Contemptu rerum, reliq; insignis amore.
 Forsitan ù merito tibi debita premia soluent
 Aurum ingens, gemm. uq; & latis prædia fundis,
 Ipse ego nil horum, sed, dum mihi uita manebit,
 Te, munusq; tuum memor imo in pectore condens,
 Seruabo usq; recens, pulloq; abolbitur aro.

*Præterea, siquid poterunt quoq; carmina nostra,
Quicquid agam, quicquid Musis suadentibus edam,
Semper eris mecum tentati muneris autor.*

*Aspice te iuuet incepto me carmine regem
Cælicolum canere, & Musis super æstra uocare,
Atq; inter diuum sit dulce senescere laudes.
Te sine nulla meus accedet gloria cæptis.*

R O M A D I S C E D E N S .

Roma uale. tibi debeo plurima, quod mihi parte
Partum est ingenuis artibus, unde habeam,
Nec iam egeã addidus nulli. mihi id est satis abs te.
Cætera, que poteris mihi dare, linquo alijs,
Plusq; meis oculis absens te semper amabo,
Et procul, ut colimus numina sancta, colam.

I N Q U E N D A M .

Carmine quid carpis, q. nūquã carmine ludit,
Cui numeri insontes, & sine felle placent?
Vnum id te cruciat, quod uulgi à moribus absim,
Hincq; meis tendis moribus insidias,
Meq; remordentem cuperes rua cernere contra.
Nunquam hoc efficies. candida Musa mea est.

I N C O E N A C V L O V I L L A E
sux Ronciæ.

Hospes si olus, dapesq; incertas non piget
Creuare mecum, accumbe. personam exue.
Natura discas quantuli indigeat cibi,
Ne transmarinis sit opus apparatus.

QVAE *Vida* agnovit, explorataq; habuit, sua huc
 omnia ipse de scrinio suo deprompta adhuc vivens
 congescit. siquid forte praeterea ullo unquam tem-
 pore adiectum fuerit, adulterinum censeto ab ali-
 quo aut maligno, aut in re aliena nimis officioso,
 ac diligenter adinventum, quod de *Poëticis* tantum
 dictum volo. Nam quae soluta oratione ad Christi
 rem spectantia idem autor conscripsit, propediem
 se itidem superstitem sospitemq; in lucem editurum
 sperat *Deo Opt. Max.* approbante, utq; iuvante,
 cui uni se, suaq; omnia addixit, ac consecravit.

A. D. Catharini

Ceterum *Vida* per se, *Sto.* *Sto.* *Sto.* *Sto.* *Sto.*
 Horre triumph. *Sto.* *Sto.* *Sto.* *Sto.* *Sto.*

